

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı

DEVREKANI İLÇESİNİN COĞRAFI ETÜDÜ
(Yüksek Lisans Tezi)

Tayfun PALABIYIK

İstanbul (2006)

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı

DEVREKANİ İLÇESİNİN COĞRAFI ETÜDÜ
(Yüksek Lisans Tezi)

Tayfun PALABIYIK

Dr. Mehmet ÜNLÜ

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ortaöğretim Sosyal Alanlar Ana Bilim Dalı
Coğrafya Öğretmenliği Bilim Dalı

DEVREKANİ İLÇESİNİN COĞRAFİ ETÜDÜ

(Yüksek Lisans Tezi)

TAYFUN PALABİYİK

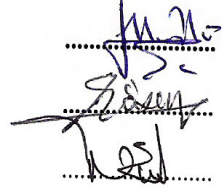
JÜRİ ÜYELERİ

1-Danışman : Öğrt. Gör. Mehmet ÜNLÜ

2-Birinci Jüri : Prof. Dr. Ramazan ÖZEY

3-İkinci Jüri : Prof. Dr. Nuriye GARİPAĞAOĞLU

İMZA

İstanbul (2006)

ÖNSÖZ

Bu araştırma, bir “yüksek lisans” tezidir. “Devrekani İlçesinin Coğrafi Etüdü” isimli tezimde ilçenin fiziki, beşeri ve iktisadi coğrafi sorunları üzerinde durularak çözüm önerileri sunulmuştur. Bu konuyu seçmemdeki amaç ise yaşama şartlarını yakından gördüğüm bu bölgenin insanlarına onlardan biri olarak yardımım olabileceği düşüncesidir.

Engelibeli arazinin önemli yer kapladığı, tarıma müsait arazisi sınırlı olan bu yörenin insanları genellikle orman içi yada kenarında yerleşmiş durumdadırlar. Bundan dolayı orman köylüsü ve istenilen düzeyde verimli toprağa sahip olamayan bu insanlar işsiz kalmakta ve bunun sonucunda da yaşadıkları bölgeden sanayi ve ticaret merkezlerine geçimlerini sağlayabilmek amacıyla göç etmektedirler. Bölge insanlarının yaşama şartlarını iyileştirmek için öncelikle araştırma sahasında ekonomik faaliyetleri geliştirecek teşvik tedbirlerine başvurulmalı, ev ve atölye tipi sanayi faaliyetleri yaygınlaştırılmalı ve bu sanayi kuruluşlarının ham maddeleri yöreden sağlanmalıdır. Böylece nüfus istihdam edilerek bölge dışı göçlerin azalması en büyük temennimizdir. Bu da bölgenin beşeri ve iktisadi coğrafya sorunlarının tesbit edilmesiyle mümkün olabilmektedir.

Bu araştırmanın ortaya çıkması ve eldeki duruma gelmesinde, bütün emek kendimizin değildir. Bu araştırmayı yapmam konusunda beni teşvik edip, çalışmalarım sırasında değerli fikirleri ile bana yol gösteren, hocam Sayın Dr. Mehmet ÜNLÜ’ye minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Daima yakın ilgi ve teşviklerini gördüğüm, bana emeği geçen Sayın Prof. Dr. Ramazan ÖZEY’e ve Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalında görevli ismini zikredemediğim diğer hocalarıma en içten teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarımızla ilgili dökümanter verilerin temininde yardımcı olan Devrekani İlçesi Halk Eğitim Müdür Yardımcısı Sıtkı ÇERÇİOĞLU’na, abim Ayhan PALABIYIK’a ve yazım aşamasında emeği geçen sevgili eşim Gökçen PALABIYIK’a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

TAYFUN PALABIYIK

İstanbul, 2006

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	II
İÇİNDEKİLER	III
TABLolar LİSTESİ.....	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XII
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	XV
ÖZET.....	XVII
ABSTRACT.....	XVIII
1. BÖLÜM : GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Problem.....	5
1.2.1. Alt Problemler.....	5
1.3. Amaç.....	5
1.4. Araştırmanın Önemi.....	5
1.5. Varsayımlar.....	6
1.6. Sınırlılıklar.....	6
1.7. Tanımlar.....	6
2. BÖLÜM : YÖNTEM.....	7
2.1. Araştırmanın Yöntemi.....	8
2.2. Evren ve Örneklem.....	8
2.3. Verilerin Toplanması.....	8
2.4. Verilerin Analizi.....	8
2.5. Değerlendirme.....	8
3. BÖLÜM : ARAŞTIRMA SAHASININ FİZİKİ COĞRAFYA	
ÖZELLİKLERİ.....	9
3.1. Araştırma Sahasının Coğrafi Konumu.....	10
3.2. Jeolojik Özellikler.....	11
3.2.1. Giriş.....	11
Stratigrafi.....	11

3.2.2. Daday.....	11
3.2.2.1. Gürleyik Formasyonu.....	11
3.2.2.2. Başakpınar Formasyonu.....	12
3.2.3. Paleozoyik.....	13
3.2.3.1. Akgöl Formasyonu.....	13
3.2.4. Jura.....	13
3.2.4.1. Kastamonu Granitoyidi.....	13
3.2.4.2. Yaralıgöz Grubu.....	14
3.2.4.2.1. Bürnük Formasyonu.....	14
3.2.4.2.2. İnaltı Kireçtaşı.....	14
3.2.4.2.3. Ulus Formasyonu.....	15
3.2.5. Kretase.....	15
3.2.5.1. Gökçeada Formasyonu.....	15
3.2.6. Paleosen-Eosen.....	16
3.2.6.1. Çaylak Formasyonu.....	16
3.2.6.2. Yukarıköy Formasyonu.....	16
3.2.7. Kuaterner.....	17
3.2.7.1. Yamaç Molozu.....	17
3.2.7.2. Alüvyon.....	17
3.3. Jeomorfolojik Özellikler.....	17
3.3.1. Devrekani Havzası.....	19
3.4. İklim Özellikleri.....	21
3.4.1. Giriş.....	21
3.4.2. Jenetik-Dinamik Faktörler.....	21
3.4.2.1. Güneşlenme Süresi.....	21
3.4.2.2. Genel Sürkilasyon Koşulları ve Hava Kütleleri.....	22
3.4.2.3. Coğrafi Faktörler.....	23
3.4.3. Sıcaklık.....	23
3.4.3.1. Ortalama Sıcaklıklar ve Termik Rejim.....	24
3.4.3.2. Ortalama ve Mutlak Ekstremler.....	25
3.4.3.3. Günlük Sıcaklık Değişimleri.....	26
3.4.3.4. Don Olaylı Günler.....	27

3.4.3.5. Toprak Sıcaklıkları.....	28
3.4.4. Atmosfer Basıncı ve Rüzgarlar.....	30
3.4.4.1. Basınç.....	30
3.4.4.2. Rüzgarlar.....	31
3.4.4.2.1. Rüzgar Frekansları ve Hakim Rüzgar Yönü.....	31
3.4.4.2.2. Rüzgar Hızı.....	34
3.4.5. Su Buharı.....	35
3.4.5.1. Buharlaşma.....	35
3.4.5.2. Nem.....	37
3.4.5.3. Bulutluluk.....	38
3.4.5.4. Kapalı Günler.....	39
3.4.5.5. Sisli Günler.....	40
3.4.6. Yağış.....	41
3.4.6.1. Yağış Miktarı.....	41
3.4.6.2. Yağış Rejimi.....	42
3.4.6.3. Yağışlı Günler.....	44
3.4.6.4. Günlük Yağışların Frekans ve Şiddetleri.....	45
3.4.6.5. Kar Yağışları.....	46
3.4.7. İklim Tipi.....	48
3.5. Hidroğrafya Özellikleri.....	49
3.5.1. Giriş.....	49
3.5.2. Akarsular.....	50
3.5.2.1. Devrekani Çayı (Kocaçay).....	50
3.5.2.2. Yahyaköy Deresi.....	52
3.5.2.3. Kara Dere.....	52
3.5.2.4. Erenler Çayı.....	52
3.5.3. Baraj ve Göletler.....	53
3.5.3.1. Beyler Barajı.....	53
3.5.3.2. Kınık Barajı.....	54
3.5.3.3. Çiğdem Göleti.....	54
3.5.3.4. Terzi Göleti.....	55
3.5.4. Yeraltı Suları.....	55

3.6. Toprak Özellikleri.....	58
3.7. Bitki Örtüsü Özellikleri.....	60
4. BÖLÜM: ARAŞTIRMA SAHASININ BEŞERİ COĞRAFYA	
ÖZELLİKLERİ.....	65
4.1. Nüfus	66
4.1.1. Giriş.....	66
4.1.2. Nüfus Miktarları ve Artışı	66
4.1.3. Nüfus Hareketleri.....	70
4.1.3.1. Doğumlar ve Ölümler.....	70
4.1.3.2. Göçler.....	72
4.1.4. Nüfusun Cins ve Yaş Yapısı.....	75
4.1.5. Nüfusun Eğitim ve Kültürel Durumu.....	82
4.1.6. Nüfusun Sağlık Durumu.....	88
4.1.7. Aile Büyüklüğü.....	89
4.1.8. Nüfusun Dağılışı ve Nüfus Yoğunlukları.....	92
4.2. Yerleşme.....	98
4.2.1. Giriş.....	98
4.2.2. Tarihi Gelişim.....	98
4.2.3. Yerleşme Şekilleri.....	103
4.2.3.1. Kır Yerleşmeleri.....	103
4.2.3.2. Kent Yerleşmesi (Devrekani).....	107
4.2.3.3. Şehir İçi Arazi Kullanışı.....	114
4.2.4. Konutlar.....	115
5. BÖLÜM: ARAŞTIRMA SAHASININ EKONOMİK COĞRAFYA	
ÖZELLİKLERİ.....	121
5.1. Tarım.....	122
5.1.1. Giriş.....	122
5.1.2. Arazi Kullanılışı ve Mülkiyet Sistemi.....	122
5.1.3. Tarım Ürünlerinin Ekiliş Alanları ve Üretim.....	125
5.1.4. Tarımsal Organizasyon.....	132
5.2. Hayvancılık.....	134
5.2.1. Giriş.....	134

5.2.2. Hayvan Türleri ve Coğrafi Dağılışı.....	135
5.2.2.1. Büyükbaş Hayvancılık.....	135
5.2.2.2. Küçükbaş Hayvancılık.....	138
5.2.2.3. Arıcılık.....	140
5.2.2.4. Kümes Hayvancılığı.....	141
5.2.2.5. Yük ve Çeki Hayvanları.....	142
5.2.2.6. Balıkçılık.....	142
5.2.3. Hayvancılık Organizasyonu ve Temel Sorunlar.....	143
5.3. Ormancılık.....	144
5.4. Ulaşım.....	146
5.5. Sanayi ve Madencilik.....	149
5.6. Ticaret.....	151
5.7. Turizm.....	152
5.7.1. Tarihi ve Arkeolojik Değerler.....	153
5.7.2. Eski Devirlere Ait Tarihi Eserler.....	153
5.7.2.1. Tümülüsler.....	153
5.7.2.2. Höyük ve Harabeler.....	154
5.7.2.3. Kaya Mezarları.....	154
5.7.3. Anadolu Selçukluları ve Osmanlı Devirleri Eserleri.....	155
5.7.3.1. İsmail Bey Camii.....	155
5.7.3.2. Kırvaç (Yazıbelen) Camii.....	155
5.7.3.3. Balabanlar Camii.....	156
5.7.3.4. İnciğez Camii.....	156
5.7.3.5. İsmail Bey Hamamı.....	156
5.7.3.6. Çayırıcık Hamamı.....	157
6. BÖLÜM: TEMEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	158
6.1. Fiziki Çevre Şartları İle İlgili Sorunlar.....	159
6.2. Beşeri Özelliklerle İlgili Sorunlar.....	160
6.3. Ekonomik Özelliklerle İlgili Sorunlar.....	162
Sonuç.....	164
KAYNAKÇA	167

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Devrekani’de Günlük Ortalama Güneşlenme Süreleri.....	21
Tablo 2. Devrekani’de Ortalama Aylık Sıcaklıklar.....	24
Tablo 3. Devrekani’de Ortalama Yüksek Sıcaklıklar.....	25
Tablo 4. Devrekani’de Ortalama Düşük Sıcaklıklar.....	25
Tablo 5. Devrekani’de Mutlak Maksimum ve Mutlak Minimum Sıcaklıkların Aylara Dağılışı.....	25
Tablo 6. Devrekani’de Saat 7.00, 14.00, 21.00’deki Sıcaklık Ortalamalarının Aylık Değerleri.....	26
Tablo 7. Devrekani’de Ortalama Donlu Günler Sayısı.....	27
Tablo 8. Devrekani’de Toprak Sıcaklığının (5 cm.de) Aylara Dağılışı.....	29
Tablo 9. Devrekani’de Toprak Sıcaklığının (10 cm.de) Aylara Dağılışı....	29
Tablo 10. Devrekani’de Toprak Sıcaklığının (20 cm.de) Aylara Dağılışı....	29
Tablo 11. Devrekani’de Aylık Ortalama, En Yüksek ve En Düşük Hava Basıncı Değerleri.....	30
Tablo 12. Devrekani’de Rüzgarların Ortalama Esme Frekansları.....	32
Tablo 13. Devrekani’de Aylık Ortalama Rüzgar Hızları.....	34
Tablo 14. Devrekani’de En Hızlı Rüzgar Yönleri ve Hızları.....	34
Tablo 15. Devrekani’de Ortalama Fırtınalı Gün Sayısı.....	35
Tablo 16. Devrekani’de Aylık Ortalama Buharlaşma Miktarları.....	36
Tablo 17. Devrekani’de Nisbi Nemin Aylara Dağılışı.....	37
Tablo 18. Devrekani’de Aylık Ortalama Bulutluluk.....	38
Tablo 19. Devrekani’de Ortalama Bulutlu Günler Sayısı.....	38
Tablo 20. Devrekani’de Ortalama Kapalı Günler Sayısı.....	39
Tablo 21. Devrekani’de Ortalama Sisli Günler Sayısı.....	40
Tablo 22. Devrekani’de Yıllık Ortalama Yağış Tutarlarının Mevsimlere Dağılışı.....	41
Tablo 23. Devrekani’de Ortalama Yağış Değerleri ve Aylara Dağılımı.....	43
Tablo 24. Devrekani’de Ortalama Yağışlı Günler Sayısı.....	44
Tablo 25. Devrekani’de Günlük Yağış Şiddetinin Aylara Dağılışı.....	45

Tablo 26.	Devrekani’de Günlük Maksimum Yağış Değerleri.....	46
Tablo 27.	Devrekani’de Ortalama Kar Yağışlı Günler Sayısı.....	46
Tablo 28.	Devrekani’de Ortalama Karla Örtülü Günler Sayısı.....	47
Tablo 29.	Devrekani İlçesinde Sayım Yıllarına Göre Nüfus Artış Hızı.....	67
Tablo 30.	Devrekani İlçesindeki Yerleşmelerin Nüfus Artışları.....	68
Tablo 31.	Devrekani’de Bazı Yerleşmelerde Hane Sayılarında Görülen Azalma.....	74
Tablo 32.	Devrekani’de Yer Alan Yerleşmelerin Sayım Yıllarına Göre Nüfusun Cins Durumu ve Cinsiyet Oranları.....	75
Tablo 33.	Devrekani İlçe Merkezinin Sayım Yıllarına Göre Cins Durumu ve Cinsiyet Oranı.....	76
Tablo 34.	Devrekani’de Köylere Göre Nüfusun Cins Oranları.....	77
Tablo 35.	Devrekani’de Köylerde Nüfusun Yaş ve Cins Bileşimi.....	78
Tablo 36.	Devrekani’de Köylerde Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Bileşimi.....	79
Tablo 37.	Devrekani İlçe Merkezinde Nüfusun Cins ve Yaş Bileşimi.....	80
Tablo 38.	Devrekani İlçe Merkezinde Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Cins Durumu.....	81
Tablo 39.	Devrekani’de İlköğretimin Genel Durumu.....	82
Tablo 40.	Devrekani’de Birleştirilmiş Köy İlköğretim Okulları Öğrenci Sayıları.....	83
Tablo 41.	Devrekani İlçe Merkezi İlköğretim Okullarında Sınıflara Göre Kız-Erkek Öğrenci Sayıları.....	84
Tablo 42.	Devrekani İlçesinde Ortaöğretim Kurumlarında Kız-Erkek Öğrenci Sayıları.....	84
Tablo 43.	Devrekani İlçe Geneli Kız-Erkek Öğrenci Sayıları Toplamı.....	84
Tablo 44.	Devrekani’de Orta Öğretimin Genel Durumu.....	85
Tablo 45.	Devrekani’de Okul Öncesi Eğitimin Genel Durumu.....	85
Tablo 46.	Devrekani’de 6 Yaş ve Üzerindeki Nüfusun Eğitim Durumu.....	87
Tablo 47.	Devrekani’de Yerleşmelere Göre Aile Büyüklüğü.....	90
Tablo 48.	Devrekani İlçesinde Sayım Yıllarına Göre Aritmetiksel Nüfus Yoğunlukları.....	92

Tablo 49.	Devrekani İlçesindeki Yerleşmelerin Nüfus Büyüklüklerine Göre Dağılışı.....	93
Tablo 50.	Devrekani İlçesindeki Yerleşmelerin Aritmetiksel Nüfus Yoğunluklarına Göre Dağılımı.....	93
Tablo 51.	Devrekani İlçesindeki Yerleşmelerin Aritmetiksel Nüfus Yoğunlukları.....	94
Tablo 52.	Devrekani İlçesindeki Yerleşmelerin Tarımsal Nüfus Yoğunluklarına Göre Dağılımı.....	96
Tablo 53.	Devrekani İlçesindeki Yerleşmelerin Tarımsal Nüfus Yoğunlukları.....	97
Tablo 54.	Devrekani’de Köy Tipi ve Konumuna Göre Yerleşim Yeri Sayısı	103
Tablo 55.	Devrekani’deki Hanelerin Yüzölçümü Büyüklüklerine Göre Dağılımı.....	106
Tablo 56.	Devrekani İlçesinde Çalışan Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Dağılımı.....	110
Tablo 57.	Devrekani’de Ticari İşyerlerinin Sayısı.....	111
Tablo 58.	Devrekani’deki Binaların Taşıyıcı Sistem (iskelet) Yapıları.....	116
Tablo 59.	Devrekani İlçesinde Kırsal Konutların Yapı Malzemelerine Göre Dağılımı.....	116
Tablo 60.	Devrekani İlçesinde Kırsal Konutların Çatı Örtü Malzemesi.....	117
Tablo 61.	Devrekani’de Konut Amaçlı Kat Sayılarına Göre Bina Sayısı.....	118
Tablo 62.	Devrekani’de Arazinin Kullanılış Durumu.....	123
Tablo 63.	Devrekani İlçesinde Ekili-Dikili Alanların Ürünlere Göre Dağılımı.....	125
Tablo 64.	Devrekani’de Tahıl Ekiliş Alanlarının Türlerine Göre Dağılımı ve Üretim Miktarları.....	126
Tablo 65.	Devrekani’de Sebze Ekim Alanları ve Üretim Miktarları.....	129
Tablo 66.	Devrekani’de Meyve Bahçelerinin Türlerine Göre Ağaç Sayısı.....	131
Tablo 67.	Devrekani’de Meyve Üretimi ve Verimi.....	131
Tablo 68.	Devrekani İlçesinde Tarım Alet ve Makine Varlığı.....	132
Tablo 69.	Devrekani İlçesinde Çeşitlerine Göre Yapay Gübre Tüketimi.....	133
Tablo 70.	Devrekani İlçesinde Hayvan Varlığının Türlerine Göre Dağılımı...	135

Tablo 71.	Devrekani İlçesinde Bazı Köylerdeki Büyükbaş Hayvan Sayısı...	136
Tablo 72.	Devrekani İlçesinde Sığır Sayısının Cins Bileşimi.....	136
Tablo 73.	Devrekani İlçesinde Bazı Köylerde Küçükbaş Hayvan Sayısı.....	139
Tablo 74.	Devrekani İlçesinde Bazı Köylerde Kovan Sayısı.....	140
Tablo 75.	Devrekani İlçesinde Bazı Köylerde Kümes Hayvan Sayısı.....	141
Tablo 76.	Devrekani İlçesinde Kümes Hayvanlarının Cinsi ve Dağılımı.....	141
Tablo 77.	Devrekani ve Şenlik Orman İşletme Şefliği Üretim Miktarları....	145
Tablo 78.	Devrekani İlçesinde Karayolu Uzunluğunun Yerleşmelere Göre Durumu.	147

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Devrekani İlçesinin Lokasyonu.....	10
Şekil 2. Devrekani İlçesinin Jeoloji Haritası	
Şekil 3. Devrekani İlçesinin Jeomorfoloji Haritası	
Şekil 4. Devrekani Çevresinde Belli Tarihlerde Güneşin Ufuk Üzerindeki Maksimum Yükseltisi.....	21
Şekil 5. Günlük Ortalama Güneşlenme Süreleri.....	21
Şekil 6. Termik Rejim Diyagramı.....	24
Şekil 7. Mutlak Max-Mutlak Min-Ortalama Yüksek-Ortalama Düşük ve Ortalama Sıcaklıkları Gösterir Grafik.....	26
Şekil 8. Günlük Sıcaklık Değişimlerin Yıllık Seyri.....	27
Şekil 9. Ortalama Donlu Günler Sayısı.....	28
Şekil 10. Ortalama Toprak Sıcaklıklarının Aylara Dağılışı.....	29
Şekil 11. Aylık Ortalama, En Yüksek ve En Düşük Hava Basıncının Yıllık Seyri.....	30
Şekil 12. Devrekani’de Rüzgar Frekans Gülleri ve Hakim Rüzgar Yönü.....	33
Şekil 13. Ortalama Aylık Rüzgar Hızları.....	34
Şekil 14. Devrekani’de En Hızlı Rüzgar Yönleri ve Hızları.....	34
Şekil 15. Devrekani’de Ortalama Aylık Buharlaşma Miktarlarının Yıllık Seyri.....	36
Şekil 16. Devrekani’de Ortalama Sıcaklık ve Nisbi Nemin Yıllık Seyri.....	37
Şekil 17. Devrekani’de Ortalama Bulutluluğun Yıllık Seyri.....	38
Şekil 18. Devrekani’de Ortalama Bulutlu Günler Sayısının Yıllık Seyri.....	39
Şekil 19. Devrekani’de Ortalama Kapalı Gün Sayısının Yıllık Seyri.....	39
Şekil 20. Devrekani’de Ortalama Sisli Günler Sayısının Yıllık Seyri.....	40
Şekil 21. Devrekani’de Yağışın Mevsimlere Dağılışı.....	42
Şekil 22. Devrekani İlçesinin Yağış Rejimi ve Diyagramı.....	43
Şekil 23. Devrekani’de Yıl İçinde Ortalama Yağış-Nisbi Nem ve Sıcaklık Gidişi.....	43
Şekil 24. Devrekani’de Ortalama Yağışlı Günler Sayısı.....	44

Şekil 25.	Devrekani’de Günlük Yağış Şiddetinin Yıllık Seyri.....	45
Şekil 26.	Ortalama Kar Yağışlı Günler Sayısı.....	46
Şekil 27.	Karın Ortalama Yerde Kalış Süresi.....	47
Şekil 28.	Devrekani Çayının Akım Diyagramı.....	51
Şekil 29.	Devrekani İlçesi Sulama Suları Envanteri.....	57
Şekil 30.	Devrekani İlçesinin Orman Haritası	
Şekil 31.	Devrekani İlçesi Nüfus Dağılışı Haritası	
Şekil 32.	Devrekani İlçesinin Sayım Yıllarına Göre Nüfus Artışı.....	67
Şekil 33.	Devrekani İlçesinde Nüfus Artış Hızı.....	67
Şekil 34.	Devrekani’de Yer Alan Yerleşmelerin Sayım Yıllarına Göre Nüfusun Cins Durumu.....	75
Şekil 35.	Devrekani İlçesi Nüfusunun Sayım Yıllarına Göre Cins Durumu...	78
Şekil 36.	Devrekani’de Köy Nüfusunda Çocuk-Yetişkin ve Yaşlı Grupların Dağılımı.....	79
Şekil 37.	Devrekani’de Köy Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Cins Durumu.....	79
Şekil 38.	Devrekani’de Köy Nüfusunun Cins ve Yaş Piramidi.....	80
Şekil 39.	Devrekani İlçe Merkezinde Nüfusun Cins ve Yaş Piramidi.....	80
Şekil 40.	Devrekani İlçe Merkezi Nüfusunun Çocuk-Yetişkin ve Yaşlı Gruplara Dağılımı.....	81
Şekil 41.	Devrekani İlçe Merkezinde Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Durumu.....	81
Şekil 42.	Devrekani’de Öğrenci Nüfusun Durumu.....	85
Şekil 43.	Devrekani’de Nüfusun Eğitim Durumu.....	87
Şekil 44.	Devrekani’deki Yerleşmelerin Ortalama Aile Büyüklüklerine Göre Dağılımı.....	91
Şekil 45.	Devrekani İlçesindeki Yerleşmelerin Nüfus Büyüklüklerine Göre Dağılışı.....	93
Şekil 46.	Devrekani İlçesinde Yerleşmelerin Aritmetiksel Nüfus Yoğunluklarına Göre Dağılımı.....	95
Şekil 47.	Devrekani İlçesindeki Yerleşmelerin Tarımsal Nüfus Yoğunluklarına Göre Dağılımı.....	96

Şekil 48.	Devrekani’de Yer Alan Köylerin Yerleşme Şekillerine Göre Oranı	104
Şekil 49.	Dağınık Köy Yerleşmelerinin Konumlarına Göre Oranları.....	105
Şekil 50.	Toplu Köy Yerleşmelerinin Konumlarına Göre Oranları.....	106
Şekil 51.	Devrekani’deki Hanelerin Yüzölçümü Büyüklüklerine Göre Oranları.....	106
Şekil 52.	Devrekani İlçe Merkezinde Çalışan Nüfusun Sektörlere Göre Oranları.....	111
Şekil 53.	Devrekani İlçe Merkezinde Çalışan Nüfusun Ekonomik Faaliyet Kollarına Göre Oranları.....	112
Şekil 54.	Devrekani’deki Binaların İskelet Yapılarının Oranları.....	116
Şekil 55.	Devrekani İlçesinde Kırsal Konutların Yapı Malzemelerine Göre Oranları.....	116
Şekil 56.	Devrekani İlçesinde Kırsal Konutların Çatı Örtü Maddesi.....	118
Şekil 57.	Devrekani’de Konut Amaçlı Kat Sayılarına Göre Bina Sayısı Oranları.....	118
Şekil 58.	Çorbacı Köyünde Bir Ev Planı.....	119
Şekil 59.	Devrekani İlçesinde Arazinin Kullanılış Durumu.....	123
Şekil 60.	Devrekani İlçesinde Ekili-Dikili Alanların Ürünlere Göre Dağılımı	125
Şekil 61.	Devrekani’de Tahıl Ekiliş Alanlarının Türlerine Göre Dağılımı.....	126
Şekil 62.	Devrekani’de Meyve Bahçelerinde Türlerine Göre Ağaç Sayısı.....	131
Şekil 63.	Devrekani İlçesinde Hayvan Varlığının Türlerine Göre Dağılımı.....	135
Şekil 64.	Devrekani İlçesi ve Köylerinin Ulaşım Haritası	

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Foto 1. Devrekani İlçesinin En Yüksek Noktası Yaralıgöz Dağı.....	18
Foto 2. Devrekani Havzasından Bir Görünüm.....	19
Foto 3. Kadioğlu Kanyonu.....	20
Foto 4. Yaralıgöz Dağı Eteklerinden Kaynağını Alan Karadere.....	52
Foto 5. Beyler Barajından Bir Görünüm.....	53
Foto 6. Yapımı Devam Eden Kınık Barajı.....	54
Foto 7. Çiğdem Göletinden Görünüm.....	54
Foto 8. Çorbacı Kaynağı.....	56
Foto 9. İlçenin Kuzeyindeki Kahverengi Orman Toprakları.....	59
Foto 10. Kınık Civarında Kalkerli Plato Üzerindeki Bitki Örtüsü.....	61
Foto 11. Contay Köyü Çevresindeki Orman Formasyonu.....	62
Foto 12. Ormanın Ortadan Kalktığı Yerlerde Ortaya Çıkan Ormanaltı (ağaçcık-çalı) Formasyonu.....	63
Foto 13. Devrekani’de Nüfusun En Fazla Artış Gösterdiği Yerleşme Baltıcak Köyü.....	69
Foto 14. Yunus Emre İlköğretim Okulu.....	82
Foto 15. Devrekani İmam Hatip Lisesi.....	85
Foto 16. Devrekani Halk Eğitim Merkezinde Bıçki-Dikiş Kursları.....	87
Foto 17. Devrekani Devlet Hastanesi.....	88
Foto 18. Devrekani Merkez Sağlık Ocağı.....	88
Foto 19. Kınık Köyünden Çıkan Hitit Devrine Ait Seramikler.....	99
Foto 20. Atatürk’ün Devrekani’yi Ziyareti.....	102
Foto 21. Beyler Barajı Kenarında Kurulmuş Fakılar Köyünün Beyler Mahallesinden Görünüm.....	103
Foto 22. Yol Boyu Köylerine Örnek Laçın.....	104
Foto 23. Yamaçta Kurulmuş Pınarözü Köyü.....	104
Foto 24. Orman Kenarında Kurulmuş Köylere Örnek Belovacık Köyü.....	105
Foto 25. Toplu Köy Yerleşmelerine Örnek Şenlik Köyü.....	105
Foto 26. Devrekani İlçesinin Genel Görünümü.....	108
Foto 27. Devrekani İlçe Merkezi (Cumhuriyet Parkı).....	108

Foto 28.	İlçede Pazar Günleri Kurulan Devrekani Halk Pazarı.....	112
Foto 29.	Devrekani’de Ticari Aktivitenin Yoğunluk Kazandığı Meydan Caddesi.....	113
Foto 30.	Devrekani İlçesinin Batısında Kurulan Yeni Yerleşmelere Örnek İmam Evleri.....	114
Foto 31.	Çorbacı Köyünde Hımış Ev Örneği.....	117
Foto 32.	Devrekani’de Tahıl Ürünlerinin Hasadı.....	126
Foto 33.	Devrekani’de Makineli Tarım.....	127
Foto 34.	Devrekani’de Mısır Tarımı.....	129
Foto 35.	Devrekani’de Seracılık Faaliyetleri.....	130
Foto 36.	Devrekani’de Şekerpancarı Tarımı.....	130
Foto 37.	Tarımsal Üretim Açısından Önem Taşıyan Beyler Barajı Çevresindeki Sulama Kanalları.....	132
Foto 38.	Devrekani’de Mera Hayvancılığı.....	137
Foto 39.	Devrekani’de Her Yıl Düzenlenen Buzağı Yarışması.....	138
Foto 40.	Devrekani’de Arıcılık Faaliyetleri	140
Foto 41.	Devrekani’de Kafeste Yumurta Çiftliği.....	141
Foto 42.	Bozkoca Köyünde Deve Kuşu Çiftliği.....	142
Foto 43.	Bozkoca Köyünde At Çiftliği.....	142
Foto 44.	Devrekani Hayvan Pazarından Bir Görünüş.....	143
Foto 45.	Devrekani’de Koru Ormanından Bir Görünüş.....	144
Foto 46.	Devrekani-Kastamonu Karayolu.....	146
Foto 47.	Devrekani Yem Fabrikası A.Ş.....	149
Foto 48.	Devrekani Sanayi Sitesi.....	150
Foto 49.	Kanlıabat Köyü Çevresindeki Mermer İşletmesi.....	150
Foto 50.	Devrekani’de Kesik Pazarı.....	151
Foto 51.	Kınık Köyü Çevresindeki Kazılar.....	153
Foto 52.	Çayırcık Mahallesinde Aslan Heykeli.....	154
Foto 53.	İsmail Bey Camii.....	155
Foto 54.	İsmail Bey Hamamı.....	156
Foto 55.	Çayırcık Hamamı.....	157

ÖZET

Devrekani İlçesi, Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümünde yer alan, Kastamonu iline bağlı bir ilçedir. Doğuda Taşköprü, kuzeydoğuda Çatalzeytin; batıda Seydiler; kuzeyde Bozkurt, Küre, İnebolu; güneyde Kastamonu ile çevrilidir. Devrekani ilçesi yaklaşık 804 km² alan kaplamaktadır.

Devrekani arazisinin büyük kısmı 2. ve 3. zamanda oluşmuştur. Ancak bunun yanında (Paleozoik) 1. zaman yaşlı sahalar da vardır. İlçe merkezinin kuzeyinden itibaren Devrekani çayı boyunca kumlu, milli, şistli yeni alüvyonlar doğu-batı doğrultusunda geniş alanlar kaplar.

Kıyıya paralel uzanan Küre Dağları denizin ılımanlaştırıcı etkisini iç kesimlere ulaştıramadığı için Devrekani'nin iklimi daha çok karasal özellik taşır. İlçenin asli bitki örtüsü ormandır. Ormanlar daha çok ilçenin kuzeyinde yer alır. Bu ormanları esasını sarıçam, karaçam, meşe, kayın, göknar gibi ağaç türleri oluşturur.

2000 yılındaki Nüfus Sayımında Devrekani İlçe merkezinin nüfusu 6174 olmuştur. Devrekani'ye bağlı 54 köyün toplam nüfusu 9681'dir. İlçe merkezi ve köylerin toplam nüfusu ise 15855'dir. Nüfusun %47,6'sını erkek nüfus, %52,4'ünü kadın nüfus oluşturur. İlçe nüfusunun %38,9'u ilçe merkezinde, %61,1'i ise köylerde yaşamaktadır. 1997-2004 yılları arasında doğal nüfus artışı ilçede %03,6 oranında gerilemiştir.

Devrekani'nin ekonomisi tarım ve hayvancılık olmak üzere iki temel faaliyete dayanır. Devrekani ilçe topraklarının 449917 dekarını ekili-dikili, 187248 dekarını orman, 103505 dekarını çayır ve mera, 114662 dekarını tarım dışı alanlar oluşturur. Tarım alanlarının ¾'ünden fazlası tahıl ürünlerine ayrılmıştır.

Devrekani'de sanayi gelişmemiştir. İlçede büyük çaplı sanayi kuruluşu yoktur. Tahıl üretiminin fazla olması sebebiyle un sanayi ön plana çıkmıştır.

İlçede ulaşım karayolu ile sağlanmaktadır. Karayolu dışında başka bir ulaşım biçimi yoktur.

ABSTRACT

Devrekani town is in Kastamonu, is in the west Karadeniz region of Karadeniz region. It is surrounded by Taşköprü in the east, Çatalzeytin, in the northeast, Seydiler, in the west, Bozkurt, in the north, Küre, İnebolu and Kastamonu, in the south. Devrekani town is approximately located about 804 km².

Most of Devrekani land was occurred in 2. and 3. era. But however there are also (paleozoik) 1. era old areas. From town center along Devrekani stream sandy, silty, schistly new alluviums take up wide space along east-west direction.

Küre mountains that stretched to parallel shore doesn't transmit hinterland of sea's temperate effect. That's why the climate in Karacabey usually consist of terrestrial. Town's original plant cover is forest. The forests usually situated in North of county. Essential of this forests form like Scotch pine, black pine, oak, beech, fir tree, species of trees.

The population in the centre of Devrekani town is 6174. The total population of the 54 villages belonged to the town is 9681. The total population of the town centre and the villages is 15855. % 47,6 of the population form men populations, %52,4 of the population form women populations. % 38,9 of town population live in town center, % 61,1 of the town population live in villages. Between 1997-2004 years the increase population in the town had regressed proportion % 3,6.

The Economy of Devrekani consist of agriculture and stock farming. 449917 decare of Devrekani town land occupied by sown-sewn area, 187248 decare of its are forest, 103505 decare of its are meadow and pasture, 114662 decare of its are out of agriculture fields. More than $\frac{3}{4}$ of agriculture land occupied by part of grain production.

The industry İn Devrekani hadn't devoloped. There is not any great industry company. Because of grain production is too much, flour industry had come to the fore.

İn town transportation connect with overland route. There isn't any way out of overland route.

I. BÖLÜM: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Devrekani İlçesi Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümünde yer alan, Kastamonu iline bağlı bir ilçedir. Doğuda Taşköprü, kuzeydoğuda Çatalzeytin; batıda Seydiler; kuzeyde Bozkurt, Küre, İnebolu; güneyde Kastamonu ile çevrili deniz seviyesinden 1050 m. yükseklikte olan bir ilçemizdir. Etüt sahamızın alanı yaklaşık 804 km²'dir.

Devrekani İlçesinin kuzeyinde İsfendiyar (Küre) dağlarının yüksek kısımlarının oluşturduğu dağlık sahalar ve yüksek platolar yer alır. İlçenin güney ve doğusunu da 1250-1300 m. arasında yükselter ve ormanlık alanlar oluşturur. İlçe çevre ilçelere göre rakımı yüksek olduğundan yüksek ova görünümü arzeder. İlçenin en önemli yükseltisini 1985 m. yüksekliğindeki Yaralıgöz oluşturur.

Devrekani arazisinin büyük kısmı 2. ve 3. zamanda oluşmuştur. Ancak bunun yanında (Paleozoik) 1. zaman yaşlı sahalar da vardır. İlçe merkezinin kuzeyinden itibaren Devrekani çayı boyunca kumlu, milli, şistli yeni alüvyonlar, doğu-batı doğrultusunda geniş alanlar kaplar.

İlçe topoğrafyası içerisinde yer alan akarsu şebekesini Başakpınar ve Başakpınartepe köyleri sınırlarından doğup, Karadeniz'e dökülen Devrekani Çayı, Erenler Çayı, Karadere, Yahyaköy dereleri oluşturur. Ayrıca Beyler barajı, yapımı devam eden Kınık barajı, Terzi göleti, Çiğdem göleti ve çeşitli kaynak ve pınarlar ilçenin diğer önemli su kaynaklarıdır.

Devrekani genelde dağlık ve ormanlık bir yapıya sahiptir. İlçe topraklarının %53'ünü tarım alanları, %22'lik kısmını ise orman alanları kaplamaktadır. Genelde sert kışlara dayanıklı çam, göknar, meşe, kayın, kavak, söğüt, meyve ağaçlarının yanında maki tipinde kısa kıraç arazi tipi ağaçlara da rastlamak mümkündür. Ayrıca geven tipi küçük bitkilere de tepe ve sırtlarda rastlanır.

İlçede Devrekani çayının getirip bırakmış olduğu alüvyal topraklar geniş yer kaplar. Ayrıca ilçenin kuzeyinde rendzinalar ve kahverengi orman topraklarına rastlanır. Kahverengi orman toprakları plato yüzeyleri üzerinde yer yer 50 cm.'yi aşan derince topraklar meydana getirmekle beraber yamaçlarda sığ bir yapıya sahiptir.

Devrekani İlçesinin tarihi Gaşka'lara kadar dayanmaktadır. Coğrafi durum itibariyle prehistorik çağlardan zamanımıza kadar birçok kavim ve devletin istila sahası olmuştur. Roma, Bizans devirlerinin ardından 1460 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından Candaroğulları devletine son verilerek yöre toprakları Osmanlı topraklarına katılmıştır.

Devrekani, 1935 yılında Kastamonu'ya bağlı nahiye iken nüfusu köyler ile beraber 11475'ti. Nahiye 1944 yılında ilçe olmuş, 1945 Nüfus Sayımında merkez nüfusu 1203, köyler nüfusu 17554 ve toplam nüfusta 18757 iken; 2000 Nüfus sayımında ise ilçe merkezinde 6174, köyler nüfusu 9681 ve toplam nüfusta 15855 olduğu görülmüştür. 55 yıllık süre içerisinde şehir merkezinde nüfusun arttığı, köylerde ise nüfusun azaldığı görülmüştür. 2000 Nüfus sayımına göre aritmetik nüfus yoğunluğu km²'ye 26 kişi olarak ölçülmüştür. İlçe nüfusunun %47,6'sını erkek nüfus, %52,4'ünü kadın nüfus oluşturur.

Nüfusun %82,1'i ilkokul ve ilköğretim, %14,9'u lise, %3'ü okul öncesi eğitim kurumlarından mezundur. İlçede kız öğrencilerin oranı %44, erkek öğrencilerin oranı %56'dır. Lise kademesinde öğrenci sayısı azdır. Bunun da en önemli sebebi, okul çağındaki nüfusun bir kısmının üretim faaliyetlerine katılmasıdır. Ayrıca kız çocuklarının genellikle ilköğretimden sonra eğitim faaliyetlerine katılmamaları da bu oranın düşük biçimde gerçekleşmesinde önemli bir etkidir.

Devrekani'de sağlık hizmetleri 30 yataklı Devrekani Devlet Hastanesi, Devrekani Merkez Sağlık Ocağı ve Şehit Piyade Er Yüksel Yılmaz Sağlık Ocağı ile bazı köylerde bulunan sağlık evlerinde verilmektedir.

Kırsal kesimde yaşayan halkın en önemli geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. İlçe merkezinde ise çalışan nüfusun %19,1'i tarım, %12,4'ü sanayi, %68,5'i ise hizmet sektöründe çalışmaktadır.

İlçede temel ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılıktır. İlçe arazisinin %53'ü tarım arazisi olup iklim özellikleri dolayısıyla genellikle hububat yetiştiriciliği yapılmakta bunun yanında şekerpancarı, patates, yem bitkileri yetiştirilmektedir. Rakım yüksekliği nedeniyle ilçede meyve, sebze ziraati kısıtlı yapılmaktadır.

Devrekani'de hayvancılık tarımla birlikte yürütülmektedir. İlçede özellikle büyükbaş hayvancılık yetiştiriciliği önem kazanmıştır. Bu hayvanlardan elde edilen süt günlük olarak toplanmakta ve peynir fabrikalarına gönderilmektedir. İlçede büyükbaş hayvan yetiştiriciliği kadar olmasada küçükbaş hayvan yetiştiriciliği de yapılmaktadır. Ancak bakım zorluğu ve az karlı olması nedeniyle her geçen gün yetiştiriciliği azalma göstermektedir.

Devrekani'de sanayi yok denecek kadar azdır. Tarımsal hammaddelere dayalı sanayi tesisleri yer alır. Bir adet yem fabrikası , dört adet un fabrikası ve küçük çaplı imalat atölyeleri mevcuttur.

Devrekani'de Kınık Harabeleri başta olmak üzere höyük ve ören yerleri bakımından zengin bir yapıya sahiptir. Mesire ve dinlenme yeri olarakta Alaman Çamlığı, Yaralıgöz ve ilçedeki baraj ve göletler önemli yere sahiptir.

İlçenin en büyük problemi mevcut nüfusun büyük şehirlere göç etmesidir. Bir çok köyün göç nedeniyle boşaldığı Devrekani'de bu göçleri önleyebilmek amacıyla istihdam yaratıcı projelere ihtiyaç vardır. Ayrıca ilçede turizm konusunda ve kanalizasyon şebekesinin yetersiz olması nedeniyle sıkıntılar yaşanmaktadır.

1.2. Problem

Devrekani İlçesi sınırları içerisindeki sorunlar nelerdir ve çözüm yolları neler olmalıdır?

1.2.1. Alt Problemler

1. Devrekani İlçe sınırlarındaki fiziki coğrafya özellikleri nelerdir ve ne gibi sorunlar vardır?
2. Devrekani İlçesindeki beşeri coğrafya özellikleri ve sorunları nelerdir?
3. Devrekani İlçesindeki ekonomik özellikleri ve sorunları nelerdir?
4. Devrekani İlçesindeki sorunların çözümleri neler olabilir?

1.3. Amaç

Bu araştırmacının amacı;

1. 2004 yılındaki Devrekani İlçe Merkezi ve çevresinin sosyal ve kültürel yönden profilini çıkartarak mevcut durumun tespitini yapmak,
2. Fiziki Coğrafya özelliklerini anlamak ve sorunlarına çözümler getirmek,
3. Beşeri Coğrafya özelliklerini anlamak ve sorunlarına çözümler getirmek,
4. Ekonomik Coğrafya özelliklerini anlamak ve çözümler getirmek,
5. Fiziki, Beşeri ve Ekonomik özelliklerin birbirlerine etkilerini ortaya koymak ve çözümler getirmektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Araştırmanın bölgesel tarzda olması nedeniyle daha önce ayrı bölümler halinde değerlendirilen fiziki, beşeri ve ekonomik özellikler, birbirlerine karşılıklı etkileri çerçevesinde düşünülerek sonuçlar birleştirilmiş ve bütünüyle saha için genel sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Bu açılardan bakıldığında araştırmanın önemini şu maddelerle ifade edebiliriz:

1. Devrekani İlçesinin sınırları içindeki sorunların tespit edilmesi,
2. Tespit edilen sorunların sonuçlarının değerlendirilmesi,
3. Bu sorunlara çözüm önerileri getirilmesi,

4. İlçemizde yapılması düşünülen yatırımların fizibilite safhasında incelenmek üzere kaynak eser,

5. Bundan sonra yapılacak akademik çalışmalara ışık tutması açısından bu çalışmamız önemlidir.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırmada,

1. Araştırma yaptığımız sahada elde ettiğimiz tüm resmi verilerin doğru olduğu,
2. Kullanılan araç, teknik ve yöntemlerin, araştırmanın kapsamına ve amacına uygun olduğu,
3. Veri toplamak üzere kullanılan araçların, geçerliliği ve güvenilirliği konusunda yapılan değerlendirme çalışmalarının sonuçlarının anlamlı olduğu,
4. Örneklemenin araştırma evrenini temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sonuçları;

1. Devrekani İlçe arazinin ve coğrafi özellikleriyle sınırlıdır.
2. Bu araştırma 2005 yılı ve daha önceki yıllarda basılmış resmi ve bilimsel eserlerin bilgileri ile sınırlıdır.
3. Elde edilen bilgiler, geniş bir literatür çalışması sonrasında incelenen bilimsel eserler ve arazide yaptığımız çalışmalarda elde edilen bilgilerle sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Devrekani İlçesi: Batı Karadeniz Bölümünde bulunan Kastamonu ilimizin ilçesini,

Etüt Sahası: Devrekani İlçemizin topraklarının tamamını ifade eder.

2. BÖLÜM: YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Tezin hazırlanması aşamasında yerine göre farklı yöntemler uygulanmıştır. Bu bölümde araştırmanın evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin analizi ve değerlendirme aşaması hakkında bilgi verilecektir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Devrekani İlçesi ve yakın çevresinin önem taşıyan coğrafi özellikleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın geneli yansıtması için, İlçe arazisinin tamamı coğrafi olarak incelenmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması

Kitaplık kaynakları taranmak suretiyle literatür çalışması yapılmıştır. Bu konu veya benzer konular ile ilgili daha önceden yapılmış araştırmalar incelenmiştir.

Araştırmada yararlanılan kaynaklar ile arazi gözlemlerinin bütünlük arz ettiği konular özenle irdelenerek değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Arazi yapısı, demografik yapı, toprakların türü, iklim verileri gibi verilerin toplanmasında Devlet İstatistik Enstitüsü, Devlet Su İşleri, Maden Tetkik Araştırma Enstitüsü, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, Ankara Orman Genel Müdürlüğü, Devrekani Kaymakamlığı ve Belediyesi, Devrekani Tarım ve Köy İşleri Müdürlüğü, Devrekani Milli Eğitim Müdürlüğü, Devrekani Orman İşletmesi, Devrekani Nüfus Müdürlüğü birimlerinden faydalanılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

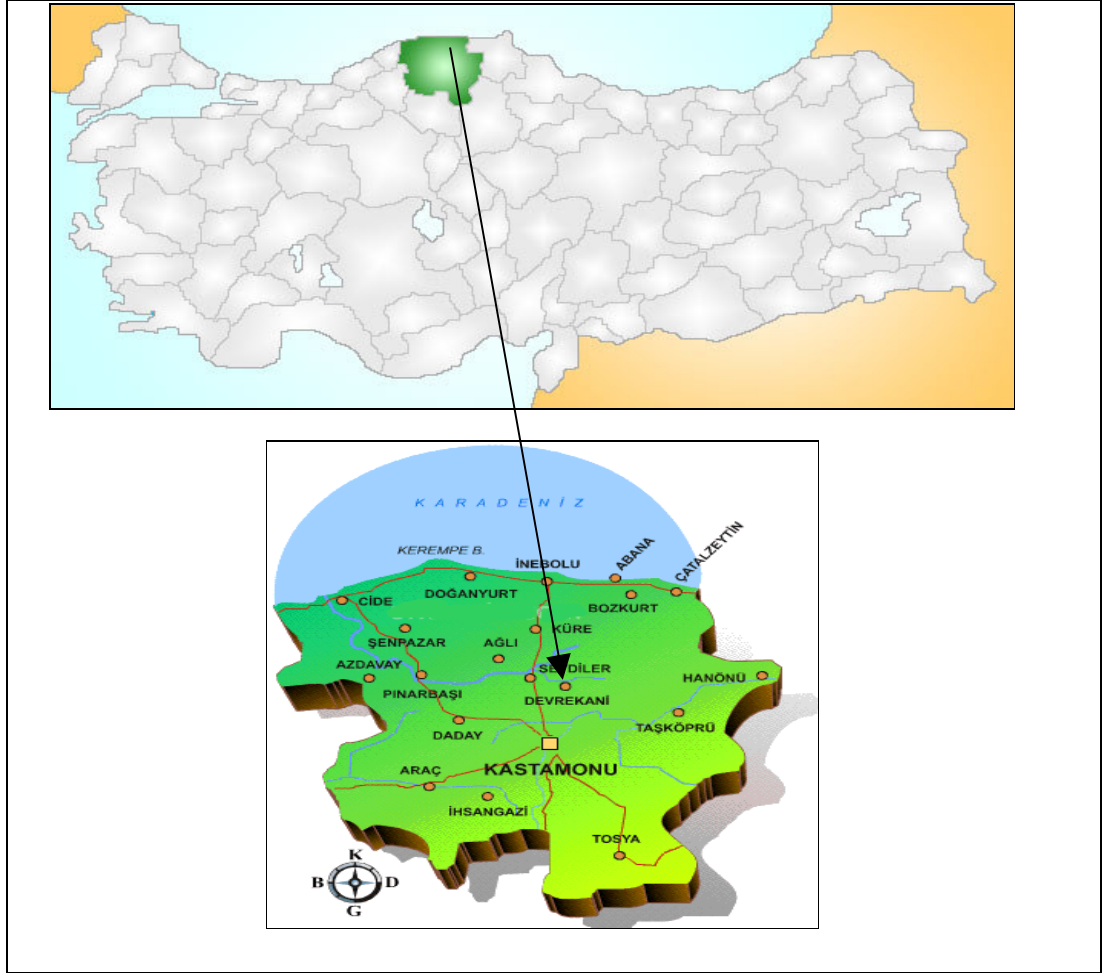
Elde edilen bilgi ve sonuçlar istatistiksel açıdan incelenmiştir. Farklı birimlerden alınan aynı konulu veriler, araştırmacı tarafından tek tek kontrol edilmiş ve doğruluk payı zayıf görülen bilgi ve veriler değerlendirmeye alınmamıştır.

2.5. Değerlendirme

Toplanan bilgi ve verilerin nasıl elde edildiği, güvenilirliği ve doğruluğu, kullanılması durumunda amaca uygunluk arz edip etmeyeceği gibi konulara dikkat edilmek suretiyle araştırmaya dahil edilmiştir.

3. BÖLÜM: ARAŞTIRMA SAHASININ FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

3.1. Araştırma Sahasının Coğrafi Konumu

Şekil 1: Devrekani İlçesinin Lokasyonu

Devrekani İlçesi Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz bölümünde; Kastamonu ili sınırları içinde doğusunda Taşköprü, kuzeydoğusunda Çatalzeytin; batısında Seydiler; kuzeyinde Bozkurt, Küre ve İnebolu ilçeleri; güneyinde ise Kastamonu merkez ile çevrilidir. Ayrıca ilçe kuzeyde Erenler, güneyde Kanlıabat, doğuda Belovacık, kuzeydoğuda Elmalıtekke, Kuz, Kızacık, Bozarmut, batıda Şeyhbalı, Yazıbelen, Balabanlar, kuzeybatıdan Sarpunalınca, Akmesic köyleriyle çevrilidir.

İlçe deniz seviyesinden 1050 m. yükseklikte yer alır. Yüzölçümü 804 km² olan Devrekani, Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde yer alır. İlçenin matematik konumu ise 41°36' kuzey enlemi ile 33°50' doğu boylamıdır.

3.2. Jeolojik Özellikler

3.2.1. Giriş

Daday-Devrekani masifi Avrasya'nın Alpin yaşlı aktif kıta kenarını temsil etmektedir. Stratigrafi ve metamorfizma açısından bağımsız tektonik dilimlerden oluşur. Bu dilimler ofiyolit ve örtüsü (Üst Kretase fliş) ile imbrike durumda olup, Üst Kretase flişi ile ortak olarak örtülmekte, kıvrılmakta ve yeniden dilimlenmektedir. Bu alan eklenti prizması olarak adlandırılmıştır¹ (MTA-1990; s.3).

En üst dilim, Batı Karadeniz bloku, Ankara Elmadağ yöresi ile Araç civarında ve Devrekani yöresinde izlenebilen önemli bir tektonik hatla eklenti prizmasının Üst Kretase flişi (Kavak formasyonu) üzerine itilmiştir² (MTA-1990; s.3).

Stratigrafi

3.2.2. Daday Grubu

Bu grup, aktif bir kıta kenarının dilimlenmesi ile oluşmuş metamorfik kayalar dilimlerini kapsamaktadır. Yaşı saptanamamıştır. Altan üste doğru Gürleyik formasyonu, Başakpınar metakarbonatı, Sarıçam formasyonu olarak üçe ayrılır. Devrekani yöresinde Gürleyik ve Başakpınar formasyonlarına rastlamaktayız³ (MTA-1990; s.3).

3.2.2.1. Gürleyik Formasyonu (dg)

Yılmaz (1979) tarafından Gürleyik Gnaysı olarak adlandırılmasına karşın kapsadığı gnays, amfibol gnays ve amfibolit gibi değişik kaya türleri nedeniyle formasyon mertebesinde değerlendirilmiş ve Gürleyik formasyonu olarak adlandırılmıştır⁴ (MTA-1990; s.5).

Birim en iyi şekilde Başakpınar güneydoğusundan geçen Ark dere vadisi içerisinde yüzeylenmektedir. Ayrıca Ahmetoğlu, Hasırlı ve güney köyleri çevresinde ve Abana-Devrekani yolu üzerinde, Kuzgeçe mahallesi yakın civarında da gözlenmektedir⁵ (Tunoğlu-1991; s.12) (Şekil 2).

Gürleyik formasyonu, başlıca diyopsit-gnays, biyotit mikroklin-gnays, kalsilikatik-gnays, serisit-kuvarsit ve mikaşist türü metamorfik kayaç gruplarından oluşmaktadır. Mevcut bu kayaçlar şist ve gnays dokusu göstermekte ve açık gri ile koyu gri renk tonlarında izlenmektedir. İçerdiği mika minerallerinden dolayı parlak bir görünüme sahiptir. Birimi oluşturan kayaçlarda belirgin bir şistozite gelişmiştir. kalsilikatik-gnays ve serisit-kuvarsit seviyeleri arazide, aşınmaya karşı oldukça sert kütleler halinde izlenirken, diğer türdeki kayaçlar oldukça yumuşak ve aşınmaya elverişli bir görünüm sergilerler. Birim yer yer iri kütleler ve damar kayaçları niteliğindeki İğdir mağmatikleri tarafından kesilmiştir⁶ (Tunoğlu-1991; s.12, 14).

Birimin yaşı Göktunalı (1975) ve İlhan'a (1976) göre Paleozoyik yaşta olabileceği düşünülen bu metamorfikler, Demirtaşlı (1975) ve Arpat vd'ne (1977) göre söz konusu alanlarda fosilli Devoniyen, Kambriyen ve Ordovisiyen yaşlı kayaçlar tarafından örtüldüğü ileri sürülerek, Paleozoyik ya da Paleozoyik öncesi yaşta olabileceği öne sürülmüştür. Yılmaz'a (1981) göre ise birimin olası olarak Prekambriyen'e ait olduğu kabul edilmektedir⁷ (Tunoğlu-1991; s.14).

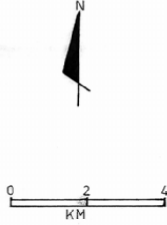
3.2.2.2. Başakpınar Metakarbonatı (db)

Birim, Yılmaz (1979, 1980, 1981) tarafından adlandırılmıştır. Devrekani yöresinde yaygın olarak mostra vermektedir. Başakpınar metakarbonatları, genellikle iyi şistozite gösteren, beyaz krem renkli, bol kırıklı mermerlerden oluşmaktadır. Bu mermerler, tabanda kalsilikatik gnays, üst seviyelere doğru mika-mermer ve mika-kuvars-mermer seviyeleri içermektedir. Başakpınar metakarbonatı kayaçlarında paleontolojik bulguya rastlanılmamıştır⁸ (MTA-1990; s.5).

Birimin yaşı stratigrafik konumuna göre ve çevredeki bilinen litolojiler ile denştirilerek belirlenmiştir. Gürleyik gnaysı ile uyumlu durumda bulunan bu birim için de, komşu alanda Yılmaz (1979, 1980, 1981) tarafından verilmiş olan Prekambriyen yaşı kabul edilmiştir⁹ (Tunoğlu-1991; s.15).

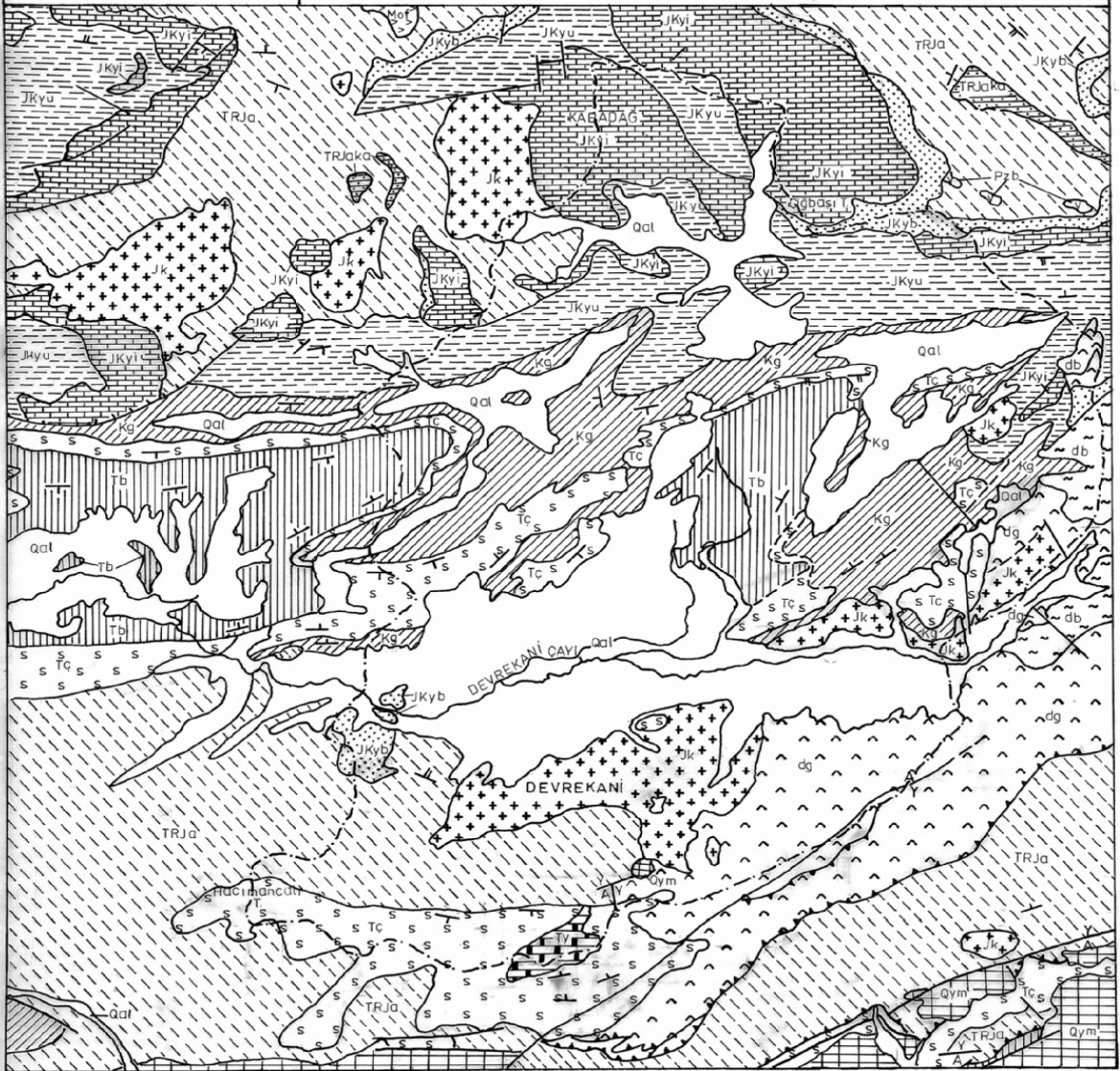
Başakpınar metakarbonatı, Blumental (1948) tarafından genellikle "Metamorfik Paleozoyik Kalker" olarak tanımlanmıştır. Aynı birimlerden Ketin (1962) tarafından da "Paleozoyik yaşlı Metamorfik Seriler" olarak bahsedilmektedir¹⁰ (Tunoğlu-1991; s.16).

SEKİL 2: DEVREKANI İLÇESİ VE ÇEVRESİNİN JEOLJİ HARİTASI

HARİTA İŞARETLERİ

KUATERNER		Qal-Alüvyon	JURA		Jk-Kastamonu Granitoidi
		Qym-Yamaç Molozu			Jkyb-Bürnük Formasyonu
TERTİYER		Tç-Çaylak Formasyonu	MESOZOYİK		Jkyu-Ulus Formasyonu
		Tb-Boyabat Formasyonu			Jkyl-İnaltı Kireçtaşı
		Ty-Yukarıköy Formasyonu			TRJa-Akgöl Formasyonu
YASİ BİLİNMEYEN KRETASE		Kg-Gökçeadaç Formasyonu			Fay
		dg-Gürleyik Formasyonu			Bindirme fayı
		db-Başakpınar Metakarbonatı			Tabaka doğrultusu ve eğimi
					Düşük açılı ters fay

3.2.3. Paleozoyik

3.2.3.1. Akgöl Formasyonu (TrJa)

Birim, Ketin ve Gümüş (1962) tarafından adlandırılmış olup çalışma sahasının güneybatısında mostralar vermektedir. Formasyon ofiyolit, Küre lav ve Kayabaşı kireçtaşı üyelerine ayrılmıştır¹¹ (MTA-1990; s.7) (Şekil 2).

Akgöl formasyonunun büyük bölümü kumtaşı-şeyl aralanmasından oluşmaktadır. Kumtaşı esas olarak kuvars ve feldspat kumu, daha az olarak bazik volkanik kayaç parçaları, kireçtaşı kırıntıları kapsar. Flişin alt kesiminde kumtaşlarında hemen hemen hiç karbonat görülmemekte, kireçtaşı seviyelerine doğru karbonat çimento izlenmektedir. Kil matriks oldukça fazla olup boylanma kötüdür. Taneler köşeli veya yarı köşelidir. Altta ultrabazik kayaçlar ile tektonik ilişkili olup Yaralıgöz grubu çökelleri ile uyumsuz olarak örtülmektedir. Birimin içinde Kastamonu granitoyitlerine ait stok ve dayklara çok sık olarak rastlanabilmektedir. Birimin yaşı Kayabaşı kireçtaşı üyesinin kapsadığı foraminifer ve konodontlara göre Triyas olarak saptanmıştır.ancak bazı ammonit tanımlamaları ve geniş yaş aralığı veren foraminifer faunaları birimin yaşının erken Liyas'a kadar çıkabileceğini düşündürmektedir¹² (MTA-1990; s.7, 8).

3.2.4. Jura

3.2.4.1. Kastamonu Granitoyidi (Jk)

Boztuğ ve diğerleri (1986) tarafından adlandırılmıştır. Devrekani ilçe merkezi çevresinde geniş mostra vermektedir. Granitlerin bileşimi siyeno-granit ile grano-diyorit arasında değişmektedir. Granit plutonların yan kayaçlarında ender olarak hornblend-hornfels fasiyesi koşullarına işaret eden hornfelsler izlenebilmektedir. Granit çeperlerinde, geniş periferik zonlar boyunca, afanitik hamuru olan granitler izlenmektedir. Akgöl formasyonunda ise epidot-hornfels fasiyesi yaygındır¹³ (MTA-1990; s.9) (Şekil 2).

Kastamonu granitoyidleri, Akgöl formasyonuna ek olarak Alt Paleozoyik yaşlı birimleri de keser. Yılmaz'a (1979) göre yaşı Dogger'dir. Ancak, Ankara dolaylarında (Çalgın ve diğ., 1973), (Akyürek ve diğ., 1984), Sakarya yöresinde Üst Liyas ile örtülmektedir¹⁴ (MTA-1990; s.9).

3.2.4.2. Yaralıgöz Grubu (Jky)

Yaralıgöz grubu ilk kez Yılmaz (1979, 1980) tarafından, Daday-Devrekani masifi kuzeydoğu kesiminde tanımlanmıştır¹⁵ (Boztuğ-1998; s.46) (Şekil 2).

Bürnük formasyonu; karasal ve sığ denizel kırıntılı birimleri, İnaltı kireçtaşı; karbonatları, Ulus formasyonu da flišoid litolojileri temsil eder. Gruba ait olan formasyonların herbiri Liyas öncesi temel üzerine açılal uyumsuzlukla oturabilir. Akgöl formasyonu, Kastamonu granitoyidi ve daha yaşlı birimleri post tektonik olarak örter ve üste doğru Gökçeagaç formasyonu ile geçişlidir¹⁶ (MTA-1990; s.10).

3.2.4.2.1. Bürnük Formasyonu (Jkyb)

Birim Ketin ve Gümüş (1962) tarafından adlandırılmış olup Yılmaz'ın (1979) Muzrup formasyonu ile korele edilebilir¹⁷ (MTA-1990; s.10).

Kastamonu granitoyidi ve tüm diğler Liyas öncesi temel üzerinde açılal uyumsuzlukla duran konglemera, konglomeratik kumtaşı ve yer yer görülebilen kireçtaşı arakatkılarından oluşur¹⁸ (MTA-1990; s.10).

Konglomeralar genellikle polijenik olup granitik, metamorfik, volkanik kayaa parçaları kapsar. Kırmızı rengin egemen olduğu bu karasal çökellerde boylanma oldukça kötüdür. Konglomeralar özellikle iyi tutturulmuştur ve üst düzeylerinde çakılların daha iyi tutturulduğu ve olgunlaşmanın daha iyi olduğu birimlere doğru tedrici bir değışim gözlenmektedir¹⁹ (MTA-1990; s.10).

Bürnük formasyonu karasal, deltaik ve sığ denizel ortamlarda çökelmiş olup platformda İnaltı kireçtaşları ve ulus formasyonu ile eşzamanlı olarak çökelmiştir ve yaşı Üst Jura'dır²⁰ (MTA-1990; s.10).

3.2.4.2.2. İnaltı Kireçtaşı (Jkyi)

Ketin ve Gümüş (1962) tarafından adlandırılmıştır. Devrekani'nin kuzeyinde Harami Dağı, Kabadağ dolaylarında mostra vermektedir²¹ (MTA-1990; s.11) (Şekil 2).

Birim kalın katmanlı, gri pelmikrit ve biyopelmikritlerle temsil edilir. Bürnük ve Ulus formasyonlarına geçiş zonlarında tane desteklidir. Kayacın önemli bölümünü kalsit çamuru oluşturur. %30 civarında pellet oolit ve pizolit kapsar. Bu özellikler ortamın çalkantılı ve tektonikçe aktif olduğunun işaretidir²² (MTA-1990; s.11).

Bürnük formasyonu ve Ulus formasyonu ile yanal ve düşey yönde geçişli olan birim bol kavkı parçası içermekte olup foraminifer ve alg açısından çok zengin bir fauna kapsar. Formasyon Üst Jura-Neokamiyen yaşındadır²³ (MTA-1990; s.11).

3.2.4.2.3. Ulus Formasyonu (Jkyu)

Akyol ve diğerleri (1974) tarafından adlandırılmıştır. Göktunalı (1955) ayrıntılı olarak incelediği bu birim için "Üst fliš" terimini kullanmıştır²⁴ (MTA-1990; s.11).

Araştırma sahasının kuzeyinde mostra veren birim kumtaşı, kilitaşı aralanmasından oluşur. Yer yer kireçtaşı arakatıkları kapsar. Kumtaşları kahve, boz, gri renkli olup genel anlamda türbiditik özelliktedir. Karbonat çimento olmayan örneklerde kil matriks oldukça fazladır. Tane yuvarlaklığı kötü, boylanma orta kötüdür. Kum boyutundaki taneler genel olarak kuvars, feldspat, granit, kuvarsit, şist ve gnays parçaları içerir²⁵ (MTA-1990; s.11) (Şekil 2).

Altta İnaltı kireçtaşı ile, üstte ise Gökçeagaç formasyonu ile geçişlidir. Kapsadığı fauna İnaltı kireçtaşı ile aynıdır. Birim İnaltı kireçtaşının genel olarak daha kuzeyde görülen yanal karşılığı olup, Proto-Karadeniz'in kuzeye bakan yokuşunda çökelmiştir²⁶ (MTA-1990; s.11, 12).

3.2.5. Kretase

3.2.5.1. Gökçeagaç Formasyonu (Kg)

Yılmaz ve Tüysüz (1984) tarafından adlandırılmıştır. Tomalar mahallesi, Tepelce Tepe kuzeydoğu'sunda bulunan İnönü mevki, Hacıhasan mahallesi dolaylarında mostra vermektedir. İnebolu yöresinde İnebolu volkanik üyesi ayrırtlanmıştır²⁷ (MTA-1990; s.12) (Şekil 2).

Formasyon Devrekani çanağında karbonat ve kırıntılardan oluşur. Alt düzeylerini kırmızı, pembe, beyaz, düzgün ince-orta katmanlı, bol mikro fosilli killi kireçtaşları oluşturur. Kireçtaşı üzerine beyaz, boz renkli marnlar ve türbiditik kumtaşları gelir. Kumtaşlarındaki taneler köşeli ve kötü boylanmış kuvarsit, feldspat ve diğer kayaç parçalarından oluşur. Formasyonun en üst düzeylerini açık kahve, krem renkli, orta-kalın katmanlı kumlu kireçtaşı oluşturur. Formasyon içinde konglomeratik düzeyler yanal devamlılığı olmayan cepler halindedir²⁸ (MTA-1990; s.12).

Formasyon alttaki Alt Kretase yaşlı Ulus formasyonu ve üstteki Paleosen yaşlı Akveren formasyonu ile dereceli geçişlidir. Ve formasyon Üst Kretase yaşlıdır²⁹ (MTA-1990; s.12).

3.2.6. Paleosen-Eosen

3.2.6.1. Çaylak Formasyonu (Tç)

Şengün ve diğerleri (1988) tarafından adlandırılmıştır. Çaylak mahallesi, Akçapınar köyü, Kavras mahallesinde tip kesitler veren formasyonun hakim litolojisi kireçtaşıdır. Kahverenkli orta-kalın katmanlı kumtaşı ile başlar. Gri, beyaz, mikritik kumlu kireçtaşı ve orta-kalın katmanlı alg'lı bryozoalı spartik dokulu kısmen dolomitize kireçtaşı ile devam eder³⁰ (MTA-1990; s.13) (Şekil 2).

Altındaki Gökçeagaç formasyonu ve üstteki Akveren ve Boyabat formasyonu ile dereceli geçişlidir ve yaşı Paleosen'dir³¹ (MTA-1990; s.12).

3.2.6.2. Yukarıköy Formasyonu (Ty)

Şengün ve diğerleri (1988) tarafından adlandırılan birim, Güney mahallesinde mostra vermektedir³² (MTA-1990; s.15) (Şekil 2).

Birim beyaz, açık gri renkli, sert gölsel kireçtaşlarından oluşmaktadır. İçerisinde yer yer marn düzeyleri bulunan formasyon üzerine geldiği tüm birimleri uyumsuzlukla örter. Karakteristik fosil kapsamadığından yaş verilememiştir³³ (MTA-1990; s.15).

Yaygın karstik aşınmadan dolayı , hemen hemen tabakalanma gözlenememekle birlikte, ender olarak metrik kalınlıklarda bazı tabakalara rastlanabilmektedir³⁴ (Boztuğ-1998; s.47).

3.2.7. Kuaterner

3.2.7.1. Yamaç molozu (Qym)

Sahanın yamaç eteklerinde, yer yer tutturulmuş konglomeratik düzeyler olup, köşeli, kötü boylanmış çakıllardan oluşan birimlerdir³⁵ (MTA-1990; s.15).

3.2.7.2. Alüvyon (Qal)

İnceleme alanında, genellikle büyük dere yataklarındaki güncel alüvyonlardan oluşan bu birim, en iyi şekilde Karadere'nin kuzey kesimlerinde gelişmiştir³⁶ (Boztuğ-1998; s.52) (Şekil 2).

Tane boyu silt-kum boyundan birkaç metreye kadar değişebilen irilikte malzemedan oluşan ve güncel akarsu yataklarındaki alüvyonları meydana getiren Kuaterner oluşuk, inceleme sahasındaki tüm birimlerin litolojilerini içermektedir. Bununla birlikte, bu alüvyonel malzeme içinde en bol olarak bulunanlar ise kuvarsit ve gnays çakıl ve bloklarıdır. Yöredeki Kuaterner oluşuk belediyeler tarafından kum ve çakıl ocağı olarak işletilmektedir³⁷ (Boztuğ-1998; s.52, 126).

3.3. Jeomorfolojik Yapı

İlçenin kuzeyinde İsfendiyar (Küre) Dağlarının yüksek kısımlarının oluşturduğu dağlık sahalardan ve yüksek plato sahalardan bulunur. Buralarda yükselti 1250-1581 m. arasında değişmektedir. Dağlık alanlarda dereler derin vadiler içinde akarlar.

İlçenin güney ve doğusunda ise 1250-1300 m. arasında olan yükseltiler genellikle dağlık ve ormanlık sahalardan oluşur. İlçe arazisinde doğuya ve kuzeydoğuya doğru yükselti artar ve 1300 m'nin üzerindeki sahalara geçilir. Buralarda arazi genellikle plato ve dağlıktır. Devrekani'nin kuzeydoğusunda geniş tabanlı vadilerin oluşturduğu çöküntü olukları ile parçalanmış, çıplak kalker platolar bulunmaktadır³⁸ (Çörekçi-2005; s.63).

Devrekani’de en önemli vadi, Devrekani çayı vadisidir. Azdavay ilçesinin batısındaki Ilıca Köyüne dek geniş bir çöküntü oluğu biçiminde olan vadi daha sonra dikleşir ve derinleşir. Devrekani Çayı etrafında dar ovalar oluşmuştur³⁹ (Çörekçi-2005; s.63).

İlçe arazisinin batısı Devrekani Çayı vadisinin batıya doğru devam ettiği geniş düzlüklerden oluşur. Bu sahalar birinci derece tarım alanlarıdır.

İlçenin; komşu ilçelerden Daday, Taşköprü ve merkez ilçeye göre rakımı yüksek olduğundan yüksekova görünümü arzeder. Deniz seviyesinden yüksekliği 1050 m.’dir. Devrekani Ovası geniş bir alan üzerinde kuzeydoğudan batıya doğru uzanır. Bu ovayı çevreleyen bölümler oldukça engebelerlidir. Devrekani Çayının getirdiği alüvyonlardan oluşan ova Şeyhbalı eşiğine kadar olan kısımda görülür. Bu eşğin batısında alüvyal taban biraz darlaşarak ova görünümünü az çok kaybeder.

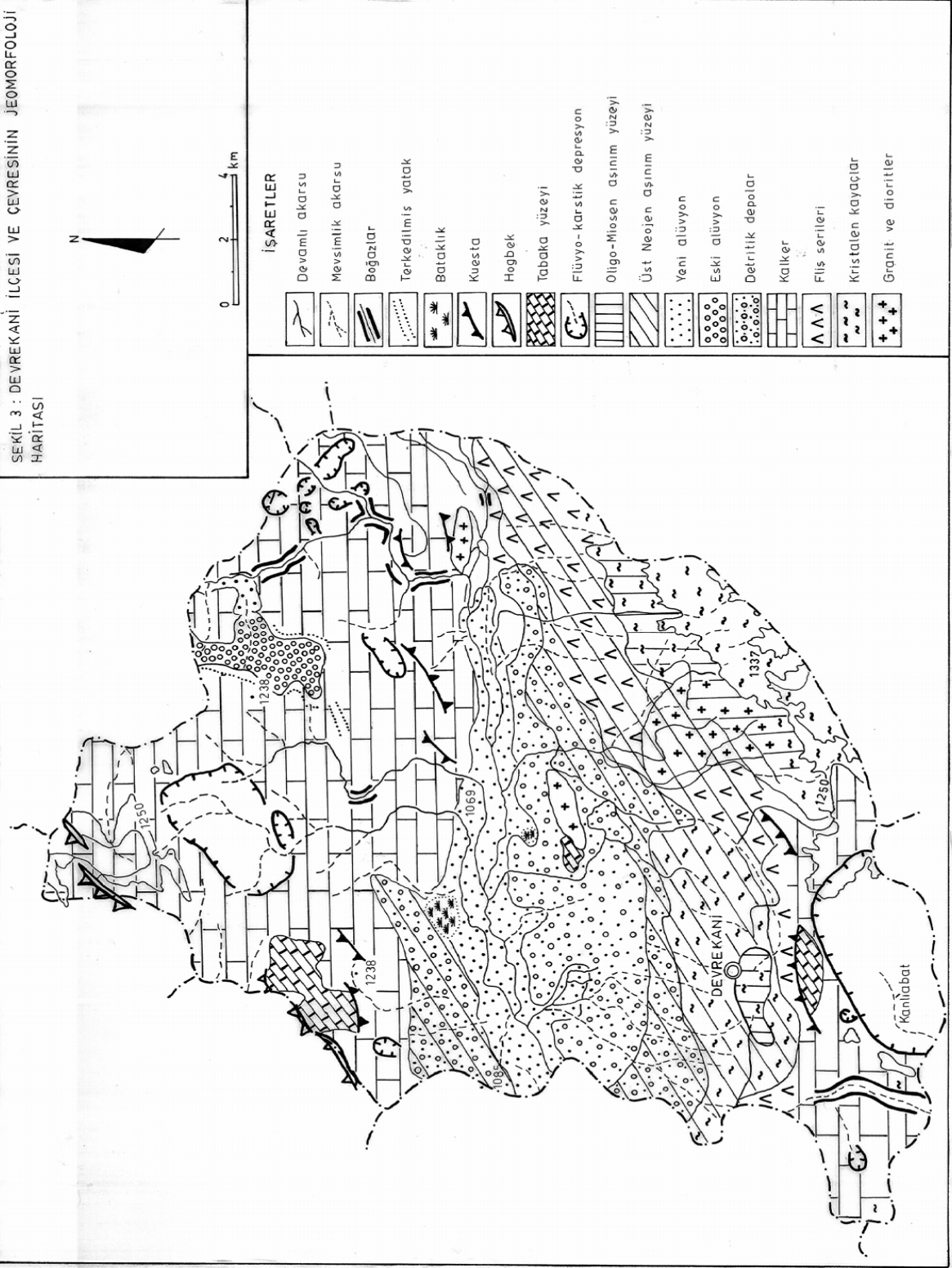

Foto 1: Devrekani ilçesinin en yüksek noktası Yaralıgöz dağı

İlçenin en önemli yükseltisini İsfendiyar (Küre) dağları kıyı sırasının en yüksek kesimini oluşturan 1985 m. yüksekliğindeki Yaralıgöz dağıdır. Çatalzeytin-Devrekani sınırında, İnebolu’nun güneydoğusunda, Çatalzeytin güneyinde yükselen bu dağın ekseninde birinci zaman şistleri ve yeşil kayalar, çevresinde de ikinci zaman şist ve flişleri görülür. Yamaçları ormanlık olan dağın en yüksek doruğu, orman üst sınırının hemen dışında kalır.

İlçe sınırları içinde Kastamonu-Devrekani arasında 1200 m. rakımlı Oyrak Geçidi, 1770 m. rakımlı Göynük, 1492 m. rakımlı Görve, 1330 m. rakımlı Bebek Dağı , güneyde 1137 m. rakımlı Kuştepe, 1152 m. rakımlı Köpektepe, 1174 m. rakımlı Eğrektepe, ve 1136 m. rakımlı Aktepe ; kuzeydoğuda 1138 m. rakımlı Tekkekayası ilçenin en önemli yükseltilerini oluşturur.

SEKİL 3 : DEVREKANI İLÇESİ VE ÇEVRESİNİN JEOMORFOLOJİ HARİTASI

3.3.1. Devrekani Havzası

Devrekani Havzası doğu-batı doğrultusunda uzanarak, batıda bir eşikle İmranlar Havzasından ayrılır. Bu eşik, Şeyhbalı köyü güneybatısında yer alır. Burada Devrekani Çayı, sert Üst Kretase-Eosen kalkerlerinden eşiği yarararak havzayı terkeder. Bu kısım ile doğuda, Devrekani Çayının daha dar olan bir diğer havzaya girdiği, yani havzanın bittiği yere kadar uzunluk 15 km. civarındadır. Bununla beraber Devrekani Havzasının uzanışı bundan ibaret değildir. Şeyhbalı eşiğinden daha batıda, Seydiler Havzasında bir ikinci eşik vardır. Seydiler'in hemen batısında, birincisinden 6 km. kadar batıda olan bu eşik, Seydiler Havzası ile İmranlar Havzasını birbirinden ayıran sınırdır. Devrekani Çayı burada da kalkerler içerisine gömülmüştür. İmranlar Havzasının batı ucunda, Mancılık civarındaki derin boğazla, Devrekani Çayı bu sonuncu havzayı da terkeder ve menderesleri ile birlikte gömüldüğü dar vadisi içine girer. Bugün Devrekani Çayının getirdiği alüvyonlardan ibaret olan ova görünümlü düzlük yani Devrekani ovası, Şeyhbalı eşiğine kadar olan kısımda görülür. Bu eşiğin batısında alüvyal taban biraz darlaşarak ova görünümünü az çok kaybeder⁴⁰ (Kurter-1982; s.82).

Foto 2: Devrekani Havzasından bir görünüm

Devrekani Havzasının kuzey çerçevesi genellikle az yüksek tepe ve sırtlardan oluşmakta olup bunların arkasında depresyonlar yer alır. Devrekani Havzası, doğuda Çorbacı köyü civarından başlar, bu köy ile batısındaki Kırmacı değirmeni arasında, Devrekani Çayı yeşil kayaçlar arasında dar bir vadiye sahiptir. Çorbacının doğusundan, kristalen seriler içerisinden gelen bu çay, Çorbacı civarında batıya yönelir ve Kırmacı değirmeni mevkiinden itibaren genişleyen tabanı ile Devrekani havzası başlamış olur. Havzayı kuzeyden çevreleyen yükseklikler daha çok Üst Kretase serileri üzerinde gelişmişlerdir. Bunlar güneydeki tepe ve sırtlara göre, daha alçak ve az eğimli bir arazi oluşturlar⁴¹ (Kurter-1982; s.82, 83).

Foto 3: Kadioğlu Kanyonu

Devrekani Havzasının güneyinde, havzayı güneyden sınırlayan arazi, genellikle kristalen seriler üzerinde gelişmiş bulunması, burada yüksek ve engebeli şekillerin meydana gelmiş olmasına yol açmış olduğu gibi kuzeyde görülen, birbirine açılan depresyonların

yerine plato sahaları geniş yer kaplar. Bu plato sahaları derin ve sık vadilerle yarılmış ve devamlı yüzeyler halinde olma niteliğini kaybetmişlerdir. Güney yüksek çerçeveyi oluşturan tepe ve sırtlar, yer yer 1300 m'yi aşan, fakat genellikle 1200 m'nin biraz üzerinde olan, hafif eğimli ve dalgalı bir yüzeyin parçalarından oluşur. Vadiler şebekesinin çok gelişmiş olması, tepe ve sırtların alan bakımından küçülmelerine yol açmış ve su bölümleri, yer yer çok darlaşmış sırtlardan ibaret kalmıştır. Bazı kısımlarda, bu su bölümü hattı, kaynaktan kapmalara imkan verecek şekilde, iki ayrı yönden gelen akarsular tarafından ortadan kaldırılmaya, alçatılmaya başlamıştır⁴² (Kurter-1982; s.85).

Devrekani-Kastamonu yolunun batısında, 1200 m'yi aşan tepeler kristalen şist ve fillatlardan oluşup, bunlardan kuzeye doğru dikçe eğimlerle paralel uzanan sırtlara inilmektedir. Güney-kuzey doğrultulu bu paralel şist sırtları hafif bir eğimle, Devrekani Havzasına doğru alçalmaktadır⁴³ (Kurter-1982; s.94).

Devrekani Çayı, havzaya girmeden önce Çorbacı'ya kadar kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu dar bir vadi içerisinde akar. Bu vadi kesimi, genel yapı hatlarına uygun, sübsekant bir depresyon teşkil eder. Çorbacı ve güney mahalleleri civarında, Kırıkçalı ve Akbayır tepelerinin meydana getirdikleri kademeli kuestaların cepheleri de aynı doğrultuda ve vadinin kuzey yamaçları üzerinde bulunur. Bu vadi kesiminde, eğim de nisbeten fazladır⁴⁴ (Kurter-1982; s.98).

Havza tabanında alüvyal dolgu geniş yer kaplamaktadır. Tabanda yapılan muhtelif sondajlar, tabandaki alüvyal dolgunun pek kalın olmadığını ve 20 m'yi aşmadığını ortaya koymuş bulunmaktadır⁴⁵ (Borahan-Baltan-1966; s.19).

3.4. İklim Özellikleri

3.4.1. Giriş

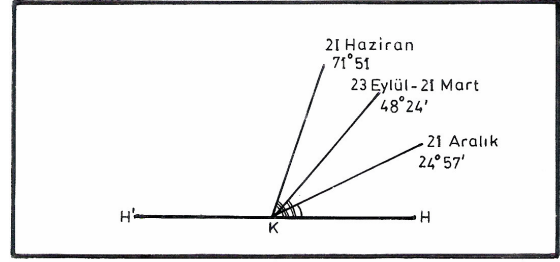
Araştırma sahasını bütünüyle içine alacak klimatolojik çalışmalar oldukça yetersizdir. Yapılan çalışmalardan bir tanesi Kurter⁴⁶ (1971) e aittir ve Kastamonu ve çevresine yöneliktir. Burada Kastamonu Meteoroloji İstasyonuna ait sıcaklık, basınç, nem, yağış, rüzgar vs.' ye ait rasatlar esas alınmıştır. Ayrıca Devrekani, Daday, Araç ve yakın civarda bulunan Taşköprü istasyonlarının yağış rasatlarından da yararlanılmıştır.

İklimin temel elemanları incelenirken, bunlar kadar önemli olan Jenetik-Dinamik faktörler üzerinde de durulmuştur.

3.4.2. Jenetik-Dinamik Faktörler

3.4.2.1. Güneşlenme Süresi :

Şekil 4: Devrekani Çevresinde Belli Tarihlerde Güneşin Ufuk Üzerindeki Maksimum Yükseltisi

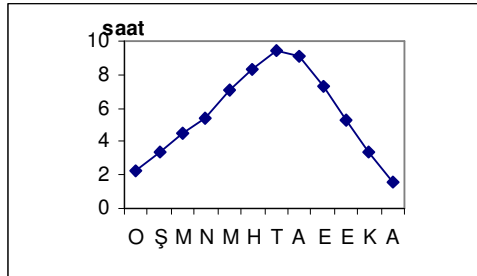

Devrekani Meteoroloji İstasyonu 41°36' N enleminde yer almaktadır.

Yöre güneş ışınlarının geliş açısının minimum değeri 21 Aralık'ta 24°57' ; maksimum değeri 21 Haziran'da 71°51' dir. 23 Eylül-21 Mart tarihlerinde (ekinoks tarihleri) ise güneş ışınlarının geliş açısı 48°24' dir. Buna göre, güneş ışınları, yıl içerisinde, ufuk düzlemi ile 24°57' -71°51' arasında değişen bir açı yaparlar (Şekil 4).

Tablo 1: Devrekani'de Günlük Ortalama Güneşlenme Süresi (1984-2004)

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Saat,dakika	2,28	3,33	4,48	5,41	7,07	8,34	9,48	9,15	7,27	5,26	3,38	1,59	5,49

Şekil 5: Günlük Ortalama Güneşlenme Süreleri

Tablo 1, Şekil 5'den de anlaşılacağı gibi en uzun güneşlenme süresi yaz mevsimindeki aylarda görülmektedir (Haziran 8,34 s; Temmuz 9,48 s; Ağustos 9,15 s).

En kısa güneşlenme süresi ise kış mevsiminde görülmektedir (Aralık 1,59 s;

Ocak 2,28 s; Şubat 3,38 s). İlkbahar'da kışa oranla güneşlenme süresinde artış görülmektedir (Mart 4,48 s ; Nisan 5,41 s; Mayıs 7,07 s). Sonbahar, ilkbahara yakın değerler göstermektedir (Eylül 7,27 s; Ekim 5,26 s; Kasım 3,38 s). Maksimum değer Temmuz ayına, minimum değer ise Aralık ayına isabet eder. Yıllık ortalama değer ise 5,49 s. civarında bulunmaktadır.

3.4.2.2. Genel Sürkilasyon Koşulları ve Hava Kütleleri

Devrekani, Karadeniz Bölgesinde denizden uzakta yer aldığı için karasal iklimin etkisi altındadır. Türkiye genelinde olduğu gibi buranın iklimi de atmosferin genel sürkilasyonuna bağlıdır.

Devrekani ve çevresinde mevsimlere bağlı olarak, kontinental poler (cP) ve maritim poler (mP), kontinental tropical (cT) ve bazende maritim tropical (mT) hava kütleleri görülür⁴⁷ (Kurter-1971; s.28).

Kış mevsimi; atmosferik faaliyetin çok olduğu, muhtelif hava kütlelerinin gidiş-gelişine, siklonların geçişine sahne olan bir mevsimdir. Bu dönemde kuzeyden gelen poler hava kütlelerinin önünde bulunan soğuk cephe, yöreyi güneye doğru aşar ve böylece, burası bu tip hava kütlelerinin etkisi altında kalır. Ayrıca bazı zamanlar, kuzeyden gelen Arktik hava da Karadeniz havzasına sokulur⁴⁸ (Kurter-1971; s.28).

Atlantik kutbi cephesi boyunca doğuya doğru hareket eden depresyonlar, Kuzey Avrupa'yı geçip Karadeniz'e yaklaşırken oklüzyon safhasına girerler. Bunlar da soğuk cephelerin burada meydana gelmesine neden olurlar. Bu dönemde Karadeniz havzasının ve onun hemen güneyinde yer alan inceleme sahası üzerinde görülen Maritim poler (mP) hava kütleleri (Baltık ve Atlantığın maritime poler hava kütleleri) ile Kontinental poler (cP) hava kütleleri (Sibirya ve Hazar continental poler hava kütleleri) yöreyi etkisi altına alır⁴⁹ (Kurter-1971; s.28).

Yaz mevsimi; hava kütlelerinin hareketleri, kışa göre hissedilir derecede azalmıştır. Kutbi cephe kuzeye çekildiğinden, yörede daha çok Tropikal hava kütleleri yer almaktadır. Durumun nisbeten sade bir görünüm almasında Asor antisiklonunun doğuya doğru genişlemesinin payı büyüktür. Bununla beraber soğuk cephe oklüzyonları da hiç görülmez değildir. Bu dönemde Maritim tropical (mT), Kontinental tropical (cT),

Maritim poler (mP), Kontinental poler (cP) hava kütleleri yöreyi etkisi altına alır⁵⁰ (Kurter-1971; s.30).

3.4.2.3. Coğrafi Faktörler

Devrekani ve çevresinin oroğrafik karakterleri de iklim özelliklerini belirler. İnceleme sahası kuzeyde, Karadeniz'e paralel uzanan ortalama 1500 m. yükseltili İsfendiyar (Küre) Dağları ile güneyde Ilgaz Dağları arasında yer almaktadır. İsfendiyar Dağları kuzeyde ilçenin deniz ile iç kesimleri arasındaki hava olaylarını keserek doğal bir engel teşkil etmektedir. En yüksek noktaları hemen hemen 2000 m'ye ulaşan bu dağ sistemi (Yaralığöz dağı 1985 m.) Devrekani ve çevresini Karadeniz'den ayırır⁵¹ (Kurter-1971; s.33).

Bu durum iç kesimler ile kıyı arasındaki yağış oranlarını da etkilemektedir. İnebolu ilçesinde yıllık yağış toplamı 1000 mm'nin üzerinde iken Devrekani'ye ait yıllık yağış toplamı 500-550 mm. civarındadır. Ancak bu kuzey bölge 1500 m. civarındaki dağlık alanlarda yağış oranını artırmaktadır.

Güneyde ise Ilgaz Dağları, İç Anadolu hava şartlarının bu bölgeye etkisini frenleme görevi yapmaktadır. Bu bakımdan içinde bulunduğumuz bölge zaman zaman veya bazı iklim faktörleri bakımından, iç kısımlardan bile daha karasal bir karakter alabilmektedir⁵² (Kurter-1971; s.28).

Kısaca, oroğrafik bakımdan, yüksekliklerle çevrili oluş, inceleme sahasının iklim özelliklerine büyük ölçüde etki yapar gibi görünmektedir. Bunların en belirlileri, yerel rüzgarlar, yağış şartları, özel karasal karakterlerin belirmesi gibi hususlar olarak ifade edilebilir⁵³ (Koçman-1993; s.9).

3.4.3. Sıcaklık

Yeryüzü ve atmosferdeki sıcaklığın ana kaynağı güneştir. Diğer etkilerin fazla bir önemi yoktur. Çünkü güneşten gelen büyük enerji yanında çok zayıf kalırlar. Yeryuvarlağı güneşin uzaya yaydığı enerjinin iki milyonda birini alır. Fakat bu enerji bile büyük bir toplam tutar.

İklimin temel elemanlarından biri olan sıcaklık Devrekani İlçesinde çok çeşitli yönleriyle incelenecektir.

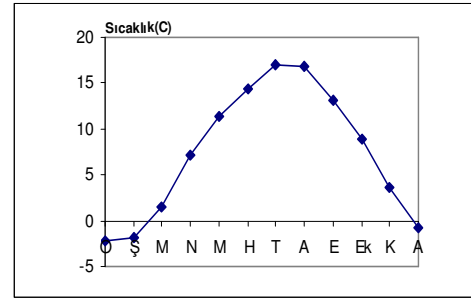
3.4.3.1. Ortalama Sıcaklıklar ve Termik Rejim

21 yıllık verilere göre, Devrekani’de yıllık ortalama sıcaklık 7,4°C’ dir (Tablo 2, Şekil 6). En soğuk ay -2,2°C ile Ocak, en sıcak ay 17°C ile Temmuz ayıdır. Ağustos ayının sıcaklığı da Temmuz ayıninkine yaklaşıyor (Ağustos 16,8°C). İki ayın da sıcaklığı 15° ’nin üzerindedir.

Tablo 2: Devrekani’de Ortalama Aylık Sıcaklıklar (1984-2004)													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
Sıcaklık(°C)	-2,2	-1,9	1,6	7,2	11,3	14,4	17	16,8	13,1	8,9	3,7	-0,8	7,4

Şekil 6: Termik Rejim Diyagramı

Kış mevsiminde de sıcaklık ortalamaları 0°C ’nin altında seyretmektedir (Aralık -0,8°C; Ocak -2,2°C; Şubat -1,9°C). Bunu takip eden ilkbahar mevsimi nisbeten soğuk geçmektedir (Mart 1,6°C; Nisan 7,2°C; Mayıs 11,3°C). Sonbahar ise ilkbahara oranla daha yüksek sıcaklık değerlerine sahiptir (Eylül 13,1°C; Ekim 8,9°C; Kasım 3,7°C).

Amplitüd değeri, Devrekani’de 19,2 °C’ dir.

Termik rejim diyagramında istasyonda başlangıçta pek önemli olmayan sıcaklık yükselmesi Nisan ayından itibaren önem kazanmıştır. Bu durum Temmuz ayına kadar devam etmiştir. Ağustos ayından itibaren sıcaklıklar alçalmaya başlamıştır.

Devrekani çevresinde yaz belirtileri Nisan ayında görülmeye başlamaktadır. Devrekani çevresinin yüksek olması yanında, kıyı ile arasında 2000 metreyi geçen Küre Dağlarının bulunması, kış döneminin sert ve uzun geçmesine neden olmaktadır. "Kasım Yüz Elli, Yaz Belli" atasözünün Devrekani çevresinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Kış döneminin başlangıcından sonra geçen 150. günü ifade eden "Kasım Yüz Elli" ifadesi yaklaşık olarak Nisan ayını ifade etmektedir⁵⁴ (Koç-1996-1997 ; s.190).

Aylık ortalama sıcaklığın bu özellikleri değerlendirildiğinde sıcaklıkların hızla yükselip hızla alçaldığı görülmektedir. Bu durum amplitüde etkilemektedir. Kışlar soğuk, yazlar nisbeten sıcaktır. Kış, diğer mevsimlerden daha uzun sürmekte, ara mevsimler pek belirgin değildir. Bu gibi sonuçlar, termik rejimin “Orta kuşak kara tesirli termik rejim” içinde olduğunu göstermektedir.

3.4.3.2. Ortalama ve Mutlak Ekstremler

<i>Tablo 3: Devrekani’de Ortalama Yüksek Sıcaklıklar (1984-2004)</i>													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Ort.yük.sıc.	2,4	3,4	7,9	13,8	17,9	21	24,4	24,7	21,2	16,1	9,8	3,6	13,9

Tablo 3’de de görüldüğü gibi en yüksek değerler yaz aylarında görülmekle beraber, az bir farkla Temmuz’dan Ağustos’a kaymıştır. Halbuki ortalama sıcaklıklar itibariyle az bir farkla geride olan Ağustos ayı, maksimum sıcaklıklarda, yıl içerisinde en yüksek değeri göstermektedir. Ortalama maksimumların kış mevsiminde düşük değerler arz etmesi, ilkbahardan itibaren ani yükselmeler ve maksimuma yaz mevsiminde erişilmesi karasallığın göstergesidir. 21 yıllık ortalama ise 13,9°C’ dir.

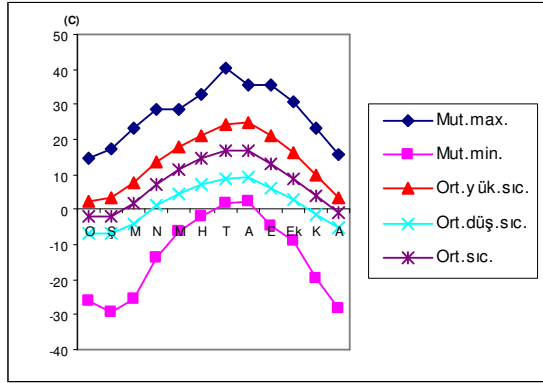
<i>Tablo 4: Devrekani’de Ortalama Düşük Sıcaklıklar (1984-2004)</i>													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Ort.düş.sıc.	-6,8	-6,9	-3,9	1,1	4,6	7,2	9	9,1	6	3	-1,5	-5	1,3

Ortalama düşük sıcaklıklar, Devrekani’de yılın 5 ayında eksi değerler göstermektedir. Kış mevsiminde eksi değerler gösteren ortalama minimum sıcaklıklar, yaz mevsiminde en yüksek değerleri yansıtmaktadır. Ancak yaz mevsiminde de fazlaca yükseldikleri söylenemez. 21 yıllık ortalamalara göre yıllık minimum ortalama sıcaklık 1,3°C’ dir.

<i>Tablo 5: Devrekani’de Mutlak Maksimum ve Mutlak Minimum Sıcaklıkların Aylara Dağılışı(1984-2004)</i>													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Mutlak max.(°C)	14,6	17,5	23,3	28,6	28,7	32,8	40,6	35,5	35,4	30,7	23,1	15,7	40,6
Yılı	2001	2001	2001	1998	1995	1996	2000	1986	1994	1994	2003	1985	2000
Mutlak min.(°C)	-26,3	-29,5	-25,5	-14	-6,2	-2,2	1,8	2,2	-4,8	-9,1	-19,4	-28,1	-29,5
Yılı	1992	1985	1985	2004	1986	2004	2004	1995	1993	2003	1988	2002	1985

1984-2004 yılları arasında Devrekani’de kaydedilen en yüksek sıcaklık 40,6°C olup bu değer, 2000 yılının Temmuz ayında kaydedilmiştir (Tablo 5). Yılın 5 ayında 30 °C’ nin üzerinde mutlak maksimum görülmüştür. Kış mevsiminde görülen mutlak

maksimumlar ise, 10°C’ nin üzerinde, fakat 18 °C’ nin altında seyretmektedir. Ancak ara mevsimlerde daima 20°C’ yi aşan mutlak maksimumlar görülmüştür. Mutlak maksimum değerlerin yıl içerisindeki gidişi, ortalama ekstremlere ve ortalama sıcaklığa uymaktadır. Ancak soğuk mevsimlerden sıcak mevsime geçerken diyagramdaki yükselme, sıcak mevsimden soğuk mevsime geçişte de alçalma biraz daha süratlidir. Mutlak maksimumların gidişinde Nisan-Mayıs ayları arasında hafif bir duraklama görülmektedir.

Şekil 7: Mutlak Max.-Mutlak Min.- Ortalama Yüksek-Ortalama Düşük ve Ortalama Sıcaklıkları Gösterir Grafik

Mutlak minimum değerlere baktığımızda; en düşük değerler kış mevsimi ile birlikte, İlkbaharın ilk ayında görülmektedir (-20 °C’ nin altında). 21 yıllık süre içerisinde en düşük değer 1985 yılının Şubat ayına ait olup, bu değer -29,5 °C’ dir. Yaz mevsiminde görülen mutlak maksimumlar, diğer mevsimlerin daima üzerinde bulunmakla beraber, bu mevsiminde ilk ayında eksili değerler görülmektedir (Haziran -2,2 °C). Yıl içerisinde Temmuz ve Ağustos ayları haricinde, mutlak minimumlar eksi değerlidir. Sonbahar mevsimi, İlkbahar’a oranla daha düşük değerler taşımaktadır.

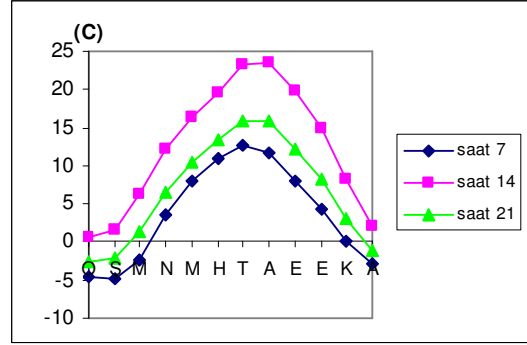
3.4.3.3. Günlük Sıcaklık Değişimleri

Herhangi bir yerin sıcaklık özellikleri belirtilirken, yıllık ve aylık sıcaklık değerleri kadar günlük sıcaklık değerleri üzerinde de durulmalıdır.

Tablo 6: Devrekani’de Saat 7.00, 14.00, 21.00 deki Sıcaklık Ortalamalarının Aylık Değerleri(1984-2004)													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Ort.Yük.sıc.s.7.00 de(C)	-4,5	-4,9	-2,4	3,5	8	11	12,6	11,7	7,9	4,4	0,2	-2,8	3,7
...14.00.de	0,7	1,6	6,2	12,1	16,3	19,5	23,2	23,5	19,9	14,8	8,3	2,1	12,4
...21.00 de	-2,5	-2,2	1,3	6,5	10,4	13,5	16	15,9	12,3	8,2	3	-1,2	6,8
Günlük Amplitüd	5,2	6,5	8,6	8,6	8,3	8,5	10,6	11,8	12	10,4	8,1	4,9	8,7

**Şekil 8: Günlük Sıcaklık Değişimlerin
Yıllık Seyri**

Tablo 6 ve Şekil 8 birlikte incelendiklerinde, termik rejimi andırdıkları anlaşılır. Ancak, saat 7 sıcaklığı maksimum seviyeye Temmuz ayında ulaştığından, termik rejimi daha çok yansıtmaktadır. Saat 14 sıcaklığında farklı olarak, maksimum seviye Ağustos ayına kaymaktadır. Bu yönüyle diğerlerinden ayrılır. Saat 21 sıcaklığında maksimum seviyeye yine Temmuz ayında ulaşılmaktadır.

Günlük amplitüd değerleri incelendiğinde, saat 7 ve 14'e ait eğriler karşılaştırıldığında, aralarındaki fark kış mevsiminde azalmakta ; yaz sonu ve sonbaharda maksimum düzeye çıkmaktadır (özellikle Ağustos ve Eylül ayları). Yüksek değerli günlük sıcaklık farklarının sonbahara doğru kaymış olması, bu aylarda geceleri yer radyasyonunun fazla olması nedeniyle hızlı soğumadan kaynaklanmaktadır. Çünkü, gündüzleri güneşlenme hala kuvvetlidir ve dolayısıyla gece-gündüz sıcaklıkları çok belirginleşmektedir. Başka bir anlamda, bu farkın yazdan sonbahara kayışı sonbahardaki gece sıcaklıklarının yazı oranla daha düşük olmasıyla ilgilidir.

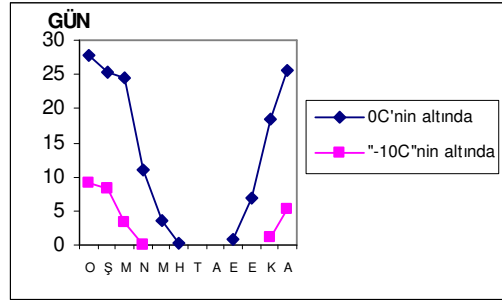
İlkbahar mevsiminde bu fark, sonbahar kadar bariz olmasada kışa oranla daha yüksek seyredir. Kış mevsiminin değer düşüklüğü ise, soğuk gecelere rağmen gündüz sıcaklıklarının yüksek olmayışıyla ilgilidir. Günlük amplitüdün bütünüyle yüksek oluşu karasal tesirleri yansıtmaktadır.

3.4.3.4. Don Olaylı Günler

Bir yerde 24 saat içinde en düşük sıcaklık 0°C 'ye veya bu derecenin altına düşerse, o güne "donlu gün" adı verilir⁵⁵ (İzmir-1996 ; s.305).

Tablo 7: Devrekani'de Ortalama Donlu Günler Sayısı (1984-2004)													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
0°C'nin altında	27,8	25,3	24,4	10,9	3,6	0,2	-	-	0,9	6,9	18,4	25,6	144
-10°C'nin altında	9	8,2	3,3	0,1	-	-	-	-	-	-	1,1	5,2	26,9

**Şekil 9: Ortalama Donlu Günler Sayısı
(1984-2004)**

Devrekani ve çevresinde yıllık ortalama donlu gün sayısı 144 günü bulur. İlçede donlu gün sayısının yüksekliğinde karasallık derecesi, denizden uzaklık, yükselti, sahayı etkileyen hava kütlelerinin özellikleri etkin rol oynar. Donlu gün sayısı daha çok soğuk hava kütlelerinin etkinlik sürelerine bağlı olarak yıldan yıla değişmektedir. Tablo 7, Şekil 9'dan anlaşılacağı üzere, ilçede yılın 10 ayında don olayı görülmektedir. Donlu günler Eylül ayında başlamakta, Haziran ayına kadar devam etmektedir. Soğuk mevsim ilerledikçe donlu günlerin adedi de artmakta ve maksimuma Ocak ayında (27,8 gün) erişilmektedir. Şubat ayından itibaren bir azalma başlamakla beraber bahar aylarında da, sıcaklığın sık sık 0°C'nin altına düştüğü günlerde, don olayı görülmektedir. İlçede yılın Temmuz ve Ağustos ayı haricinde kalan çok büyük bir bölümünde her an donlu günle karşılaşılabilir. Bu durum ise ilçenin özellikle ziraat hayatını ve doğal bitki örtüsünü etkilemektedir. Donlu günlerin yıl içerisindeki seyrinde, şüphe yok ki, düşük sıcaklıkların meydana gelmesine sebep olan soğuk hava kütlelerinin yörede kalma müddetlerini göz önünde bulundurmak gerekir. Zira donlu günler sayısının yüksek olduğu aylar, soğuk hava kütlelerinin bölgeyi en fazla ziyaret ettikleri aylardır⁵⁶ (Erol-1993; s.64).

İlçede don olayının şiddetli olduğu günlerde önem taşır. Gün içinde en düşük sıcaklığın 0°C'nin altında yani -10°C'ye veya daha aşağıya düştüğü günlere "şiddetli donlu gün sayısı" denir⁵⁷ (İzbırak-1996; s.305). Tablo 7 'de sıcaklığın -10°C'nin altına indiği günler, başka bir deyişle şiddetli donlu günler Kasım ayında başlayıp, Nisan ayında sona ermektedir. Yörede şiddetli donlu günlerin yıllık ortalama sayısı 27 günü bulur. Bu değer donlu günler sayısının yaklaşık 1/5'i kadardır. Bu durum bölgede donlu günlerin oldukça şiddetli geçtiğini göstermektedir.

3.4.3.5. Toprak Sıcaklıkları

Toprağın ısınmasında en güçlü etmen güneş ışınlarıdır. Ancak havanın bulutluluğu, nemi ve bitki, kar vb. gibi yüzey örtüleri ve toprağın yapısı, nemi bu ısınma

olayını azaltan veya çoğaltan etkiler yaparlar. Toprağın soğumasında da ısıma olayının etkisi büyüktür. Toprak sıcaklığı, güneşten alınan ve absorbe edilen bir enerji olarak, başta tarımsal etkinlikler olmak üzere, bütün ekolojik olaylar üzerinde etkilidir⁵⁸ (Erol-1993; s.66).

Tablo 8: Devrekani'de Toprak Sıcaklığının (5cm.de) Aylara Dağılışı (1984-2004)													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Top.sıc.(°C)	-0,5	-0,1	3,4	9,4	15,3	19,8	23,2	22,2	16,9	10,7	4,3	0,5	10,4

Daha evvelde belirtildiği gibi, Devrekani'nin yıllık ortalama hava sıcaklığı 7,4°C'dir. Toprak yüzeyi sıcaklığı ise 10,4°C olup, hava sıcaklığından 3°C daha fazladır (Tablo 8). Yıl içerisindeki hemen bütün aylarda toprak yüzeyi sıcaklıkları, atmosfer sıcaklıklarından fazladır. Bu fark özellikle yaz mevsimi ve bu mevsim etrafındaki aylarda artmakta, soğuk dönemde azalmaktadır. Ocak ve Şubat aylarında eksili değerler görülmektedir.

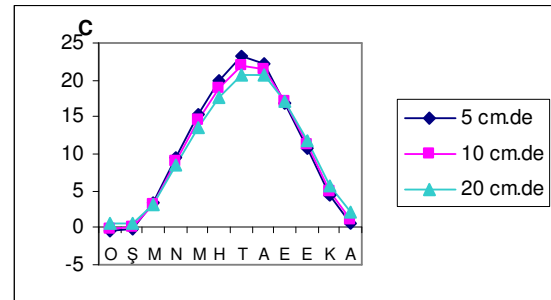
Tablo 9: Devrekani'de Toprak Sıcaklığının (10 cm.de) Aylara Dağılışı (1984-2004)													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Top.sıc.(°C)	-0,1	0,1	3,1	9,1	14,7	19	22	21,5	17	11,2	4,8	1,1	10,3

5 cm. derinlikteki toprak sıcaklığına (toprak yüzeyi sıcaklığı) 10 cm.deki toprak sıcaklığı benzerlik göstermektedir. Ekimden Şubata kadar olan devrede az bir farkla ortalama 10 cm. toprak sıcaklığı öne geçmekte, Mart-Ekim arası devrede ise yüzey sıcaklığı daha fazla kalmaktadır. Ağustos ve Eylül aylarında toprak sıcaklıkları hemen hemen aynıdır. 10 cm. derindeki ortalama toprak sıcaklığı da daima ortalama atmosfer sıcaklığından fazla seyretmektedir.

Tablo 10: Devrekani'de Toprak Sıcaklığının (20 cm.de) Aylara Dağılışı (1984-2004)													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Top.sıc.(°C)	0,7	0,6	3,1	8,4	13,5	17,7	20,7	20,7	17	11,7	5,7	2	10,2

Şekil 10: Ortalama Toprak Sıcaklıklarının Aylara Dağılışı

20 cm. derindeki toprak sıcaklığı, gerek 5 cm. derindeki toprak sıcaklığından gerekse 10 cm derindeki ortalama toprak sıcaklığından Ekim-Şubat arası devreden nisbeten daha yüksek

kalmakta, Mart-Ağustos arası devrede daha düşük değerlerde seyretmekte, Eylül ayında ise eşit değere sahiptir (Şekil 10).

Sonuç olarak 5-10-20 cm. derindeki ortalama toprak sıcaklıkları her zaman atmosfer sıcaklığından fazla bulunmaktadır. Ancak, farklı üç derinlikteki toprak sıcaklıkları arasında, derinliğe bağlı olarak kış mevsiminde toprak sıcaklığında nisbeten artma, yaz mevsimindeki aylar da ise az da olsa azalma kaydedilmektedir. Derinlik arttıkça toprak, atmosfer sıcaklıklarından daha az etkilenmekte, yüzeye yaklaştıkça daha fazla tesiri altında kalmaktadır. Yani derinlik artışına paralel olarak toprak sıcaklıkları kış mevsiminde yüzeye göre daha sıcak, yaz mevsiminde daha serin kalmaktadır.

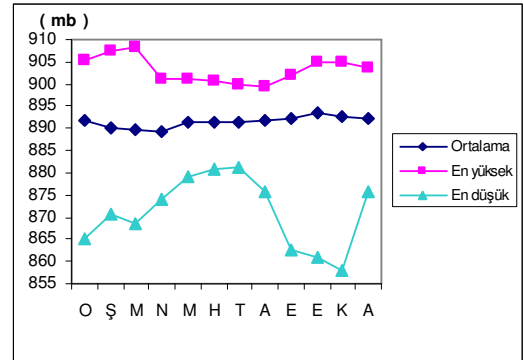
3.4.4. Atmosfer Basıncı ve Rüzgarlar

3.4.4.1. Basınç

<i>Tablo 11: Devrekani’de aylık ortalama, en yüksek ve en düşük hava basıncı değerleri (mb) (1984-2004)</i>													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Ort.hava basınc(mb)	891,6	890,1	889,9	889,2	891,3	891,5	891,5	891,9	892,3	893,3	892,8	892,1	891,5
En yük.hava basıncı(mb)	905,5	907,5	908,2	901,3	901,0	900,6	900,0	899,6	902,0	905,1	904,9	903,6	908,0
En düş. hava basıncı(mb)	865,3	870,8	868,5	873,9	879,1	880,6	881,2	875,9	862,5	861,0	857,8	875,7	857,8

Şekil 11 : Aylık Ortalama, En Yüksek ve En Düşük Hava Basıncının Yıllık Seyri

İnceleme sahasında yıllık ortalama basınç 891,5 mb’dır. En yüksek basınç 908,2 mb, en düşük basınç 857,8 mb ’dır. Sahada ortalama basınç değerlerinin Ocak ayında (891,6 mb) yüksek olduğu görülür.

Basıncın aylara göre yıl içindeki dağılışı Ocak’tan Nisan ayına kadar nisbeten bir alçalma eğilimi görülmektedir. Nisan-Haziran arasında hafif bir yükselmeden sonra, Haziran-Temmuz arasında duraklama göze çarpmaktadır. Temmuz-Ekim arasında düzenli bir yükselmeden sonra, bu yükselmeyi Ekim-Aralık inişi takip etmektedir (Tablo 11, Şekil 11).

Haziran-Ocak arasındaki dönemde (yaz, sonbahar ve kış mevsimlerinde) basıncın yıllık ortalama civarında ve daha yüksek, Şubat-Mart arasındaki dönemde (İlkbahar mevsiminde) yıllık ortalamadan düşük olduğu görülmektedir. 1984-2004 yılları arasında görülen en yüksek basınç değeri Mart ayına (908,2 mb) aittir. Diğer aylardaki maksimum basınç değerleri Tablo 11’de görüldüğü gibi 907,5 – 899,6 mb arasında değişmektedir. En düşük basınç değeri ise Kasım ayına aittir (857,8 mb). Diğer aylardaki minimum basınç değerleri ise 861 – 881,2 mb arasında seyretmektedir. En düşük basınç değerleri ile yıllık ortalama arasındaki fark, en yüksek basınç değerleri ile yıllık ortalama arasındaki farktan daha fazladır.

Ortalama basınç dağılışı diyagramında, basıncın en yüksek değerlere Sonbahar’a isabet etmektedir. Kış mevsimi basınç değerleri bundan daha az ve düzensizdir. Bunun nedeni de, basınç şartlarının sık sık değişmesine sebep olan hava hareketlerinin, kış mevsiminde yüksek frekans göstermesidir. Yaz mevsiminde ise, soğuk cephenin kuzeye çekilmesi ile, yerini işgal eden tropikal hava kütleleri ısınmış, Anadolu kütlesi dolayısı ile siklon özelliği göstermektedir. Bu defa antisiklon sahaları, kuzey ve güneydekideniz parçaları üzerinde yer almaktadır. Atlas Okyanusu yüksek basınç sahası da, kuzeybatıdan sokulmuş bulunur. Bu yüzden hava akımları buradan, Anadolu’ya doğru ters yönde hareket etmektedir⁵⁹ (Kurter-1971; s.61).

3.4.4.2. Rüzgarlar

3.4.4.2.1. Rüzgar Frekansları ve Hakim Rüzgar Yönü

Basınçların dağılışındandır sonra, araştırma sahasında rüzgarların başlıca özellikleri incelenmeye çalışılacaktır. Bu incelemede öncelikle rüzgarların çeşitli yönler göre, sene içerisindeki esiş frekanslarının değerlendirilmesi yapılacaktır. Bunun için, 21 yıllık rasatlardan elde edilen veriler kullanılmak suretiyle, 16 yönden esen rüzgarların esiş frekanslarının yüzdeleri hesaplanmış ve aşağıdaki tablo meydana getirilmiştir.

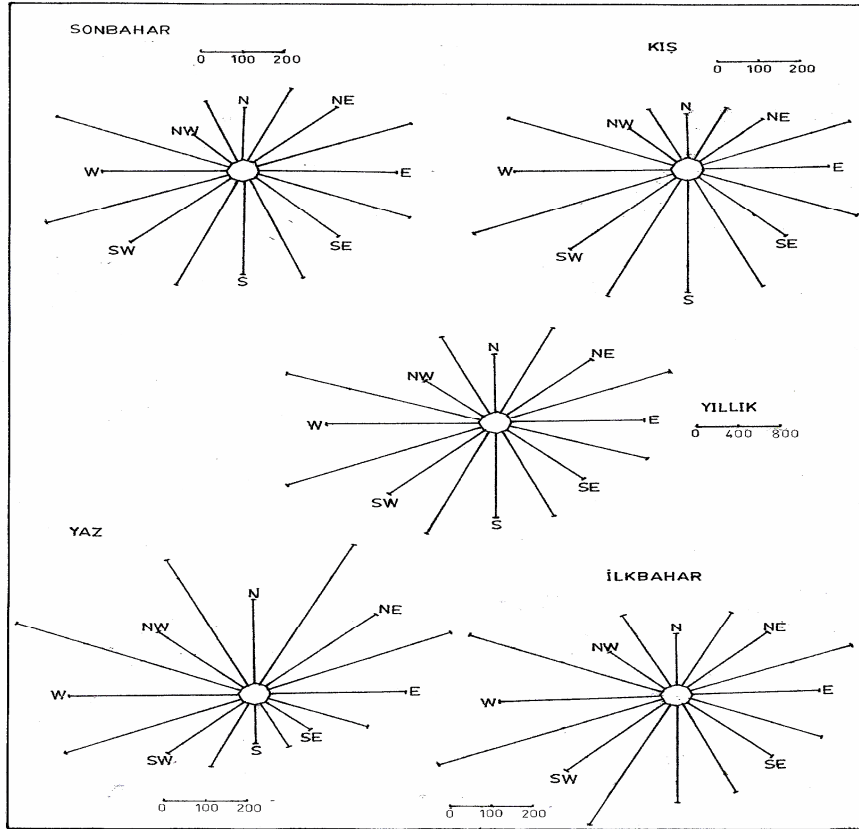
Tablo 12: Devrekani’de Rüzgarların Ortalama Esme Frekansları (% olarak) (1984-2004)													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
N	3,1	3	3,2	2,6	4,2	3,2	6,5	4,7	3,6	4,5	2,6	2,7	3,9
NNE	3,5	3	4,4	5	6,4	7,7	11	11,2	6,9	5,2	3,8	4,3	6,1
NE	3,1	3,6	3,5	5,1	6,4	5,5	6,8	7,7	6,4	4,8	5	5,3	5,3
ENE	7,4	7,1	7,5	6,6	8,6	7,2	9,8	9,5	9,1	7,5	6,6	7,6	7,9
E	5,9	5,3	5	5,9	5,6	5,1	5,6	7,8	7,5	6,1	5,6	6	5,9
ESE	8	7,4	5,8	7,3	5,6	4,4	5,2	4,6	6,1	7,6	9,6	7,8	6,6
SE	5,3	5,9	6,6	4,6	3,9	3,7	2,1	2,2	4,1	6,4	6,2	5,7	4,7
SSE	7,1	8,1	6,6	6,7	4,9	3	2,2	4	5,6	6,4	9,4	8,3	6
S	7,7	8,5	7,5	6,7	3,8	2,8	2	2,6	5,2	5,9	8,1	6,3	5,5
SSW	7,6	8,4	9,1	9	7,4	5,9	3,2	3,9	6,6	7,9	8,3	9,5	7,2
SW	7,1	6,8	4,9	6,9	6,3	6,6	3,6	3,9	5	6,8	7,4	6,5	6
WSW	10,5	9,9	10,5	10,3	11	10,4	7,3	7,8	7,7	10	9,7	9,4	9,5
W	8	7,3	7,1	8,4	6	8,1	8	6,4	7	5,7	5	6,2	6,9
WNW	9	8,4	10,1	7,8	9,8	11,5	12,3	8,6	9,8	9	7,3	7,4	9,3
NW	2,9	3,3	3,3	2,6	4,3	4,7	5,3	5,5	3,2	2,3	2,4	3,2	3,6
NNW	3,8	3,6	4,9	4,5	5,8	8,2	9,1	9,6	6,2	3,9	3	3,8	5,6

Tablo 12 aylara göre incelendiğinde, Ocak ayında frekansı en yüksek olan rüzgarın WSW yönünden estiği görülmektedir (%10,5). Bunu WNW, ESE ve W yönleri takip etmektedir. Diğer yönlerden esen rüzgarların frekansları zayıf olmasına rağmen bu ayda S, SSW, ENE, SSE, SW yönleri de nisbeten fazla frekansa sahip bulunmaktadır. Bu durum Şubat ayında da şu şekilde bir gelişme göstermektedir. Şubat ayında da frekansı en yüksek olan rüzgarın yine WSW yönünden estiği görülür (%9,9). Bunu S, SSW, WNW, SSE yönleri takip eder. Bu durum Mart ayında da aynı şekilde devam eder. Ekim ayından Mayıs ayına kadar olan dönemde WSW yönünden esen rüzgarların egemenlikleri söz konusudur. Aynı aylarda bu yönü ikinci olarak WNW takip etmektedir. WSW sektörlü rüzgarlar maksimuma Mayıs ayında erişmekte olup (% 11), Ocak ve Mart aylarında da bu değere yaklaşmaktadır. WNW sektörlü rüzgarlar ise maksimum değere Temmuz ayında ulaşmaktadır (%12,3). Belirtilen dönemde üçüncü önemli yön olarak SSW, ESE, ENE yönleri dikkat çekmektedir. Haziran’da az bir farkla WNW yönü öne geçmektedir. Kış mevsiminde WSW yönlü rüzgarlar daha yüksek frekansla esmektedir. Yıllık frekans ise, WSW yönlü rüzgarların ön planda olduklarını göstermektedir. Bunu sırasıyla WNW, ENE, SSW yönleri takip etmektedir. Bundan dolayı Devrekani’de W’ ye komşu olan yönler birinci derecede önemlidir. İkinci önemli yön ise E ve S yönüne komşu olan yönler önemlidir. Diğer yönlerin frekansları daha önemsiz kalmaktadır. Bütünüyle bu gözlemlerin nedenlerini, daha çok araştırma sahası üzerindeki genel atmosfer sirkülasyonunda aramak gerekir.

Tablo 12 ve Şekil 12 birlikte incelendiğinde, bütün yıl boyunca batı sektörlü rüzgarların (WSW, W, WNW) daha yüksek frekansla esmiş oldukları anlaşılmaktadır.

Mevsimler arasında bu bakımdan çok büyük bir farklılık yoktur. İlkbahar mevsiminde en yüksek frekans WSW'ye ait olmakta, bunu sırasıyla WNW, SSW yönleri takip etmektedir. Yaz mevsiminde, en yüksek frekans WNW yönüne ait olup, bunu NNE ve WSW yönleri izlemektedir. Sonbahar mevsiminde ilk planda WSW yönü gelmekte, bunu da WNW, ENE yönleri takip etmektedir. Kışta ise birinci sırada yine WSW yönü yer almaktadır. Bunun ardından SSW, WNW yönleri gelmektedir. Yıllık durumda ise dikkat çeken yönler, önem sırasına göre, WSW, WNW, ENE'dir.

Yıl içerisinde rüzgarların mevsimlere göre dağılışı güney sektörlü rüzgarlar %30'luk oranla ilk sırayı alır. Bu rüzgarların mevsimlere göre frekans dağılışı şöyledir. Kış %9,5, İlkbahar %8,1, Sonbahar %8, Yaz %4,4. Güney sektörlü rüzgarları %26'lık payla batı sektörlü rüzgarlar takip eder. Bu rüzgarların da mevsimlere göre frekans dağılışı ; İlkbahar %7, Yaz %6,9, Kış %6,3, Sonbahar %5,8'dir. Bu rüzgarları sırasıyla ; %24'lük oranla kuzey rüzgarları, %20'lik oranla doğu rüzgarları izler.

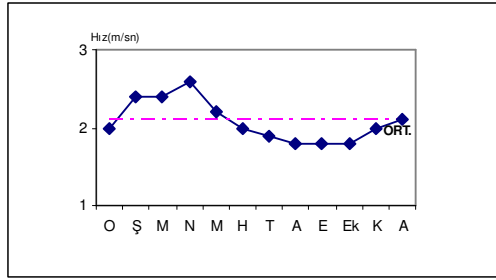

Şekil 12: Devrekani'de Rüzgar Frekans Gülleri ve Hakim Rüzgar Yönü

3.4.4.2.2. Rüzgar Hızı

Rüzgarların yönleri ve frekansları yanında hızları da üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. 21 yıllık verilerin ortalamalarına göre, şöyle bir tablo ortaya çıkmaktadır.

Tablo 13: Devrekani’de Aylık Ortalama Rüzgar Hızları (m/sn) (1984-2004)													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Rüzgar Hızı Ort.	2	2,4	2,4	2,6	2,2	2	1,9	1,8	1,8	1,8	2	2,1	2,1

Şekil 13: Ortalama Aylık Rüzgar Hızları

Şekil 13 ve Tablo 13 incelendiğinde, rüzgar hızı açısından aylar arasında fazla bir farkın olmadığı görülür.

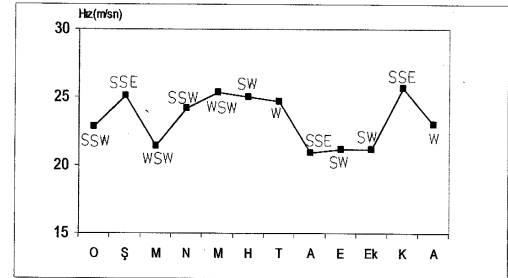
Aylık ortalama rüzgar hızına ait maksimum değer Nisan ayına, minimum değer de Ağustos, Eylül ve Ekim aylarına rastlamaktadır. Rüzgar hızı Şubat ayından Mayıs ayına kadar olan dönemde yıllık ortalamanın üstünde, Haziran ayından Aralık ayına kadar olan dönemde ise yıllık ortalamanın altında bir değere sahiptir. Mevsimlere göre rüzgar hızları incelendiğinde ise ; rüzgar hızının en fazla olduğu mevsimler ilkbahar ve kış mevsimleri, en az olduğu mevsimler sonbahar ve yaz mevsimleridir.

Tablo 14: Devrekani’de En Hızlı Rüzgar Yönleri ve Hızları(m/sn) (1984-2004)													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Rüzgar yönü	SSW	SSE	WSW	SSW	WSW	SW	W	SSE	SW	SW	SSE	W	SSE
Hızı(m/sn)	22,8	25,1	21,4	24,2	25,3	25	24,7	20,9	21,2	21,2	25,7	23	25,7

Şekil 14 : Devrekani’de En Hızlı Rüzgar Yönleri ve Hızları

Daha önce de bahsedildiği gibi yıl içerisinde W sektörlü (WSW, WNW, W) rüzgarlar hakimdir. Tablo 14 ve Şekil 14

incelendiğinde, genel olarak en hızlı rüzgarların yine batı sektöründen estiği

görülmektedir. 21 yıllık verilere göre en hızlı rüzgar (25,7 m/sn) SSE yönünden esmiştir. Yaz aylarının hakim rüzgar vasfını taşıyan NNE yönünden esen rüzgar da bile en hızlı esişler görülmemektedir. Yaz mevsiminin en hızlı esişleri güneybatı, batı rüzgarlarına aittir. Kış mevsimi ve İlkbahar mevsimlerinde de yine en hızlı rüzgarların batı sektörlü rüzgarlara ait olduğu görülmektedir. Maksimum değerler Kasım ayına, minimum değerler ise Eylül ve Ekim aylarına tekabül etmektedir. Bütün aylarda en hızlı rüzgarların hızları 20 m/sn'yi aşmaktadır. Rüzgarların genelde batı sektöründen en hızlı esişler göstermeleri, akım hatlarının hemen hemen bu doğrultuya uyması ve batı-doğu doğrultusunda yer değiştiren siklonik faaliyetle ilgilidir.

<i>Tablo 15: Devrekani'de Ortalama Fırtınalı Gün Sayısı (1984-2004)</i>													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Ort.Fırtınalı Gün say.(hız>=17,2 m/s)	0,5	0,7	0,3	0,9	0,9	0,7	0,4	0,3	0,2	0,3	0,4	0,3	5,9

21 yıllık verilere göre ortalama yıllık fırtınalı gün sayısı 5,9'dur. Fırtınalı gün sayısının en fazla olduğu aylar ise Nisan ve Mayıs aylarıdır (0,9). En az olduğu aylar ise Eylül ayıdır (0,2) (Tablo 15). Mevsim olarak incelediğimizde ise İlkbahar mevsiminde en fazla, yaz sonu ve sonbahar mevsimi başlarında en az değere sahiptir. Fırtına karakterli rüzgarların yine batı sektöründen estikleri görülür. Yalnız, bunların frekansı fazla değildir.

3.4.5. Su Buharı

3.4.5.1. Buharlaşma

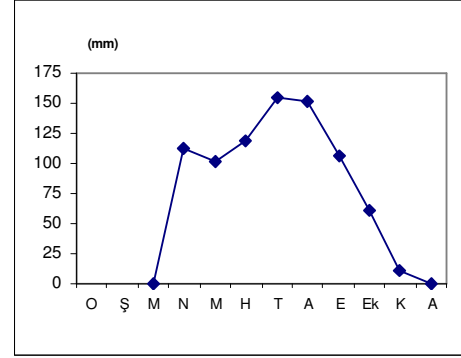
Havadaki su buharının kaynağı, esas olarak buharlaşma ve terlemedir. Buharlaşma, okyanusların, denizlerin, göllerin, bataklıkların, akarsuların ve buzulların üzerinde meydana gelir; terleme ise bitkilerden oluşur. Sadece suların üzerinde meydana gelen buharlaşma fiziki buharlaşma, hem sular yüzeyindeki buharlaşmaya hem de bitkilerin terlemesine bir arada evapotranspirasyon denir⁶⁰ (Dönmez-1979; s.139).

Zeminde yeterli ve devamlı su bulunduğu takdirde o yerdeki sıcaklık şartlarının meydana vereceği en çok buharlaşma miktarına potansiyel buharlaşma denir. Potansiyel buharlaşma ancak yağışın buharlaşmadan fazla olduğu, başka bir deyişle zeminin daima nemli olduğu zamanlarda meydana gelir⁶¹ (Dönmez-1979; s.139).

Tablo 16: Devrekani’de Aylık Ortalama Buharlaşma Miktarları(mm) (1984-2004)													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Ort.Buharlaşma (mm)	-	-	-	112,2	100,9	118,8	155,4	152,1	107	61,2	10,5	-	818,1

Şekil 15: Devrekani’de Ortalama Aylık Buharlaşma Miktarlarının Yıllık Seyri

21 yıllık verilerin ortalamalarından meydana gelmiş olan bu tablodan faydalanılmak suretiyle çizilen diyagramda, buharlaşmanın yıllık seyri karasallık karakteri aksettirmektedir. Eğride görülen ani çıkış ve

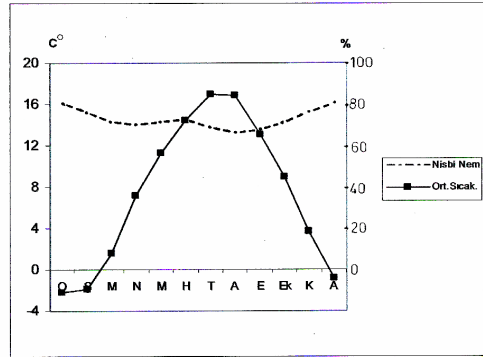

iniş hali, buharlaşmanın kış mevsiminde görülmemesi, yaz mevsiminde ise azami ölçüde olduğunu ifade etmektedir. İnceleme sahasında Kış mevsiminde ve İlkbaharın ilk ayında buharlaşma görülmemektedir. Kış mevsiminde buharlaşma görülmemesinin nedeni, soğuk mevsimde sıcaklığın oldukça düşük olmasının etkisi büyüktür. Kış mevsiminde ortalama sıcaklığın 0°C’nin altında olması, şiddetli don olaylarının görülmesi, toprağın 30-50 cm’ye kadar donlu olması buharlaşmanın olmamasına neden olmaktadır. İlkbaharın ikinci (Nisan) ayından itibaren artan buharlaşma, Mayıs ayında az da olsa azaldıktan sonra, yaz mevsiminde azami şiddete ulaşmakta, sonbaharın ilk ayında da yazı yakın değerler görülmektedir. Daha sonra buharlaşma miktarları hızla azalmaya başlamaktadır. İlkbahar ayında buharlaşmanın artmaya başlaması, sıcaklığın yükselmesi ile ilgilidir. Yıllık buharlaşmanın %52’si yaz mevsiminde meydana gelmektedir. Sıcak mevsimde buharlaşmanın bu kadar şiddetli olmasında, kış mevsiminde buharlaşmanın çok az olmasında etkili olan faktörlerin tam tersi bir durum yol açar. Yaz mevsimi yörede ortalama sıcaklığın yüksek seyrettiği bir dönemdir. Buharlaşmanın maksimum seviyeye ulaştığı ay Temmuz ayıdır (155,4 mm). Kısacası buharlaşma miktarlarının yıllık seyri, sıcaklığın yıllık gidişi ile alakalıdır. Buharlaşma miktarında yaz mevsiminde (Temmuz) erişilen maksimum değerle, kış mevsiminde görülen minimum değer arasındaki büyük farklılık, yaz ve kış mevsimi arasındaki sıcaklık farklarının özellikle amplitüdün yüksekliğinin neticesidir. Yıllık buharlaşma miktarı ise 818,1 mm’dir.

3.4.5.2. Nem

Tablo 17: Devrekani’de Nisbi Nemin Aylara Dağılışı (%) (1984-2004)													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Nisbi Nem(%)	80	76	72	71	72	73	70	68	69	73	77	81	74

Ortalama nisbi nemin yıllık gidişinde, kış aylarında maksimum değerler, yaz aylarında ise minimum değerler dikkat çekmektedir. Bu dağılışı, ortalama sıcaklığın yıllık gidişine uyum sağlar. Sıcaklık ve nisbi nem arasında ters bir orantı vardır. Bu maksatla yıl içerisinde sıcaklık ve nisbi nemin seyrini gösteren bir diyagram hazırlanmıştır (Şekil 16). Bu diyagramda sıcaklığın yükselmesi ile nisbi nem miktarının düşüşü açıkça görülmektedir. Nisbi nemin en düşük olduğu ay %68 değer ile Ağustos ayıdır. Ağustos ayından sonra sıcaklık ortalamalarında kaydedilen düşüşe paralel olarak nisbi nem de bu değer altına inmemektedir. Aksine Ağustos ayından sonra nisbi nemde yeniden artış görülmektedir. Bu durumlar haricinde nisbi nem, her zaman sıcaklığın yıllık seyriyle paralelleşmemektedir. Örneğin, Mayıs ve Haziran aylarında sıcaklığın yükselmesine rağmen, nisbi nem miktarı Nisan ayına oranla düşeceği yerde hafifçe yükselmektedir.

Şekil 16: Devrekani’de Ortalama Sıcaklık ve Nisbi Nemin Yıllık Seyri

Diyagramda dikkat çekici diğer bir husus da, ortalama nisbi nemin maksimum değere ulaştığı aydır. Ortalama minimum sıcaklık Ocak ayına isabet ettiği halde, ortalama nisbi nem maksimum değerine

%81’lik değer ile Aralık ayında ulaşmaktadır. Buda bize bu aylarda nisbi nem seyri üzerine etki eden faktörün yalnız sıcaklık olmadığını göstermektedir.

İnceleme sahasında nisbi nem yıllık ortalama %74’lük bir değerle oldukça yüksek görünmektedir. Kuzeyde Karadeniz kıyısında bu değer %75-80’e ulaştığı görülmektedir. Bu bakımdan inceleme sahamız, sahip olduğu yüksek değer bakımından buraya yaklaşıyor ve kıyının hemen ardındaki yüksek nisbi nem kuşağında yer almaktadır. Muhtelif paralel zonlarının nisbi nem değerini gösteren bir tabloya

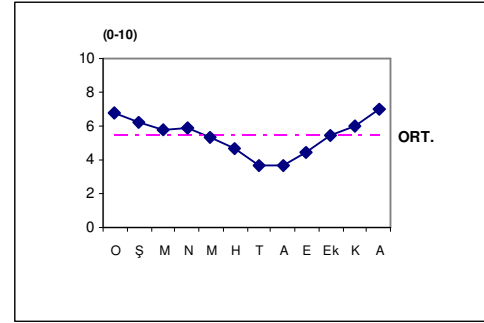
bakıldığında inceleme sahamızın bulunduğu enlem itibarıyla %74 kadar nisbi neme sahip olması icab etmektedir. İnceleme sahasıda nisbi nem bakımından, bulunduğu paralelden farklı değerler arzetmemektedir⁶² (Kurter-1971; s.82).

3.4.5.3. Bulutluluk

Coğrafi faktörlerin etkileri altında meydana gelen bulutluluk, basınç koşulları, nisbi nem, güneşlenme müddeti, nisbi nem ve sıcaklıkla yakından ilgilidir.

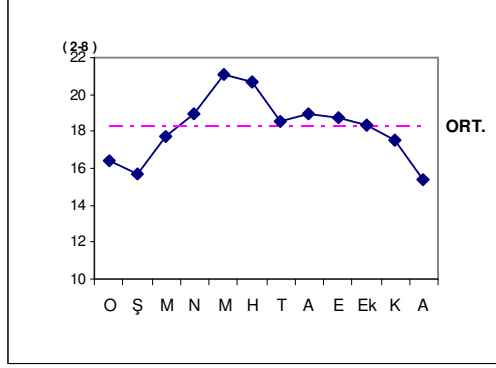
<i>Tablo 18: Devrekani’de Aylık Ortalama Bulutluluk (1984-2004)</i>													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Bulutluluk(0-10)	6,8	6,2	5,8	5,9	5,3	4,7	3,7	3,7	4,4	5,4	6	7	5,4

Şekil 17: Devrekani’de Ortalama Bulutluluğun Yıllık Seyri

Bulutluluğun aylara dağılışı şeklini gösteren tablodan yararlanılarak çizilen diyagram incelendiğinde, bulutluluk oranını gösteren eğrinin muntazam bir seyrirle alçalıp, yaz aylarında bir minimum değere eriştiğini ve tekrar yükselerek Aralık ayında maksimum değer olan 7’yi bulduğu görülmektedir. Bulutluluğun kış aylarında ortalama değerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık yaz aylarına gidildikçe, nisbi nemin yıllık seyrine uygun olarak, bulutlulukta da bir azalma görülmektedir. Bununla beraber, yaz minimumu değeri çok düşük sayılmaz. Diyagramda göze çarpan diğer bir husus, minimum bulutluluğun Temmuz ve Ağustos’a rastlaması ve Eylül ayında bulutluluk oranının çok az oluşudur. Bu aya ait değer Haziran ayı değerinden daha aşağıdadır. Buna sebep olarak, Eylül ayında henüz havanın istikrarının bozulmaması gösterilebilir. Zira, bahis konusu sahada cephe faaliyetleri ve bulut sistemlerinin geçişleri Ekim’de başlamakta ve Kasım ayında hızlanmaktadır. Buna uygun olarak, diyagramda eğri birden yükselmekte ve Kasım’dan itibaren yüksek değerlere erişmektedir⁶³ (Kurter-1971; s.84).

<i>Tablo 19: Devrekani’de Ortalama Bulutlu Günler Sayısı (1984-2004)</i>													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Bulut.Gün(2,0-8,0)	16,4	15,7	17,7	19,0	21,1	20,7	18,5	18,9	18,7	18,3	17,5	15,4	217,9

Şekil 18: Devrekani'de Ortalama Bulutlu Günler Sayısının Yıllık Seyri

Ortalama bulutlu günler sayısının yıl içerisindeki gidişi, düzensiz bir şekilde zikzaklar çizmektedir (Şekil 18). Ocak'tan Şubat'a geçerken hafif bir düşme, arkasından Mayıs'a kadar hızlı bir yükselme görülmektedir. Daha sonra Temmuz ayına kadar yeniden bir iniş, bunu Ağustos ayında ikinci bir yükselme ve Aralık ayına kadar üçüncü bir iniş takip etmektedir. Mevsimler arasında bir kıyaslama yapıldığında; bulutlu gün sayısının en fazla olduğu mevsimler Yaz ve hemen peşinden İlkbahar mevsimi gelir. En az bulutlu gün sayısına sahip mevsim ise kış'tır. Ortalama bulutlu günler sayısı açısından Mayıs ayı maksimumla, Aralık ayı minimumla dikkat çekmektedir. Yıllık toplam bulutlu gün sayısı ise yılın yarısından daha fazla bir değer göstermektedir (217,9 gün).

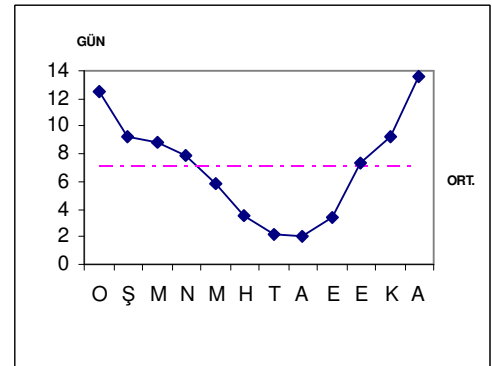
3.4.5.4. Kapalı Günler

Bulutluluk oranının yanı sıra, kapalı günler sayısını da görmekle bu konuda daha iyi fikir edinebiliriz.

Tablo 20: Devrekani'de Ortalama Kapalı Günler Sayısı (1984-2004)													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Kapalı gün sa.(8,1-10,0)	12,5	9,3	8,8	7,9	5,9	3,5	2,2	2,0	3,4	7,4	9,2	13,6	85,7

Şekil 19 : Devrekani'de Ortalama Kapalı Gün Sayısının Yıllık Seyri

Şekil 19 incelendiğinde eğrinin gidişi ortalama bulutluluk oranının yıllık seyri ile farklılıklar gösterir. Kışın maksimum olan kapalı günler sayısı yaz mevsiminde minimum değere sahiptir. Ve

tekrar kışa doğru artma görülmektedir. Maksimum, 13,6 günle Aralık ayına isabet etmektedir. Buna karşılık Ağustos ayına isabet eden minimum 2 gün gibi düşük bir

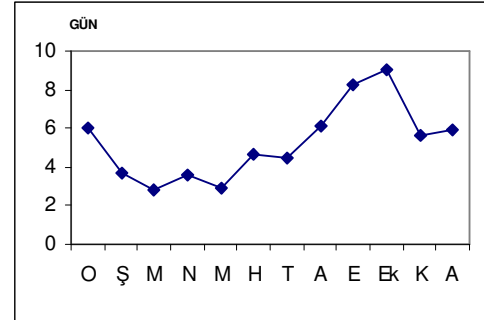
değer göstermektedir. Böylece, yaz ve kış değerleri arasındaki farkın fazla oluşu dikkat çekmektedir. Kış mevsiminde, kapalı havalar daha fazla görülmektedir. Ancak Mayıs'tan sonra ortalama kapalı gün sayısı çok azalmaktadır. Yaz ayları ve buna ilaveten Eylül ayı, kapalı gün sayısının az olduğu süreyi meydana getirmektedir. Hemen hemen Haziran'dan Eylül sonlarına kadar, istikrarlı havalar dolayısı ile, havanın kapalı olması çok düşük bir değere inmiş bulunmaktadır. Kış kararsızlığı, artan cephe faaliyetleri, geniş ölçüde bulutluluk ve kapalı günlere yol açmaktadır.

3.4.5.5. Sisli Günler

Bir çeşit bulutluluk olarak nitelendirilen sislere ayrıca yer verilerek, öncelikle ortalama sisli günlerin aylara dağılışı incelenecektir (Tablo 21).

<i>Tablo 21: Devrekani'de Ortalama Sisli Günler Sayısı (1984-2004)</i>													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Sisli gün	6,0	3,7	2,8	3,6	2,9	4,7	4,5	6,1	8,3	9,0	5,6	5,9	62,6

Şekil 20: Devrekani'de Ortalama Sisli Günler Sayısının Yıllık Seyri

Sisli günlerin yıllık sayısı 62 gün civarındadır. Sisli günlerin yıllık dağılışında, maksimum değerlerin Sonbahar mevsimine ve özellikle Ekim ayına isabet ettiği

görülmektedir. Sonbahar mevsimini kış mevsimi takip eder. Sislerin en az görüldüğü mevsim İlkbahar mevsimidir. Ve minimum değerlere de Mart ayında rastlanmaktadır. Sislerin oluşumu, soğuk hava kütlelerinin oturmuş olduğu sahalarda, günlük şiddetli sıcaklık farkları ile ilgili olarak sakin hafif esintili havalarda meydana gelen radyasyon sislerine müsaittir. Sonbahar ve kış mevsimlerinde antisiklon şartları, soğuk hava kütlelerinin saha üzerinde yerleşmiş bulunuşu, açık ve sakin havalarda bu tip sislerin meydana gelmesine elverişli bir ortam oluşturmaktadır. İlkbahar ve yaz mevsimlerinde şartlar daha az uygun olduğundan sisli gün adetleri azalmaktadır.

Sonuç olarak, inceleme sahasında daha çok günlük sıcaklık farklarından kaynaklanan yer radyasyonu sonucu zemin sisleri görülmektedir. Ve sahada dağ

karakteri gösteren yüksekliklerde ise, adyabatik soğuma ile ilgili yamaç sisleri de oluşabilmektedir.

3.4.6. Yağış

Havadaki subuharının yoğunlaşmasıyla meydana gelen su damlacıklarının çapı, bulutları meydana getiren damlacıkların çapından daha fazla büyürse, su damlacıkları bulutlarda olduğu gibi havada asılı kalamazlar, yerçekiminin tesiriyle düşerler ve yağmuru meydana getirirler. Yağmura sebep olan su damlacıklarının çapları çoğunlukla 1-5 mm. arasındadır. Atmosfer içinde kısa veya uzun mesafe katederek düşen bu tanelere yağış denir. Yağışı teşkil eden taneler katı veya sıvı olabilir. Bulutlar içindeki sıcaklık 0°C'nin üzerinde olduğu durumlarda, yoğunlaşma su şeklinde olmakta, bu bulutlardan ise yağmur şeklinde yağışlar doğmaktadır. Sıcaklık 0°C'nin altında ise genellikle yoğunlaşma buz kristalleri halinde, yağış ise katı biçimde (kar ve dolu) olmaktadır⁶⁴ (Küçük-2000; s.64-65).

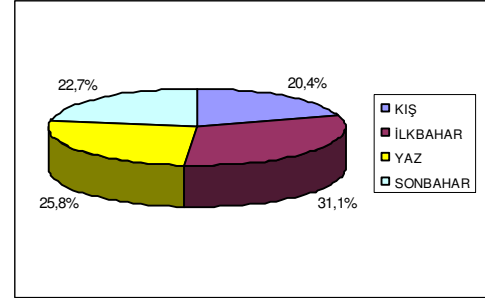
Bilindiği gibi herhangi bir yerin alacağı yağış miktarı üzerinde birinci derecede planeter, ikinci derecede de coğrafi faktörler etkili olmaktadır. Yani yağış rejimi evvela havadaki yoğunlaşma şartlarının yıl içerisindeki durumu ile ilgilidir. Daha sonra coğrafi özelliklerle (yükselti, baki gibi) bağlantılıdır.

3.4.6.1. Yağış Miktarı

<i>Tablo 22: Devrekani'de Yıllık Ortalama Yağış Tutarlarının Mevsimlere Dağılışı</i>								
Mevsimler	Kış		İlkbahar		Yaz		Sonbahar	
Yağış mik.(mm)(%)	105,3	%20,4	160,4	%31,1	133,2	%25,8	117,1	%22,7

Devrekani'de yağış tutarı bakımından İlkbahar mevsimi başta gelmektedir (160,4 mm., %31,1). İkinci sırada yaz mevsimi yer almakta (133,2 mm., %25,8) bunu sonbahar takip etmektedir (117,1 mm., %22,7). Kuşkusuz yaz yağışlarının yıllık toplam yağış tutarı içinde fazla bir pay tutmasında, Haziran ayının, Mayıs ayından sonra en yağışlı ay olmasının büyük etkisi vardır. Anlaşıyor ki, bölgede belirgin bir İlkbahar-yaz başı yağış maksimumu (%57) görülmektedir. En az yağışlı mevsim olarak kış mevsimi (105,3 mm., %20,4) belirlemektedir (Tablo 22).

Şekil 21: Devrekani’de Yağışın Mevsimlere Dağılışı

Kış ve sonbahar mevsimleri hemen hemen eşit yağış oranlarına sahiptir. İlkbahar ve yaz mevsimlerinin daha yüksek yüzdelere sahip olmaları, daha önceleri belirtilen iki yüksek yağışlı ay sebebi ile meydana gelmektedir. Genellikle, aylara isabet eden yağış miktarlarının fazla olmadığı görülmektedir. Yaz mevsiminde bariz bir yağış yokluğu, kuraklık da görülmemektedir⁶⁵ (Kurter-1971; s.99).

İlkbahar-yaz başı yüksek yağışları, cephelerin gidiş-gelişleri dolayısı ile artmalar göstermiştir. Muhtemelen bu mevsim, kuzeye doğru çekilmekte olan kutbi cephe, saha üzerinde, kuzey-güney doğrultulu salınımlar yapar ve Anadolu karasının nisbeten kuzey kısmında bulunan inceleme sahası üzerinden kuzeye çekilişi gecikerek, Haziran’ı bulabilir. Kutbi cephenin kuzeye çekilmeden evvel yaptığı bu salınımlar, bahar maksimumunun, bu kuzey kısımda Mayıs’ta görülmesine ve Haziran’da da yağışların devam etmesine yol açmıştır. Kış mevsiminde ise, gezici siklonların etkisi ile kendini gösteren yağış, yaz aylarında, daha ziyade konveksiyon hareketlerine bağlı olarak, sağanak halinde düşer. Bilhassa kış aylarında, yerleşen soğuk hava kütlelerinin sebep olduğu, devamlı bir istikrarlılık görülmez. Yaz aylarında, denizden gelen nemli hava kütlelerinin, bütün Karadeniz kıyılarında bıraktıkları orografik yağışlardan, inceleme sahamız payına da yağış düşer. Yalnız, bunlarda, miktar itibarı ile pek fazla göstermezler⁶⁶ (Kurter-1971; s.100).

3.4.6.2. Yağış Rejimi

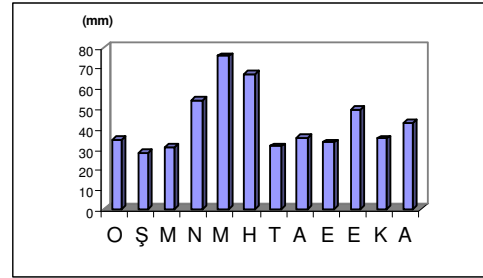
Tablo 23 ve Şekil 22’de görüldüğü gibi Devrekani’de azami yağış Mayıs ayına isabet etmektedir (Mayıs 75,5 mm). Onun yanında, Haziran ayı da ikinci fazla yağışlı ay olarak görülmektedir. Aylık yağış miktarları bakımından en az yağış Şubat ayına isabet etmekte, bunu Mart ayı izlemektedir. Yağışın yıl içindeki dağılışının biraz daha detaylı anlatımı ise, şöyle bir tablo çizmektedir. Aralık ayından Şubat ayına kadar kademeli olarak düşüş, Şubat ayında yağış minimumu görüldükten sonra, Mart ayında nisbi yükselme takip ederek, Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında yağış maksimumuna

ulaşmaktadır. Mayıs maksimumundan sonra Eylül'e kadar düşüşler kaydedilmiştir. Eylül ayından itibaren ise tekrardan yağış miktarlarında artma kaydedilmiş ise de Kasım ayında yağış miktarında bir azalma görülmektedir. Özet olarak Mayıs ve Haziran ayları dışında, yıllık yağışın aylara dağılışında, az çok dengenin bulunduğu görülmektedir. Yıl boyunca iniş ve çıkışlar birbirini takip etmektedir.

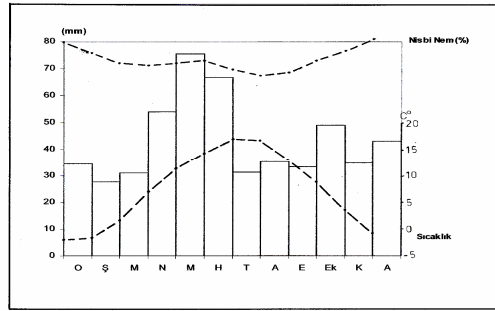
Tablo 23: Devrekani'de Ortalama Yağış Değerleri ve Aylara Dağılımı (mm.) (1984-2004)													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Yağış mik(mm)	34,6	27,8	30,9	54,0	75,5	66,7	31,2	35,3	33,3	49,1	34,7	42,9	516

Şekil 22: Devrekani İlçesinin Yağış Rejimi ve Diyagramı

İlkbahar mevsimi %31,1 oranıyla yıllık yağış miktarının hemen hemen 1/3'ünü toplamakta ve %25,8'lik oranla yaz

ikinci yağışlı mevsim durumunda gözükmektedir. Sonbahar yıl içerisinde üçüncü sırayı alırken (%22,7) en az yağış payına kış mevsimi sahip olmaktadır (%20,4). İlkbaharın birinci sırada yer alması Mayıs, Nisan gibi aylarda yağış maksimumunun gerçekleştiği aylarla ilgilidir. Yaz mevsiminin ikinci sırada yer alması da, Haziran ayının yılın ikinci maksimum yağışın gerçekleştiği ay olması ile ilgilidir. Mevsimlik yağış tutarlarının yıllık yağış tutarına oranları arasındaki farklar pek fazla değildir.

Şekil 23: Devrekani'de Yıl İçinde Ortalama Yağış-Nisbi Nem ve Sıcaklık Gidişi

Ayrıca nisbi nem-yağış, sıcaklık üçlüsü arasında bir bağlantının olduğu bilinmektedir. Bu bakımdan istasyonumuzu değerlendirecek olursak

(Şekil 23) esasen böyle bir bağıntı ters orantıyı göstermektedir. Yıl içerisinde sıcaklığın en yüksek olduğu aylar, Temmuz ve Ağustos, nisbi nemin de minimum olduğu dönemi teşkil etmektedir. Grafiğe göre nisbi nemin yüksek olduğu aylar sıcaklığın nisbeten düşük olduğu aylara isabet etmektedir. Böylece sıcaklıkla nisbi nem arasındaki ters orantı, nisbi nemle yağış arasındaki bağıntı şekil üzerine yansımaktadır.

İnceleme sahasındaki yağış rejimi Doğu Anadolu'nun karasal yağış rejimine benzemektedir. Erinç, Kastamonu ve Devrekani'deki Mayıs ayı maksimumu ve yaz yağışlarının yüksek olan oranı ile Doğu Anadolu tipi bir karasal saha ayırdetmektedir⁶⁷ (Erinç-1962; s.336).

Akyol ise, Kastamonu ve çevresine İç Anadolu kuzey şeridinde yer vermekte, fakat yaptığı yağış rejimleri sınıflandırmasına göre, burasının Doğu Anadolu tipi kara içi yağış rejimine dahil etmektedir⁶⁸ (Akyol-1944; s.30).

Darkot'da, bahar sonu-yaz başı maksimumu yaz kuraklığının olmaması ve minimumun kışa doğru kayışı sebebi ve sıcaklık karakterlerini öne sürerek, Doğu Anadolu tipine yakın bir iklim karakterinden bahsetmektedir⁶⁹ (Darkot-1963; s.26).

İnceleme sahası , İsfendiyar Dağları ile Karadeniz'den ve Ilgazlar'la güneyden, İç Anadolu'dan izole edilmiş, genişçe bir havza durumu göstermesi ile, bu havza üzerinde karasal şartların hakim olması akla yakındır. Yağış diyagramı, yüksek Mayıs ve Haziran yağışları ile, karasal tipe uygunluk gösterir. Önemli bir nokta da, yaz yağışlarında, Karadeniz'den gelen nemli hava kütlelerinin sebep olduğu orografik yağışların önemli payının bulunuşudur. Yaz yağışlarında da frontal faaliyetin etkisi vardır⁷⁰ (Kurter-1971; s.102).

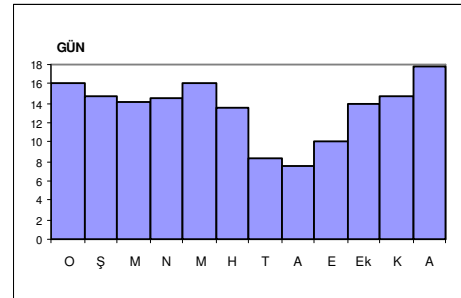
3.4.6.3. Yağışlı Günler

Bir sahanın yağış özelliklerinin belirtilmesinde yağışlı günler sayısı ve yağış şiddeti de önem taşır.

<i>Tablo 24: Devrekani'de Ortalama Yağışlı Günler Sayısı (1984-2004)</i>													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Gün Sayısı	16,0	14,7	14,1	14,5	16,0	13,6	8,3	7,6	10,1	14,0	14,8	17,8	161,5

Şekil 24: Devrekani'de Ortalama Yağışlı Günler Sayısı

İnceleme sahasında yıllık yağışlı gün sayısı 161 gün civarındadır (Tablo 24). Yağışlı gün sayısının yüksek olduğu mevsim kış,

düşük olduğu mevsim yazdır. Yıllık yağışların yaklaşık %30'unun düştüğü bu mevsimde, yağışlı gün sayısının yüksek olduğu ay Aralık ayıdır (17,8 gün). Yağışlı günler sayısı bakımından İlkbahar mevsimi kış mevsiminden sonra ikinci sırada yer alır. Devrekani'de kış mevsiminde yağışlı günler sayısı 48.5 gündür. İkinci sırada yer alan İlkbahar mevsiminde 44,6 gündür. Sonbaharda 38,9 gün olan yağışlı günler sayısı en az yaz mevsimindedir (29,5 gün). Devrekani'de Temmuz, Ağustos, Eylül ayları dışındaki aylarda yağışlı gün sayısı 14-18 arasında değişmektedir. Aylar arasında çok büyük farklılıklar yoktur. Yağışlı gün sayısının en az olduğu ay 7,6 günle Ağustos ayıdır.

Ayrıca yağışlı günler sayısı, yılın gün sayısına oranlandığı takdirde yağış ihtimali olarak değerlendirilebilir. Bu ihtimalin de, yağışlı gün sayısı ile arttığı kolayca kestirilebilir⁷¹ (Koçman-1993; s.62).

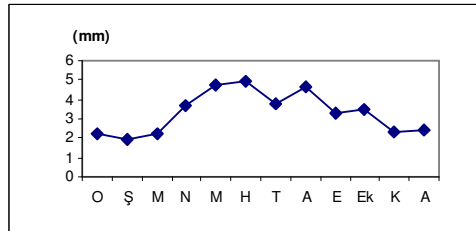
Devrekani'de 161,5 olan yağışlı gün sayısı, 365 güne oranlanırsa 0,44 (%44) elde edilebilir. Bunun anlamı şudur; Devrekani'de her 2,2 günde bir gün yağış düşme ihtimali vardır.

3.4.6.4. Günlük Yağışların Frekans ve Şiddetleri

Yağışları incelerken, günlük yağışların şiddetini, bunların özelliklerini, mevsimlik değişmelerini ve yıllık seyrini ortaya koymak gerekir. Aylık veya yıllık ortalama yağışların ortalama yağışlı gün sayısına bölünmesiyle elde edilen yağış şiddeti inceleme sahasında yıllık olarak 3,2 mm'dir (Tablo 25). Aylık değer de 1,9-4,9 mm. arasında değişir. Genelde yağış şiddeti kış mevsiminde düşük, yaz ve ilkbahar mevsimlerinde yüksektir.

Tablo 25: Devrekani'de Günlük Yağış Şiddetinin Aylara Dağılışı (1984-2004)

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
mm	2,2	1,9	2,2	3,7	4,7	4,9	3,8	4,6	3,3	3,5	2,3	2,4	3,2

Şekil 25: Devrekani'de Günlük Yağış Şiddetinin Yıllık Seyri

Tablo 25 ve Şekil 25' de görüldüğü gibi bütün aylarda yağış şiddeti değerleri düşük olup, büyük değerlere rastlanmaz. Ancak, baharda nisbi bir artış görülür ve en

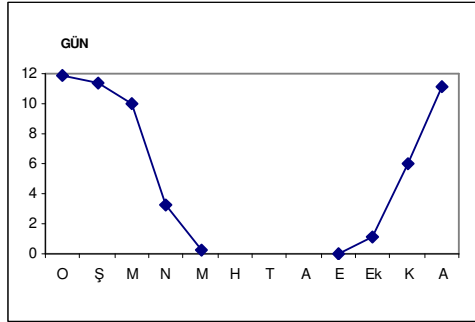
yüksek değerlere Mayıs ve Haziran’da rastlanır. Genellikle, yaz mevsiminde de değerler nisbeten yüksektir. Bununla beraber, Ağustos’tan itibaren bir düşme görülür. Yaz yağışlarının daha şiddetli oluşu, Devrekani yağışlarının şiddet bakımından, Anadolu’nun iç kısımlarının karakterini taşıdığını ifade eder gibi görünmektedir.

Tablo 26: Devrekani’de Günlük Maksimum Yağış Değerleri (mm)													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
mm	13,2	23,9	23,9	30,1	52,2	36,8	55,6	44,0	31,8	42,1	22,1	23,4	55,6

Günlük maksimum yağışlar açısından, en yüksek değer 55,6 mm. ile Temmuz ayına, en düşük değer ise 13,2 mm. ile Ocak ayına aittir (Tablo 26). Günlük maksimum yağış değerlerinde de yaz mevsimi ilk sırada yer almakta, bu mevsimi ilkbahar mevsimi izlemektedir. Günlük maksimum yağış değerlerinin en az olduğu mevsim ise kışır. Devrekani’de yaz ve bahar aylarında yağışın gösterdiği karakter, daha çok sağanak şeklindedir.

3.4.6.5. Kar Yağışları

Tablo 27: Ortalama Kar Yağışlı Günler Sayısı (1984-2004)													
Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Gün	11,9	11,4	10,0	3,3	0,3	-	-	-	-	1,1	6,0	11,1	55,1

Şekil 26: Ortalama Kar Yağışlı Günler Sayısı

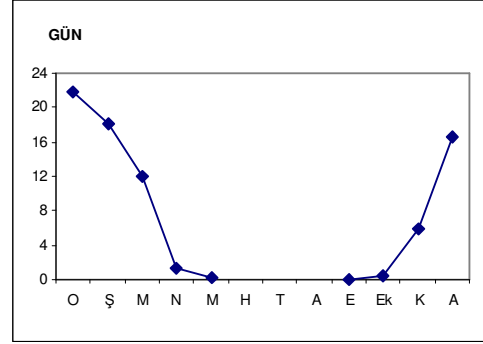
Tablo 27 ve Şekil 26’da da görüldüğü gibi Devrekani’de kar yağışlarının en fazla görüldüğü ay Ocak ayı olup, bunu pek yakından Şubat ve Aralık ayları takip etmektedir. Diğer aylarda, Mart ve Kasım aylarında da değerler nisbeten yüksektir. Bunun yanında Ekim, Nisan ve Mayıs aylarına ait değerler önemsiz sayılabilir. Ancak önemli olan husus, değer azlığına rağmen Mayıs ve Ekim aylarında da kar yağışlı günlerin bazı yıllar için görülebiliyor olmasıdır. Göze çarpan bir nokta ise, İlkbahar’da kar yağışlarının Sonbahar’dan daha çok görülmesidir. Yıllık değere gelince, hemen hemen yılın iki ayı kar yağışlı olarak geçmektedir ki, bu değer Karadeniz kıyılarına göre oldukça yüksektir (Tablo 27). Bunun da en önemli nedeni, inceleme sahasının çevresine göre yüksekte bulunmasıdır.

Tablo 28: Ortalama Karla Örtülü Günler Sayısı (1984-2004)

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Gün	21,9	18,2	12,0	1,4	0,2	-	-	-	-	0,4	5,9	16,6	76,6

Şekil 27: Karın Ortalama Yerde Kalış Süresi

Tablo 28 ve Şekil 27’de yılın 8 ay gibi büyük bir bölümünde yerde kar örtüsünün bulunduğunu gösteriyorsa da gerçekte, Mayıs ve Ekim aylarında 1’den küçük olan değerler, bazı yıllarda bu aylarda yerde bir kar örtüsünün bulunmadığını

hatırlattıklarından gerçek anlamda, Devrekani’de kar örtüsünün yılın 6 ayını ilgilendirdiği düşünülebilir. Yıl içerisinde en yüksek değeri Ocak ayı taşımakta ve bunu Şubat, Aralık ayları takip etmektedir. Diyagramda önemli bir hususta, Kasım ve Aralık aylarında, kar örtüsünün, Mart ve Nisan’a göre daha fazla yerde kalışı olmaktadır. Kasım ve Aralık ayında, kar yağın günlerin adedi az olmakla beraber, yağın karın erimeden yerde kalış şansı daha fazla olmaktadır. Karla örtülü günler sayısında kış mevsimi ön plana geçmekte, ilkbahar sonbahara nazaran daha belirgin bir durum arz etmektedir.

Ortalama karla örtülü günler sayısı, ortalama kar yağışlı günler sayısı ile kıyaslanırsa ilginç sonuçlar elde edilir. Nisan, Mayıs, Ekim, Kasım aylarında, kar yağışlı günlerin sayısı, karla örtülü günlerin sayısından daha fazladır. Bu aylarda, yağın karın hemen erime şansı daha fazladır. Buna karşılık, kış aylarında yağın kar, erimeden, bir süre yerde kalabilmektedir. Bu sürenin en uzun olduğu ve kar yağışlı günlerle karla örtülü günlerin birbirine oranının en fazlaştığı ay Ocak ayıdır. Bu hal, ısınma ve soğuma durumu, sıcaklık şartları ile ilgilidir. Ekim ve Kasım aylarında soğuma süratlenmeye başlamış olmakla beraber, sıcaklık 0C°’nin etrafında fazla süre kalmamakta, bu yüzden de yağın kar süratle eriyebilmektedir. Kış aylarında soğuma azami haddine vardığı gibi, sıcaklık 0C° ve hatta daha aşağısında uzun süre kalabilir. Böylece kış aylarında düşük sıcaklıklar sebebiyle yağın kar uzun müddet yerde kalabilmektedir. Bu durum karasallığın iyi bir göstergesidir.

3.4.7. İklim Tipi

İklim elemanlarına ait özellikler topluca düşünülerek araştırma sahasının iklim tipi belirlenecek olursa, bu bakımdan Köppen, De Martonne ve Erinç tasnifleri iyi neticeler verdikleri için bu üç tasnif içerisinde araştırma sahasının yeri tesbite çalışılacaktır.

Köppen'in iklim tasnifi esas olarak, aylık ve yıllık sıcaklık miktarlarına, yıllık yağış miktarına, yağışın sene içerisindeki dağılışına dayanır. Yılı Ekim-Mart arası soğuk devre, Nisan-Eylül arası sıcak devre olarak ikiye ayırır. Yıllık yağışın %70'i soğuk devrede düşüyorsa, o yerin kışı yağışlı, sıcak devrede düşüyorsa yazı yağışlı, her ikisinde de düşmüyorsa yağışı düzenlidir. Araştırma sahasında yıllık yağış miktarı 500 mm'nin üzerinde olduğu için, nemli ve step iklimleri arasındaki hududun tesbiti için ortaya konan formüller kullanılmıştır. Ayrıca istasyonda hiçbir devrede yağışın yağışın %70'inden fazlası düşmediği için $r = 2t + 7$ formülü kullanılmıştır. Devrekani'de r'nin değeri (51,6) $2t + 7$ değerinden (28,8) büyük ($r > 2t+7$) olduğu için Devrekani nemli iklimlere dahil olur.

De Martonne'un iklim tasnifi birçok faktörleri, bilhassa sıcaklık ve yağış dikkate alınarak yapılmıştır. Bu formül yıllık ortalama sıcaklıkla yıllık yağış tutarı arasındaki ilişkiye dayandığı için, en kurak ayın yağışı ile en kurak ayın sıcaklığı arasındaki ilişkiyi de göz önünde tutmaktadır.

De Martonne'a göre, kuraklık indisi 30'un üzerinde olanlar ($I > 30$) nemli iklimlere dahil olmaktadır. Yıllık kuraklık indisi formülü Devrekani'ye uygulandığında sonuç 37,9 olarak bulunur. Bu indis nemli iklimlere tekabül etmektedir.

Erinç'e göre; nemlilik derecesinin bulunmasında yıllık ve aylık ortalama sıcaklıkların yeterli olmadığını bu konuda ortalama max. sıcaklıkların kullanılmasının daha iyi sonuç verdiğini ileri süren Erinç, yeni bir indis ortaya atmıştır. Birçok iklim araştırmacısına göre Türkiye koşullarını en iyi yansıtan formüldür. Erinç'in yeni indis formülü Devrekani'ye uygulandığında indis değeri 37,1 olarak bulunur. Bu değer $23 < I < 40$ arasında olduğundan Devrekani yarı nemli iklim tipine girer.

Köppen, De Martonne'un tasniflerine göre Devrekani nemli, Erinç'in tasnifine göre ise yarı nemli iklim tipine girmektedir.

Çok kuvvetli olan mevsimlik ve günlük sıcaklık farklanmaları, ilkbahara tekabül eden yağış maksimumu, kar yağış süresi ve karın yerde kalış süresinin uzunluğu, kış mevsiminde sıcaklığın fazlaca düşüşü ve buna paralel olarak don olaylarının fazlaca görülmesi gibi özellikler sahada karasallığın belirtileridir.

3.5. Hidroğrafya

3.5.1. Giriş

Devrekani yöresinin hidrojeolojisi incelendiğinde litoloji ve yapının müspet olduğu görülmektedir. Üst Kretase-Paleosen birkaç senklinal halindedir. Buralarda yeraltı suyu artezyen basıncı altında bulunabilir⁷² (Schreiber-1964; s.18).

Devrekani-Seydiler de üç senklinal meydana gelmiştir. Birincisi Seydiler kuzeyinde, ikincisi Devrekani kuzeyinde, üçüncüsü Karnavacık senklinalidir. Eksenler umumiyetle E-W istikametinde uzanır. İlk iki senklinal Karadeniz'e doğru akan Devrekani çayı tarafından satıhta mecra haline gelmiştir. Karnavacık senklinalinde Gökırmak-Kızılırmak sistemine suyunu boşaltır⁷³ (Schreiber-1964; s.19).

Seydiler kuzeyindeki senklinal Üst Kretase-Paleosen kalkerlerinden simetik olup eksen eğimi 10°-20° dir. Tali olarak yapının doğu merkezinde küçük antiklinal müşahade edilmektedir. Neojen ve Eosen flişi altına dalan kalkerlerden ovanın kenarı boyunca görülen karstik kaynaklar kalkerlerde yeraltı suyunun mevcut olduğunu gösterir⁷⁴ (Schreiber-1964; s.19).

Devrekani'nin kuzeyindeki senklinal diğer iki senklinal gibi simetik değildir. Devrekani düzlüğünün kuzey kıyısında kalkerler ve diğer sedimanlar, ekserisi Kretasede zuhur etmiş ve yalnız Devrekani güney kıyısındaki Kretase (Maestictian) kalkerinin eğimi 20° olduğu görülür ve güney kıyısının diğer kısımları Krstalen (Diorit) ve metamorfik seriler altında toplanır. Eğer alüvyondaki yeraltı kısmı yeraltı suyu taşıyan formasyonlardan oluşmuş ise sondajla araştırılması gerekmektedir. Eğer yapı diğer iki senklinale benziyorsa yeraltı suyunun artezyen basınçlı olduğu beklenebilir. Devrekani

düzlüğünün kuzeyinde formasyonlar geçirimlidir. Bununla beraber güneyindeki formasyonlar geçirimsizdir⁷⁵ (Schreiber-1964; s.19).

Karnavacık senklinali Üst Kretase kalkerlerinden ibarettir. Merkez eksen kuzeyden güneye 8°-20° eğimle dolar. Çok kuvvetli karstik kaynaklar senklinale boşalırlar. Senklinalin altında bulunan kalkerlerden sonra aküfer olmayan metamorfik seri bulunur⁷⁶ (Schreiber-1964; s.20).

Devrekani Havzası içerisinde havza tabanına doğru bir yeraltı su hareketi mevcuttur. Kalker ve grelerinde geniş yer tutmalarıyla buraya gelen yeraltı suyu önemli miktarlara erişmektedir. İlkbahar ve sonbahar aylarında yüzeyi sular kaplamakta ve yer yer bataklıklar oluşmaktadır. Devrekani Havzası çevresinde yamaç ve plato sahalarında geçirimsizlik fazladır. Yeraltı suları geçirimsiz tabakalar üzerinde havza tabanına doğru hareket ederler. Ancak geçirimsiz tabakaların yüzeye yakın oluşu yeraltı suyunun havzada alüvyal tabanda toplanmasına neden olur. Bu yüzden kuyu yatağı seviyesinde yüksektir⁷⁷ (Kurter-1982; s.271).

Devrekani Ovası alüvyonları hem doğrudan doğruya yağmur suları ile hemde ova kenarından süzülerek gelen yağmur suları ile beslenmektedir.

3.5.2. Akarsular

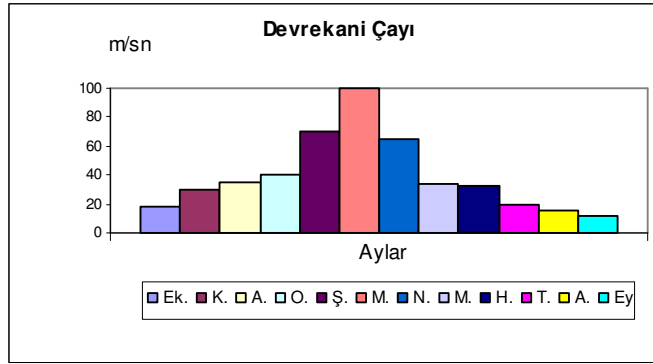
Topoğrafya içerisinde yer alan akarsu şebekesi Devrekani Çayı ve kolları, Karadere, Yahyaköy deresi ve Erenler çayından meydana gelir.

3.5.2.1. Devrekani Çayı (Kocaçay)

Devrekani Çayı ilçenin doğusunda bulunan Başakpınar ve Başakpınartepe köyleri sınırları içinden doğar. Devrekani düzlüklerinin sularını topladıktan sonra, doğu-batı doğrultusunda 8 km. batıya akar; aşağı çığırdan kuzeye doğru yönelerek Kurtgirmez Ormanından sonra pek çetin Kayaboğazına girer , sonra Cide yakınlarında kısa, fakat dar ve yüksek bir boğazdan geçerek Karadeniz'e dökülür⁷⁸ (Saraçoğlu-1990; s.130).

Bu ay sağa sola dirsekler yaparak dar bir yatak içinden akar. Devrekani ayı çevresinde fazla su akıtmaz. Yıllık ortalama akım 4.328 m³/sn'dir. Uzunluğu 160 km, havzası 1990 km²'dir. Yağmur etkisinde bir akarsu rejimine sahiptir⁷⁹ (D.S.İ-2004; Kastamonu).

Devrekani ayının akım durumu incelendiğinde Şubat'tan Nisan'a kadar bol akımlı bir devrenin varlığı ve diğer aylara rastlayan bir akım azlığı dikkati çeker. İlkbaharda karların erimesi ve ilkbahar yağmurlarının başlaması ile debisi yükselir. Yaz mevsiminde sıcakların artması ve sulamanın başlaması ile akarsuyun debisinde azalma görölür. Sonbahar mevsiminde yağmurların başlaması ile akarsuyun debisi tekrar yükselir. ayda max. ve min. akımlar arasındaki fark fazla belirgin değildir.

Max.seviyiye Mart ayında, min.seviyeye ise Eylül ayında rastlayabiliriz⁸⁰ (Kurtur-1982; s.277-278).

Şekil 28 : Devrekani ayının Akım Diyagramı

Devrekani ayının önemli kollarından biri Contay Köyü sınırları içinden doğan ve kuzeye doğru yönelerek orbacı Köyü Köyü sınırları içinden geçen orbacı deresi ile Mütevelli dereleridir. Diğer önemli kolu ise İnciğez Köyü sınırlarından doğan ve güneybatı istikametine doğru akan Ahalar deresi, Yazıhisar Köyü sınırlarında güneye yönelerek Bük deresi adıyla akar. Bu dere daha güneyde Kınık deresi adı ile Devrekani ayına karışır. Çayın diğer bir kolu ise Tekke deresidir.

Devrekani ayının sulayabileceği arazi Devrekani Ovası olup burada taban suyu yüksek olduğu için direnaj problemi vardır. Yaz aylarında çayın debisi çok azaldığından ovanın tamamını sulamaya yeterli değildir.

3.5.2.2. Yahyaköy Deresi

İlçenin kuzeybatısında bulunan Baltıcak Köyü sınırlarından başlayıp kuzeybatı yönüne doğru akan, kuzeyde Sarpunalınca sınırlarından doğan ve güneydoğu yönünde akarak, Şenlik yakınından kuzeydoğuya doğru yönelir.

Yahyaköy deresi, Alçılar köyünden geçerek kuzeydoğuya doğru akar. Kuzeyde Kadioğlu çayı ile birleşir. Doğu-batı doğrultusunda akarak Çörekçi çayı adı altında Bozkurt ilçesi sınırlarına girer. Şeyhoğlu sınırlarında kuzeye yönelerek Bozkurt ilçesinden geçer ve Abana ilçesinden Karadeniz’e dökülür.

Gerek Devrekani Çayı gerekse Yahyaköy deresi ve Kadioğlu Çayından çevresindeki köyler sulama işlerinde yararlanırlar.

3.5.2.3. Karadere Çayı

*Foto 4 : Yaralıgöz Dağı
eteklerinden kaynağını alan
Karadere*

Bu çay ilçenin en arızalı ve Ayancık sınırında bulunan deniz seviyesinden 1985 m. yükseklikte bulunan Yaralıgöz adı verilen dağın eteklerinden kaynağını alır. Kuzeyden güneye doğru akar. Ve Taşköprü sınırındaki Gökırmak ile birleşir. Bu çayın da etrafında sulanabilecek arazi mevcuttur.

3.5.2.4. Erenler Çayı

Alınören Köyü sınırlarından ve Göynük dağının güney eteklerinden kaynağını alıp Öşek (Erenler) köyünün doğusundan kuzeye doğru akar ve Bozkurt ilçesi sınırlarından Karadeniz’e dökülür. Bu çaydan da çok az miktarda sulama işlerinde faydalanılmaktadır.

3.5.3. Barajlar ve Göletler

3.5.3.1. Beyler Barajı

Devrekani ilçesinin 9 km. kuzeybatısında Fakılar ve Karayazıcılar köyleri arasında İncesu deresi üzerine kurulan bu barajın yapımına 1987 yılında başlanmış, 1993 yılında tamamlanmış olup, Devrekani ve Seydiler ilçeleri toprakları sulanması planlanmıştır. Bir kısmı tamamlanan kanalların bitirilmesine çalışılmaktadır. Bu kanallar bitirildiğinde 2458 hektar Devrekani, 2675 hektar Seydiler toprakları olmak

üzere 5133 hektar arazi sulanacaktır⁸¹ (D.S.İ-2004; Kastamonu).

Foto 5 : Beyler Barajından görünüm

Baraj, D.S.İ. tarafından homojen toprak dolgu biçiminde yapılmıştır. Barajın yüksekliği 31 m, su toplama alanı 49 km², dolu su hacmi ise 30 milyon m³'tür⁸² (D.S.İ-2004; Kastamonu). Barajdan iki ana

kanal gitmektedir. Bunlardan sol ana kanal Bozkocatepe-Terzi mahallesi yakınlarına kadar uzanan 26 km. uzunluğundaki ana kanal, diğeri ise Seydiler ilçesi Çırdak köyüne kadar uzanan 20 km.uzunluğundaki sağ ana kanaldır.

Beyler barajının su kaynağı yağan kar ve yağmur suları ile çevreden akan küçük dereciklerdir. Bu derecikler yaz mevsiminde tamamen kururlar.asıl ve önemli kaynak ise halen baraj gölü altında kalan ve her mevsim akan kaynak sularıdır. Baraja su sağlayan ve kuzeydoğudan akan Kadioğlu deresi ile kuzeyden gelen Maşat dereleri yaz mevsiminde kurur.

Gerek Beyler barajı gölünde gerekse Terzi göletinde tatlı su balıkçılığı yapılmaktadır. İn balığı, tatlı su kefali, alg grupları, funguslar, bentik omurgasızlar en çok bu gölette bulunmaktadır. Ayrıca pullu ve aynalı sazan, gümüş balığı, gökkuşağı ala balığı bulunmaktadır. Bu göletin diğer göletlerden farklı amacı kiralınmasıdır. Gölet o bölgede bulunan balıkçılık kooperatifine kiralanmıştır.

3.5.3.2. Kınık Barajı

Foto 6 : Yapımı devam eden Kınık barajı

Yapımına 1998 yılında başlanmış olan bu baraj Kınık köyü civarında kurulmaktadır. 2006 yılında inşası tamamlanması beklenen baraj ile ilçe ovasının tamamına yakını sulanabilir arazi niteliği taşıyacaktır.

Kastamonu merkez il sınırları içerisinde Bük deresi üzerine sulama amacı ile 1995 yılında başlanmıştır. Baraj D.S.İ tarafından kaya dolgu biçiminde yapılmaktadır. Barajın yüksekliği 33 m, normal su kotunda göl hacmi 14,99 hm³, göl alanı ise 1,68 km²'dir. Barajın yapımı ile beraber 5128 hektar arazi sulanması planlanmaktadır⁸³ (D.S.İ-2004; Kastamonu). Bük deresi ve göletin rezervuar alanının tamamı tarla, çayırılık, meyve ağaçları, söğüt ve kavak ağaçları ile kaplıdır.

3.5.3.3. Çiğdem Göleti

Foto 7 : Çiğdem Göletinden görünüm

D.S.İ. tarafından 1977 yılında Örenbaşı köyü civarında inşası başlanmış, 1981 yılında inşası bitirilmiştir. Toprak dolgu tipinde yapılan göletten 111 ha. arazi sulanmaktadır. Göletin yüksekliği 17,45 m, temelden yüksekliği ise 25 m'dir. Su depolama hacmi 119000

m³ tür. Ortalama derinliği 5-6 m.civarındadır⁸⁴ (D.S.İ-2004; Kastamonu). Gölet depo ettiği suyu kar ve yağmur sularından ve etrafındaki küçük dereciklerden sağlar. Bu derelerden birisi Habeşli-Kürtmahmut'tan gelen Çatakboğazı deresi, diğeri ise Örenbaşı yakınlarından gelen Sincan deresidir. Yaz mevsiminde her iki derenin de suları kesilir

Gölet, Kastamonu-Devrekani sınırları içerisinde sulama amacı ile yapılmış ve Kaboğlu köyünde bulunan Çatak deresi üzerinde kurulmuştur. Tutulan balık türü in balığı ve tatlı su kefali olarak tesbit edilmiştir. Daha sonra pullu ve aynalı sazan ekimi yapılmıştır.

3.5.3.4. Terzi Göleti

1977 yılında Bozkocatepe köyü Kurukavak mevkiinde Toprak-Su-Bölge Müdürlüğünce sulama amaçlı yaptırılan göletten 1100 dönüm arazi sulanmaktadır. Göletin max. su depolama hacmi 624,382 m³tür⁸⁵ (D.S.İ.-2004; Kastamonu). Gölet suyunu yağın kar ve yağmur sularından, Kurukavak mahallesindeki küçük kaynaklardan sağlamaktadır.

Bu göletler ve barajlarda tatlı su balıkçılığı için yüksek bir potansiyel mevcuttur. Avlanma yasağı dışındaki zamanlarda ilçe halkının avlanma ve spor yapma ihtiyaçlarının giderilmesi, mesire yeri olması ve dinlenme yeri ihtiyacını karşılaması açısından önemlidir.

3.5.4. Yeraltı Suları

Devrekani Havzasında havza tabanına doğru bir yeraltı su hareketi mevcuttur. Buralarda kalker ve grelerin geniş yer tutmaları ile havzaya gelen yeraltı suyu önemli miktarlara erişmektedir. Bu yüzden havzada kuyu yatağı seviyesi yüzeye çok yakın bulunur. 1966 Ekim rasatlarına göre, havza tabanında kuyu yatağı seviyesi 1m.den daha az derindedir. Çakallar güneyinde, bu seviye 35 cm'ye kadar çıkmaktadır. Yaz aylarını hemen takiben, önemli yağışların olmadığı Ekim ayında, kuyu yatağı seviyesinin yüksek bulunuşu dikkat çeker. Tabanın kenar kısımlarında, kuyu yatağı seviyesi 150 cm.de bulunmaktadır. Bu kısımlarda, 90-120 cm.lerde, toprakta pas lekelerine rastlanması seviyenin bazı aylar daha da yüksek olabileceğini gösterir. Bu aylarda mecraya yakın kısımlarda ise, sular yüzeyi kaplamakta olup, yer yer bataklıklara neden olur. Bu durum, alüvyal tabanda bir drenaj problemi olarak kendini gösterir⁸⁶ (Kurter-1982; s.271, 272).

Devrekani çayı altında, suların yüzeye kadar çıkmadığı düşük seviyeli aylarda, bir alt akıntının varlığı fark edilmektedir. Bu alt akıntı ile özellikle kuzeyden, Bozkoca

tepe yönünden, Mezarlık sırtını takiben gelen yeraltı suyu, Devrekani çayının doğu-batı doğrultulu alt akıntısına karışmaktadır⁸⁷ (Kurter-1982; s.272).

Havza önemli miktarda yeraltı suyu almakla beraber, artezyen bakımından fakirdir. Etraftaki yüksek sahalarda geçirimli tabaka kalınlıkları azdır ve havzaya inen yeraltı suları, ancak alüvyal tabanda toplanabilen bir akıntı halinde bulunur. Derinlerde yer alan geçirimsiz tabakalar arasında, bol akımlı yer altı suyuna rastlanmaz⁸⁸ (Kurter-1982; s.272).

Havzanın batı ucuna yakın, Şeyhbalı köyü Beylik mahallesi sondajlarında, 85-146 m.ler arasında yeraltı suyuna rastlanmıştır. Böylece Şeyhbalı köyü içme suyu ile Devrekani ilçesi sanayisinin içme suyu ve diğer su ihtiyaçları karşılanmaktadır⁸⁹ (Kurter-1982; s.272).

Mütevelli köyü Haznedar mahallesinde açılan artezyen kuyusundan 1990 yılından itibaren ilçede içme suyu olarak yararlanılmaktadır.

1996 yılı sonbaharında Kızacık köyü sınırlarından çıkıp kuzey-güney istikametinde Taşköprü ilçesi sınırlarına doğru akan Karaderesi'nden belediye tarafından ilçeye içme suyu getirme çalışmaları devam etmektedir. Halen mevcut olan Başakpınar kaynağı ve Haznedar artezyeni ilçenin su ihtiyacını karşılayamamaktadır.

Foto 8: Çorbacı kaynağı

Devrekani'de en önemli kaynaklar şunlardır : Çorbacı kaynağı, Başakpınar kaynağı, Bingıldayık kaynağı, Akçapınar kaynağı, Şenlik-Kırcalar kaynağı ve Karayazıcılar Ilıca kaynaklarıdır. Ayrıca İnciğez ve Asarcık köyünde şifa özelliği taşıyan ancak faal olmayan acı su kaynakları da mevcuttur.

Şekil 29: Devrekani İlçesi Sulama Suları Envanteri

Numunenin Alındığı Köy	Kaynağın Adı	Verdisi(L/sn)max/min	Suladığı Alan(ha)	Suladığı mahsuller	Kalitesi EC*10 ⁶	SAR
Şeyhbalı	Devrekani Çayı	3500/300	200	Pancar,patates	300 T2	0,20 A1
Kınık	Büyük Dere	2594/195	50	Pancar,patates	400T2	0,30 A1
Siyah	Tekke Deresi	20/10	15	Pancar,patates	375T2	0,10 A1
Habeşli	Çatakboğazı Deresi	35/15	-	-	410T2	0,50 A1
Batı Örcünler	Örcünler deresi	50/10	-	-	440T2	0,30 A1
Fakılar	İncesu Deresi	40/10	-	-	360T2	0,25 A1
Şalgam	Devrekani Çayı	4000/450	-	-	400T2	0,30 A1
Aşağı Aslanlı	Devrekani Çayı	3800/400	-	-	375T2	0,30 A1
Yağlar	Devrekani Çayı	370/350	-	-	425T2	0,30 A1
Baltacak	Köprübaşı Deresi	30/10	-	-	400T2	0,40 A1

Tuzluluk sınıfı : EC*10⁶ / 251-750

T2 : Orta Tuzlu Su (Kullanma Sınırı)

Orta derecede bir yıkama ihtiyacı (LR) ilavesiyle kullanılabilir. Tuza orta derecede dayanıklı bitkiler ekseri hallerde özel tuzluluk kontrolü tedbirleri alınmaksızın sulanabilir.

(Kastamonu ili Su Kaynakları Envanteri. Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlığı Topraksu Genel Müdürlüğü, Merkez Topraksu Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Yayınları.

Genel Yayın :40, Etüdü Yapan :DİE , Ankara ;1979)

3.6. Toprak

Toprak oluşumu son derece yavaş meydana gelen binlerce, hatta milyonlarca yıl sürebilen bir süreçtir⁹⁰ (Mater-1986; s.54). İlçe toprakları da hiç şüphesiz çok uzun bir süreçten sonra bugünkü görünümüne kavuşmuştur.

Kastamonu ve çevresinde Alüvyal toprakların en geniş alan kapladığı yer Devrekani Havzasıdır. Burada Devrekani Çayının getirip bırakmış olduğu alüvyonlar üzerinde, pedojenez henüz yenidir. Topraklaşmakta olan alüvyonlar daha sonraları taşkın devrelerinde çayın getirdiği yeni alüvyonlarla örtülebilmektedir. Ancak Devrekani havzası tamamen alüvyal topraklarla kaplı bulunmamaktadır. Bunlardan kuzeyde rendzinalar ve kahverengi orman topraklarına geçilir⁹¹ (Kurter-1982; s.256).

İlçenin kuzeyinde üst Kretase-Paliosen serileri üzerinde rendzinalara rastlanır. Bu topraklar bütün özelliklerini yüksek derecede kirece sahip ana maddeden alırlar. Tabii vejetasyon ot, çayır ve çalı-fundadır⁹² (TGM-1984; s.5). Rendzina toprakların bir kısmı kalkerce zengin kayaçların üzerinde kalınca bir tabaka teşkil ederler, bunlar bazı kalker depresyonların taban kısımlarında da kalın bir toprak tabakası meydana getirmektedirler. Rendzinaların en tipikleri, kalker plato yüzeyleri üzerinde yer alırlar. Bu gibi sahalarda yüzeyin üzerindeki erime şekillerinin çukur kısımlarını işgal ederler. Ve bir çok yerlerde çıplak ana kaya, bu gibi çukur sahaları birbirinden ayırır, Devrekani güneyinde, Kanlıabat depresyonu buna güzel bir örnektir. Depresyon her tarafta, yer yer çıplak olan kalker yamaçlarla çevrilidir. Taban hemen hemen 1 m. kadar kalınlıkta, kalkerce çok zengin sarımsı -esmer renkli bir toprakla örtülüdür. Yamaçların üst kısımlarında, lapyalar ve dolinlerin meydana getirdiği girintili çıkıntılı yüzeylerde, kıvrımsı kahverenkli veya koyu esmer rendzinalar yer alır. Devrekani kuzeyindeki kalker platolar üzerinde bu tip topraklara rastlanabilir⁹³ (Kurter-1982; s.256).

Yörede bazı kalkerler üzerinde rastlanan kırmızı renkli topraklarda rastlanır. Bu topraklar pek yaygın olmayıp, Kanlıabat depresyonundan Daday çayı vadisine inen yamaçlarda görülür. Kalker üzerinde, kil konkresyonları içeren kırmızı renkli, kumlu bir depo üzerinde görülen bu kırmızı toprak “paleosol” olarak nitelendirilir⁹⁴ (Kurter-1982; s.257).

Bir başka toprak tipi de toprağın ortadan kalkarak ana kayanın tamamen yüzeyi işgal ettiği kısımlar gelmektedir. “Litosol” olarak isimlendirdiğimiz bu durum bazı kısımlarda geniş yüzeyler boyunca, büyük sahalar kaplayacak ölçüdedir. Bunun en güzel örneğini Devrekani Havzasının güneyi teşkil eder. Buradan, Kanlıabat depresyonu kuzey yamaçlarına kadar olan saha tamamen litosol veya toprak iskeleti ile kaplıdır. Devrekani’nin hemen güneyinde, az eğimli, bitki örtüsü bakımından çıplak yüzeyler, çok sık bir toprak iskeleti taşırlar ve hemen ilk tepeler silsilesinin güneyinde, kristalen şistlerin oluşturduğu yüzey ve tepe sahalarında bu da ortadan kalkarak doğrudan doğruya aflöre ettikleri görülür. Kanlıabat depresyonunu kuzeyden çeviren Kretase kalkerlerinin oluşturduğu yükseklikler ve yamaçlar da tamamen çıplaktırlar. Böylece yörede litosollerin geniş bir alan kapladığı görülür. Daha kuzeyde batı-doğu doğrultulu senklinal oluklarının bazı kalker yamaçlarında da doğrudan doğruya litosellere rastlanmaktadır. Bu durum, eğimlerin kuvvetli olduğu kısımlar da bitki örtüsünün tamamen tahribi sonucunda toprağın tutunamaması ile ilgilidir⁹⁵ (Kurter-1982; s. 257).

Foto 9: İlçenin kuzeyindeki kahverengi orman toprağı

İlçenin kuzeyinde “Kahverengi Orman Toprakları” na rastlanır. Bu topraklar yüksek kireç içeriğine sahip ana madde üzerinde oluşmuştur. Profil, (A), (B), (C) şeklinde olup horizonlar birbirine tedricen geçer. Topraklar genelde yaprağını döken orman örtüsü altında oluşur. Drenajları iyidir. Çoğunlukla orman veya otlak olarak kullanılmaktadırlar. Tarım yapılanlarda verim yüksektir⁹⁶ (TGM-1984; s.4). Kahverengi orman toprakları, plato yüzeyleri üzerinde yer yer 50 cm’ yi aşan, derince topraklar meydana getirmekle beraber, yamaçlarda sığdırlar. Zira bunların yaygın olduğu plato kesimlerinde, yamaç eğimleri fazladır. Özellikle Eosen-Oligosen, serileri üzerinde ve bunların yamaç kısımlarında çok sık topraklar ve yer yer litosoller görülür⁹⁷ (Kurter-1982; s.254).

İlçenin doğusunda “degrade” olmuş kahverengi orman topraklarına rastlanır. Bunlar yer yer çok sıg, bazı hafif eğimli yamaçlarda ise kalınlığı 1 m’ye yaklaşan derin topraklar yer alır. Kahverengi orman topraklarının degradasyonu, bitki örtüsünün geniş ölçüde tahrip edildiği , step görünümlü sahalarda meydana gelmektedir. Bu tahribat sahanın tarihin çok eski devirlerinden beri yerleşme sahaları oluşuna bağlıdır. Buralarda yıkanma azlığı, yüksek yaz sıcaklıkları, düşük nisbi nem, yaz kuraklıkları görülmektedir. Bunun etkisi ve bitki örtüsü fakirliği, “kireçli mull” tipi humusun meydana gelmesine yol açmakta ve kahverengi orman topraklarının degradasyonu, step toprakları yönünde olmaktadır⁹⁸ (Kurter-1982; s.254).

Kahverengi orman toprakları zonunun üzerinde, “Podzolik Kahverengi Orman Toprakları” zonu da ayırt edilebilir. Bu topraklarda podzollaşma hafiftir. Üzerlerinde bitki örtüsü çoğunlukla yaprağını döken ormandır. Bu toprakların tipik olanlarında, yüzeyde ince çürümüş yaprak katı, altında 5-10 cm’lik bir humus katı bulunur. Verimlilikleri ana maddenin bünye ve tabiatına bağlıdır. Bu toprakların verimliliklerini artırmada,kireçleme ve gübreleme ile iyi sonuç alınabilir⁹⁹ (TGM-1984; s.4). Bu topraklara da yüksek Ilgaz kütlesi ve kuzeydeki İsfendiyar (Küre) Dağlarının yüksek kısımları podzolleşmeye elverişli sahalı oluşturur. Bu alanların daha serin, daha bol yağışlı iklim şartları da podzolleşmeyi kolaylaştırıcı rol oynar¹⁰⁰ (Kurter-1982; s.255).

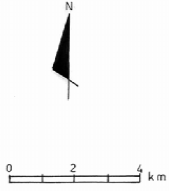
3.7. Bitki Örtüsü

Devrekani ve çevresi, bazı depresyonlarla , çok parçalanmış bir görünüme sahiptir. Bu sahada asli bitki örtüsü ormandır. Devrekani Havzası’nın doğusunda orman yoğunca bir örtü halindedir. Bulunan depresyon tabanlarında daha ziyade tarım yapılır. Buralarda tek tük de olsa ağaç mevcuttur ve esasen bu bölümün her yeri, ağacın yetişebilmesine elverişli durumdadır¹⁰¹ (Kurter-1982; s.288).

Kuzeyde İsfendiyar (Küre) Dağlarını kaplayan ormanın esasını çamlar (sarı çam-Pinus silvestris, Karaçam-Pinus nigra) ve göknarlar (Abies bornmulleriana) oluşturur. Bunların arasına kayınlar da karışmıştır. Ormanaltı bitki örtüsü mevcut olup gürdür¹⁰² (Kurter-1982; s.288).

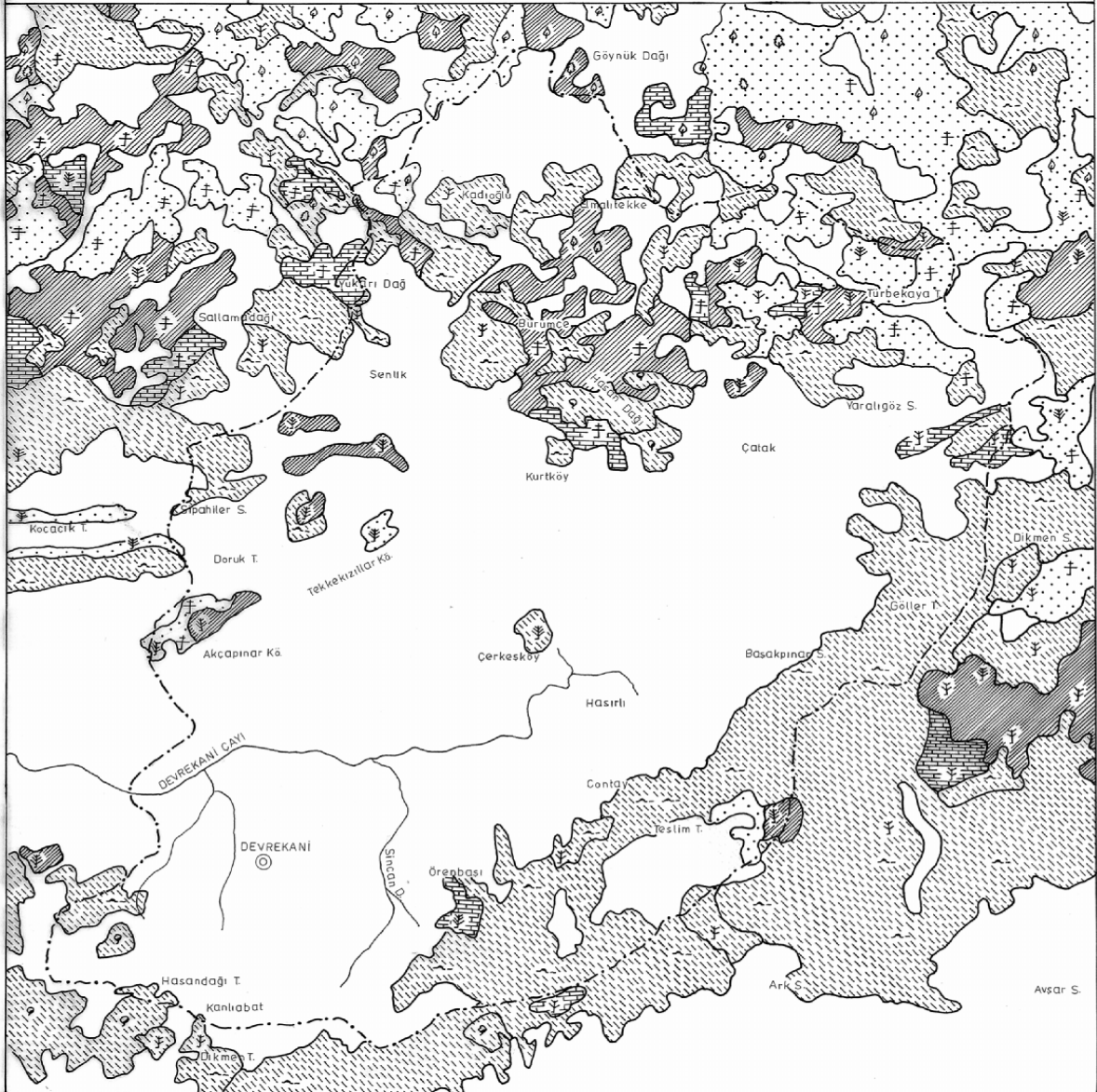

SEKİL 30: DEVREKANI VE ÇEVRESİNİN ORMAN HARİTASI

HARİTA İŞARETLERİ

	Sarıçam		%71-100 Çok kapalı
	Karaçam		%41-70 Orta kapalı
	Kızılcıam		%11-40 Az kapalı
	Göknar		%0-10 Bozuk koru içinde bulunan ağaç türü
	Kestane		İyi baltalık
	Kayın		Bozuk baltalık
	Gürgen		Ziraat ve açıklık
	Karışık Orman		

Ahalar depresyonu kuzeyinde çoğunlukla sarı çamlar ve bunların arasında yer yer görülen göknar ve karaçamlardan ibaret orman açılır. Depresyonun kuzey yamaçlarında orman küçük parçalar halinde muhafaza edilebilmiştir. Bir çok yerde ise ormanın yerini çalı formasyonu almıştır. Çalı formasyonu ile kaplanmış alanlarda tahrip edilmiş ormanın yeniden yetişmesine imkan olmamıştır. Bu formasyonu teşkil eden türler ardıç (*juniperus communis* ve *j.oxycedrus*), ahlat (*pirus elaeagrifolius*), yabani elma (*pyrus malus*) ve yabani gül (*rosasp*) den ibarettir. Depresyonun taban kısmında ise, orman tamamen ortadan kaldırılmış ve yerini tarlalar ile daha nemli kısımlarda, çayır otlaklara terketmiştir. Bununla beraber yukarıda adı geçen çalı formasyonuna ait elemanlar, tabanda da görülebilir. Bunların arasında küçük dereciklerin kenarlarında, söğüt (*salix fragilis*) ve titrek kavak (*populus tremula*) gibi nem isteyen ağaçlar dikkati çeker¹⁰³ (Kurter-1982; s.288).

Foto 10: Kınık civarında kalkerli plato üzerindeki bitki örtüsü

Kınık civarındaki kalker plato ise daha çok çıplaktır. Bir çok kesiminde toprak bile yoktur. Tek tük ve bodur sarı çamlar, bodur ardıç (*juniperus*) lar ve geyik dikenleri (*crateagus orientalis*) mekanı

işgal eder¹⁰⁴ (Kurter-1982; s.289).

Yer yer meyve ağaçları, tarlalar ve çayırlarla kaplı olan Devrekani Çayının vadi tabanı aşıldıktan sonra, tepe ve sırtların çıplak görünümü devam eder. Bu kısımda, kalkerler üzerinde, ancak geven (*Astragalus*) ler küçük kümeler halinde görülebilirler. Güneye doğru eğimli sırtlar halinde yükselen Oligo-Miosen depoları veya kristalleşen şist serileri de tamamen çıplak olup, gevenler görülebilir. Bu durum ormanın tahribinden sonra, iklim şartlarının yetersizliği ve yeraltı suyunun derinde bulunuşu dolayısı ile ancak kurakçıl ve dayanıklı türlerin yerleşmesine imkan verir. Sırtlardan plato yüzeyine doğru çıkıldıkça, tek tük ağaçlarla karşılaşılabilir. Orman ancak belirli

sahalarda ve küçük alanlar halinde görülebilir. Her yerde hakim olan ağaç cinsi sarı çamdır. Bazı yüksek kısımlarda, tek tük göknarlara da rastlanabilir. Ardıç, karaçalı ve böğürtlenler, yer yer fındık veya Daphne ponticalarla birlikte çalılıklar halinde görülürler. Bunların arasına bodur meşeler de karışır ve bu formasyon güneye doğru, Daday Çayı havzasına inen yamaçlar boyunca yer alır. Devrekani ve çevresinden müteşekkil kuzey kısmında, batıya doğru gidildikçe, ormanın daha geniş alanlar kaplaması ile beraber, Karadeniz'e özel olan bazı elemanların güneye doğru sokulabilmeleri de artar. Bu durum özellikle Çiğilerik-Ağlı-Seydiler arasında kendini gösterir¹⁰⁵ (Kurter-1982; s.289).

**Foto 11: Contay Köyü
çevresindeki orman
formasyonu**

Devrekani ve çevresinde geniş ölçüde tahrip edilmekle beraber ormanın asli formasyon oluşundan şüphe yoktur. Esasen ormanın ortadan

kalktığı sahalarda bile, tek tük görülebilen ağaçlar, eski ormanın kalıntıları olarak yaşamaya devam ederler. Bu sahanın iklim şartları ormanın mevcudiyeti için yeterli sayılabilir. Daha güneyde Kastamonu civarında 800 m'ye kadar inmiş olan çamlar, bu daha kuzey ve yüksek, dolayısı ile daha az kurak kısımda iklim bakımından hiçbir önemli engelin bulunmayacağını gösterir¹⁰⁶ (Kurter-1982; s.292).

Ormanı oluşturan elemanlar gelince; burada karışık bir orman görülmekte ise de, koniferler hemen her yerde çoğunluktadır. Göknarlar, kuzey kısımlarda nem fazlalaşmakta olduğundan, daha çok görülür. Burada batıya doğru, ormanın bazı kesimlerinde çoğunluğu teşkil ederler. Buna karşılık güneye doğru inildikçe, daha seyrek görülmeye başlarlar. Bunda ve tepelerin zirve kısımlarındaki ormanın tahrip edilmesinde insanın da büyük ölçüde etkisi vardır. Koniferlerin içerisinde en geniş yayılış alanına sahip olan sarı çamlardır. Bunlar kuzeyden güneye doğru, ormanın esas elemanını teşkil ederler. Bununla beraber güneye doğru kara çamlarda oldukça sık

görülürler. Kayına gelince, nemli sahaları seven bu ağaç, güneye doğru inildikçe zirvelerden kaçır ve dere içlerine, daha nemli, kuytu sahalara sokulur. Esasen ışık ihtiyacı bakımından fazla talepkar olmadığından, bu kuytu sahalarda daha rahat barınırlar. Buna rağmen çok gelişmiş ve yaygın kayınlıklara rastlanamaz¹⁰⁷ (Kurter-1982; s.292).

Foto 12: Ormanın ortadan kalktığı yerlerde ortaya çıkan ormanaltı (ağaçcık-çalı) formasyonu

Bu orman formasyonu altında bir ağaçcık-çalı formasyonu da yer almış bulunur. Karadeniz kıyısındaki “yalancı maki” formasyonlarının elemanlarından Rhododendron, Quercus, Daphne pontica, Corylus, ve Juniperus oxycedruslar bu formasyonun başlıca elemanlarını teşkil ederler. Güneye doğru inildikçe, bunlara daha kurakçıl olan elemanlarda katılır. Cisteagus, Berberis, Paliuruslar gibi. Quercuslar daha ziyade, Ilgaz’ların güney yamaçlarında yer alan daha kurakçıl formasyonlarda görülen Quercus cerris’leri içerirler. Rhododendronlar, güneye kadar pek sokulamazlar, Seydiler’in kuzeyinde ortadan kalkarlar. Buna karşılık fındık (corylus), Kanlıabat depresyonu güneyine kadar iner. Böylelikle kıyıya özel formasyonları karakterize eden başlıca elemanlar Gököy Havzası kuzey kenarına varmadan ortadan kalkmış olur¹⁰⁸ (Kurter-1982; s.293).

Bir çok yerlerde, ormanaltını teşkil eden bu elemanlar ağaçcık veya çalı formasyonları halinde geniş sahalarda görölürler. Biraz yukarılarda ise asli formasyon ormanlardır. Ormanın ortadan kaldırıldığı yerlerde ise, ormanaltı sekonder bir formasyon halinde bugün görülen bitki örtüsünü meydana getirir. Bu sahalarda iklim şartları ve devamlı tahribat nedeniyle ormanın tekrar yetişebilmesine pek imkan yoktur. Ayrıca çalı formasyonlarının teşkil ettiği örtü yeterli derecede yoğun ise ağaç fidelerinin yetişebilmesine yarayacak olan ışığa engel olur. Bir çok yerlerde bu sekonder formasyon, iyi gelişmiş, 4-5 m. boyda ağaçlıklar halinde görölür. Gerek yükselti ve nem, gerekse kristalen şistlerin sağladığı derince topraklar, meşelerin ağaçcıklar halinde

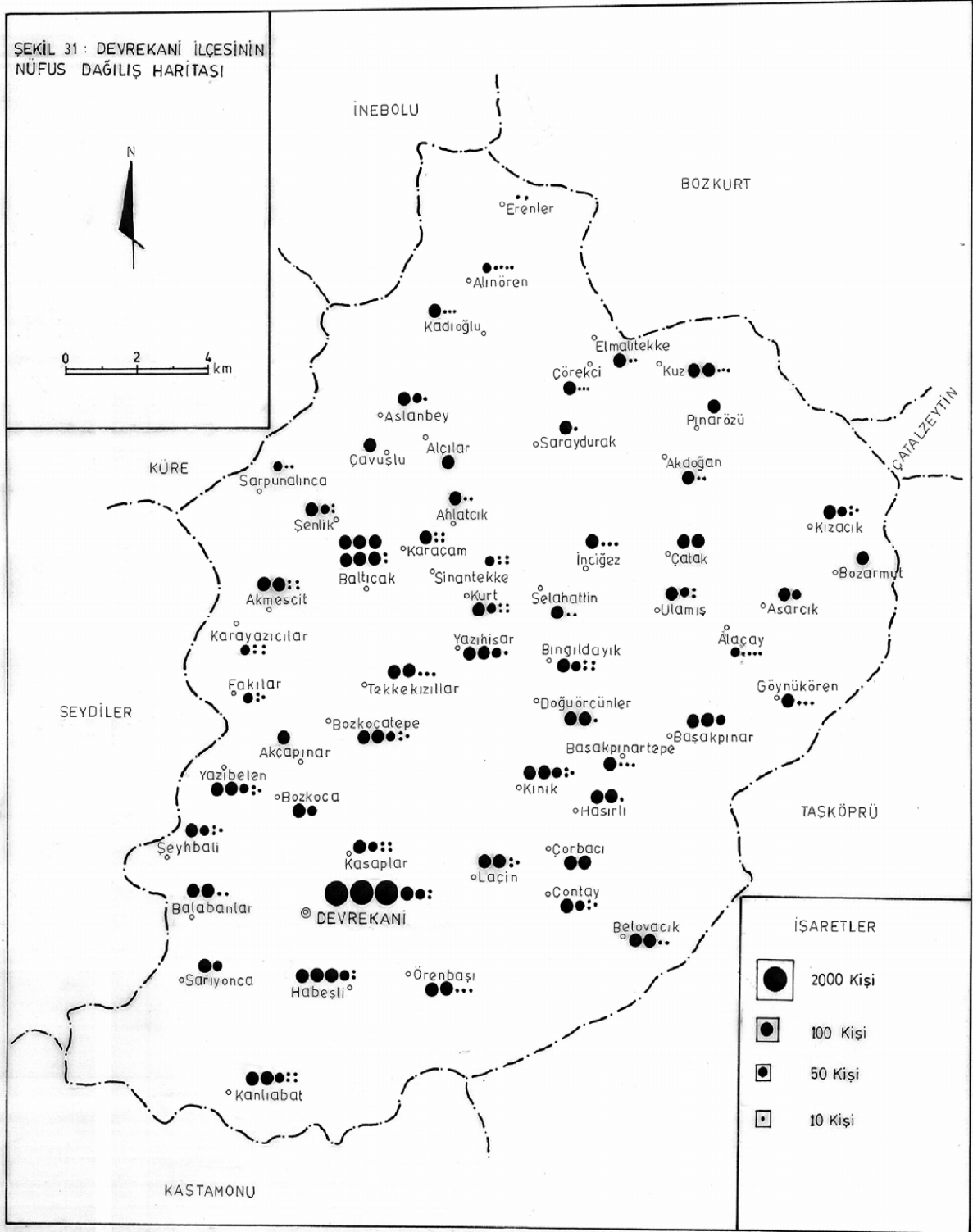
gelişebilmesine imkan verir. Ve bu kısımda insanın müdahalesi de fazla olmamış ve eski ormanaltını teşkil eden meşeler tahripten kurtarılabilmişlerdir. Diğer bir çok kesimlerde ise meşe tamamen ortadan kalkacak biçimde kesime maruz kalmıştır. Kalkerlerin teşkil ettiği sahalarda, topraktan mahrum olan veya sığ topraklı kısımlarda çalı formasyonu seyrek ve çok bodurdur. Şüphesiz bunda, kalkerin geçirimli oluşu dolayısıyla su yokluğu ve toprak sığılığı başlıca rolü oynamaktadırlar¹⁰⁹ (Kurter-1982; s.293).

Devrekani-Daday çayı havzaları arasındaki yüksek plato sahasında, kristalen şistler daha gür ve yoğun bir bitki örtüsüne sahip oldukları halde bunların üstlerine gelen Üst Kretase-Eosen kalkerleri daha cılız çalı formasyonları ve seyrek bir orman içerir. Bunlar geniş yüzeyler boyunca tamamen çıplak bir halde kolayca ayırt edilebilirler. Bu durum hava fotolarında, iki jeolojik formasyonun birbirinden ayırt edilmesinde kullanılabilecek bir özellik teşkil eder¹¹⁰ (Kurter-1982; s.293).

İnceleme sahasının bir çok yerlerinde ise eski orman altına tekabül eden sekonder çalı ağaçcık formasyonu da ortadan kaldırılmış bulunur. Bu gibi sahalarda, daha kurakçıl ve daha bodur elemanlar yerleşerek görünüm tam anlamıyla stepe döner. Devrekani'nin güneyindeki sırtlar ve kristalen platonun üzeri, Kanlıabat depresyonuna kadar bu durumda bulunur. Burada hakim eleman olarak, çok bodur Juniperus Crateagusların yanında, Astragalusların bulunuşu dikkati çeker. Astragaluslar Devrekani kuzeyinde Tekkekayası tepeyi teşkil eden kalkerler üzerinde de görülebilirler. Böylece sekonder formasyonun tahribi sonucu, görünüm daha değişmekte ve daha kurakçıl bir hal almaktadır. Araya Astragalusların karışması ile stepe ait elemanlar bu kuzey kısma sokulmuş durumdadırlar¹¹¹ (Birand-1945; s.144).

4. BÖLÜM: ARAŞTIRMA SAHASININ BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

ŞEKİL 31 : DEVREKANİ İLÇESİNİN
NÜFUS DAĞILIŞ HARİTASI

4.1. Nüfus

4.1.1. Giriş:

Devrekani ilçesi tarihin ilk çağlarından beri Anadolu'da medeniyetler kuran toplumların önemli yerleşme alanı olmuştur. Nüfuslanması da çok eskilere dayanmaktadır. Ancak nüfusla ilgili kesin tarihi veriler elde bulunmamaktadır. Yöre birçok kavim ve devletin istila sahası olmuştur.

İlçede nüfus 1935 yılından 1960 yılına kadar hızlı bir şekilde artış eğilimi göstermiştir. 1960-1975 yılları arasında göç hareketleriyle sürekli nüfus kaybetmiş, 1985 yılında nüfus 65 yıl içinde rakam olarak en yüksek seviyeye ulaşmıştır. 1990 yılında ise Seydiler bucağının da ilçeden ayrılmasıyla nüfus kaybı en yüksek seviyeyi bulmuştur. Sonuç olarak yerleşmelerin hemen hemen tamamına yakınında büyük nüfus kaybı yaşanmaktadır. Göç eden nüfus, daha ziyade sanayi merkezlerine yönelmektedir. Geçim kaynaklarının kısıtlı olması nedeniyle, ilçede nüfus eskiden beri çok fazla değildir. 2000 sayımına göre ilçede nüfusun %38,9'u şehir merkezinde, geriye kalan %61,1'i kırsal kesimlerde yaşamaktadır.

4.1.2. Nüfus Miktarları ve Artışı:

Devrekani ilçesinde nüfus sayımları ile ilgili sağlıklı bilgilere 1945 yılından itibaren rastlanmaktadır. Çünkü burası 1944 yılında ilçe olmuştur. 1945 sayımından önceki 1940 ve 1935 genel nüfus sayımlarında ilçe, Devrekani nahiyesi olarak Kastamonu merkeze bağlıydı. Nahiye'nin nüfusunun 1935 nüfus sayımında 11475, 1940 nüfus sayımında ise 11629 olduğu tespit edilmiştir.

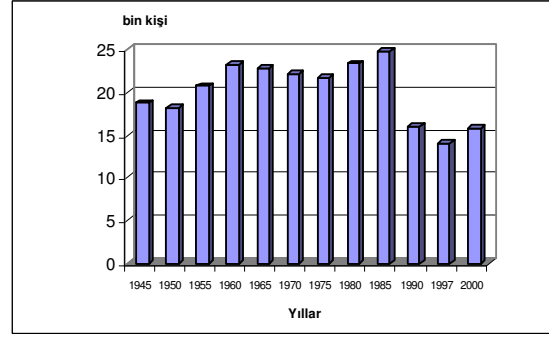
1945 yılında yapılan genel nüfus sayım sonuçlarına göre 18757 kişi olan ilçe nüfusu, 2000 yılında 15855 kişiye düşmüştür. Buna göre 55 yıllık süre içerisinde %- 7,8 oranında bir azalma meydana gelmiştir. Bu süre içerisinde yıllık nüfus artışı %-0,14 olmuştur. Buna rağmen 1945-2000 yılları arasındaki diğer sayım yıllarında nüfus miktarı ve artışı farklılık göstermektedir. Nüfus artış hızında, 1945-1950 yılları arasında azalma, 1950 -1960 yılları arasında artma, 1960-1975 yılları arasında azalma, 1975-1985 yılları arasında artma, 1985-1997 yılları arasında azalma, 1997-2000 yılları arasında tekrar artma görülmüştür. Bu dönemde nüfustaki artışın en önemli nedeni ise;

İlçe nüfusunun büyük kısmının İstanbul ili ve Marmara Bölgesinde olması ve ülkemizde yaşanan 17 Ağustos 1999 depremi ve müteakip depremler nedeniyle tekrar ilçeye dönmesi en belirgin nedendir. En yüksek artış hızı 1950-1955 devresinde gerçekleşmiştir (%2,62). Bunu 2,50 artış hızıyla 1997-2000 dönemi izlemektedir.

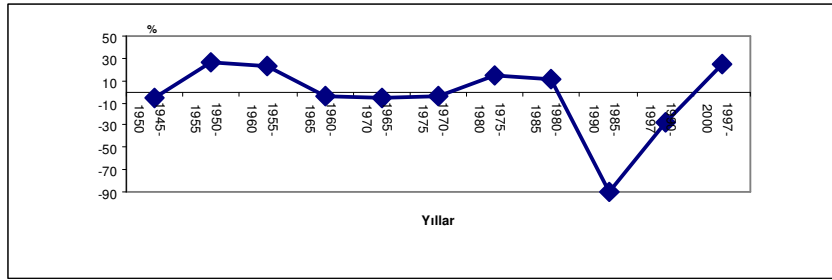
Tablo 29:Devrekani İlçesinde Sayım Yıllarına Göre Nüfus Artış Hızı (1945-2000)												
Yıllar	1945	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1997	2000
Nüfus	18757	18177	20715	23272	22855	22236	21785	23346	24751	16045	13995	15855
Artış (%)	-	-0,62	2,62	2,33	-0,36	-0,55	-0,41	1,38	1,17	-8,94	-2,74	2,50

Şekil 32 : Devrekani İlçesinin Sayım Yıllarına Göre Nüfus Artışı

Nüfus artış hızında en büyük azalma 1985-1990 devresinde gerçekleşmiştir (-8.94). Bunun da en önemli nedeni, bu zamana kadar Devrekani'ye bağlı olan Seydiler Bucağının 1990 yılında Devrekani'den ayrılarak ilçe olmasıdır. 1945-2000 devresinde nüfustaki azalmanın en önemli nedeni ise ilçede yerleşim yeri ve bağlı köylerin genelde orman bölgesi olduğundan tarıma elverişli arazinin az olması nedeniyle halkın büyük çoğunluğunun İstanbul ve diğer büyük şehirlere göç etmesidir.

Şekil 33: Devrekani İlçesinde Nüfus Artış Hızı (1945-2000)

Araştırma sahasında yerleşme birimleri ayrı ayrı değerlendirildiğinde 1960-2000 yılları arasındaki 40 yıllık süre içerisinde yerleşmelerin nüfus artışında genelde bir azalma görülmüştür. Devrekani ilçesinde 54 köy yerleşme birimi içerisinde 2 köy yerleşmesinde nüfus artışı kaydedilirken 52 yerleşmede nüfus azalması meydana gelmiştir.

Tablo 30: Devrekani İlçesindeki Yerleşmelerin Nüfus Artışları (1960-2000) (DİE)				
Yerleşmenin Adı	1960 nüfusu	2000 Nüfusu	Artış (kişi)	Artış (%)
Şehir	1641	6174	4533	276,2
Ahlatçık	215	119	-96	-44,6
Akçapınar	186	98	-88	-47,3
Akdoğan	232	118	-114	-49,1
Akmescit	474	240	-234	-49,3
Alaçay	-	93	-	-
Alçılar	204	102	-102	-50
Alınören	-	95	-	-
Arslanbey	345	166	-179	-51,8
Aşarcık	548	156	-392	-71,5
Balabanlar	274	225	-49	-17,8
Baltıcak	341	627	286	83,8
Başakpınar	436	248	-188	-43,1
Başakpınartepe	172	134	-38	-22
Belovacık	387	224	-163	-42,1
Bıngıldayık	240	196	-44	-18,3
Bozarmut	385	105	-280	-72,7
Bozkoca	203	183	-20	-9,8
Bozkocatepe	308	251	-57	-18,5
Çavuşlu	205	107	-98	-47,8
Çatak	470	206	-264	-56,1
Çayırçık	289	-	-	-
Çontay	303	187	-116	-38,2
Çorbacı	270	206	-64	-23,7
Çörekçi	360	128	-232	-64,4
Doğuörcünler	317	216	-101	-31,8
Elmaltekke	-	121	-	-
Erenler	-	20	-	-
Etçiler	142	-	-	-
Fakılar	243	82	-161	-66,2
Göynükören	164	133	-31	-18,9
Habeşli	461	371	-90	-19,5
Hasırlı	284	207	-77	-27,1
İnciğez	275	134	-141	-51,2
Kadıoğlu	-	136	-	-
Kadirbey	444	-	-	-
Kanlıabat	287	292	5	1,7
Karaçam	275	140	-135	-49
Karayazıcılar	265	95	-170	-64,1
Kasaplar	266	192	-74	-27,8
Keydanlar	222	-	-	-
Kınık	411	286	-125	-30,4
Kırvaç	322	-	-	-
Kızacık	350	178	-172	-49,1
Kızılkiye	294	-	-	-
Kurt	347	191	-156	-4,9
Kuzköy	-	229	-	-
Laçın	308	237	-71	-23
Örenbaşı	-	273	-	-
Pınarözü	-	106	-	-
Muzrup	380	-	-	-
Mütevellî	403	-	-	-
Saraydurak	361	117	-244	-67,5
Sarıyonca	-	150	-	-
Sarpınalıncı	-	73	-	-
Selahattin	182	126	-56	-30,7
Sinantekke	210	93	-117	-55,7
Siyah	240	-	-	-
Şenlik	402	174	-228	-56,7
Şeyhbalı	-	183	-	-
Tekkekızıllar	403	232	-171	-42,4
Ulamış	387	174	-213	-55
Viranbaşı	246	-	-	-

Yazıbelen	-	279	-	-
Yazıhisar	340	263	-77	-22,6
Seydiler B. M.	539	-	-	-
Aşağıaslanlı	262	-	-	-
Ayvatlar	208	-	-	-
Batıörcünler	263	-	-	-
Çırdak	352	-	-	-
Delihacılar	176	-	-	-
Demirciözü	258	-	-	-
Emreler	366	-	-	-
Ericek	210	-	-	-
İncesu	264	-	-	-
Keydanlar	221	-	-	-
Mancılık	356	-	-	-
Odabaşı	238	-	-	-
Sabuncular	252	-	-	-
Şalgam	391	-	-	-
Şeyhbalı	304	-	-	-
Yağlar	324	-	-	-
Yaylaköyü	390	-	-	-
Yukarıaslanlı	179	-	-	-
TOPLAM	23272	15855	-7417	-31,8

Sahanın ortalama nüfus artışına bakıldığında azalma şeklinde olduğu görülmüştür (-31,8). Bu dönem içerisinde nüfus en fazla %276,2 oranla Devrekani şehir merkezinde artış göstermiştir. 1935 nüfus sayımında Devrekani şehir merkezi, Kastamonu'ya ait bir nahiye olup toplam nüfusu 1085 idi. Nüfus miktarı şehir merkezinde artış göstererek 2000 yılında 6174'e çıkmıştır. 1985 Genel Nüfus Sayımında Seydiler ve köyleri de dahil olmak üzere 59 köye sahip olan Devrekani, 1990 Genel Nüfus Sayımında Seydiler ve köylerinin ayrılması ile beraber köy sayısı 48'e inmiştir. 1997 Genel Nüfus Sayımında ise Küre ve Seydiler ilçelerinden 6 köy ilçe belediye sınırları içerisinde dahil edilerek bu sayı 54'e çıkmıştır. Dahil edilen bu köyler Şeyhbalı, Alınören, Elmalıtekke, Kadioğlu, Kuzköy, Erenler (Öşek) köyleridir. 1960

Nüfus Sayımında yer alan bazı köyler ise 1990 Nüfus Sayımında şehir merkezine dahil edilmiştir. Kadirbey, Mütevelli, Etçiler gibi.

Foto 13: Devrekani'de nüfusun en fazla artış gösterdiği yerleşme Baltıcak Köyü

Şehir merkezini %83,8 ile Baltıcak köyü ve %1,7 ile Kanlıabat köyü izlemektedir. Nüfus artışında en fazla azalma ise %-72,7 oranla Bozarmut köyü ve onuda %-71,5 oranla Aşarcık köyü izlemektedir.

Devrekani’de ki yerleşmelerde nüfusun bu derece azalmasındaki en önemli faktör göçlerdir. 1960 Genel Nüfus Sayımında Devrekani’ye bağlı olan Seydiler bucağı ve buraya ait köyler 1990 yılında Seydiler ilçesi olarak Devrekani’den ayrılmıştır. Bu durum 2000 nüfus sayımında Devrekani toplam nüfusunun azalmasında etkili olmuştur.

4.1.3. Nüfus Hareketleri

Devrekani ve çevresinde nüfus artış hızı; doğumlar, ölümler ve göçler olmak üzere başlıca üç demografik değişkenin etkisi altındadır.

4.1.3.1. Doğumlar ve Ölümler

Bölge nüfusunun miktarı üzerinde göçler kadar, doğum ve ölümlerin de rolleri vardır. Bu nedenle nüfus hareketlerinin temel parametrelerinden kabul edilmektedir. Devrekani genelinde doğum ve ölüm oranlarını ortaya koyan istatistiki veriler, İlçe Nüfus Müdürlüğü, DİE ve hastane ve sağlık ocağı kayıtları ile ilgili verilerden yararlanılmıştır.

Doğurganlık, belirli bir nüfus (ülke, dünya, bölge nüfusu) içinde vuku bulan canlı doğum sayısını ifade etmek için kullanılan bir terimdir. Dünyanın birçok yerlerinde doğum miktar ve oranı ölümler ve göçlerinkini geçmekte ve bu yüzden de nüfus artışının önemli bir etkeni durumunda bulunmaktadır¹¹² (Tümer-1994; s.142).

Belli bir nüfus kitlesindeki doğumlarla ilgili göstergelerden biri, bir yıl içinde yapılan canlı doğumların toplam nüfusa bölünmesiyle elde edilen “genel doğum oranları”dır. Sağlık ocakları kayıtlarından sağladığımız verilere göre, Devrekani’de 1997-2004 yılları arasındaki sekiz yıllık süre içerisinde 11211 canlı doğum olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre yılda ortalama 1401 doğum gerçekleşmektedir. 1997 yılı itibarıyla genel doğum oranı ‰,23,1, 1998’de ‰,22,6, 1999’da ‰,21,9, 2000’de ‰,20,2, 2001’de ‰,19,9, 2002’de ‰,19,6, 2003’de ‰,19,4, 2004’te ‰,19,1 gibi değerler göstermiştir. Bütün bunlardan 1997’den 2004’e kadar genel doğum oranlarında bir azalmanın olduğu anlaşılmaktadır (‰,2). Yöre için yüksek olan bu değerler ikametgahı başka yerlerde olupta Devrekani nüfusuna kayıtlı ailelerin sayılarının yüksekliği ile ilgilidir. Yıllar arasında bazı farklılıklar söz konusudur. Genel doğurganlık oranında ortaya çıkan bu azalma, doğumlarla doğrudan ilgili olan üretken

nüfusun yoğun biçimde göçlere katılması ve eğitim, sosyo-kültürel yapıdaki değişimlerin sonucu olarak görülmelidir.

Canlı doğum sayısının, 15-49 yaş grubunun oluşturduğu doğurgan kadın nüfusa bölünmesiyle ortaya çıkan genel doğurganlık oranı ise; 1997’de %0,97,3 iken 2000’de %0,85,8’e gerilemiştir. Araştırma sahası değerleri Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

Devrekani’de 1997-2004 yılları arasında toplam doğurganlık hızı da azalmıştır. 1997’de %0,2,63, 1998’de %0,2,56, 1999’da %0,2,48, 2000’de %0,2,27, 2001’de %0,2,25, 2002’de %0,2,24, 2003’de %0,2,22, 2004’te %0,2,21’e gerilemiştir.

Doğum sayısı ve doğurganlık oranlarındaki düşüşler bebek ölümlerinde yansımaktadır. 1997’de %0,38,8 olan bebek ölüm hızı, 1998’de %0,36,5, 1999’da %0,33,9, 2000’de %0,28,9, 2001’de %0,27,8, 2002’de %0,26,7, 2003’de %0,25,6, 2004’te %0,24,6’ya gerilemiştir. 1997’den 2004’e kadar geçen sürede bebek ölümlerinde önemli azalmaların olduğu söylenebilir. Bu durum ise sağlık ve beslenme koşullarındaki iyileşmelerle paralelleşmektedir.

Belli bir nüfus kitlesinde ölümlerle ilgili olarak kullanılan göstergelerden biri, herhangi bir yılda ölen kişi sayısının, toplam nüfusa bölünmesiyle elde edilen “kaba ölüm hızı”dır¹¹³ (Doğanay-1997; s.160).

Nüfus dağılışıını etkileyen bir başka faktör de “ölümler” dir. Tıbbi ilerlemeler ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi sonucu birçok uluslar içinde bulunduğumuz yüzyılda ölüm oranlarını düşürmüşlerdir¹¹⁴ (Tümertekin-1994; s.147).

Doğal nüfus artışının temel parametrelerinden biri olan ölümler ise, 1997-2004 yılları arasındaki verilere göre yöre genelinde azalma göstermektedir

Nitekim 1997’de %0,6,6 olan kaba ölüm hızı, 1998’de %0,6,5, 1999’da %0,6,4, 2000-2004 yılları arasında da %0,6,2’ye gerilemiştir. Böylece 1997-2004 yılları arasındaki sürede kaba ölüm hızında %0,0,4 oranında bir azalma meydana gelmiştir. Bu azalmanın en önemli nedeni, sağlık koşullarındaki iyileşmelere bağlı olarak ortalama insan ömrünün giderek uzamasıdır. Devrekani Nüfus Müdürlüğü kayıtlarına göre, 1997-

2004 yılları arasındaki sekiz yıllık süre içerisinde 3422 ölüm olayı olmuştur. Buna göre yılda ortalama 428 ölüm olayı gerçekleşmiştir. 1990'da Türkiye genelinde %0,6 olan genel ölüm oranının üzerinde yer almaktadır. Ancak, doğumlar da olduğu gibi ölümlerde de, bölge dışında yaşayıpta Devrekani nüfusuna kayıtlı olan nüfus belirlenen bu oranları yükseltmektedir. Başka bir ifade ile; araştırma sahası içerisinde yaşamayan nüfus tesbit edildiğinde bu oranlar daha da düşecektir.

Ölümler bakımından önem taşıyan bir diğer gösterge doğuşta hayat umudu süreleridir. Canlı doğan bebeklerin o günkü koşullar içinde ortalama kaç yıl yaşamasının beklenebileceğini gösteren doğuşta hayat umudu, yapılan hesaplamalara göre, 1997-2004 yılları arasındaki devrede bölgede, ortalama 70,1 yıl kadardır. Bu hayatta kalma umudu, kadınlar için 72,5, erkekler için 67,8 yıldır. Bu verilerden de anlaşıldığı gibi doğuşta ortalama yaşam beklentisi bakımından, kadınlarla erkekler arasında, kadınların lehine farklılıklar bulunmaktadır. Bu durumun esas nedeni, kadınların erkekler kadar yorucu işlerde çalışmamasına bağlanabilir.

Bir yerde bir yıl içerisinde doğanlarla ölenler arasındaki sayısal farka doğal nüfus artışı denir. Devrekani'de doğal nüfus artış hızı; 1997'de %0,16,5 iken, 1982'de %0,16, 1999'da %0,15,4, 2000'de %0,14,1, 2001'de %0,13,8, 2002'de %0,13,5, 2003'de %0,13,2, 2004'te %0,12,9'a kadar gerilemiştir. 1997-2004 yılları arasındaki devrede doğal nüfus artış hızı %0,3,6 oranında gerilemiştir. Bunuda en önemli nedeni doğum oranlarındaki azalmadır.

4.1.3.2. Göçler

Nüfus değişimindeki unsurlardan biri olan göçler, nüfus ile kaynaklar arasında daha iyi bir denge sağlanmasını başarmak için kendiliğinden meydana gelen bir çaba olarak yorumlanmaktadır. Göç burada, devamlı ikametgahını esaslı bir süre için değiştirmeyi ifade eden nüfus hareketi olarak alınmıştır¹¹⁵ (Tümertekin-1994; s.160).

Devrekani, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel nedenlerle sürekli göç vermiştir. Göçler daha ziyade yurt içinde istihdam kapasiteleri yüksek olan sanayi merkezlerine yöneliktir. Türkiye genelinde iç göçlerde Sivas, Giresun, Erzurum, Kars, Erzincan, Ordu illeri gibi, araştırma sahasının da içinde bulunduğu Kastamonu ilinin de önemli bir yeri

vardır. Yöreden ayrılan nüfus, başta İstanbul olmak üzere, Ankara, İzmir, İzmit gibi büyük merkezlere yönelmiştir.

Bir Sonar araştırmasına göre, Kastamonu'da olduğundan daha fazla Kastamonu doğumlu vatandaş İstanbul'da yaşamaktadır. 2000 nüfus sayımına göre Kastamonu şehir merkezi nüfusu 64606 iken, İstanbul'da yaşayan Kastamonu doğumluların sayısı ise 263803'tür. Bu rakamlar, 4 Kastamonu nüfusunun İstanbul'da yaşadığını, yani İstanbul'da Kastamonu'dan daha çok Kastamonulu olduğunu göstermektedir¹¹⁶ (Vatan Gazetesi; 15 Ağustos 2005).

Araştırma sahasında göçlerin başlıca nedenleri; Devrekani'de yeterli iş ve çalışma imkanları bulunmadığından halkın büyük bir kısmı büyük şehirlere göç etmektedir. Ayrıca yüksek öğrenim için büyük şehirlere göç eden gençlerin büyük bir çoğunluğu ilçeye dönmemektedir¹¹⁷ (Kastamonu İl Yıllığı-1973; s.46).

Devrekani'de göç eden ailelerde ortalama aile büyüklüğü 5' tir. Çekirdek aileyi dört kişi olarak düşündüğümüzde çekirdek ailenin dışında, bir kişi daha vardır. Ailelerde tabiki çocuklar çoğunluktadır.

Köylerde elde edilen gelir ailelerin %92'sinin geçimine yetmez iken memlekette toprağı olanlar %78 civarındadır. Fakat toprağın çoğu paylaşılmış olup ailelerin malıdır. Gerçekte artık toprak paylaşılarak daha küçük parselasyona imkan vermez, yeteri kadar küçülmüştür. Topraktan geçimini sağlayamayan ailelerde göç etmek zorunda kalmışlardır¹¹⁸ (Gündüz-1973; s.16-17).

Devrekani'de etkili olan göç hareketlerine bağlı olarak 1945-1950 döneminde ilk defa nüfusta azalma olmuştur. Daha sonraki dönemlerde gözlenen bu azalma artarak devam etmiştir. Ancak 1945 öncesinde de göç olmasına rağmen, nüfus artış oranının fazlalığı nedeniyle yöre nüfusunda eksilmeye yol açmamıştır.

Doğal nüfus artış oranının 1997 yılında bir önceki yıla göre %016,5 olduğu yörede, yaklaşık yıllık nüfus artışının 230 kişi civarında olması beklenirken, 1990-1997 devresinde %-2,74 olan 5 yıllık nüfus artış hızına göre, yılda 400-410 civarında nüfus kaybı olmaktadır. Böylece araştırma sahası her yıl ortalama olarak 600-650 kişi civarında göç vermektedir.

Araştırma sahasından olan göçlerin ölçüsünü göstermesi bakımından, Devrekani Nüfus Müdürlüğünün kayıtlarında dikkate değer. 1997 yılında yapılan Genel Nüfus Sayımına göre ilçenin toplam nüfusu her ne kadar 13995 olarak gerçekleşmişse de mevcut Nüfus Kütük kayıtlarından alınan bilgilerden ilçenin toplam nüfusunun 56896 olduğu gözlenmektedir. Aradaki fark olan 42901 kişi başta İstanbul ve Kastamonu olmak üzere çeşitli illere göç etmiş durumdadır. Bu sonuca göre yöreye kayıtlı nüfusun yaklaşık 3/4'ünün dışarıda yaşadığı anlaşılmaktadır.

1970-2000 yılları arasındaki devrede bazı köy nüfuslarının da yarıya yakın azaldığını söylemek mümkündür (Tablo 31). Tablo 31'de Devrekani'deki bazı köy yerleşmelerinde nüfus ve hane sayılarında meydana gelen azalmayı göstermesi bakımından ilginçtir. Göçe önemli sahne olan köylerin büyük çoğunluğunu ilçenin kuzeyindeki yerleşmeler oluşturmaktadır.

Tablo 31: Devrekani'de Bazı Yerleşmelerde Hane ve Nüfus Sayılarında Görülen Azalma(1970-2000)						
Yerleşmenin Adı	1970 Nüfus ve Hane Sayısı		2000 Nüfus ve Hane Sayısı		Nüfus ve Hane Sayı. Görülen Azalma	
	Nüfus	Hane	Nüfus	Hane	Nüfus	Hane
Başakpınartepe	151	30	134	26	17- %11	4- %13
Bingıldayık	230	43	196	42	34- %15	1- %2
Bozkoca	237	57	183	46	54- %23	11- %19
Fakılar	186	41	82	40	104- %56	1- %2
Kızacık	310	67	178	60	132- %43	7- %10
Yazlıhisar	364	73	263	72	101- %28	1- %1
Alınören	462	99	95	88	367- %79	11- %11
Elmaltekte	229	75	121	52	108- %47	23- %31
Kadıoğlu	437	112	136	94	301- %69	18- %16
Erenler	292	55	20	45	272- %93	10- %18
Sarpınalınca	150	35	73	33	77- %51	2- %6
TOPLAM	3048	687	1481	598	1567- %51	89- %13

Bölgedeki nüfus hareketlerinin bir başka yönünü geçici göçler oluşturmaktadır. Yöre dışına göç etmelerine rağmen, yaz döneminde bazı aileler zirai faaliyette bulunmak üzere köylerine dönmektedir. Ziraat mevsiminden sonra tekrar yöreyi terketmektedirler.

Araştırma sahası içerisindeki göçler ise, daha çok evlenmelere bağlı köyler arası hareketler şeklindedir. Bu durum yöredeki nüfus dağılışımları fazla etkilememektedir. Devrekani İlçesi ise, çevre köylere bir yönetim ve kısmende ticaret merkezi olmasına rağmen bölge içi göçlerde önemli merkez durumunda değildir. Devrekani İlçesinin Kastamonu ili merkezine yakınlığı nüfus çekiciliği üzerinde olumsuz tesirler yaratmaktadır.

4.1.4. Nüfusun Cins ve Yaş Yapısı

Demografik yapının en önemli değişken özelliklerini oluşturmaları bakımından, nüfusun cins ve yaş birleşiminin ayrı bir önemi vardır. Esasta doğumlar ve ölümler gibi demografik etkenlerle biçimlenen nüfusun cins birleşimi aynı zamanda göçler ve savaşlar gibi bir takım sosyal olaylardan da etkilenmektedir. Devrekani’de yer alan yerleşmelerdeki nüfusun toplam nüfus içerisinde bütün sayım dönemlerinde (1960-2000) kadın nüfusu erkek nüfusunun önünde bulunmaktadır (Tablo 32, Şekil 34). Bu durumun en önemli nedeni erkek nüfusun çalışmak amacıyla büyük şehirlere ve yurt dışına göç yapmasıdır.

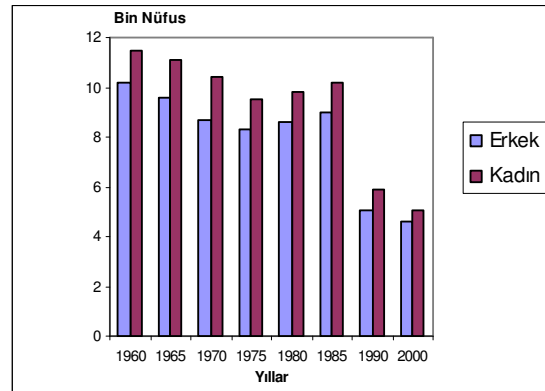
Belli bir nüfus kitlesindeki 100 veya 1000 kadın başına düşen erkek nüfusun başına düşen erkek nüfusun miktarı olarak ifade edilen cinsellik oranı bütün sayım yıllarında (1960-2000) daima kadınların lehine bir durum göstermiştir¹¹⁹ (Tümertekin-1994; s.185).

Tablo 32: Devrekani’de Yer Alan Yerleşmelerin Sayım Yıllarına Göre Nüfusun Cins Durumu ve Cinsiyet Oranları					
Yıllar	Toplam	Erkek	Kadın	Fark	%’si
1960	21631	10184	11447	1263	89
1965	20692	9594	11098	1504	86,4
1970	19068	8690	10378	1688	83,7
1975	17771	8287	9484	1197	87,3
1980	18478	8632	9846	1214	87,6
1985	19127	8951	10176	1225	88
1990	10908	5037	5871	834	85,7
2000	9681	4617	5064	447	91,1

Şekil 34 : Devrekani’de Yer Alan Yerleşmelerin Sayım Yıllarına Göre Nüfusun Cins Durumu (1960-2000)

Kadın başına düşen erkek nüfusu miktarı %91,1 ile %83,7 arasında değişmekte olup en yüksek oranı 2000 sayımı sonucunda (%91,1)

ve en düşük oranı da 1970 sayımı sonucunda (%83,7) göstermiştir. Yörede sayım yıllarına göre cinsiyet oranında farklılıklar görülmektedir. 1960-2000 yılları arasında daima kadın nüfusun fazlalığına rağmen erkek nüfus miktarı bazı yıllar nisbi yükselme göstermekte, bazı yıllarda daha fazla düşmektedir. Bu gidiş göçlere zaman zaman

sadece erkek nüfusun, zaman zaman aileleriyle birlikte kadınların katıldığını göstermektedir. Ancak göç olayında erkek nüfusun daha aktif olduğu söylenebilir. Bu genel durumdaki kadın nüfusun fazlalığına rağmen olaylar teker teker yerleşmeler ölçüsünde ele alındığında cinsiyet oranı belirtilen genel halin dışında olan köylerle karşılaşılmaktadır. Örneğin 2000 yılı itibarıyla Devrekani ilçesindeki yerleşmelerde 12 köy yerleşmesinde ortalama gidişin tersine olarak erkek nüfus fazlalığı görülmektedir. 1 köy yerleşmesinde erkek- kadın nüfus birbirine eşit , geriye kalan 41 köy yerleşmesinde ise kadın nüfus fazladır (Tablo 33). Bu yerleşmeler içerisinde %56,1 oranla Fakılar köyünde erkek nüfusu en fazla; kadın nüfusu ise %61,4 oranla Pınarözü köyünde en fazladır. İlçedeki 54 köy yerleşmesindeki nüfusun %52,4' ünü kadın nüfusu, geriye kalan %47,6' sını erkek nüfusu oluşturur.

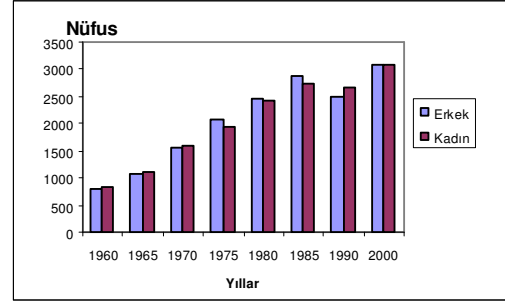
Devrekani ilçe merkezi, yönetim fonksiyonuna bağlı olarak az da olsa çevre köylerden göç almaktadır. Bu durum nüfusun cins birleşimi üzerinde az da olsa etkilidir. İlçe merkezinde 1960-1970 devresinde bütün sayım yıllarında kadın nüfus fazla, 1975-2000 devresinde 1990 sayım yılı hariç erkek nüfusun fazlalığı dikkat çekmektedir (Tablo 34, Şekil 35). Cinsiyet oranı %93,2 ile %106,5 arasında değişmekte olup en yüksek değer 1975 sayım yılında (%106,5), en düşük değer 1990 yılına (%93,2) isabet eder. 2000 Genel Nüfus Sayımına göre ise Devrekani ilçe merkezinde nüfusun %50,1'ini erkek nüfusu; geriye kalan % 49,9'unu da kadın nüfusu oluşturmaktadır.

Tablo 33: Devrekani İlçe Merkezinin Sayım Yıllarına Göre Cins Durumu ve Cinsiyet Oranları (DİE) (1960-2000)					
Yıllar	Toplam	Erkek	Kadın	Fark	%'si
1960	1641	803	838	35	95,8
1965	2158	1058	1100	42	96,1
1970	3168	1569	1599	30	98,1
1975	4014	2071	1943	128	106,5
1980	4868	2447	2421	26	101
1985	5624	2871	2753	118	104,2
1990	5137	2479	2658	179	93,2
2000	6174	3097	3077	20	100,6

Tablo 34: Devrekani'de Köylere Göre Nüfusun Cins Oranları (DİE-2000)

Köy Adı	Toplam	Erkek	Kadın	Erkek Oranı(%)	Kadın Oranı(%)
Ahlatçık	119	58	61	48,7	51,3
Akçapınar	98	51	47	52	48
Akdoğan	118	56	62	47,5	52,5
Akmescit	240	110	130	45,8	54,2
Alaçay	93	46	47	49,5	50,5
Alçılar	102	43	59	42,1	57,9
Alınören	95	40	55	42,1	57,9
Arslanbey	166	78	88	47	53
Asarcık	156	74	82	47,4	52,6
Balabanlar	225	107	118	47,5	52,5
Baltacak	627	343	284	54,7	45,3
Başakpınar	248	120	128	48,4	51,6
Başakpınartepe	134	69	65	51,5	48,5
Belovacık	224	120	104	53,6	46,4
Bıngıldayık	196	91	105	46,4	53,6
Bozarmut	105	53	52	50,5	49,5
Bozkoca	183	91	92	49,7	50,3
Bozkocatepe	251	123	128	49	51
Çatak	206	102	104	49,5	50,5
Çavuşlu	107	56	51	52,3	47,7
Çontay	187	90	97	48,1	51,9
Çorbacı	206	92	114	44,7	55,3
Çörekçi	128	57	71	44,5	55,5
Doğuörcünler	216	95	121	44	56
Elmalıtekke	121	52	69	43	57
Erenler	20	10	10	50	50
Fakılar	82	46	36	56,1	43,9
Göynükören	133	67	66	50,4	49,6
Habeşli	371	179	192	48,2	51,8
Hasırlı	207	89	118	43	57
İnciğez	134	63	71	47	53
Kadioğlu	136	57	79	41,9	58,1
Kanlıabat	292	147	145	50,3	49,7
Karaçam	140	68	72	48,6	51,4
Karayazıcılar	95	38	57	40	60
Kasaplar	192	89	103	46,4	53,6
Kınık	286	138	148	48,3	51,7
Kızacık	178	84	94	47,2	52,8
Kurtköyü	191	97	94	50,8	49,2
Kuzköy	229	103	126	44,9	55,1
Laçın	237	108	129	45,5	54,5
Örenbaşı	237	100	137	42,2	57,8
Pınarözü	106	41	65	38,6	61,4
Saraydurak	117	52	65	44,4	55,6
Sarıyonca	150	65	85	43,3	56,7
Sarpunalınca	73	37	36	50,6	49,4
Selahattin	126	58	68	46	54
Sinantekke	93	48	45	51,6	48,4
Şenlik	174	82	92	47,1	52,9
Şeyhbalı	183	84	99	45,9	54,1
Tekkekızılar	232	108	124	46,5	53,5
Ulaş	174	75	99	43,1	56,9
Yazıbelen	279	138	141	49,4	50,6
Yazıhisar	263	129	134	49	51
TOPLAM	9681	4617	5064	47,6	52,4

Şekil 35 : Devrekani İlçesi Nüfusunun Sayım Yıllarına Göre Cins Durumu (1960-2000)

Nüfusun ülke, herhangi bir mekan hatta herhangi bir büyük şehir ölçüsünde değişen özelliklerinden biri “yaş” yapısıdır. Gerçekten, belirli bir mekandaki nüfusun miktarı yanında, onun çeşitli yaş gruplarının da, özellikle çalışabilir ya da faal nüfus olarak adlandırılan 15-65 yaş arasındaki nüfus miktarlarının işgücü kapasitesi, gıda ve çeşitli hizmetlere olan ihtiyaç, aile tipleri, doğum ve ölüm oranları ve nihayet göçler bakımından önemlidir¹²⁰ (Tümertekin-1994; s.177).

Araştırma sahasında nüfusun yaş bileşiminde, yaş dilimleri dar aralıklı tutularak gruplandırılmış ve cins ve yaş yapısını gösteren nüfus piramidi hazırlanmıştır. Devrekani’de köy nüfus piramidinde 0-14 yaş grubu içerisinde 0-4 yaş dilimini oluşturan çocuk nüfusun gerileyen bir yapısı vardır ve doğumların azalması ile ortaya çıkan bir sonuçtur. Yaş dilimleri arasında en yüksek orana sahip olması gereken 0-4 yaş dilimindeki nüfusun genel nüfusa göre oranı %7,2 iken bu oran 5-9 yaş diliminde %7,8’e ve 10-14 yaş diliminde ise %9,1’e yükselmiştir (Tablo 35, Şekil 38). En büyük yaş grubunu oluşturan 0-14 yaş grubundan itibaren nüfus piramidi 55-59 yaş dilimine kadar yavaş bir şekilde daralmakta, daha sonra 65-69 yaş dilimine kadar genişledikten sonra tekrardan daralmaktadır.

Tablo 35: Devrekani’de Köylerde Nüfusun Yaş ve Cins Bileşimi (2000)

Yaş Grubu	Erkek nüfus	%’si	Kadın nüfus	%’si	Toplam	%’si
0-4	376	3,9	324	3,3	700	7,2
5-9	402	4,2	347	3,6	749	7,8
10-14	451	4,8	421	4,3	872	9,1
15-19	366	3,8	491	5,1	857	8,9
20-24	198	2	314	3,2	512	5,2
25-29	298	3,1	312	3,2	610	6,3
30-34	285	2,9	251	2,6	536	5,5
35-39	272	2,8	290	3	562	5,8
40-44	246	2,5	274	2,8	520	5,3
45-49	245	2,5	258	2,7	503	5,2
50-54	233	2,4	317	3,3	550	5,7
55-59	248	2,6	301	3,1	549	5,7
60-64	266	2,7	319	3,3	585	6
65-69	331	3,4	337	3,5	668	6,9
70-74	232	2,4	261	2,7	493	5,1
75+	168	1,7	247	2,6	415	4,3
Toplam	4617	47,7	5064	52,3	9681	100

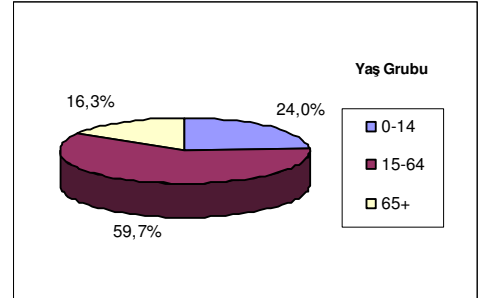
15-19, 20-24 ve 25-29 yaş dilimlerindeki nisbi ölçülerde de olsa görülen kadın nüfus fazlalığı, çalışmak amacıyla dışarıya giden nüfusa öncelikle erkek nüfusun katıldığını göstermektedir. Ayrıca eğitim, öğretim amaçlı ayrılmalar da daha çok erkek nüfusta görülmektedir. Çocuk nüfus adını verdiğimiz 0-14 yaş grubunda (0-4, 5-9, 10-14) erkek nüfus fazlalığı görülür.

Tablo 36: Devrekani’de Köylerde Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Cins Durumu (2000)

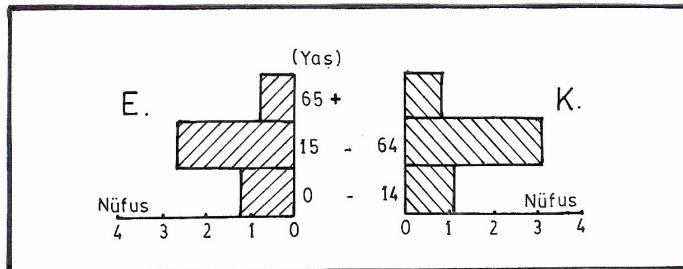
Yaş Grubu	Erkek Nüfus	%’si	Kadın Nüfus	%’si	Toplam Nüfus	%’si
0-14	1229	12.7	1092	11.3	2321	24
15-64	2657	27.4	3127	32.3	5784	59.7
65+	731	7.6	845	8.7	1576	16.3
<i>Toplam</i>	<i>4617</i>	<i>47.7</i>	<i>5064</i>	<i>52.3</i>	<i>9681</i>	<i>100</i>

Ayrıca araştırma sahasının nüfusu geniş aralıklı gruplandırılarak aktif ve bağımlı nüfus tespit edilmiştir. 15-64 yaş arasındaki yetişkin nüfus aktif veya çalışabilir. 0-4 yaş dilimleri arasındaki çocuk nüfus ile 65 yaş üzerindeki yaşlı nüfus ise bağımlı nüfus olarak kabul edilmektedir.

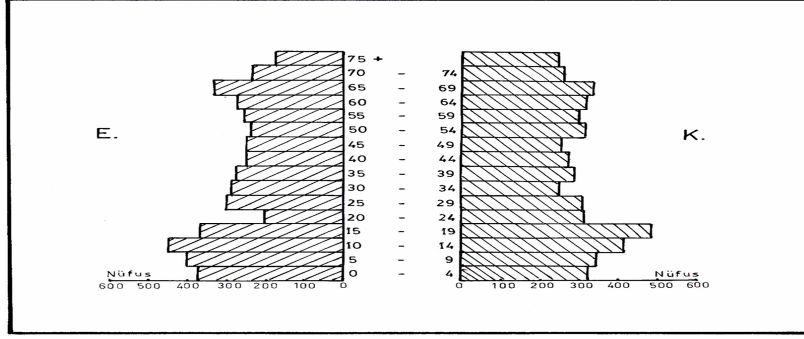
Şekil 36: Devrekani’de Köy Nüfusunda Çocuk, Yetişkin ve Yaşlı Grupların Dağılımı

Tablo 36, Şekil 36’den anlaşılacağı üzere; köy nüfusunun %24’ünü çocuk, %59,7’sini yetişkin, %16,3’ünü de yaşlı nüfus oluşturmaktadır. Çocuk nüfus oranı oldukça düşüktür, nedeni de son yıllarda aile planlaması ile beraber doğum oranlarının azalmasıdır. Devrekani’de köy nüfusunun 5784 kişisini aktif nüfus oluştururken, bağımlı nüfus miktarıda 3897 kişi civarındadır. Bu verilere göre bağımlılık oranı da %67,3’tür. 1990 yılı sonuçlarına göre Türkiye’nin bağımlılık oranı %64,6 dır. Ancak ülkemizde özellikle kırsal kesimlerde üretime katılma daha küçük yaşlarda başlamaktadır. Buna göre çalışma yaşına 10-14 yaş dilimi de katıldığında aktif nüfusun genel nüfus içerisindeki oranı yükselerek bağımlılık oranı da azalacaktır.

Şekil 37: Devrekani’de Köy Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Cins Durumu

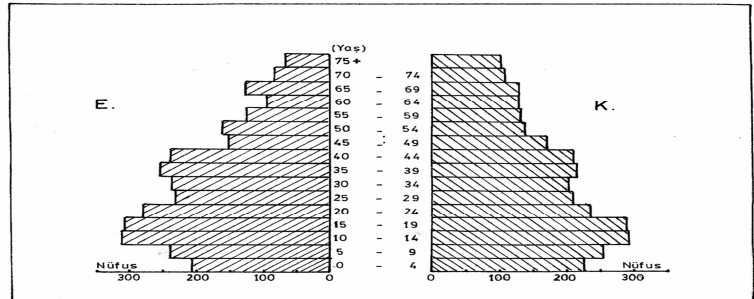
Şekil 38: Devrekani'de Köy Nüfusunun Cins ve Yaş Piramidi (2000)

Tablo 37: Devrekani İlçe Merkezinde Nüfusun Cins ve Yaş Bileşimi (2000)

Yaş grubu	Erkek nüfus	%'si	Kadın nüfus	%'si	Toplam nüfus	%'si
0-4	207	3,4	227	3,7	434	7,1
5-9	238	3,9	256	4,1	494	8
10-14	312	5,1	294	4,8	606	9,9
15-19	306	5	290	4,7	596	9,7
20-24	279	4,5	238	3,9	517	8,4
25-29	231	3,7	212	3,4	443	7,1
30-34	236	3,8	204	3,3	440	7,1
35-39	253	4,1	217	3,5	470	7,6
40-44	237	3,8	213	3,4	450	7,2
45-49	150	2,4	173	2,8	323	5,2
50-54	159	2,6	141	2,3	300	4,9
55-59	124	2	134	2,2	258	4,2
60-64	93	1,5	131	2,1	224	3,6
65-69	125	2	132	2,1	257	4,1
70-74	82	1,3	111	1,8	193	3,1
75+	65	1,1	104	1,7	169	2,8
Toplam	3097	50,2	3077	49,8	6174	100

Nüfusun cins ve yaş bileşimi bakımından Devrekani İlçe Merkezi değerlendirildiğinde; yöre geneline benzerlik göstermektedir (Tablo 37, Şekil 39). Yaş dilimleri içerisinde 75 yaş ve sonrası ile 70-74 yaş dilimleri en küçük orana sahiptir. Diğer bir önemli husus ise 15-19 yaş dilimleri ile 40-44 yaş dilimleri arasında yer alanlar oran olarak bölge genelinden daha yüksektir. Bu da Devrekani ilçe merkezinden köy yerleşmelerine göre bölge dışına çalışmak için giden nüfusun daha az olduğunu göstermektedir.

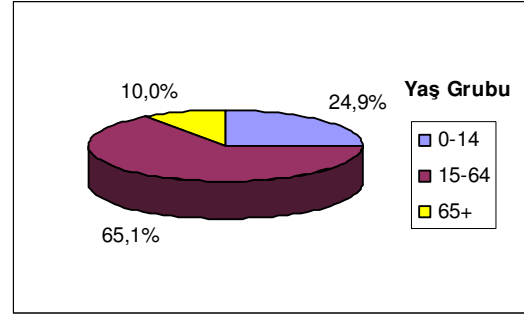
Şekil 39: Devrekani İlçe Merkezinde Nüfusun Cins ve Yaş Piramidi

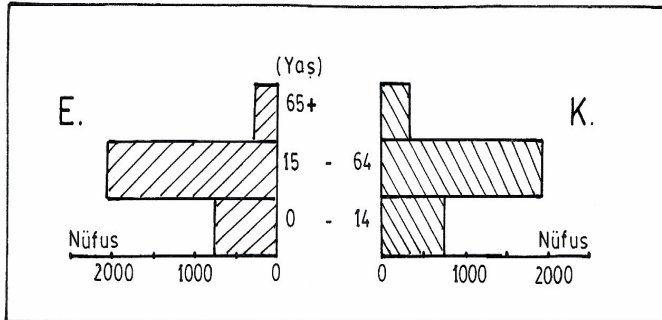
Tablo 38: Devrekani İlçe Merkezinde Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Cins Durumu (2000)						
Yaş Grubu	Erkek Nüfus	%'si	Kadın Nüfus	%'si	Toplam Nüfus	%'si
0-14	757	12,3	777	12,6	1534	24,9
15-64	2068	33,5	1953	31,6	4021	65,1
65 +	272	4,4	347	5,6	619	10
Toplam	3097	50,2	3077	49,8	6174	100

Ayrıca 50-54 ile 55-59 yaş dilimlerinde görülen artışta ilçeye emeklilerin dönmesine bağlanabilir. Diğer bir önemli husus ise 20-24 yaş dilimleri ile 45-49 yaş dilimleri arasında yer alanlar oran olarak bölge genelinden daha yüksektir. Bu da Devrekani ilçe merkezinden köy yerleşmelerine göre bölge dışına çalışmak için giden nüfusun daha az olduğunu göstermektedir. İlçe merkezinde yaş dilimlerine göre cins bileşimi, yöreyle temel anlamda benzeşmekle birlikte, toplam nüfus içerisindeki erkek nüfus fazlalığı ile ayrılmaktadır.

Şekil 40: Devrekani İlçe Merkezi Nüfusunda Çocuk, Yetişkin ve Yaşlı Grupların Dağılımı (2000)

Tablo 38, Şekil 40'tanda anlaşıldığına göre ilçe merkezi nüfusunun %24,9'unu çocuk, %65,1'ini yetişkin, % 10'unu ise yaşlı nüfus oluşturmaktadır. Çocuk nüfus oranının düşüklüğü başta doğum oranlarının azalmasıyla ve göçlere çocukların aileleriyle birlikte katılmasıyla ilişkilidir. İlçede 2000 yılı itibariyle 4021 kişi aktif nüfusu oluştururken bağımlı nüfus miktarı da 2153 kişi civarındadır. Bu verilere göre ilçede bağımlılık oranı %53,5 gibi bir değer göstermektedir.

Şekil 41: Devrekani İlçe Merkezinde Nüfusun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına Göre Durumu (2000)

Buna göre Devrekani ilçemerkezinde nüfusun dinamik bir yapıda olduğu görülmektedir. Göçlere özellikle aktif nüfusun katılmasına rağmen göç hareketlerinden

yaşlı ve çocuk nüfusta etkilenmektedir. Ayrıca ortalama ömrün fazla yüksek olmayışı ve doğum oranlarının azalmış olması gibi sebeplerle nüfusun bağımlılık oranı düşmektedir.

4.1.5. Nüfusun Eğitim ve Kültürel Durumu

Devrekani’de 2004-2005 öğretim yılı itibarıyla 19 ilkokulda 78 derslik bulunmaktadır. Bunlardan 4 tanesi Müstakil İlköğretim okulu (YİBO+Taşınmalı), 15 tanesi de birleştirilmiş sınıflı köy okullarıdır. Bu okullarda, 1765 öğrenci eğitim-öğretim görmektedir. İlköğretimde 81 öğretmen, 9 idareci görev yapmaktadır (Tablo 39, Şekil 42). Bölgede ilköğretim alanında okul başına düşen öğrenci sayısı 93, dersane başına düşen öğrenci sayısı ise, ortalama 22 kişi civarındadır. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı da 22 kişidir.

<i>Tablo 39: Devrekani’de İlköğretimin Genel Durumu(2004-2005)(İlçe Milli Eğitim Müdür.)</i>				
Okul sayısı	Derslik sayısı	Öğretmen sayısı	Toplam	Okullaşma oranı
19	78	81	1765	%99,9

Foto 14: Yunus Emre İlköğretim Okulu

Yörede 20 adet köyün öğrencileri tamamı taşınmalı ilköğretim kapsamında olup, Milli Eğitim imkanları ile taşınmakta iken, Mütevelli ve Kadirbey mahalleleri de Belediye imkanları ile merkez okullarına taşınmaktadır.

İlköğretim seviyesindeki okullaşmaya bağlı olarak okur-yazar oranında da artışlar olmuştur. 2000 verilerine göre erkeklerin %92,5’inin , kadınların ise %77,2’sinin okuma-yazma bildikleri saptanmıştır.

Tablo 40: Devrekani’de Birleştirilmiş Köy İlköğretim Okulları Öğrenci Sayıları (2004-2005)(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)

OKUL VE KURUMLARIN ADLARI	SINIFLARA GÖRE KIZ-ERKEK ÖĞRENCİ SAYILARI										ÖĞRENCİ SAYILARI TOPLAMI		
	1		2		3		4		5		KIZ	ERKEK	TOPLAM
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E			
AK MESCİT İ.O.	-	-	3	4	1	-	1	2	1	1	6	7	13
BAŞAKPINAR İ.O.	-	1	1	7	1	1	-	2	1	2	11	7	18
BAŞAKPINAR TEPE İ.O.	-	1	1	-	1	2	-	2	1	2	3	7	10
BELOVACIK İ.O.	-	1	1	1	1	1	-	-	-	5	2	8	10
ÇONTAY İ.O.	2	2	-	2	1	2	2	-	-	1	5	7	12
ELMALITEKKE İ.O.	-	3	3	1	2	1	1	2	2	4	8	11	19
GÖYNÜKÖREN İ.O.	3	1	-	1	4	2	-	-	2	1	5	9	14
HABEŞLİ ŞEHİT ŞAVKI SAKAOĞLU İ.O.	1	2	3	3	6	3	6	3	6	2	22	13	35
KADİRBEY İ.O.	-	4	1	4	1	2	3	-	4	1	9	11	20
KANLIABAT İ.O.	1	1	1	2	-	-	-	4	-	5	2	12	14
KURT İ.O.	2	3	-	3	1	1	1	1	2	1	6	9	15
KUZ İ.O.	3	3	3	-	1	3	-	2	3	2	10	10	20
SAĞLAR KIRIŞTI İ.O.	3	2	1	-	3	1	-	3	-	3	7	9	16
ULAMIŞ SÖKMEN İ.O.	2	-	-	3	1	-	-	5	1	-	8	4	12
YAZIHISAR İ.O.	1	4	2	1	2	6	2	2	2	2	9	15	24
TOPLAM	18	28	20	32	26	25	16	28	25	32	117	135	252

Tablo 41: Devrekani İlçe Merkezi İlköğretim Okullarında Sınıflara Göre Kız-Erkek Öğrenci Sayıları (2004-2005)

OKULUN ADI	OKUL ÖNCESİ EĞİTİM		1.SINIF		2.SINIF		3.SINIF		4.SINIF		5.SINIF		6.SINIF		7.SINIF		8.SINIF		TOPLAM		
	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	TOPLAM
HALİME CELAL BUDAK İ.Ö.	6	4	40	30	25	29	21	17	24	29	32	32	39	29	35	36	47	36	269	242	511
YUNUS EMRE İ.Ö.	14	8	23	24	34	23	27	19	29	23	20	24	23	25	22	22	32	19	224	187	411
100.YIL ATATÜRK İ.Ö.	9	3	13	14	15	12	14	20	17	16	15	13	18	21	14	11	23	21	138	131	269
ŞENLİK MUSTAFA KAYA YİBO	5	6	14	7	16	20	20	16	17	15	25	16	44	34	27	32	41	33	204	173	377
HALK EĞİTİM MERKEZİ	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5	10
TOPLAM	39	26	90	75	90	84	82	72	87	83	92	85	124	109	98	101	143	109	840	738	1578

Tablo 42: Devrekani İlçesinde Ortaöğretim Kurumlarında Kız-Erkek Öğrenci Sayıları (2004-2005)

OKULUN ADI	HAZIRLIK		9.SINIF		10.SINIF		11.SINIF		TOPLAM		
CİNSİYET	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	TOPLAM
ŞEHİT CEMAL TEPELİ Ç.P.L.	-	-	45	31	13	25	47	21	105	77	182
İMAM HATİP LİSESİ	27	-	43	6	44	4	14	1	128	11	139
TOPLAM	27	-	88	37	57	29	61	22	233	88	321

Tablo 43: Devrekani İlçe Geneli Kız-Erkek Öğrenci Sayıları Toplamı (2004-2005)

	KIZ	ERKEK	TOPLAM
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ÖĞRENCİ SAYISI	26	39	65
İLKÖĞRETİM OKULLARI ÖĞRENCİ SAYISI	829	936	1765
ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİ SAYISI	88	233	321
TOPLAM	943	1208	2151

Foto 15: Devrekani İmam Hatip Lisesi

Devrekani’de ortaöğretim alanında, Şehit Teğmen Cemal Tepeli Çok Programlı Lisesi ile İmam Hatip Lisesi vardır. Ayrıca 3 tanesi ilçe merkezinde ve 1 tane Şenlik köyü’nde olmak üzere 4 tane ilköğretim okulunun ikinci kademesi mevcuttur. 2004-2005 öğretim

yılında iki lisede 321 öğrenci eğitim-öğretim görmüştür (Tablo 42, Şekil 42).

Tablo 44: Devrekani’de Ortaöğretimin Genel Durumu(2004-2005)(İlçe Milli Eğitim Müdür.)				
Okul sayısı	Derslik sayısı	Öğretmen sayısı	Toplam	Okullaşma oranı
2	22	26	321	%66

Lisede 26 öğretmen, 7 idareci görev yapmaktadır. Yörede ortaöğretim alanında okul başına düşen öğrenci sayısı 160, dersane başına düşen öğrenci sayısı ise ortalama 14 öğrencidir. Öğretmen başına da 12 öğrenci düşmektedir.

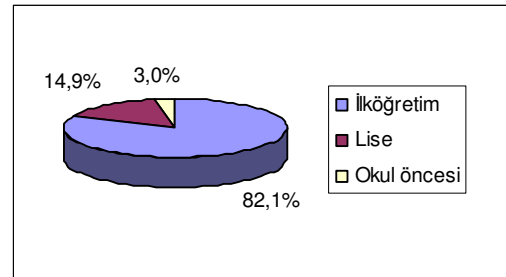
Tablo 45: Devrekani’de Okulöncesi Eğitimin Genel Durumu(2004-2005) (İlçe Milli Eğitim Müdür.)				
Okul sayısı	Derslik sayısı	Öğretmen sayısı	Toplam	Okullaşma oranı
5	5	5	65	%11

Okul öncesi eğitim alanında ise, 5 okulda anasınıfı vardır. 2004-2005 öğretim yılında 5 okulda 65 öğrenci eğitim görmüştür. Anasınıflarında 5 öğretmen görev yapmaktadır. Okul başına ve dersane düşen öğrenci sayısı 13’tür.

Şekil 42: Devrekani’de Öğrenci Nüfusun Durumu

Devrekani’de, toplam öğrenci sayısı 2151 olup, 943 öğrenci kız, 1208 öğrenci erkektir. Kız öğrencilerin oranı

%44, erkek öğrencilerin oranı ise %56’dır. İlköğretim kademesinde öğrenci nüfusun yoğunluğuna rağmen (%82,1), lise kademesinde öğrenci sayısında önemli düşüşler görülmektedir (lise %14,9). Bu durumun en önemli sebebi, yörenin sosyo-ekonomik

yapısından kaynaklanan bir zorunluluk olarak okul çağındaki nüfusun bir kısmının üretim faaliyetlerine katılmasıdır. Ayrıca yörenin sosyo-kültürel yapısı gereği, kız çocuklarının genellikle ilköğretimden sonra eğitim faaliyetlerine katılmamaları da bu oranın son derece düşük biçimde gerçekleşmesinde etken olan bir diğer faktördür.

Araştırma sahasında eğitim-öğretim alanında yaşanan en belirgin problemler arasında; öğretmen, dersane, araç-gereç yetersizliğidir. 2004-2005 eğitim-öğretim yılı itibarıyla ilçede eğitim-öğretim alanındaki başlıca ihtiyaçlar şunlardır:

İhtiyaç duyulan personel

İdareci	8
Branş Öğretmeni	26
Sınıf Öğretmeni	4
Memur	8
Şoför	1
Y.Hizmetli	9
Hemşire	1

İhtiyaç duyulan bina/derslik

100 öğrencilik bağımsız anaokulu
Çok Programlı Liseye 8 derslikli ek bina
YİBO'ya spor salonu- kömürlük

İhtiyaç duyulan teknoloji sınıfı

Yatılı Bölge İlköğretim
Celal Budak İlköğretim Okulu

Bir diğer problem de, göç nedeniyle köy okullarının bir çoğunun kapanmış olmasıdır. İlçede 30 yerleşim biriminden 26 araçla 484 öğrenci taşınarak, taşıma merkezli Celal Budak İlköğretim okulunda eğitim-öğretim görmeleri sağlanmaktadır. Geriye kalan merkeze uzak ve kırsal kesim köylerindeki öğrenciler ise Şenlik Yatılı İlköğretim Bölge Okuluna taşınmaktadır.

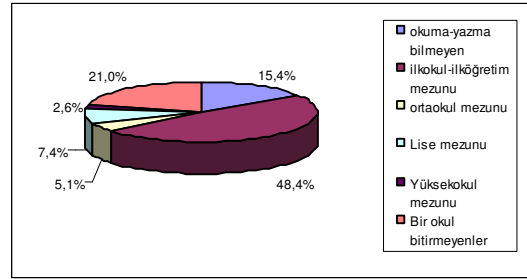
2005-2006 öğretim yılında ise 26 araçla 492 öğrenci taşınması planlanmaktadır. Bu öğretim yılında Başakpınartepe ve Belovacık İlköğretim okulları öğrenci yetersizliği nedeniyle kapatılma teklifinde bulunulmuş, öğrencilerin Şenlik YİBO'ya taşınması planlanmıştır. Belirlenen bu faktörler, okuma çağındaki çocukların öğretimin çeşitli kademelerinde eğitim-öğretim faaliyetlerine katılmalarını büyük ölçüde engellemekte, eğitim-öğretimin kalitesini de düşürmektedir.

Son yıllarda ilçe merkezimizdeki okulları bitirip, üniversitelere giren öğrenci sayısında azalma görülmektedir. Bunu nedeni de ilköğretim kurumlarını bitiren öğrencilerin büyük çoğunluğu Yabancı Dil Ağırlıklı Süper Liselere ve Meslek Liselerine kaymaları, ayrıca il merkezinin yakınlığı sebebiyle ilimizdeki okulları tercih etmeleridir.

Yörenin eğitim düzeyini yansıtan, okur-yazarlık oranını ve mezun olunan son öğrenim kurumlarına göre durumunu ortaya koyacak istatistiki değerler bulunmaktadır (Tablo 46, Şekil 43). Devrekani’de nüfusun %15,4’ü okuma-yazma bilmemekte ve bu grup içerisinde kadın nüfusun oranı %76,5’e yükselmektedir. Bu duruma göre nüfusun %84,6’sının okur-yazar olduğu anlaşılmaktadır.

Toplam Nüfus	Okuma-yazma bilmeyen	Okuma-yazma bilen	İlkokul ve ilköğretim mezunu	Ortaokul ve dengi meslek.	Lise ve dengi meslek	Yüksek öğretim	Bir okul bitirmeyenler
E- 7001	524	6477	3284	616	772	303	1502
K- 7478	1703	5775	3726	128	296	80	1545
T- 14479	2227	12252	7010	744	1068	383	3047
%100	15,4	84,6	48,4	5,1	7,4	2,6	21

Şekil 43: Devrekani’de Nüfusun Eğitim Durumu

Devrekani genelinde nüfusun %48,4 gibi büyük bir oranı ilköğretimi tamamlamıştır. Ortaokul mezunu nüfus ise %5,1, lise mezunu nüfus %7,4 ve yükseköğretim kurumlarından mezun nüfus %2,6 gibi düşük değerler göstermektedir. Böylece Devrekani’de ilköğretimden sonraki öğretim kurumları basamaklarında sayının hızla düştüğü görülmektedir. Okuma-yazma bilip bir okuldan mezun olmayan nüfusun oranı da %21 gibi bir değer gösterir.

Devrekani İlçe merkezinde ise, nüfusunun %91,6’sını okuma-yazma bilen, %8,4’ünde okuma-yazma bilmeyen nüfus oluşturur. İlçe merkezinde nüfusun %46,1’i ilköğretim, %8,8’i ortaokul, %12,4’ü lise ve dengi okullardan, %4,9’uda yükseköğretim

kurumlarından mezundur. Nüfusun, %19,4’ünde bir okul bitirmeyen nüfus oluşturur.

Foto 16: Devrekani Halk Eğitim Merkezinde biçki-dikiş kursları

Okullar dışında yöre halkı için diğer eğitim faaliyetleri özellikle Devrekani İlçe Halk Eğitim Müdürlüğü tarafından açılan kurslardır. Özellikle biçki-dikiş, bilgisayar, el sanatları,

kumaş boyama, makine nakışı, seracılık, daktilo, folklor, güreş, halıcılık, üniversite hazırlık, arıcılık, çiçekçilik, seracılık, hayvancılık, çocuk bakımı, okuma-yazma vb. dallarda kurslar açılmış olup; ilçe ekonomisine katkıda bulunmak amacıyla kilimcilik çalışmalarına hız verilmiş ve bu konuda gelişmeler görülmüştür. Bugüne kadar açılan çeşitli kurslarda; 4182 kadın, 782 erkek olmak üzere 4964 kursiyer ve 2067 vatandaş da okuma-yazma kurslarından geçirilmiştir.

4.1.6. Nüfusun Sağlık Durumu

Araştırma sahasında Sağlık Grup Başkanlığı, Devrekani Devlet Hastanesi ve Sağlık Ocakları ile hizmet vermektedir.

Foto 17: Devrekani Devlet Hastanesi

Devrekani Devlet hastanesi, bir ana ve bir ek binadan oluşmaktadır. Hastanede, poliklinik, röntgen, laboratuvar, ameliyathane ve hasta servisleri vardır. Ek yapılan bina ise acil servis ve idare odaları, yemekhane, kalorifer dairesi olarak kullanılmaktadır. 30 adet yatak kapasitesi ve 3 Ambulans hizmete hazır tutulmaktadır. Hastanede 2004 yılı itibarıyla, 6 pratisyen hekim, 1 diş hekimi, 7 hemşire, 2 ebe, 4 laboratuvar teknisyeni, 4 röntgen teknisyeni, 5 genel idare personeli, 3 şoför, 5 yardımcı hizmetler personeli, 11 temizlik hizmeti şirketi elemanı olmak üzere 48 kişi çalışmaktadır. 2004 yılı içinde toplam 36055 kişiye sağlık hizmeti verilmiştir.

Foto 18: Devrekani Merkez Sağlık Ocağı

Sağlık Grup Başkanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren Merkez Sağlık Ocağı, bir ana bina ve dört lojmandan oluşmaktadır. Ana binada poliklinik, aşı enjeksiyon odası, ambar, depo, ve hizmet

odaları bulunmaktadır. Merkez Sağlık Ocağı, 1 doktor, 2 hemşire, 2 ebe, 1 sağlık memuru, 1 çevre sağlık teknisyeni, 1 hizmetli ile hizmet vermektedir. Sağlık Ocağına bağlı 11393 nüfus, 31 köy ve 8 mahalle bulunmakta olup, bağlı bölgede 6 köy sağlık evi, 2 mahalle sağlık evi bulunmaktadır. Bunlardan Ulaş, Başakpınar, Bozkocatepe, Şeyhbalı sağlık evi binaları mevcuttur. Asarcık, Çorbacı, Kurtşeyh, Çayırıcık'ta ise sağlık evi binası yoktur. Ayrıca bu sağlık evlerinde ebe bulunmadığı için hizmetler merkez sağlık ocağı tarafından yürütülmektedir. Sağlık Grup Başkanlığına bağlı olarak çalışan Şehit Piyade Er Yüksel Yılmaz Sağlık Ocağı merkez ilçeye 17 km. uzaklıkta Şenlik köyü bölgesine hizmet vermektedir. Bu sağlık ocağında 1 doktor, 1 hemşire, 3 ebe (1'i Karayazıcılar sağlık evinde), 1 memur, 1 hizmetli personel hizmet vermektedir. Sağlık Ocağına bağlı 5 sağlık evi vardır. Bunlardan Karayazıcılar sağlık evinde bir ebe olup, Kurt, Çörekçi, Alçılar ve Kadioğlu Sağlık ocaklarında ise personel yoktur. Bu ocakların hizmeti de Merkez Sağlık Ocağı vasıtasıyla yürütülmektedir. Sağlık evleri, toplam 23 köy, 56 mezra, 3916 nüfusa hizmet vermektedir.

Ayrıca ilçede Çörekçi köyüne köy tipi sağlık ocağı yapılmakta olup, şu an inşaat %90 seviyesinde tamamlanmıştır. Bu sağlık ocağının da tamamlanarak hizmete açılması ile 30 km. uzaklıkta yaşayan halkın sağlık sorunlarını sona erdireceği düşünülmektedir.

Yörede sağlık kuruluşlarınca özellikle çocuk nüfusa belirli aralıklarla çeşitli aşılar yapılarak bulaşıcı hastalıkların büyük ölçüde önüne geçilmiş ve çocuk ölümleri azalmıştır. Aşılama dışında, Merkez ve Şenlik Sağlık Ocakları tarafından koruyucu sağlık hizmetleri ile 103 köy ziyaretinde sağlık taraması yapılmış, doğum, doğum kontrolü, aile planlaması gibi halk sağlığı konusunda önemli hizmetler verilmiştir. Yörede hizmet veren 9 doktordan 7'si Devrekani Devlet Hastanesinde, 2'side Sağlık Ocaklarında çalışmaktadır. Yaklaşık olarak 1761 kişiye bir doktor düşmektedir.

4.1.7. Aile Büyüklüğü

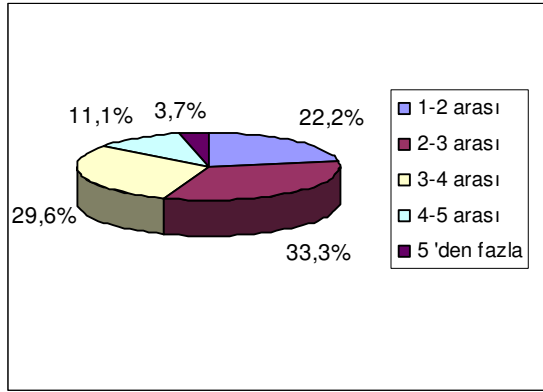
Türkiye nüfus yapısında, standart bir aile büyüklüğünden söz edilemez. Gerçi sosyal ve ekonomik amaçlı araştırmalarda, aile büyüklüğü olarak, 5,5 kişi sabit sayısı esas alınmaktadır. Ancak, unutmamak gerekir ki, ülkemizin sadece kırsal kesiminde değil, nüfusu 100 bini aşan büyük kentlerde bile bileşik aile yapısı, bugün de pek çok ailede, halen önemini korumaktadır.

Tablo 47: Devrekani'de Yerleşmelere Göre Aile Büyüklüğü (2000)			
Yerleşme Adı	Hane Sayısı	Nüfusu	Aile Büyüklüğü
Ahlatçık	42	119	2,8
Akçapınar	35	98	2,8
Akdoğan	48	118	2,5
Akmescit	97	240	2,5
Alaçay	53	93	1,8
Alçılar	40	102	2,6
Alınören	88	95	1,1
Arslanbey	74	166	2,2
Asarcık	92	156	1,7
Balabanlar	54	225	4,2
Baltıcak	95	627	6,6
Başakpınar	89	248	2,8
Başakpınartepe	26	134	5,2
Belovacık	92	224	2,4
Bingıldayık	42	196	4,7
Bozarmut	63	105	1,7
Bozkoca	46	183	4,0
Bozkocatepe	72	251	3,5
Çatak	93	206	2,2
Çavuşlu	40	107	2,7
Çontay	66	187	2,8
Çorbacı	65	206	3,2
Çörekçi	78	128	1,6
Devrekani	1878	6174	3,3
Doğürcünler	73	216	3,0
Elmaltekke	52	121	2,3
Erenler	45	20	0,4
Fakılar	40	82	2,1
Göynükören	35	133	3,8
Habeşli	97	371	3,8
Hasırlı	52	207	4,0
İnciğez	52	134	2,6
Kadioğlu	94	136	1,4
Kanlıabat	77	292	3,8
Karaçam	52	140	2,7
Karayazıcılar	61	95	1,6
Kasaplar	50	192	3,8
Kınık	89	286	3,2
Kızacık	60	178	3,0
Kurtköyü	72	191	2,7
Kuzköy	119	229	1,9
Laçın	65	237	3,6
Örenbaşı	53	237	4,5
Pınarözü	74	106	1,4
Saraydurak	68	117	1,7
Sarıyonca	46	150	3,3
Sarpunalınca	33	73	2,2
Selahattin	35	126	3,6
Sinantekke	55	93	1,7
Şenlik	75	174	2,3
Şeyhbalı	65	183	2,8
Tekkekızılar	74	232	3,1
Ulamış	100	174	1,7
Yazıbelen	70	279	4,0
Yazıhisar	72	263	3,7
TOPLAM	5373	15855	3

Dolayısıyla aile büyüklüğü, yani aile nüfus sayısının 5,5 kabul edilmesi, pratikte fazla bir anlam taşımaz. Nitekim, Timur (1972) tarafından yapılmış olan bir araştırmanın sonuçlarına göre, ülkemizde aile büyüklüğünün Karadeniz Bölgesi için 6,2 olduğu belirlenmiştir¹²¹ (Doğanay-1997; s.164).

Araştırma sahasında 2000 yılı verilerine göre; 5373 hane ve 15855 civarında nüfus bulunmaktadır (Tablo 47). Bu değerlere göre yörenin ortalama aile büyüklüğü 3 kişidir. Araştırma sahasında ortalama aile büyüklüğü Türkiye ve Karadeniz ortalamasının altında bulunmaktadır.

**Şekil 44: Devrekani'deki
Yerleşmelerin Ortalama Aile
Büyüklüklerine Göre Dağılımı (2000)**

Devrekani geneli için belirlenen 3 dolayındaki ortalama ev halkı büyüklüğünün yerleşmelere göre durumu incelenecek olursa bu değer, yerleşmeden yerleşmeye önemli sapmalar gösterdiği dikkati çeker. İlçedeki mevcut 54 köyden; ortalama ev halkı büyüklüğü 1-2 arasında olanlar, toplam köy sayısının 12'sini (%22,2); 2-3 arasında olanlar 18'ini (%33,3); 3-4 arasında olanlar 16'sını (%29,6); 4-5 arasında olanlar 6'sını (%11,1); 5'den fazla olanlar 2'sini (%3,7) meydana getirmektedir.

Devrekani'de ortalama ev halkı büyüklüğünün bu derece düşük olmasındaki en önemli neden göç olaylarıdır. Nüfusun büyük şehirlere göç etmesiyle beraber köylerdeki haneler de boşalmaktadır. Bunun en güzel örneğini, Erenler (Öşek) köyünde görmekteyiz. 45 hanelik köyde, 20 kişilik nüfus dikkat çekmektedir. 0,4 kişi civarındaki ortalama aile büyüklüğü ile yörenin en az aile büyüklüğüne sahip köyüdür. Baltıcak köyü ise 6,6 kişi civarındaki ortalama ev halkı büyüklüğü ile Devrekani ortalamasının oldukça üstünde bir değere sahiptir.

4.1.8. Nüfusun Dağılışı ve Nüfus Yoğunlukları

Nüfus yoğunluğu ya da aritmetik yoğunluk, birim alan başına düşen ortalama nüfus miktarını veren bir ölçüdür¹²² (Tümerterkin-1994; s.204).

Araştırma sahasında nüfus yoğunluğu düşük olup, sayım yıllarına göre değişiklikler arz etmektedir. En düşük değerli nüfus yoğunluğuna 23 kişi ile 1997 yılında rastlanmaktadır. En yüksek değerine ise, 33 kişi ile 1985 yılında ulaşmaktadır. Yıllar itibariyle incelendiğinde, 1945 yılından 1965 yılına kadar nüfus yoğunluğunda artma, 1970-1975 yılları arasında azalma, 1980-1985 yılları arasında tekrardan yükselme ve 1985 yılından sonraki yıllarda tekrardan azalma kaydedilmiştir. Bu değerler, ekonomik kaynakları sınırlı olan yörenin nüfus yoğunluğu itibariyle تنها olduğunu göstermektedir. Bu durum ise, yörenin yüksek miktarda göç vermesiyle ilgilidir.

<i>Tablo 48: Devrekani İlçesinde Sayım Yıllarına Göre Aritmetiksel Nüfus Yoğunlukları (1945-2000)</i>			
Yıllar	Nüfus	Yüzölçümü	Yoğun.(kişi/km ²)
1945	18757	677	27
1950	18177	677	27
1955	20715	639	32
1960	23272	742	31
1965	22855	742	31
1970	22236	742	29
1975	21785	742	29
1980	23346	742	31
1985	24751	742	33
1990	16045	547	29
1997	13995	599	23
2000	15855	599	26

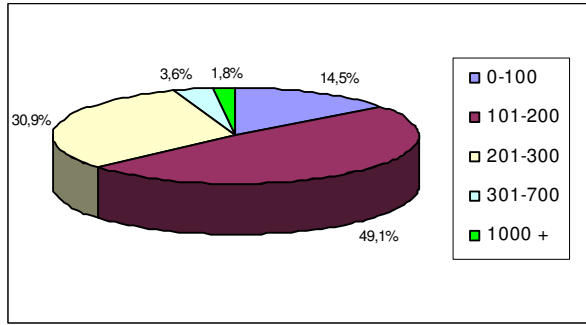
Yerleşmelerin nüfus büyüklükleri dikkate alındığında ise; 2000 yılı sayım sonucuna göre ortalama olarak 288,2 kişidir. Ülkemizde ise köylerin %70'inin nüfus büyüklükleri 250 kişinin üzerindedir. Böylece yerleşmelerin nüfus büyüklüklerinin düşük olduğu anlaşılmaktadır. Köy yerleşmelerinin %98,2'sinin nüfusu 500 kişinin altında bulunmaktadır. Bu değerler Türkiye genelinde ise %60,2'dir¹²³

(Garipağaoğlu-1996; s.76).

Ayrıca yerleşmeler nüfus büyüklüklerine göre gruplandırıldıklarında (Tablo 49 ve Şekil 45), %49,1'lik oranla nüfusu 101-200 arasında bulunan yerleşmeler baş sıraya yerleşmektedir. Bunu nüfusu 201-300 arasında bulunan yerleşmeler izlemektedir (%30,9).

Daha sonra %12,7'lik oranlarla nüfusu 51-100 kişi arasında olan yerleşmeler gelmektedir. Nüfusu 401-500, 501-600, 701-800, 801-900, 901-1000 arasında olan yerleşme olmadığı gibi 601-700 arasında ise sadece 1 yerleşme vardır. Nüfusu 1000 kişiden fazla olan yerleşme sayısı 1 olup, burası Devrekani İlçe Merkezidir.

Tablo 49: Devrekani İlçesindeki Yerleşmelerin Nüfus Büyüklüklerine Göre Dağılışı (2000)		
Nüfus Büyüklüğü	Yerleşme Sayısı	%'si
0-50	1	1,8
51-100	7	12,7
101-200	27	49,1
201-300	17	30,9
301-400	1	1,8
401-500	-	-
501-600	-	-
601-700	1	1,8
1000'den fazla	1	1,8
Toplam	55	100

Şekil 45: Devrekani İlçesindeki Yerleşmelerin Nüfus Büyüklüklerine Göre Dağılışı

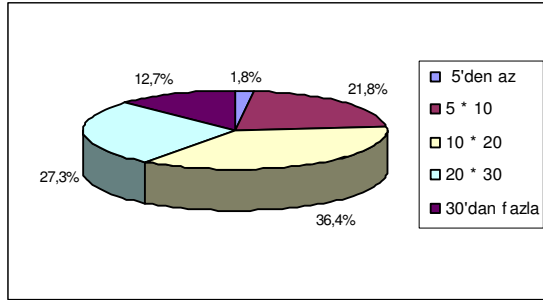
Aritmetiksel nüfus yoğunluğu yerleşmelere göre değerlendirildiğinde önemli

farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Yerleşmelerin %13'ünde aritmetiksel nüfus yoğunluğu 10 kişinin altındadır. %36,4'ünde 10-20 arasında, %27,3'ünde 20-30 arasında ve %12,7'sinde ise 30 kişiden fazladır (Tablo 50, 51, ve Şekil 46). Nüfus yoğunluğu 10-20 kişi arasında olan yerleşme grubu en yüksek orana sahip gözükmemektedir. Bunu nüfus yoğunluğu 20-30 kişi arasında olan grup izlemektedir. Daha sonra nüfus yoğunluğu 5-10 kişi arasında olan grup gelmektedir. 30'dan fazla olan yerleşme sayısı ise, 7 tanedir.

Tablo 50: Devrekani İlçesindeki Yerleşmelerin Aritmetik Nüfus Yoğunluklarına Göre Dağılımı (2000)		
Nüfus yoğunluğu grupları	Yerleşme sayısı	%'si
5'den az	1	1,8
5-10	12	21,8
10-20	20	36,4
20-30	15	27,3
30'dan fazla	7	12,7
Toplam	55	100

Tablo 51: Devrekani İlçesinde Yerleşmelerin Aritmetiksel Nüfus Yoğunlukları (2000)

Yerleşme Adı	Nüfus	Yüzölçümü (km ²)	Yoğunluk (kişi/km ²)
Ahlatçık	119	9,7	12,3
Akçapınar	98	1,9	51,6
Akdoğan	118	13,3	8,9
Akmescit	240	12,7	18,9
Alaçay	93	12	7,8
Alçılar	102	10,6	9,6
Alınören	95	9,2	10,3
Arslanbey	166	12,8	13
Asarcık	156	15,7	9,9
Balabanlar	225	5,7	39,5
Baltıcak	627	9	69,7
Başakpınar	248	14,8	16,8
Başakpınartepe	134	5,2	25,8
Belovacık	224	28,7	7,8
Bıngıldayık	196	7	28
Bozarmut	105	15,8	6,6
Bozkoca	183	8,7	21
Bozkocatepe	251	9,8	25,6
Çatak	206	10,3	20
Çavuşlu	107	4,1	26,1
Çontay	187	11,7	16
Çorbacı	206	6,1	33,8
Çörekçi	128	5,5	23,3
Devrekani	6174	256,9	24
Doğuoğruncılar	216	10,2	21,2
Elmalıtekke	121	6,2	19,5
Erenler	20	4,8	4,2
Fakılar	82	12,3	6,7
Göynükören	133	14,8	9
Habeşli	371	28,6	13
Hasırlı	207	11,4	18,2
İnciğez	134	11,7	11,5
Kadioğlu	136	7,7	17,7
Kanlıabat	292	16,1	18,1
Karaçam	140	4,4	31,8
Karayazıcılar	95	8,8	10,8
Kasaplar	192	5,3	36,2
Kınık	286	10,7	26,7
Kızacık	178	27,8	6,4
Kurtköyü	191	7,8	24,5
Kuzköy	229	7,4	30,9
Laçın	237	20,3	11,7
Örenbaşı	237	11,3	21
Pınarözü	106	10	10,6
Saraydurak	117	16,6	7
Sarıyonca	150	17,3	8,7
Sarpınalınca	73	9,4	7,8
Selahattin	126	4,6	27,4
Sinantekke	93	5	18,6
Şenlik	174	13,7	12,7
Şeyhbalı	183	6,3	29
Tekkekızılılar	232	13,8	16,8
Ulaşmış	174	9,4	18,5
Yazıbelen	279	8,6	32,4
Yazıhisar	263	13,1	20,1

**Şekil 46: Devrekani İlçesinde
Yerleşmelerin Aritmetiksel Nüfus
Yoğunluklarına Göre Dağılımı (2000)**

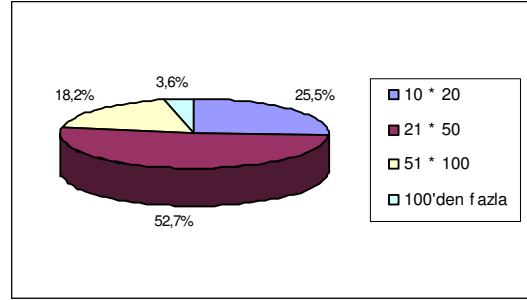
Araştırma sahasında 42 (%76,4) yerleşmenin aritmetiksel nüfus yoğunluğu, genel ortalamasının (26 kişi/km²) altında bulunmaktadır. Bu yerleşmelerde, ya tarım alanları kısıtlı veya yüzölçümleri geniş, yada nüfus azdır. Özellikle nüfus yoğunluğunun 10 kişiden az olan yerleşmeler önemli ölçüde göçlerin olduğu yerleşmelerdir. %23,6'lık oranla 13 yerleşme ise, yöre ortalamasının üzerinde nüfus yoğunluğuna sahiptir. Bu yerleşmelerde ziraat alanları daha geniş, nüfus daha fazla olabildiği gibi az nüfuslu ve dar alanlı da olabilmektedir. Nüfus yoğunluğu en yüksek olan yerleşme, sahanın kuzeyinde Baltıcak köyüdür (69,7 kişi/km²). Bu durum saha geneline göre nisbeten geniş tarım alanlarının varlığıyla açıklanabilir. En düşük yoğunluk değeri ile de sahanın en kuzeyinde Erenler (Öşek) köyü dikkat çekmektedir (4,2 kişi/km²).

Yörede yaşayan nüfusla toprak arasındaki ilişkiyi ortaya konulması bakımından tarımsal nüfus yoğunluğunun da bilinmesi gerekmektedir. Tarımsal nüfus yoğunluğunda bizzat tarımla uğraşan nüfus dikkate alındığında; Devrekani İlçesinde köy yerleşmelerinde yaşayan nüfusla, Devrekani İlçe merkezinde tarımla uğraşan nüfusun tarım alanlarına bölünmesi gerekmektedir. Böyle bir yaklaşımla Devrekani İlçe merkezi nüfusunun %19.1'i tarımla uğraşmaktadır. Böylece Devrekani'deki yerleşme nüfusunun 10860'nın tarım sektöründe etkin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre sahanın tarımsal nüfus yoğunluğu 24,1 kişi/km²'dir. 2000 yılı itibariyle Türkiye'nin tarımsal nüfus yoğunluğu ise 103 kişi/km²'dir. Sahanın tarımsal nüfus yoğunluğunun Türkiye ortalamasının çok altında olması tarım topraklarının geniş olmasına rağmen verimsiz olması ve bu yönüyle yöre nüfusunu istihdam edemeyişi ile ilgilidir. Dolayısıyla önemli boyutlarda gerçekleşen göç olayları ile köyler hızla nüfus kaybına uğramış ve tarımla uğraşanların sayısı kendiliğinden azalmıştır. Saha genelinde düşük değerle beliren tarımsal nüfus yoğunluğu yerleşmeler arasında da önemli farklılıklar göstermektedir (Tablo 53).

Tarım arazisi kısıtlı olan yerleşmelerin bazılarında yoğunluk artmaktadır. Akçapınar, Baltıcak, Elmalıtekke, Kadioğlu, Kuzköy, Balabanlar, Karaçam, Çorbacı gibi yerleşmelerde tarımsal nüfus yoğunluğunu, hayvancılık faaliyeti artırmaktadır. Buralarda tarım kadar önemli olan diğer bir faaliyette hayvancılıktır.

Tablo 52: Devrekani İlçesindeki Yerleşmelerin Tarımsal Nüfus Yoğunluklarına Göre Dağılımı (2000)		
Nüfus Yoğunluk Grupları	Yerleşme Sayısı	%'si
10-20	14	25,5
21-50	29	52,7
51-100	10	18,2
100'den fazla	2	3,6
Toplam	55	100

Şekil 47: Devrekani İlçesindeki Yerleşmelerin Tarımsal Nüfus Yoğunluklarına Göre Dağılımı

Yerleşmeler tarımsal nüfus yoğunluklarına göre gruplandırıldıklarında; 14 yerleşmenin yoğunluğu 10-20 arasında, 29 yerleşmenin 21-50 arasında, 10 yerleşmenin 51-100 arasında ve 2 yerleşmenin de 100 kişiden fazladır. Bunlardan yoğunluğu 21-50 kişi arasında olan yerleşmeler %52,7'lik oranla en büyük paya sahiptir (Tablo 52, Şekil 47).

4499,17 km² olan ekili-dikili, 1035,05 km² olan çayır ve mera alanlarında katıldığında (toplam 5534,2 km²) tarımsal nüfus yoğunluğunu önemli ölçüde düşürerek 2 kiş/km² gibi çok küçük bir değer göstermektedir.

Devrekani İlçesi'nin temel geçim kaynağının tarım ve hayvancılığa bağlı olması nedeniyle, nüfusun dağılışını ve yoğunluğunu birinci derecede fiziki çevre şartları belirlemektedir. Ancak yöre bütünüyle az nüfuslanmıştır ve bunun sonucu olarak da nüfus dağılışı bakımından belirgin farklılıklar olmasına rağmen çok uç değerler görülmemektedir. Tarımsal nüfus yoğunluğu bütünüyle düşük olmakla birlikte yerleşmeler arasında farklılıklar göstermektedir. En düşük değerle (12,1 kişi/km²) Kızacık köyü dikkat çekerken, en yüksek değere de (133,4 kişi/km²) Baltıcak köyü sahip gözükmemektedir. Bunu 110 kişi/km² ile Elmalıtekke köyü izlemektedir.

Tablo 53: Devrekani İlçesinde Yerleşmelerin Tarımsal Nüfus Yoğunlukları (2000)

Yerleşme Adı	Nüfus	Ekili Dikili Alan (km ²)	Yoğunluk (kişi/km ²)
Ahlatçık	119	5,2	22,9
Akçapınar	98	1	98
Akdoğan	118	7,1	16,6
Akmescit	240	6,8	35,3
Alaçay	93	6,4	14,5
Alçılar	102	5,7	17,9
Alınören	95	2,5	38
Arslanbey	166	6,9	24,1
Asarcık	156	8,3	18,8
Balabanlar	225	3,1	72,6
Baltıcak	627	4,7	133,4
Başakpınar	248	7,6	32,6
Başakpınartepe	134	2,7	49,6
Belovacık	224	14,9	15
Bıngıldayık	196	3,7	53
Bozarmut	105	8,2	12,8
Bozkoca	183	6	30,5
Bozkocatepe	251	5,3	47,4
Çatak	206	5,5	37,5
Çavuşlu	107	2,1	51
Çontay	187	6,3	29,7
Çorbacı	206	3,4	60,6
Çörekçi	128	2,8	45,7
Devrekani	6174	139	44,4
Doğuoğruncılar	216	5,5	39,3
Elmalıtekke	121	1,1	110
Erenler	20	0,9	22,2
Fakılar	82	6	13,7
Göynükören	133	7,7	17,3
Habeşli	371	15,4	24,1
Hasırlı	207	6,1	33,9
İnciğez	134	6,3	21,3
Kadioğlu	136	1,4	97,1
Kanlıabat	292	8,7	33,6
Karaçam	140	2,2	63,6
Karayazıcılar	95	4,7	20,2
Kasaplar	192	3,3	58,2
Kınık	286	5,7	50,2
Kızacık	178	14,7	12,1
Kurtköyü	191	4,2	45,5
Kuzköy	229	2,5	91,6
Laçın	237	10,9	21,7
Örenbaşı	237	6,1	38,9
Pınarözü	106	5,3	20
Saraydurak	117	8,6	13,6
Sarıyonca	150	9,3	16,1
Sarpınalınca	73	5	14,6
Selahattin	126	2,5	50,4
Sinantekke	93	2,7	34,4
Şenlik	174	7,4	23,5
Şeyhbalı	183	3,8	48,2
Tekkekızılılar	232	7,4	31,4
Ulaşmış	174	5	34,8
Yazıbelen	279	4,7	59,4
Yazıhisar	263	7,2	36,5

4.2. Yerleşme

4.2.1. Giriş

Devrekani İlçesinde 1 ilçe merkezi, 54 köy, 8 mahalle, 183 tane mezraa yerleşmesi olmak üzere, toplam 246 adet yerleşme bulunmaktadır. Devrekani ve çevresi tarihin ilk çağlarından beri eski bir yerleşim alanıdır. Alt Paleolitik devrine ait kaya sığınaklar, yeni taş devri, bakır ve tunç devirlerinin kalıntılarının çok olduğu çevredeki arkeolojik kazılardan anlaşılmaktadır.

Sahanın fiziki çevre şartları yerleşmenin dağılışını belirlediği gibi kullanılan malzemeyi şeklini ve kullanışını da etkilemektedir. İlçede tarıma uygun arazilerle yerleşim birimlerinin dağılışı arasında paralellik vardır. Köyler genellikle akarsu ve yol kenarlarına kurulmuştur. Toplu köylerin sayısı azdır. Daha çok dağınık köy yerleşmeleri mevcuttur.

Eski meskenlerin yapısında taş, kerpiç ve ahşap malzemeden yararlanılmıştır. Orman içi köylerinde ise tamamen ahşap malzeme kullanılmıştır.

Evlerin eklentileri ekonomik faaliyetin çeşidine göre değişebilmektedir. Ekip-biçme ve hayvancılık faaliyetinin birarada sürdürüldüğü yerleşmelerde eklenti sayısı fazladır. Meskenlerin şekli kullanılışı ve malzemenin çeşitliliği, ayrıca sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklere de bağlılık göstermektedir.

4.2.2. Tarihi Gelişim

Devrekani ilçesinde içinde bulunduğu Kastamonu Yöresi Prehistorik çağlardan zamanımıza kadar pek çok kavim ve devletin istila sahası olmuştur. İlçede geniş çaplı yüzey araştırması yapıldığında bilime ışık tutacak çok çarpıcı veriler elde edilecektir. Sınırlı sayıda yapılan araştırmalarda bile Devrekani’de Prehistorik devirlere ait yerleşmeler tespit edilmiştir¹²⁴(Kocadelioğlu-2002; s.65).

Yazılı belgelerden öğrenilen bu tarihi devir ve çağlar sırası ile;

Gaşka’lar Çağı (M.Ö.2000-1300) ; Prehistorik (Yazının icadından önceki tarih öncesi çağ) çağlardan sonra bölgenin en eski sakinleri Sümerler’in bir kolu olan Gaşka

Türkleridir. Gaşka Türkleri Sümerlerin son devirlerinde Mezopotamya’da oturmakta idiler. Gaşkalar 1400’lü yıllarda (M.Ö.) Mezopotamya’dan Kastamonu’ya gelmişlerdir¹²⁵ (Kara-1997; s.50). Milattan 2000 küsur sene önce Rimsim’in birleştirdiği Türk kavimleri arasında Gaşka’larda vardı. Gaşka’lar Etiler’le yaptıkları uzun savaşlar sonucu bu kavme yenilerek tarih sahnesinden silindiler. Bunlar hakkındaki mevcut bilgiyi Hitit yazılı tabletlerinden öğreniyoruz. Yine bu belgelerden edindiğimiz bilgilere göre Gaşka’lar sert karakterli ve cengaver kişiler olarak gösterilmektedir.

Hitit hakimiyeti (M.Ö.1230-1200) ; Gaşka’lar ile Hitit’ler arasında savaşlar olmuş ve neticede 1329’da hakimiyet Hitit idaresine geçmiştir. Daha sonra Frig’lerin akımlarına dayanamayan Hitit’ler M.Ö.1200 yıllarında yıkılmışlardır¹²⁶ (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.1).

Foto 19: Kınık Köyünden çıkan Hitit devrine ait seramikler

Devrekani İlçesinin Kınık Köyünde 1994-1997 yıllarında yapılan kazı çalışmaları ile yüzey araştırmasında Hititlere ait birçok eser; yeraltında ve yerüstünde olmak üzere 2 şehir bulunmuştur. Kınık ören yeri Kulaksızlar Barajı projesinde iş makinelerinin yol açma çalışmaları esnasında dozer operatörünün ortaya çıkardığı madeni eserler, Hitit kalıntılarını tesadüfen ortaya çıkarmıştır. Burada fırın tabanları, metal eşyalar ve bol miktarda seramik çıkarılmıştır. Kınık’ta I. binden III. bin başına kadar kesintisiz bir yerleşim tespit edilmiştir¹²⁷ (Çörekçi-2005; s.17).

Kazı Başkanı Prof. Dr. Aykut Çınaroğlu’nun verdiği bilgiler şöyledir:

Kınık Hitit İmparatorluk ve II. binin sonu ile II. binin başında iskan yaşamış; III. binin sonu ve II. binin başında yani eski Tunç Çağı sonu ile Assur Ticaret Koloni Çağının başlangıcı türünde iskan var. Bundan sonra Hitit boşaltılmış, Frig var¹²⁸ (Çınaroğlu-1997; s.33).

Ayrıca burada kyklopien tarzda kale ortaya çıkarılmıştır. Bu görkemli kalenin burada çıkması ve Frig çağında da kullanılmış olması buranın önemini biraz daha artırıyor. Buranın maden atölyesi olduğunun kanıtları var. Ancak bazı kalıp, siparişler ve çalışanların evleri bulunamamıştır. Fakat kalenin içinde olduğu zannediliyor¹²⁹ (Çınaroğlu-1997; s.36).

Sonuç olarak, Hititlerin Eski Hitit döneminde Karadeniz’e gittikleri biliniyordu. Fakat İmparatorluk döneminde gidildiği bilinmiyordu¹³⁰ (Çınaroğlu-1997; s.36).

Çıkan seramikler de Hititlerin diğer ülkelerle ekonomik ilişkisini gösteriyor. Bulunan demir atölyesi de prehistorik dönem geleneğinin M.Ö. II. binde, hatta M.Ö. I. bine kadar kullanıldığını kanıtlamıştır. Bununla birlikte çıkarılan taş aletler daima prehistorik döneme tarihleniyor¹³¹ (Çınaroğlu-1997; s.36).

Frig hakimiyeti (M.Ö.1200-700) ; bu halkın bölgesel ismi Paflagonyalılar diye de bilinir. Anadolu’nun kuzeyindeki dağlık bölgede yaşamışlardır. Kastamonu ve çevresi de Friglerin iskan merkezlerindendir¹³² (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.1).

Kimmer istilas; bir müddet Friglerin idaresi altında yaşayan Paflagonyalılar, M.Ö. VII.yüzyılın başlarında Kimmer’lerin Frigleri bu bölgeden çıkarmaları üzerine Kimmer’lerin hakimiyeti altına girdiler¹³³ (Alp-1997; s.4).

Lidya istilas; bölgedeki Kimmer hakimiyetine Asurlular tarafından son verildi. Daha sonra Anadolu’nun büyük bir kısmına hakim olan Lidya kralı Krezüs Paflagonya’yı dolayısıyla Kastamonu ve çevresini idaresi altına aldı¹³⁴ (M.Ö.564-561) (Alp-1997; s.4).

Iran hakimiyeti; M.Ö.547 yılında Kurus idaresindeki Pers ordusuna yenilen Krezüs’ün toprakları bu arada Kastamonu ve çevresi İranlıların (Perslerin) idaresi altına girdi. Paflagonyalılar Perslere bağlı kalarak kendi hallerinde yaşamışlardır¹³⁵ (Alp-1997; s.4).

Yunan hakimiyeti; Anadolu’da Pers (İranlılar) hakimiyetine son veren Büyük İskender M.Ö. 232 yılından M.Ö. 301 yılına kadar Kastamonu ve çevresini hakimiyeti altında tutmuştur. Bölge daha sonra bir süre müstakil devlet olmuştur¹³⁶ (Alp-1997; s.4).

Pontus hakimiyeti; Kastamonu ve çevresinde Paflagonya'nın diğer kentlerinde olduğu gibi müstakil idare uzun süre yaşamadı. M.Ö. 279 yılında Pontus kralı Ariobarnes tarafından tüm Paflagonya işgal edildi. Daha sonra Kastamonu çevresi Galatya kumandanı Mursias tarafından işgal edildi. Fakat M.Ö.120 yılında Pontuslular Galatya hakimiyetine son vererek bu bölgeyi Bitanya krallığı ile paylaştılar¹³⁷ (Alp-1997; s.5).

Roma hakimiyeti; Pontus krallığını yenilgiye uğrattı ve M.Ö. 73-72 arasında idareyi ellerine geçirdiler¹³⁸ (Alp-1997; s.5).

Bizans devri; (395-1222) 8 asır gibi uzun bir devri Bizans idaresi altında devam ettiren Kastamonu ili ve çevresi bu zaman içerisinde kısa aralarla Türk, İran ve Arap ordularının istilasına uğramıştır¹³⁹ (Alp-1997; s.5).

Danışmentliler devri ; Alparslan'ın kumandanlarından Ahmet Gazi'nin oğlu Melik Gazi Gümüş Tekin, Çankırı ve Merzifon'u Bizanslılardan almıştır. Sonra Rumlar Sinop'a çekildiler. Kastamonu ve çevresi Danışment Ahmet Gazi'nin oğlu Gümüş Tekin tarafından 1105 yılında alınmıştır. Çeyrek asır sonra Bizanslılar Kastamonu'yu almışlarsa da bir yıl sonra Gümüşgazi Bizanslılar'ı tekrar buradan çıkartmıştır. Yüzyıla yakın bir zaman Danışment idaresinde kalan şehir ve çevresi 15 yıl sürecek olan Bizans idaresine geçmiştir¹⁴⁰ (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.2).

Çobanlılar devri; Selçuklu kumandanlarından Hüsamettin Çoban, Selçuklu Hakanı Alaaddin Keykubat tarafından Kastamonu bölgesini zapta memur edilmiş ve çeşitli mücadelelerden sonra 1213 yılında bu görevi gerçekleştirmiştir. Bir müddet sonra Sinop Kastamonu Beyleri arasında geçimsizlik başgöstermiş bunun üzerine Moğollar Kastamonu'yu ele geçirmişlerdir. Bu kumandanın adı Yaman Candar'dır. 1309 dan itibaren 96 yıl süren bu hakimiyetle süren çeşitli imar faaliyeti olmuş ve Çobanlılar hakimiyetine son verilmiştir¹⁴¹ (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.2).

Candaroğulları hakimiyeti (1249-1460) ; 1309 yılında Yaman Candar'ın yerine oğlu Süleyman Paşa, Kastamonu ve çevresini devrin kültür ve bilim merkezi haline sokmuştur¹⁴² (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.2).

İdare daha sonra sırasıyla Kötürüm Beyazıt, Süleyman Paşa, II.Yıldırım Beyazıt, Timur'un taltif ettiği İsfendiyar Bey'in oğlu İsmail Bey ile Fatih Sultan Mehmet'in eline geçmiş ve bu surette Kastamonu ve çevresi kesin olarak Osmanlı idaresinin altına girmiştir¹⁴³ (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.2).

Osmanlı Devleti idaresinde (1460-1923) ; 1460 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından Candaroğulları devletine son verilmiş ve Kastamonu'da Osmanlı Devleti'ne bağlı sancak haline getirilmiştir. Bu sürede Kastamonu istilaya maruz kalmamıştır. Pek çok imar faaliyetlerinde bulunulmuştur. Bir daha istila görmeyen Kastamonu ve ilçemiz Devrekani bu dönemde Kastamonu'ya bağlı bir köy olarak kaldı. Bu durum Tanzimat'a kadar devam etti. 1906 yılında çevre köylerin kendisine bağlandığı nahiye haline getirildi. İnebolu-Ankara yol güzergahında bulunan Devrekani Kurtuluş Savaşı'nda önemli yararlılıklar göstermiştir¹⁴⁴ (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.3).

Foto 20: Atatürk'ün Devrekani'yi ziyareti

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk tarafından 1925 yılında Şapka İnkılabını Kastamonu ve çevresinde gerçekleştirmiştir. 28 Ağustos 1925 tarihinde İnebolu'dan hareket etmiş aynı gün 13.00'de Devrekani'ye gelmiştir.

Çevreden gelen köylüler tarafından tezahüratla karşılanmıştır. Burada köylülere çiftlik ile ilgili sorular sormuştur. Yeni usul ziraatin faydaları hakkında konuşma yapmıştır¹⁴⁵ (Eski-2002; s.42). Atatürk'ün Devrekani'yi ziyaretlerinde Bozkocatepe Kurukavak köyünde ve ormanlık bir alan içinde çiftliği bulunan Müftüoğlu Mehmet Bey'de misafir kalmıştır. Atatürk'ün Devrekani'ye gelişleri her yıl "Atatürk'ün Devrekani'ye Gelişleri Kültür Sanat ve Tarih Haftası" olarak 28 Ağustos'ta coşkuyla kutlanmaktadır¹⁴⁶ (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.3).

4.2.3. Yerleşme Şekilleri

Araştırma sahasındaki yerleşmeleri kasaba ve kır yerleşmeleri olarak iki grupta inceleyebiliriz. Kır yerleşmeleri genellikle köy üniteleri biçimindedir. Yöredeki kır yerleşmeleri genelde dağınık bir özellik gösterir.

4.2.3.1. Kır Yerleşmeleri

Yöredeki köy yerleşmeleri dağınık dokulu olup toplu köylerin sayısı azdır. Köyler genellikle toplu mahallelerden oluşur. Mahalle sayıları 2-6 arasında değişmektedir. Köylerin kuruluş yerleri dikkate alındığında ova köyleri, orman kenarı, orman kenarı köyleri, vadi köyleri, yamaç köyleri gibi farklı yerleşme yerleri göze çarpmaktadır. Yerleşmelere yer seçimi fiziki coğrafya faktörleri (topoğrafya, iklim, hidroğrafya, bitki örtüsü vs.) ile sıkı sıkıya bağlantılıdır.

Tablo 54: Devrekani'de köy tipi ve konumuna göre yerleşim yeri sayısı (DİE-1997, Köy Envanteri)

Yerleşme Biçimi	Ovada	Orman içinde	Orman kenarında	Yamaçta	Vadide	Şehirlerarası yol kenarında	Nehir, göl, baraj gölü kenarında
Toplu Köy Yerleş.	1	1	3	3	-	-	2
Dağınık Köy Yerleş.	3	15	25	16	2	4	2

Foto 21: Beyler baraj göleti kenarında kurulmuş Fakılar Köyünün Beyler Mahallesi

İnceleme sahasında köylerin büyük kısmı ilçenin bitki örtüsüne bağlı olarak orman içinde veya kenarında kurulmuştur. Buna karşılık Fakılar, Kasaplar, Şeyhbalı, Örenbaşı köyleri nehir-göl-baraj gölü kenarında kurulmuştur.

Foto 22: Yol boyu köylere örnek Laçın

Sarıyonca, Laçın, Tekkekızıllar, Aslanbey yol kenarında kurulmuş köylerimizdir. Orman kenarında veya içinde kurulmuş köylere örnek Kızacık, Belovacık, Akdoğan, Kuz, Çörekçi, Kadioğlu köyleri vb.; ovada kurulmuş köylere Baltıcak, Çorbacı, Kasaplar,

Bozkocatepe köyleri; Yamaçlarda kurulmuş köylere Çontay, Pınarözü, Kuz, Akmesic, Selahattin köyleri; Vadi köylere Alçılar, Kadioğlu köyleri örnek verilebilir.

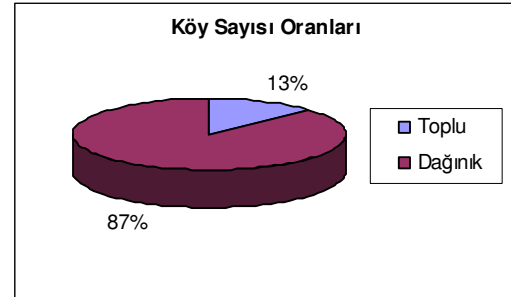
Foto 23: Yamaçta kurulmuş Pınarözü Köyü

Yerleşmelerin nüfus büyüklükleri açısından gösterdikleri çeşitlilik, yerleşme çevrelerinin ekonomik potansiyelleriyle yakından ilgilidir. Çevre özellikleri

yerleşmelerin ekonomik faaliyetlerine yön vererek onların az veya çok nüfuslu olmalarında etkili olmaktadır¹⁴⁷ (Sergün-1986; s.53). Araştırma sahasındaki köylerin nüfusu 2000 Nüfus Sayımına göre Erenler (Öşek) köyünde 20 kişiye kadar inmekte, Baltacak köyünde 627 kişiye kadar ulaşmaktadır. Ortalama köy nüfusu ise 179'dur.

Şekil 48: Devrekani'de Yer Alan Köylerin Yerleşme Şekillerine Göre Oranı (1997)

İlçedeki köy yerleşmelerinin %87'si dağınık; geriye kalan %13'ü ise toplu köy yerleşmesi tipindedir (Şekil 48). Bununla en önemli nedeni tarım alanlarının küçük parçalar halinde olması, yağış ve su kaynaklarının bol olmasından kaynaklanır.

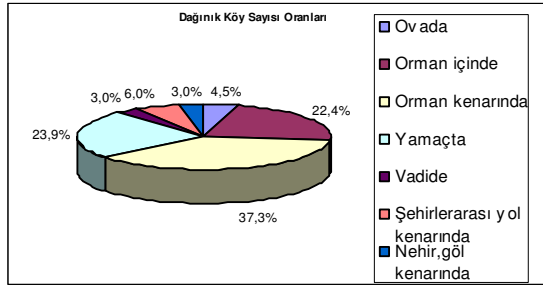
Nüfusu az olan köylerimiz genel olarak dağlık arazilerde ve dar vadilerde kurulmuştur. Ovalarda kurulmuş köylerimizin ise iş imkanlarının fazla olması, tarımsal faaliyetlerin gelişmesi gibi nedenlerden dolayı nüfuslarının fazla olduğu görülmektedir.

Foto 24: Orman kenarında kurulmuş köylere örnek Belovacık Köyü

Dağınık köy yerleşmelerinin de yarından fazlasını orman köyleri oluşturur. Orman köylerinin %37,3'ü orman kenarında, %22,4'ü orman içinde

olmak üzere toplam %59,7'si bulmaktadır. Dağınık köy yerleşmelerinde ikinci grubu ise %23,9 oranla yamaç köyleri oluşturmaktadır. Geriye kalan %16,4'lük payı ise ova, vadi, yol kenarı ile nehir ve göl kenarında kurulmuş olan köyler oluşturur.

Şekil 49: Dağınık Köy Yerleşmelerinin Konumlarına Göre Oranları

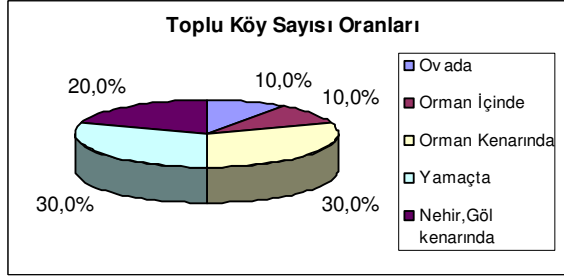
İlçedeki toplu köy yerleşmelerinin sayısı 10 olup oranı ise %13 tür (Tablo 54, Şekil 48). Toplu köy yerleşmelerinin %60'ını orman kenarında ve yamaçlarda kurulmuş olan köyler oluşturur. Bu köyleri % 20 oranla nehir ve göl kenarında, %10'luk oranlar ile ova ve orman içinde kurulmuş köyler oluşturur (Şekil 50). Toplu köy yerleşmelerinin orman alanlarına pek sokulmadıkları gözlenmektedir. Orman kenarında yerleşmeler bulunmasına rağmen orman içi yerleşmesi yoktur.

Foto 25: Toplu Köy yerleşmelerine örnek Şenlik

Sonuç olarak ilçede toplu köy yerleşmelerinin sayısı oldukça az olup

özellikle topoğrafya ve iklim faktörlerinin yerleşme tipi ve konumları üzerindeki etkisi kendini daha fazla hissettirmiştir.

Şekil 50: Toplu Köy Yerleşmelerinin Konumlarına Göre Oranları (1997)

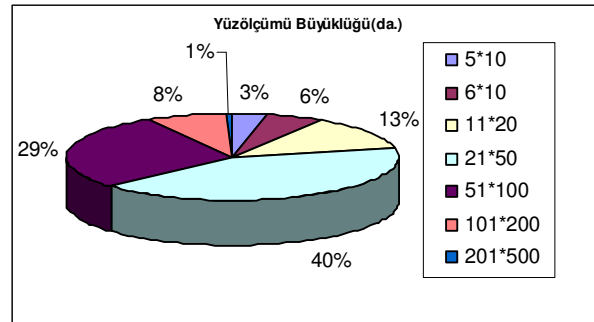
Devrekani’de 54 köyde yer alan hanelerin yüzölçümleri dikkate alındığında 21-50 dekar arasında yüzölçümüne sahip olanların en yüksek oranı (%40,9; 809 hane) oluşturdukları görülmektedir. Bunu %28,7’lik oranla (568 hane) ,yüzölçümü 51-100 dekar arasında olanlar izlemektedir. Dolayısıyla yüzölçümü büyüklüğü 21-100 dekar arasında olan haneler (1377 hane) %69,6 gibi yüksek bir orana ulaşmaktadır. Yüzölçümü 101-200 dekar arasında kalan toplam 154 hanenin oranı ise %7,8 civarındadır. Yüzölçümü 201 ile 500 dekar arasında yer alan 11 hanenin oranı ise %0,6’dır. Bu değerlendirmeler sonucuna göre hanelerin yüzölçümleri önemli farklılıklar göstermekle beraber, hanelerin genellikle orta büyüklükte oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 55: Devrekani’deki hanelerin yüzölçümü büyüklüklerine göre dağılımı (DİE -1997- Köy Envanteri)

Yüzölçümü Büyüklüğü(da)	Hane Sayısı	%’si
0-5	68	3,4
6-10	115	5,8
11-20	253	12,8
21-50	809	40,9
51-100	568	28,7
101-200	154	7,8
201-500	11	0,6

Şekil 51: Devrekani’deki Hanelerin Yüzölçümü Büyüklüklerine Göre Oranları

İnsanlar bir yerleşmeye isim verirken, yerleşmenin bulunduğu yerin fiziki

özelliklerinin yanı sıra beşeri ve iktisadi özelliklerini de dikkate almakta ve o yerleşmeye kendi dil, kültür, örf ve adetlerine uygun ismi vermektedir. Bu sebeple, yerleşmenin coğrafi, tarihi ve genel karakterini tanımada rol oynayan yer adlarının

önemi büyüktür¹⁴⁸ (Alagöz-1984; s.11). Toponomi olarak da bilinen bu bilimin tarihin, coğrafyanın, folklor ve diğer bazı disiplinlerin yardımcısı olarakta bilim sisteminde oldukça önemli bir yeri bulunmaktadır¹⁴⁹ (Karaboran-1984; s.97).

Devrekani’de yerleşmelerin adları ise bulunduğu yerin tarihi kadar coğrafyasını da yansıtmaktadır. Bundan dolayı yerleşmelerin bir kısmı isimlerini tabii çevreden almışlardır. Örneğin isimlerini bir su kaynağından alan köylerin isimlerinin sonunda yada başında bir “pınar” eki bulunmaktadır (Başakpınar, Akçapınar, Pınarözü). Bazen bir akarsuyun ,bir tepenin adında köylere isim olabilmektedir (Bozkocatepe, Erenler, Alaçay gibi). Yerleşmelerin bazıları da adlarını sosyo-kültürel özelliklerden almışlardır. Örneğin; Arslanbey ,Selahattin gibi köyler adlarını köyü kuran kişilerden almışlardır. Adının dini anlamı olan köyler de vardır. Akmescit, Elmalıtekke, Sinantekke, Tekkekızılar, Şeyhbalı gibi.

4.2.3.2. Kent Yerleşmesi (Devrekani)

Günümüze gelinceye kadar araştırmacılar tarafından köy ve şehir yerleşmelerini ayırmak için pek çok kriter ileri sürülmüş ve bu kriterlere bağlı olarak şehir yerleşmelerinin tanımı yapılmaya çalışılmıştır. Bu kriterlerin başında nüfus gelmektedir. Çünkü araştırmacıları birçoğu kır ve şehir yerleşmelerini birbirinden ayıran temel kriterin nüfus olduğu konusunda birleşmektedir. Ancak bir yerleşmenin şehir sayılabilmesi için gerekli olan nüfus sayısı üzerinde ortak bir fikre varılamamış ve zaman içerisinde belirlenen nüfus sayısı da giderek artmıştır.

Örneğin Göney, il, ilçe bucak merkezi olmak şartıyla şehir ayrımında nüfusta alt limiti 3000 olarak belirlemiştir¹⁵⁰ (Göney-1975; s.263). Darkot, nüfusu 3000’den az olan yerleşmeleri köy, 3000-10000 arasındaki yerleşmeleri kasaba ve 10000’den fazla nüfuslu yerleşmeleri de şehir olarak değerlendirmiştir¹⁵¹ (Darkot-1972; s.60). Tümertekin¹⁵² ve Emiroğlu¹⁵³ ise şehir ayrımında alt limiti 1000 civarında kabul etmektedir. DİE ise nüfusları ne olursa olsun il ve ilçe merkezlerini şehir saymaktadır. 1924 tarih ve 442 sayılı köy kanunu da nüfusu 2000’e kadar olan yerleşmeleri köy, 2000-20000 arasında olanları kasaba olarak kabul etmektedir. Böylece nüfus kriteri ele alındığında; Devrekani ilçe merkezi köy kanununa ve DİE’ye göre kasaba sayılmaktadır.

Foto 26: Devrekani İlçesinin Genel Görünümü

Kır ve şehir yerleşmelerinin ayırımında nüfus miktarı dışında özellikle fonksiyonel özellikleri ve fizyonomileri de esas alınarak bazı tanımlar yapılmıştır. Doğanay, faal nüfusun yarısından fazlasının tarım dışı faaliyet alanlarında çalıştığı yerleşmeleri şehir olarak kabul eder. Göney, sahip oldukları fonksiyon çeşitliliğine bağlı olarak yerleşme içerisinde belirgin şekilde farklı alanların oluştuğunu ve verdikleri hizmetlerle çevresindeki kırsal yerleşmeler üzerinde çeşitli derecelerde etki sahası oluşturduğunu ve çekicilik özelliği kazandığını belirtmektedir.

Foto 27: Devrekani ilçe merkezi (Cumhuriyet Parkı)

Devrekani, Kastamonu il merkezinin kuzeyinde, kente yaklaşık 30 km. uzağında olan bir ilçedir. 1050 m. yükseltide kurulmuş olan Devrekani, İnebolu-Ankara karayolu güzergahındadır. Devrekani, 1906 yılına kadar

Kastamonu'ya bağlı bir köy durumunda iken 1906 yılında nahiye ve 04/08/1944 tarih ve 4642 sayılı kanunla Kastamonu merkeze bağlı ilçe merkezi olmuştur. İlçeye bağlı 54 köy yerleşmesi ve belediye sınırları içinde 8 mahalle (Ahıçelebi, Çayırıcık, Etçiler, İsmailbey, Kurtşeyh, Mütevelli, Sazyaka, Kadirbey mahalleleri) yer alır.

Devrekani “adı”nın nereden geldiğini belirtmek gerekirse; Devrekani Paflagonyalıların (M.Ö.1100-700) iç iskan yerlerinden birisidir. Paflagonyalılar Devrekani'nin akarsu boylarında yaşamışlardır. Paflagonyalıların kıyı yerleşme

bölgeleri hakkında Roma-Bizans gazeteci ve coğrafyacılarının eserlerinden bilgi edinebiliyoruz.

Devrekani'nin Merkez, Laçın, Habeşli, Bozkoca, Hisarcık (Asarcık), Ula, Müteveli, Tekke Kızıllar, İnciğez, Seydiler, Mancınık köylerinde ve bunların civarlarında Roma ve Bizans dönemlerine ait tümülüs, mezar, heykel ve stel gibi bulgular bulunmuş olup, bu bulgulara dayanarak Paflagonyalıların iç iskan yerlerinden birisi de “DOMANİTİS” tir. Burası bugünkü Devrekani'dir¹⁵⁴ (Gökoğlu-1952; s.26).

Abana, Abanov Teiklos, Devrek, Devrekani, Devrez, Devrez Çayı adlarına rastladığımız bölge Kuzey Paflagonya'dır¹⁵⁵ (Umar-1988; s.18).

Ünlü Coğrafyacı Strabon Devrekani'nin eski adını şu şekilde tarif eder: “Olgassys(Ilgaz) Dağı'nın her yerinde kurulmuş olan tapınaklar Paphlagonia (Paflagonya) larındır. Etrafındaki Blaene ve Domanitis oldukça verimli topraklardır. İçinden Amnias Nehri geçer¹⁵⁶ (Strabon-1969; s.60).

Yazılı kaynakların ışığında Devrekani ilçesinin ilk adının “DOMANİTİS” olduğunu söyleyebiliriz.

Domanitis (Devrekani) Paflagonyalıların önemli on iskan yerlerinden birisidir¹⁵⁷ (Aksan-1955; s.10).

İlçenin şimdiki adının “Devletlüler Mekan” ndan kaynaklandığı farzediliyor. Bu da şu tarihi olaydan edinilen bilgilere dayandırılıyor.

Atatürk, 28 Ağustos 1925 tarihinde Devrekani'yi ziyaret ediyor, Nahiye Müdürü Avni Bey'e buraya niçin Devrekani dendiğini soruyor. O da;

Kastamonu İsfendiyaroğulları Beyliğinin merkezi iken, özellikle İsmail Bey'in yaz aylarında buralara geldiğini, hatta Çayırıcık Köyünde sarayların, hamamların ve ahırların yıkıntısının bulunduğunu, İsmail Bey'in yanında bulunanlara da “bu ova artık devletliler mekan” dediğini, kelimenin de daha sonra zamanla Devrekani adını aldığını söylüyor¹⁵⁸ (Eski-2002; s.42, 43).

Ancak Prof. Dr. Bilge Umar, Paflagonya adlı eserinde Devrekani adının kökenini şöyle açıklıyor: Küre İlçesi önemli bir pirit üretim merkezidir. Pirit cevherinde %43 demir, %49 kükürt ve %2 oranında bakır vardır. Bu cevherin ihraç iskelesi Küre'ye 31 km. Uzaklıktaki Abanov Teiklos (İnebolu) dur. Burası büyük bir ihtimalle metal işletmeciliği merkezidir.

Aynı zamanda Divriği (Sivas) de demir madeninin merkezidir. Ünlü madencilik merkezi olan Divriği ilçesinin adı “DEVİR” kökünden gelmiştir. Buna paralel olarak Devrek, Devrekani, Devrez Çayı ve Devrekani Çayı gibi adlar da “DEVİR” kökünden gelmiştir.

M.Ö. 2000 yıllarının en yaygın dili Luwi Dili'dir. Luwi Dili bir İran Zerdüşt Dilidir. Luwi Dilinde Devr kökü “kükürt, kükürtlü su, demir” anlamlarına gelmektedir¹⁵⁹ (Umar-1988; s.18, 19).

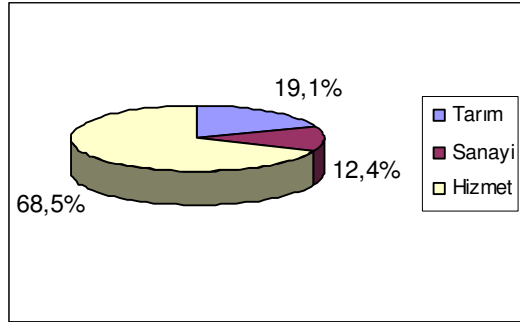
Abana ve Abon Hisarı adları Zerdüşt Dininde demir madenlerinin koruyucusu olan bir meleğin adıdır.

Sözü edilen bölgelerin demir madenlerine çok yakın olduğunu düşünürsek, Devrekani'nin Küre'ye sınır olduğunu bilerek ilçenin “DEVİR” kökünden hareketle Devrekani olduğunu söylemek çok mantıklı bir yaklaşımdır¹⁶⁰ (Çörekçi-2005; s.14).

Devrekani ilçesinde sanayi, ticaret gibi fonksiyonlar istenilen düzeyde gelişme göstermemiştir. Yönetim olarak Devrekani ilçe merkezine bağlı köylerin büyük çoğunluğu ticari, sosyal, sağlık ve eğitim gibi ihtiyaç ve ilişkilerini Devrekani ilçe merkezi ile sürdürmektedirler.

Tablo 56: Devrekani ilçesinde çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılımı.(DİE,2000)			
Sektörler	Ekonomik Faaliyet Kolları	Çalışanların Sayısı	%'si
Tarım	Ziraat,avcılık,ormancılık ve balıkçılık	270	19,1
Sanayi	Madencilik	14	12,4
	İmalat sanayi	161	
	Elektrik,gaz,su	10	
	İnşaat	143	
Hizmet	Toptan ve perakende ticaret,lokanta ve oteller	215	68,5
	Ulaştırma,haberleşme ve depolama	86	
	Mali kurumlar,sigorta,taşınmaz mallara ait işler ve kurumları	48	
	Toplum hizmetleri,sosyal ve kişisel hizmetler	467	

Fizyonomik açıdan kır yerleşmelerinden farklı olan Devrekani ilçesi tarım dışı fonksiyonların gelişmiş olması ile ayrılmaktadır.

Şekil 52: Devrekani İlçe Merkezinde Çalışan Nüfusun Sektörlere Göre Oranları (2000-DİE)

Çalışan nüfusun sektörlere göre dağılımında hizmet sektöründe çalışanların çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir (%68,5). Geriye kalan %31,5' lik oran ise tarım ve sanayi sektöründe faaliyet göstermektedir (Tablo 56, Şekil 52). Devrekani ilçesinde ailelerin %19,1'i tarımla uğraşmaktadır. Tarım dışı sektörde çalışanların bir bölümü de aynı zamanda tarımla da uğraşmaktadır. Böylece tarım sektörü çalışan nüfus için ikinci bir fonksiyon alanı da oluşturmaktadır.

Tablo 57: Devrekani'de ticari işyerlerinin sayısı (2005)

<u>İşyeri Sayısı</u>		<u>İşyeri Sayısı</u>	
Akaryakıt İstasyonu	6	Minibüs Yazıhanesi	1
Ayakkabıcı	5	Muhasebeci	2
Bakkallar	30	Nalburiye	5
Berber	6	Oduncu-Kömürcü	2
Beyaz Eşya-Mobilya	6	Oto tamir	10
Eczane	4	Oto yedek parça	6
Elektrikçi Tesisat	6	Otobüs Yazıhanesi	4
Fırın	3	PVC Doğrama	2
Fotoğrafçı	2	Sobacı	5
İnşaat Malzemesi	8	Soğuk Demirci	3
İnternet Cafe	3	Su Tesisat	2
Kahvehane	30	Süt Ürünleri	1
Kasap	5	Taksi Yazıhanesi	2
Keresteci	4	Tarım Aletleri	2
Kırtasiye	4	Tarım İlaçları-Av Malzeme.	2
Kuyumcu	3	Terzi	3
Lokanta	8	Torna	2
Lokmacı	2	Tuhafiye	10
Manav	4	TV Tamircisi	4
Manifatura	4	Veteriner Kliniği	2
Marangoz	10	Yazıcı	4
Mermer İşletmesi	3	TOPLAM	230

Hizmet sektöründe çalışanların oranı, çalışan nüfusun yarıdan fazlasını oluşturmaktadır. Hizmet sektörü içerisinde en büyük payı toplum, sosyal ve kişisel hizmetler grubu oluşturur. Bu faaliyet kolunda 467 kişi çalışmaktadır. Toplam çalışanlar

içersindeki oranı %33' tür. Tarım dışında faaliyet gösteren nüfus içerisindeki oranı %40,8 gibi yüksek bir değer göstermektedir. Bu durum Devrekani'nin ilçe merkezi olması nedeniyle kamu kurum ve kuruluşlarının sayısının artarak bu kesimde çalışanların sayılarına yansımaya bağlıdır.

Hizmet sektörü içerisinde ikinci sırayı toptan ve perakende ticaret, lokanta ve otellerde çalışan nüfus alır. Bu faaliyet kolunda 215 kişi çalışmaktadır. Toplam çalışanlar içerisindeki oranı ise %15,2' dir. Ticari aktivitesinin düşüklüğü sebebiyle işyerlerinde birden fazla mal birarada pazarlanmaktadır. Satışlar genelde perakende yapılmaktadır. Gıda maddeleri satan işyerlerinde dayanıklı tüketim malları, mutfak eşyası yada kırtasiye malzemeleri gibi ürünler bulunmaktadır. Ticari işyerlerinde çeşitli malların birarada bulunması ticari potansiyelin düşüklüğünü göstermektedir.

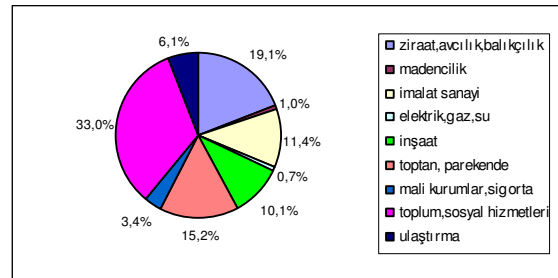
**Foto 28 : İlçede pazar günleri kurulan
Devrekani Halk Pazarı**

Devrekani ilçesinde ticari aktivitesinde haftalık kurulan pazarın da önemli bir yeri bulunmaktadır. Pazar günleri, hayvan pazarı, gıda maddeleri ve dayanıklı tüketim maddeleri olmak üzere iki çeşit pazar

kurulmaktadır. Bunlardan hayvan pazarı ve halk pazarı Ahıçelebi mahallesinde kurulmaktadır. Bu pazarlarda yörenin kendi malları pazarlandığı gibi, dışarıdan getirilen mallarda pazarlanmaktadır. Hayvan pazarının ticari aktivitesi oldukça yüksektir. Böylece Devrekani ilçesi çevresindeki kır yerleşmeleri için bir yönetim merkezi olmakla birlikte, ticaret ve hizmetler alanında da önem taşımaktadır.

**Şekil 53: Devrekani İlçe Merkezinde
Çalışan Nüfusun Ekonomik Faaliyet
Kollarına Göre Oranları (2000)**

İnşaat alanında da 143 kişi çalışmaktadır. Bu da çalışan nüfusun

%10,1'ini oluşturmaktadır. İlçede ve köylerde inşaat alanında insan gücü kullanılmaktadır.

Ulaşım da inşaat alanından sonra oranı yüksek olan fonksiyonlardan biridir. 86 kişi bu alanda faaliyet göstermektedir ve çalışanlar arasındaki oranı %6,1 civarındadır. Devrekani, Kastamonu il merkezine yakınlığı nedeniyle merkezle arasında iyi bir ulaşım bağlantısı gelişmiştir. Devrekani'den Kastamonu'ya her gün yarım saat arayla minibüs seferleri düzenlenmektedir. Devrekani ile kırsal kesim arasında ulaşım, günün belirli saatlerinde düzenlenen minibüs seferleriyle sağlanmaktadır. Ayrıca taksi ve traktörlerde ulaşımında kullanılmaktadır.

Devrekani'de sanayi faaliyetleri de yetersizdir. Daha çok atölye tipi faaliyetler ön plana çıkmıştır. Bu faaliyet dalında da 161 kişi çalışmaktadır ve çalışan nüfus içerisindeki oranı %11,4'tür.

İlçe kırsal yerleşmelere merkezi konumda olması eğitim fonksiyonu açısından önemini artırmaktadır. Özellikle ortaöğretim seviyesindeki öğrenciler için merkez durumundadır. Devrekani Çok Programlı Lisesi ve İmam Hatip Liseleri sadece ilçe merkezi için değil kırsal kesim içinde önem taşımaktadır. Köylerin büyük çoğunluğunda ilkokullar kapanmış olup, bu köylerde yer alan öğrencilerde taşınmalı sistemle Devrekani'de yer alan okullara gelmektedir. İlçe merkezinde 3 ilköğretim okulu, 2 Lise ve Şenlik'te 1 adet YİBO bulunmaktadır. Ayrıca eğitim fonksiyonu içerisinde Halk Eğitim Merkezi bünyesinde düzenlenen bilgisayar, halıcılık, dikiş, nakış kursları gibi

beceri kazandırmaya yönelik faaliyetler de bulunmaktadır. İlçede küçük bir kütüphane bulunmaktadır. Kültürel etkinlikler pek yoktur.

***Foto 29: Devrekani'de ticari
aktivitenin yoğunluk kazandığı
Meydan Caddesi***

Bütün fonksiyon alanları ilçede belli bir gruplanma göstermemektedir. Genellikle Meydan caddesi, Şehit Teğmen

Cemal Tepeli caddesi, Reşadiye caddesinde toplanmışlardır. Ticaret ve hizmet alanları genellikle tek katlı binalardan oluşmaktadır. İki katlı binalarda ise alt kat işyeri olarak kullanılmakta olup, üst kat ikametgaha ayrılmaktadır. Yönetim ve eğitimle ilgili fonksiyon alanları ilçe içerisinde, ikametgah alanları arasına dağılmış durumdadırlar.

4.2.3.3. Şehir İçi Arazi Kullanılışı

Foto 30: Devrekani ilçesinin batısında kurulan yeni yerleşimelere örnek İmam Evleri

Deniz seviyesinden 1050 metre yükseklikte, bir ova üzerinde kurulmuş olan Devrekani, günümüzde kuzey-güney-batı yönlerinde gelişmektedir. Özellikle ilçenin kuzeyinde yapılmış olan

öğretmen evleri, batıya doğru Kastamonu-Devrekani karayolu üzerinde inşa edilmiş İmam evleri şehrin kuzey-batı yönlerinde genişlemesinde önemli faktörlerdir.

İlçe Kastamonu – Devrekani – Abana – Bozkurt - Çatalzeytin ve Ayancık istikametine devam eden karayolu üzerindedir. Kastamonu’dan gelen Devrekani-Kastamonu karayolu şehrin batısından gelir ve 30 km. uzunluğa sahiptir. Ayrıca bu karayolu üzerinden bir sapma ile 11 km.’lik bir mesafe ile Seydiler ilçesine ulaşılır.

Meydan caddesi ve Şehit Teğmen Cemal Tepeli caddesi ilçe merkezini güneyden kuzeye kateder. Ayrıca diğer önemli caddeler; Reşadiye caddesi, Şehit İrfan İdrisoğlu caddesi, Şehit Nihat Çendik caddesi, Kulaksızlar caddesi, Bozkurt caddesidir.

Devrekani şehir içindeki yolların hepsi merkeze yani Cumhuriyet Meydanına çıkar. Cumhuriyet Parkı, Belediye binası, Hükümet binası, Çarşı cami ve ihtiyaca cevap veren çeşitli işyerleriyle Cumhuriyet Meydanı hizmetin yoğunlaştığı merkez durumundadır. Konutların yükseltisi kenar mahallelerden merkeze doğru artar. Şehrin kuzeyi ve batısında gelişen kısımdaki konutlar, genelde iki katlı ve modern bir yapıya sahiptir. Bu konutlar betonarme yapılarıyla eski mahallelerden farklılık gösterir.

4.2.4. Konutlar:

Devrekani’de doğal şartlar ile meskenler arasında bağlantılar bulunmaktadır. Çevre şartları, sosyo-ekonomik ve kültürel özellikler yöredeki konutların şeklini, kullanılan malzemeyi ve çeşitli kısımların kullanım biçimini etkilemektedir¹⁶¹ (Garipağaoğlu-1996; s.97).

Çevrenin meskenler üzerindeki etkisi en belirgin biçimde çevreden elde edilen malzemenin, kısmen ya da tamamen, mesken yapımında kullanılmış olmasından bellidir. Taş, toprak yada ahşap malzemenin, değişik ölçülerde kullanılması ile meydana getirilen meskenler, kendilerine özgü ortak şekilleri ve yapı tarzları ile doğal çevrenin etkilerini en açık şekilde bize yansıtır¹⁶² (Güner-1993; s.191).

Devrekani’de eski meskenlerin yapısında taş, kerpiç ve ahşap malzemeden yararlanılmıştır. Orman içi köylerde ise bitki örtüsünün etkisiyle tamamen ahşap malzeme kullanılmıştır. İlçe merkezinde de meskenlerin %85’i iki katlı ve daha fazladır. Ve meskenlerin büyük çoğunluğunun etrafı duvarla çevrili bir bahçe içindedir. Son yıllarda ise tamamen tuğla, çimento ve kireç gibi yapı malzemeleri kullanılmaktadır. Bu durumda hem ilçe merkezinde hem de köylerde artık modern evler yapılmaktadır.

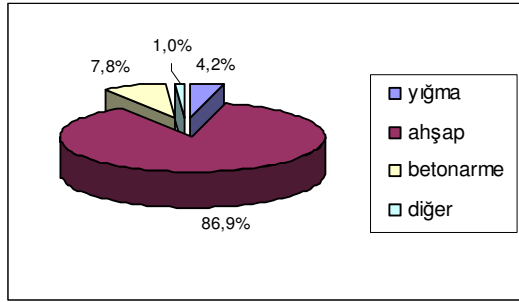
Devrekani’de kırsal kesimde özellikle orman içi ve orman kenarındaki köylerde evlerin tamamını ahşap evler oluşturur. Bu meskenler ormanlarımızın yeterince geniş yer tuttuğu ve yakın geçmişe kadar günümüzdekinden daha yaygın bulunduğu bölgelerimizde görülür. Ahşap evlerin duvarları ağaç malzemesinden yapılmış, damları çatı biçiminde ve çoğunlukla kiremitle örtülmüştür. Bunlar arasında sade biçimli köy evleri, ağaçları düzgün gövdeleri kesilerek bazen olduğu gibi, bazen de kaba şekilde yontulmuş olarak, duvar teşkil edecek şekilde üst üste getirilerek dizilmiştir. Bu ağaçların uçları öteki duvarlara kenetlenerek bağlanmıştır. Bu bağlantı yerleri, iri çivilerin bulunduğu yerlerde çivilenerek birbirine tutturulmuş, çivinin yeterince bulunmadığı evlerde açılan çentiklerle birbirine bağlanmıştır. Bu ağaçların aralarına taş parçaları, toprak sıvalar, otlar, yosunlarla doldurularak kapatılmıştır. Tabanın nemli olduğu yerlerde kalın direkler üzerine oturtulmuş, ayaklar halindeki bu direklerin arası boş bırakılmıştır¹⁶³ (İzbirak-1996; s.593).

Ahşap meskenlerin elverişli yanları, sıcaklığı ve nemi geçirmemesi, özellikle depremlere karşı kerpiç ve taş yapılardan çok daha dayanıklı olmalarıdır. Ayrıca ağaç malzemenin yeterince bulunduğu ve kolaylıkla elde edilebileceği yerlerde daha sıkıntısız yapılabilmesidir. Bu evlerin en sakıncalı yönleri ise yangınlara karşı çok riskli olmalarıdır¹⁶⁴ (İzbirak-1996; s.594).

Devrekani’de 54 köy yerleşmesinde 3003 konut amaçlı, 7112 konut dışı amaçlı olmak üzere 10115 mesken yer almaktadır. Bu binalarda taşıyıcı sistem incelendiğinde;

Tablo 58: Devrekani’deki binaların taşıyıcı sistem(iskelet) yapıları (DİE-1997 Köy Envanteri)						
Köy sayısı	Konut amaçlı bina sayısı	Konut dışı bina sayısı	yığma	ahşap	betonarme	diğer
54	3003	7112	427	8793	790	105

Şekil 54: Devrekani’deki Binaların İskelet Yapılarının Oranları

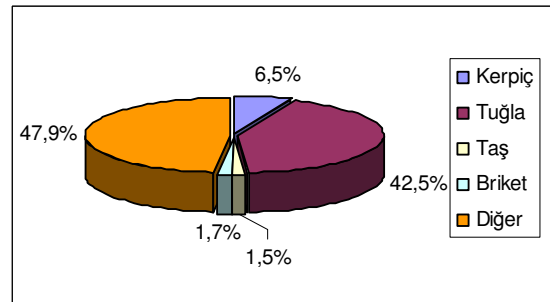
Binaların iskeletinin %86,9’u ahşaptan oluştuğu görülmektedir (8793 bina). Geriye kalan %7,8’i betonarme (790 bina), %4,2’si yığma (427 bina), %1,1’ini (105 bina) diğerleri oluşturmaktadır (Tablo 58, Şekil 54). Şekilden de anlaşıldığı gibi özellikle kırsal kesimde meskenlerin büyük çoğunluğunun ahşap iskelet üzerine inşa edildiği görülmektedir.

Tablo 59: Devrekani İlçesinde Kırsal Konutların Yapı Malzemelerine Göre Dağılımı (DİE-1997 Köy Envanteri)					
Konut amaçlı ve konut dışı bina sayı.	Kerpiç	Tuğla	Taş	Briket	Diğerleri
10115	653	4298	147	168	4849

Şekil 55: Devrekani İlçesinde Kırsal Konutların Yapı Malzemelerine Göre Oranlar

Tablo 59 ve Şekil 55’te de görüldüğü gibi Devrekani’de kırsal

alanlardaki meskenlerde yapı malzemesi olarak ahşap iskelet arasına daha çok tuğla,

kerpiç, taş gibi malzemeler kullanılmaktadır. En fazla kullanılan yapı malzemesi olarak, meskenlerin %42,5'inde tuğla, daha sonra %6,5'inde kerpiç malzemesi kullanılmaktadır. Ayrıca meskenlerin yine büyük çoğunluğunda ahşap malzemesine (%47.9) rastlarız.

**Foto 31: Çorbacı Köyünde Hımış ev
örneği**

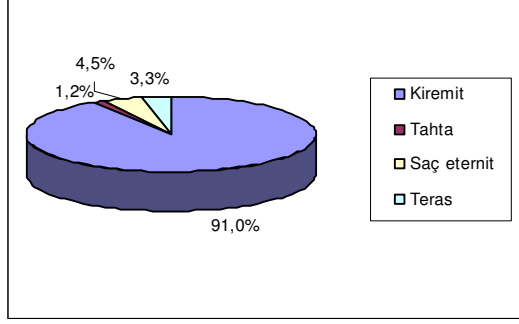
Devrekani'de kırsal alanlardaki meskenlerin büyük çoğunluğu “hımış” tarzı yapı özelliği göstermektedir. Bu yapı tarzında kereste malzemeler ile, yerine göre kerpiç, tuğla veya taş malzemenin

birlikte kullanıldığı iskeletli bir yapı şeklindedir. Böylece sadece kerpiç, taş veya tuğlanın yer tuttuğu yığma yapı tarzından farklıdır. Hımış yapılarda iskeleti birbirine çatılmış kerestelerden yapılmıştır. Bu keresteler arasında boşluk olarak kalan ve çoğunca üçgen biçimi gösteren yerler kerpiç ile veya tuğla ve taş parçaları ile doldurularak üstleri sıvanır. Bunların damları çatılı olup, kiremitle örtülüdür. Bu evler tek katlı olduğu gibi, 2-3 katlı olarak yapılmış bulunanları da az değildir. Bu tür evlerin faydalı yanları yer sarsıntılarına karşı oldukça dayanıklı bulunmaları, ucuza çıkmaları, kolay ve çabuk yapılabilmeleridir¹⁶⁵ (Atalay-1997; s.336-337).

Kırsal kesimlerde konutlarda kullanılan malzeme zaman içerisinde değişikliğe uğramıştır. Son yıllarda özellikle konutlarda çimento, kireç, tuğla gibi malzemelerin kullanımı yaygınlaşmıştır.

Devrekani'de meskenlerde fiziki çevre şartlarının tesiri açıkça görülmektedir. Bunlardan iklim, konutların şeklini ve kullanılan malzemeyi belirlemiştir. Yörede görülen iklim türü buradaki meskenlerin damlarının çatılı biçimde olmasını sağlamıştır.

Tablo 60 :Devrekani İlçesinde Kırsal Konutların Çatı Örtü Maddesi (DİE-1997 Köy Envanteri)				
Mesken Sayısı	Kiremit	Saç Eternit	Tahta	Teras
10115	9208	454	124	329

Şekil 56: Devrekani İlçesinde Kırsal Konutların Çatı Örtü Maddesi

Devrekani’de yağışların özellikle kış yağışlarının kar şeklinde olması nedeniyle dik çatılı evler yaygındır. Ve meskenlerin %91’inin çatı malzemesini

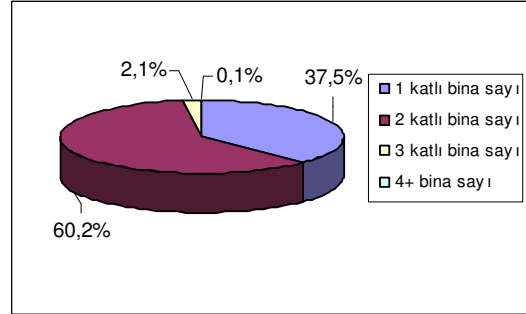
kiremit oluşturur. Geriye kalan meskenlerin %4,5’ini saç malzeme oluşturur. Bir kısmında ise teras inşa edilmiştir (%3,3) (Tablo 60, Şekil 56). Bazen de çatının üstü, “hartama” veya “pedavra” denilen ince tahtalarla örtülür. Ve rüzgardan tahtaların uçmaması için de çoğunlukla tahtaların üzerine taş konur¹⁶⁶ (Atalay-1997; s.336).

Bu tür evler orman içi yada orman kenarında kurulmuşlardır. Buralara kiremit nakli güç ve aynı zamanda odun bol olduğundan bu usul tercih edilmiştir. Fakat pedavra çatıların ömrü azdır.

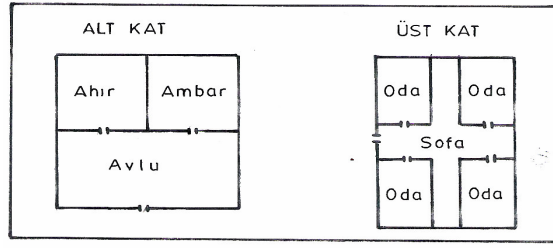
Tablo 61:Devrekani’de Konut amaçlı kat sayılarına göre bina sayısı (DİE-1997 Köy Envanteri)				
1 katlı bina sayısı	2 katlı bina sayısı	3 katlı bina sayısı	4 katlı ve üstü bina sayısı	Konut amaçlı toplam bina sayısı
1127	1809	64	3	3003

Şekil 57: Devrekani’de Konut Amaçlı Kat Sayılarına Göre Bina Sayısı Oranları

Devrekani’de konut amaçlı meskenleri daha çok iki katlı ya da tek katlı evler oluşturur. 3003 konut amaçlı binanın %60,2’sini iki katlı , %38’ini tek

katlı evler oluşturmaktadır (Tablo 61, Şekil 57). Özellikle kırsal kesimde iki katlı evlere rastlarız. Bu evler biçilmiş kerestelerle yapılmaktadır. Taş temel üzerine oturtulmuş evin, zemin katı ahır, ikinci katı asıl ev olarak kullanılır. İkinci kata genelde evin içinden yapılan merdivenle çıkılır. Bazen de dışarıdan yapılan merdivenlerle çıkılır. Yörede mesken inşaatında kullanılan malzeme meskenlerin çok katlı yapılmasının başlıca nedenlerinden biridir¹⁶⁷ (Aksan-1955; s.33).

Şekil 58: Çorbacı Köyünde Bir Ev Krokisi

Kırsal kesimde meskenler genelde ahşap ve hımiş ev şeklindedir. Alt katta ahır ve anbar

bir avlu içindedir. Samanlıklar herkesin harmanında kurulur. Üst katta ise kadın dört bir yanında odalar inşa edilmiştir. Ve her odada ocaklar vardır. Ahır, anbar ve samanlıklar tahtaların çatılması ile yapılmıştır.

Odalarda sabit mobilya olarak sedir kullanılmaktadır. Ahırlar delik biçiminde pencerelerden ışık alır. Dışarıya açıklığı azdır. Pencereler genelde küçüktür. Evlerin önünde kurutmalık denilen balkon tipinde ekler mevcuttur. Özellikle orman köylüleri buralarda ürünlerini kurutmaktadır¹⁶⁸ (Çörekçi-2005; s.106).

Konutlar yörenin fiziki şartlarından etkilendikleri kadar, sosyo-ekonomik özellikler ve kültürel yapısının da tesirlerini yansıtmaktadır. Ev şekli ve büyüklüğü genellikle aile büyüklüğüne bağlı kalmaktadır. Yörede ortalama aile büyüklüğü 3 kişi civarındadır. Ve zaman zaman bu sayı 6'yı bulur. Yörede görülen ataerkil aile tipi, aile büyüklüklerini de etkilemektedir. Evlenen erkek çocuklar çoğu zaman aile içerisinde kalmaktadır. Ailenin büyüklüğüne bağlı olarak ev içerisindeki oda sayıları da artmaktadır. İki ve daha katlı evlerde oda sayısı oldukça fazladır.

Evlerde tuvalet evin içinde yer alır. İki katlı evlerde ise genelde üst katta yer alır. Meskenlerde banyo da bulunmaktadır. Ayrıca eski yapılarda odaların çoğunda "suluk" adı verilen kısım banyo olarak kullanılmaktadır. 1-1,5 m²'lik alan kaplayan suluklar taş yada betondan yapılmıştır. Kenarları 50-60 cm. kadar yükseltilmiştir.

Devrekani İlçe merkezinde toplu bir yerleşme vardır. Evler birbirine yakındır. Evlerin %80'inde ahşap, taş ve kerpiçten yararlanılmıştır. Evler 2 katlı olup, zemin kat hayvanlara tahsis edilmiştir. Alt katta geniş bir avlu, yanında hayvanlara tahsis edilmiş ahır ve odalar vardır. Halk kışın buralarda oturur¹⁶⁹ (Çörekçi-2005; s.105).

Üst katta sofa denilen geniş bir salon etrafında büyük ve aydınlık odalarda oturulmaktadır. Her odada birer ocak mevcuttur. Evler 4 köşe olup, üstü kiremitle örtülüdür. Her evin ufak bir bahçesi mevcuttur¹⁷⁰ (Çörekçi-2005; s.105).

Ailelerin gelir seviyeleri konutların şeklini ve kullanılan malzemeyi belirlemektedir. Ekonomik gücü yerinde olan aileler konutlarını, sadece ev olarak kullanacaksa tek katlı inşa etmekte, eklentilerini evin yan yada arka tarafına yapmaktadırlar. Çift katlı ise üstü ev fonksiyonlu, altı eklenti fonksiyon amaçlı yapılmaktadır.

İlçe ekonomisini tarım ve hayvancılık gibi iki temel faaliyetin belirlemiş olması evlerin eklentilerinin fonksiyonlarını da belirlemektedir. Tarım ve hayvancılığın aynı ağırlıkta yürütüldüğü yerleşmelerde ev eklentisi olarak ahır, samanlık, tezeklik, kiler, ambar gibi alanlar görülmektedir. Hayvancılığın ön plana geçtiği alanlarda ahır, tezeklik, samanlık en önemli ev eklentileridir.

5. BÖLÜM: ARAŞTIRMA SAHASININ EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

5.1. Tarım

5.1.1. Giriş

Devrekani İlçesi'nin ekonomik yapısı tarım ve hayvancılık faaliyetlerine bağlı bulunmaktadır. Tarım ve hayvancılık faaliyetleri birinci derecede çevrenin fiziki coğrafya şartları ile şekillenmektedir. Dağlık alanlarda ve yüksek sahalarda; yükselti, eğim ve arızalı yapı sebebiyle tarım alanları parçalanmış durumdadır.

Tarımsal üretim ve çeşitlilik tabiat şartları tarafından büyük ölçüde sınırlandırılmıştır. Başta iklim, toprak ve su kaynakları olmak üzere tarıma imkan veren faktörler, aynı zamanda tarımın esas niteliğini hazırlayan ve onun ana karakterini belirleyen temel etmenler olarak görülür. Kuru tarım esas olduğundan (ekili-dikili alanların %90,2'si) verim fazla olmadığı gibi üretimde de istikrar yoktur. Bu bakımdan yıllar arasında önemli farklanmalar görülür. Sulu tarımın çok sınırlı ölçülerde yapılmasından dolayı, tarımsal ekilişler arasında tahıl tarımı en büyük paya sahiptir. Tahıl ürünleri içerisinde buğday üretimi birinci sırada gelmektedir. Sahanın hemen her yerinde, bütün yerleşim merkezlerinde ekilimi yapılmaktadır. Ekiliş itibariyle buğdaydan sonra arpa ikinci sırada bulunmaktadır. Tahıl üretimi daha çok ihtiyaç ve ticari maksatla yapılmaktadır. Hayvancılığın da önemli bir ekonomik faaliyet olması dolayısıyla yem bitkilerinin de ekiliş alanı oldukça geniştir. En fazla üretimi yapılan yem bitkisi fiğ'dir.

Özellikle yüksek rakım, sebze ve meyve üretimini engellemektedir. Ancak, sulamanın yapılabilirdiği alanlarda sebze ve meyve yetiştirilmektedir. Ticari olmaktan ziyade ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. İhtiyaç fazlası ise, yore içerisinde tüketilmektedir. Meyve ağaçlarından elma, armut, erik, ceviz, kirazın oranları daha yüksektir. Sebzelerden ise şekerpancarı, soğan, sarımsak, patates ekilmektedir.

5.1.2. Arazi Kullanılışı ve Mülkiyet Sistemi

Araştırmaya konu olan alan yaklaşık 854485 da. kabul edildiğinde; bunun ancak %52,6 (449917 da) sınırsız tarımsal üretime elverişli gözükmektedir (Tablo 62, Şekil 59). Türkiye genelinde ise bu oran %34 civarındadır. Buna göre araştırma sahasında tarım alanları Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. Sahada faaliyette bulunan iki

adet sulama göleti vardır. Bir adet baraj yapımı bitirilmiş ancak kanallar tam anlamıyla inşaa edilmediği için yararlanılamamaktadır. Sahada ekili-dikili alanların 34390 da. toplam sulanabilir tarım alanlarıdır (%4). Buna karşın ancak 9547 da. tarım alanı sulanmaktadır. Tarım alanlarının havza içerisindeki dağılışı farklılıklar göstermektedir. Daha geniş ve daha sürekli tarım alanları sahanın batısında Devrekani çayı vadisi boyunca batıya uzanan geniş düzlüklerden oluşur. Devrekani ovası geniş bir alan üzerinde kuzeydoğudan batıya doğru uzanır. Devrekani Çayının getirdiği alüvyonlardan oluşan ova Şeyhbalı eşiğine kadar olan kısımda görülür. Bu eşiğin batısında alüvyal taban biraz darlaşarak ova görünümünü az çok kaybeder.

Yöredeki dağlık alanlar ve yüksek plato sahası genellikle mera ve çayır alanı olarak değerlendirilmektedir. Bu alanlar ilçenin kuzeyinde Küre dağlarının yüksek kısımları ile güney ve doğusundaki dağlık alanlardır.

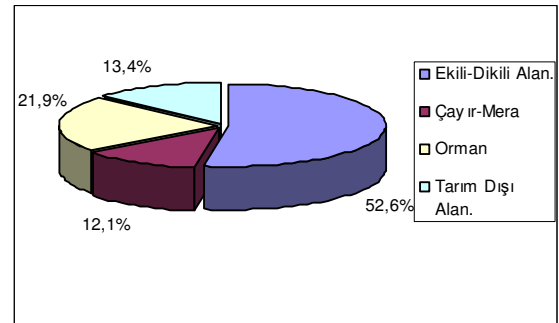
Tablo 62: Devrekani'de Arazinin Kullanılış Durumu (İlçe Tarım Müdürlüğü)		
Yararlanma Şekli	Yüzölçümü (da)	%'si
Ekili-Dikili Alanlar	449917	52,6
Sulamalı Tarım	(34390)	(4,0)
Kuru Tarım	(415527)	(48,6)
Çayır-Mera	103505	12,1
Orman	187248	21,9
Tarım Dışı Alanlar	114662	13,4

Çayır ve mera alanı havzada %12,1'lik orana sahiptir. Sahada ormanlık alanlar da tarım alanlarından sonra %21,9'luk oranla ikinci sırada yer alır.

Ormanlık alanlar havzanın güney ve doğusundaki 1250-1300 m. arasında olan yükseltiler ile ilçenin kuzey doğusundaki Yaralıgöz dağı üzerinde geniş yer kaplamaktadır. Geriye kalan %13,4'lük alan hiçbir ekonomik değeri olmayan boş araziler durumundadır. Taşlık, kayalık alanlar sahanın çeşitli noktalarında mevcuttur. Türkiye arazisi kullanımından farklılıklar göstermektedir. Türkiye arazisinin %21,4'ü çayır-mera, %24,8'i orman, %19,8'i tarım dışı alanlardır.

Şekil 59 : Devrekani İlçesinde Arazinin Kullanılış Durumu

Yöredeki tarımsal faaliyetlerin temel yapısı, topoğrafik faktörler kadar iklimin etkisi altında bulunmaktadır. Herşeyden evvel gerek tarımsal faaliyetlerin türü,

gerekse dağılışı, yükseltiye bağlı olarak değişen iklim şartları tarafından belirlenmektedir. Yükseldikçe sıcaklık şartlarında meydana gelen düşüşler, ilk ve son kar yağışı tarihleri, karın yerde kalma süresi ve donlu günler süresi gibi olaylar tarımsal faaliyetlerin süresini kısıtlayarak, belli bir yükseltiden sonra tamamen olumsuzluklar arz edip ziraatin üst sınırını tain etmiştir. Bu nedenle alçak ve yüksek platolar üzerinde gelişmiş olan düzlükler tarımsal ürünlerin fazla çeşitli olmadığı genellikle tahıl tarımının ve bazı yem bitkilerinin yetiştirildiği alanlar şeklinde belirmektedir. Sahanın ova kesiminde sıcaklık şartlarının yeterlilik göstermesi nedeniyle ve akarsu kenarlarında sulamanın yapıldığı kesimlerde ürün çeşitlenmekte ve tarımın biçimi değişmektedir. Sulamanın yapılamadığı alanlarda kuraklık, tarımsal faaliyetin şeklini birinci derecede belirlemektedir.

Sıcaklık değerlerinin düşük olmasına rağmen, yüksek kesimlerde yağış arttığı için buraları genellikle çayır ve mera alanı olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca yüksek kesimlerde bazı alanlarda orman alanları da göze çarpar.

Türkiye genelinde olduğu gibi, miras yoluyla babadan oğula intikal eden bir mülkiyet sistemi vardır. Bunun sonucunda küçük parçalı tarım işletmeleri oluşmuştur.

Araştırma sahasında kırsal nüfusun tamamına yakını tarla ziraati ve hayvancılıkla geçimini sağlamaktadır. İlçe merkezinin yarıya yakını da tarımsal faaliyetlerle ilgilidir.

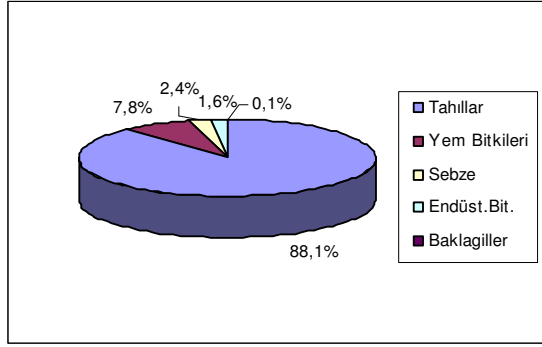
Belediye sınırları içinde kalan ve tamamen köy özelliği taşıyan Çayırıcık, Etçiler, Sazyaka, Mütevelli ve Kadirbey mahalleleri de tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

İlçede arazi dağılımında en büyük payın kültür arazilerine ait olduğu görülmektedir. Yaklaşık 4135 çiftçinin hepsi de az veya çok toprak sahibidir. Ailelerin sahip oldukları tarım alanları küçük parselli olup düzensiz bir dağılım göstermektedir. Bu durum ise üretimde verimi düşürmektedir. Sahada her ailenin tarım arazisi bulunmaktadır. Araziler genelde sahipleri tarafından işletilmektedir. Her ne kadar dışarıya önemli miktarda göç veren bir yöre olsa da, dışarıda olan ailelerin önemli bir kısmı arazilerini işlemek üzere yaz döneminde köylerine gelmektedir. Bir kısmı ise kira karşılığında akrabalarına yahut komşularına vermeyi tercih etmektedir.

5.1.3. Tarım Ürünlerinin Ekiliş Alanları ve Üretim

Ekip-biçme faaliyetlerinin sürdürüldüğü tarım alanlarının $\frac{3}{4}$ 'ünden fazlası (%88,1) tahıl ürünlerine ayrılmıştır (2000 yılı). Geriye kalan alanların %7,8'ini yem bitkilerine, %1,6'sı endüstri bitkilerine, %0,1'ini baklagillere , %2,4'ü sebze tarımına ayrıldığı görülmektedir (Tablo 63, Şekil 60).

Tablo 63: Devrekani İlçesinde Ekili-Dikili Alanların Ürünler'e göre dağılımı (2000)		
Yararlanma Şekli	Yüzölçümü (ha)	%'si
Tahıllar	35390	88,1
Yem Bitkileri	3120	7,8
Sebze	966	2,4
Endüstri Bitkileri	646,4	1,6
Baklagiller	31	0,1

Şekil 60: Devrekani İlçesinde Ekili-Dikili Alanların Ürünler'e Göre Dağılımı (2000)

Saha genelinde %52,6'lık yer kaplayan ekili-dikili alanların %48,6'sında kuru tarıma, %4'ünde ise sulamalı tarıma ayrılmıştır. İlçede

yapılan ziraatin ağırlığını tarla ziraati teşkil eder. Bunlar sulamasız alanlarda buğday, arpa, fiğ, yonca ve korunga gibi bitkilerdir. Sulanabilen arazilerde ise şekerpancarı, patates önemli bir geçim kaynağıdır.

Ekilen ürünler arasında ezici bir üstünlüğe sahip olan tahıl tarımına sahanın hemen her yerinde rastlanmaktadır. Yükselti arttıkça hakim tarımsal faaliyet olarak tahıllar göze çarpar.

Tahıl tarımına ayrılan alanlardan sonra %7,8'lik oranla yem bitkileri tarımı ikinci sırada bulunmaktadır. Bu durum ise, yörede ziraatten sonra hayvancılığın ikinci derecede önemli bir iktisadi faaliyet olduğunu göstermektedir. Yem bitkilerinin ekiliş alanı, hayvancılık faaliyetinin önem derecelerine göre, yörenin çeşitli alanlarında farklılıklar göstermektedir.

Bahçe tarımı ise yok denecek kadar azdır. Pazara yönelik bir sebze yetiştiriciliği yapılmamaktadır. Aşırı soğuk ve don olayları sebze yetiştiriciliğini olumsuz etkilemektedir. Sahanın alçak kesimlerinde sınırlı ölçüde tarımı yapılabilir.

Yükseltiye bağı olarak sıcaklık şartlarında meydana gelen düşüşler bahçe tarımını sınırlandırmıştır.

Daha öncede belirtildiği gibi, Devrekani’de 2000 yılı itibariyle %88,1’lik oranla tahıllar, tarımsal faaliyetler arasında en önemli yere sahiptir. Tahıl tarımının bu derece önem kazanmasında, sahanın tahıl tarımı için elverişli iklim şartlarına sahip olmasının etkisi büyüktür. Ekili-dikili alanların %92’sinde kuru tarımın yapılması da yöre tarımında suyun önemini ortaya koymaktadır. Kuru tarım alanlarında ise, tahıl tarımı önemli bir üstünlüğe sahip bulunmaktadır. Kısacası sulanması mümkün olmayan tarım alanlarında tahıl tarımının bu derece geniş yer tutması iklimin hazırladığı zorunluluktan kaynaklanmaktadır.

Tablo 64 :Devrekani’de Tahıl Ekiliş Alanlarının Türlerine Göre Dağılımı ve Üretim Miktarları (ha) (2000)			
Tahıl	Ekiliş alanı (ha)	Verim (kg/ha)	Üretim (ton)
Buğday	17540	1700	29818
Arpa	11100	1700	18870
Kaplıca	3300	1200	3960
Mahlut	3200	1200	3840
Yulaf	250	2300	575

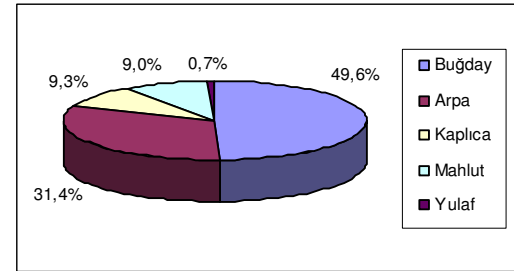
Ayrıca iklim kadar önemli olmasada yörenin topoğrafik özellikleri de tahıl tarımı üzerinde etkilidir. Bunların yanısıra ülkemiz

genelinde olduğu gibi yöre halkının beslenmesinde buğdayın temel besin kaynağı olması ve diğer önemli faaliyet olan hayvancılık sebebiyle tahıl tarımına ağırlık verilmiştir.

Şekil 61: Devrekani’de Tahıl Ekiliş Alanlarının Türlerine Göre Dağılımı

2000 yılı itibariyle Devrekani’de tahıl üretim alanlarının %49,6’sı (17540 ha)

buğday tarımına ayrılmıştır (Tablo 64, Şekil 61). İklim şartları araştırma sahasının

hemen her yerinde buğday tarımının yapılmasını mümkün kılmıştır.

Foto 32: Devrekani’de tahıl ürünlerinin hasatı

Sahadaki yerleşmelerin hemen hepsinde buğday tarımının tahıl tarımı içerisindeki önemi büyüktür. Ancak yükselti ve eğim değerlerine bağı olarak

yetiştirilme alanı daralmaktadır. İlçede sulanabilen alanlar daha çok başka ürünlere ayırıldığından dolayı buğday tarımı daha çok sulanmayan kuru alanlarda yapılmaktadır. Buğday üretiminin kuru ziraat sistemiyle yapılması üretimin istikrarsız ve verimin düşük olmasına yol açar. Yağışın fazla olduğu yıllarda buğday üretimi de artmaktadır. Böylece buğday tarımı, diğer tahıl ürünlerinde olduğu gibi yağış şartlarına bağımlılık göstermektedir.

Devrekani’de 2000 yılında 17540 ha.lık ekim alanından 29818 ton kadar buğday üretilmiştir. İlçede aynı yıl hektar başına 1700 kg. buğday düştüğü görülmektedir (Tablo 64). Verimlilik kuru ve sulanabilen alanlar arasında önemli farklılıklar göstermektedir.

Devrekani çevresinde genellikle kışlık buğday ekimi yapılmakla beraber, daha sınırlı olarak yazlık buğday üretimi de görülmektedir. Dağ köylerinde çok kar tutan yerlerde kışlık ekim, az kar tutan yerlerde yazlık ekim yapılmaktadır. Çünkü kar örtüsü, buğday tarlalarını düşük kış soğuklarından korumaktadır. İlçede buğdayın ekim zamanı bakımından görülen bu farklılıklar, ova ile dağlık yöreler arasında sıcaklık şartları açısından mevcut olan farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Yörede buğdayın hasat zamanı da farklılıklar gösterebilmektedir. Alçak sahalarda genellikle Temmuz ortalarında başlayan hasat, yüksek sahalarda Ağustos ortalarına kadar kayabilmektedir.

İlçe tarımında birinci sırayı alan buğday, ilçe ihtiyacını karşılamakta ve artan kısmı da özellikle sahil ilçeleri olmak üzere buğday, yem ve un olarak çevre ilçelere satılmaktadır. Ticaret olarak ilçe ekonomisinde önemli bir gelir kaynağı durumundadır.

Foto 33: Devrekani’de makineli tarım

Tahıl ürünlerinden arpa, %31,4’lük oranla (11100 ha.) ekiliş alanı bakımından buğdaydan

sonra ikinci sırada bulunmaktadır. Diğer tahıl ürünlerinde olduğu gibi ekilişi çoğunlukla kuru arazide yapılmaktadır ve iklim şartlarından etkilenmektedir. 2000 yılı itibarıyla

Devrekani’de hektar başına 1700 kg. arpa düştüğü görülmektedir. Arpa verim bakımından buğday ile aynıdır. Saha genelinde arpa tarımı buğday tarımıyla içiçe yapılmaktadır. Bilindiği üzere arpa, buğdaya oranla yetiştirme sahası yükseltisi olarak, biraz daha yüksek kesimlere çıkabilir. Çünkü yetiştirme süresi buğdaydan daha kısadır ve buğday tarımından daha yüksek alanlara çıkabilmektedir. Bu nedenle, dağlık yörelerde buğday tarımından çok arpa tarımı önem kazanmıştır.

Arpa, daha çok hayvan yemi olarak tüketilmektedir. Dolayısıyla dağlık yörede arpa üretiminin hakim tarımsal ekonomik faaliyet olmasında, sıcaklık şartlarının daha çok bu ürünün yetiştirilmesine elverişli olması yanında, söz konusu alanda hayvancılığın başlıca geçim kaynağı olması da rol oynamıştır. Aynı şekilde ovada arpa tarımının, hayvancılığın gelişmiş olduğu köylerde yaygın olduğu görülmektedir.

Buğday ve arpadan sonra her türlü iklim şartlarına dayanıklı, verimsiz topraklara uygun, kış mevsiminin uzun ve çetin geçtiği dağlık alanların buğdayı kaplıca ise, yörede 2000 verilerine göre 3300 hektarlık alanda yetiştirilmektedir. Ve hektar başına 1200 kg. kaplıca düşmektedir.

Mahlut tahıl ürünleri içerisinde önemli yer tutar. 2000 yılı verilerine göre 3200 hektarlık alanda mahlut yetiştirilmiştir. Sahada hektar başına yaklaşık 1200 kg. mahlut düştüğü görülmektedir.

Hayvan yemi olarak ekilen yulaf tahıl ürünleri içerisinde ancak çok az bir yere sahiptir. 2000 yılı verilerine göre sadece 250 hektarlık alanda yulaf yetiştirilmektedir. Kuru arazide hektar başına 2300 kg. yulaf düştüğü görülmektedir.

Devrekani’de ekili-dikili oranların %7,8’ini oluşturan yem bitkileri kapladığı alan bakımından tahıl üretiminden sonra ikinci sırada yer almaktadır. Yörenin tarımdan sonra ikinci önemli faaliyeti olan hayvancılık, yem bitkilerine ayrılan sahanın önem kazanmasına sebep olmuştur.

İlçede yem bitkisi olarak en fazla olarak fiğ, korunga, yonca, silajlık mısır ekilmekte olup 2000 yılında uygulanmaya başlanılan “Mera Yem Bitkileri Üretimini Geliştirme Projesi” kapsamında önceki yıllara göre yem bitkilerinin ekim alanında büyük bir artış görülmüştür. Hayvan yetiştiriciliğinde önemli yere sahip olan yem

bitkileri kesif yem fiyatlarında meydana gelen aşırı artışlar ve hayvan beslemede önemi nedeniyle çiftçi üretiminde ilk sıraya yerleşmiştir. Yem bitkileri üretimindeki destekleme bu konudaki arayışlara ışık tutmuştur. Geçim kaynağı hayvancılık olan bölgemiz üreticisi girdi fiyatlarını düşürebilmek için alternatifler aranmaktadır. İleriki yıllarda yem bitkisi ekilişlerinin daha da artarak devam edeceği gözlenmektedir.

2000 verilerine göre ekilişi yapılan yem bitkilerinden fiğ, %51,3'lük oranla en geniş alanı kaplamaktadır (1600 ha.). Hektar başına verim 550 kg. civarındadır. Araştırma sahasının hemen her yerinde hayvan yemi olarak büyük önem taşımaktadır. Suluda ve kuruda olmak üzere iki şekilde tarımı yapılmaktadır.

Yem bitkisi olarak fiğ'den sonra korunga ekiliş alanı bakımından ikinci sırada gelmektedir (1450 ha., %46,5). Korunga yörede daha çok kuru araziye ekilmektedir. Yonca ise %2,2'lik oranla yem bitkileri içerisinde ekiliş alanı en kısıtlı (70 ha.) olan bir yem bitkisidir. Ortalama verim hektar başına 6000 kg'dır. Yöre hayvancılığında ayrı bir yeri olan bu yem bitkileri ayrıca iyi bir nöbetleşe bitkisidirler. Daha çok arpa ve buğday ile nöbetleşe ekilmektedirler. Yörenin çeşitli kesimlerinde hayvancılığın önem derecesine göre yem bitkilerinin alanı da artmakta yada azalmaktadır. Ayrıca çayır ve meralardan elde edilen kuru otun da hayvan yemi olarak önemi büyüktür.

Foto 34: Devrekani'de mısır tarımı

Hayvancılığın geliştirilmesinde besleme yönünden kaba yem olarak önemli yer teşkil eden silajlık mısır yörede iklim itibariyle ekimi Mayıs ayında, silajı da Eylül ayının ortalarında yapılmakta, geciktiğinde ise kırağı vurmaktadır. İlçede silajlık

mısır ekimi yılda ortalama 100-150 da. civarında olup, 2001 yılında ise yem bitkilerinin teşviki ile 250 da. çıkmıştır.

Tablo 65: Devrekani'de Sebze Ekim Alanları ve Üretim Miktarları (2000)				
Sebze	Ekim Alanı (ha)	%'si	Verim (kg/ha)	Üretim (ton)
Patates	960	99,4	13000	12480
Soğan	5	0,5	4000	20
Sarımsak	1	0,1	15000	15

Devrekani’de 2000 yılında sebze tarımına 966 ha.alan ayrılmış olup, bu da ekili-dikili alanların %2,4 gibi küçük bölümüne tekabül etmektedir.

Foto 35: Devrekani’de seracılık faaliyetleri

Sebze tarımının sınırlı olması iklim şartlarının bir sonucudur. Aşırı soğuk ve don olayları sebzeçiliği olumsuz etkilemektedir. İlçede sebze yetiştiriciliği rakımın yüksek olması nedeniyle aile işletmesi şeklinde bahçe sebzeçiliği yapılmaktadır. Sebze tarımı yörede alçak kesimlerde sulamanın yapılabildiği alanlarda yapılabilmektedir. Sebzeçilik, ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamak üzere yetiştirilmekte, ticarete yönelik değildir.

Sebze tarımında ekiliş alanı ve üretim bakımından patates başta gelmektedir. 960 ha.lık alanda ekiliş yapılmaktadır. Buda sebze tarımına ayrılan alanın %99,4’ünü oluşturmakta ve ortalama verim hektar başına 13000 kg’dır. Sebze tarımında kapladığı alan bakımından 5 ha’lık alanla (%0,5) soğan üretimi ikinci sırada gelmektedir. Soğan üretiminde hektar başına ortalama verim 4000 kg. civarındadır. Taze ve kuru olarak yerinde tüketilmektedir. Çok sınırlı bir alanda da olsa sebze yetiştiriciliğinde üçüncü

bitki olarak sarmısak yetiştirilir. Sadece 1 ha’lık bir alanda (%0,1) üretim söz konusudur ve hektar başına ortalama verim 15000 kg. civarındadır.

Foto 36: Devrekani’de şekerpancarı tarımı

Endüstri bitkilerinden ise ekiliş alanı ve üretim açısından şekerpancarı başta gelmektedir. 1996 yılında 595 ha.lık bir alanda ekimi yapılmıştır. İlçede sulanan arazilerin çoğalmasıyla her geçen gün ekimi fazlaşan şekerpancarı önemli gelir kaynağıdır. 1963 yılında ekimine başlanılan

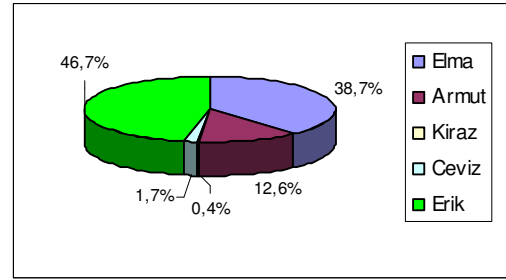
şekerpancarı modern tarım aletleri ile işlenmekte ancak çapa zamanı işçi bulmakta güçlük çekilmektedir. Bu insan gücü özellikle Konya ve çevresinden gelen işçilerle karşılanmaktadır.

Tablo 66: Devrekani'de Meyve Bahçelerinin Türlerine Göre Ağaç Sayısı		
Meyve Türü	Ağaç sayısı	%'si
Elma	12600	38,7
Armut	4100	12,6
Kiraz	115	0,4
Ceviz	540	1,7
Erik	15200	46,7
Toplam	32555	100

Araştırma sahasında toplu meyve bahçesi bulunmamaktadır. Mevcut meyve ağaçları arazinin muhtelif yerlerine dağılmış bir durumdadır. İlkbaharda meydana gelen don olayları nedeniyle meyvecilikten yeterince verim alınamamaktadır.

Meyve bahçeleri sulamanın yapılabildiği alçak kesimlerde bulunmaktadır. Yörede daha çok ailelerin ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak yapılmaktadır. Üretilen meyve yerinde daha çok taze olarak tüketilmekte, daha az olarakta kurutulmaktadır. Üretimin bir kısmında Devrekani ilçe pazarında pazarlanmaktadır. Bundan dolayı Kastamonu il merkezinin önemli bir fonksiyonu yoktur.

Şekil 62: Devrekani'de Meyve Bahçelerinde Türlerine Göre Ağaç Sayısı

Devrekani'de meyve bahçelerinde toplam 32555 ağaç bulunmaktadır. Meyve bahçelerinin ve ağaç sayısının sınırlı kalışı yörenin iklim şartlarıyla ilgilidir. Kış döneminin uzun ve sert geçmesi, don olayları meyve bahçelerinin sınırlı kalmasını gerektirmiştir.

Tablo 67 : Devrekani'de Meyve Üretimi ve Verimi (1996) (üretim:ton ; verim: Ağ/kg)					
	Elma	Armut	Kiraz	Ceviz	Erik
Üretim(ton)	204	70	2,275	1,65	261
Verim(Ağ/kg)	17	20	35	15	18

Meyve ağaçları arasında erik %46,7'lik oranıyla en geniş yayılış

alanına sahip gözükmemektedir (Tablo 67, Şekil 62). Bunu % 38,7'lik oranıyla elma takip etmektedir. İkisinin meyve ağaçları içerisindeki payı ise %85,4'ü bulmaktadır. Böylece araştırma sahasında meyve bahçelerinde erik ve elma ağaçlarının hakim tür oldukları anlaşılmaktadır. Düşük sıcaklıklara karşı fazla hassas olmayışları nedeniyle yörede yatay ve dikey yönde daha geniş yayılış alanı kazanmışlardır. Meyve bahçelerinde kapladıkları alan bakımından üçüncü sırada %12,6'luk oranla armut ağaçları yer alır. Bu ağaçları ise %1,7'lik oranla ceviz, %0,4'lük oranla kiraz ağaçları izler.

5.1.4. Tarımsal Organizasyon

Devrekani’de sulama, gübreleme, zararlılarla mücadele, tarım alanlarının ıslahı, tarımsal mekanizasyon ve pazarlama ziraatte karşılaşılan önemli sorunlardır.

Foto 37: Tarımsal üretim açısından önem taşıyan Beyler barajı çevresindeki sulama kanalları

Yörede 449917 ha. ekili-dikili alanın sadece %7,6’sında sulamalı tarım yapılabilmektedir. Geriye kalan %92,4’lük alan üzerinde kuru tarım yapıldığından yörede tarım büyük ölçüde iklime bağımlılık göstermektedir. Kuru tarımın yapıldığı kesimlerde tarımsal üretimi yağış şartları belirlemektedir. Özellikle ilkbahar döneminin aldığı yağış miktarı tarımsal üretimi etkilemektedir. Buna bağlı olarak tarımsal üretimde yıllar arasında önemli dalgalanmalar görülmekte olup, üretimdeki istikrarsızlığın göstergesi sayılmaktadır. Sıcaklık şartlarındaki yetersizlikler de bazı tarım ürünlerinin yetiştirilmesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Tablo 68: Devrekani İlçesinde Tarım Alet ve Makineleri Varlığı (2000)

Türü	Sayısı
Traktör	1375
Pulluk	1375
Kültivatör	1310
Romörk	1300
Harman Makinesi	990
Çayır-Ekin Biçme Makinesi	1115
Mibzer	275
Selektör	3
Triyör	3
Patates Ekme Makinesi	1
Patates Sökme Makinesi	1
Mısır Ekme Makinesi	1
Mısır Silaj Makinesi	1

Tarımsal üretimin düşük olmasında iklim şartları kadar, uygulanmakta olan ekstansif tarım sisteminin de etkisi büyüktür. Yörede sulanabilen sınırlı alanlar dışında kuru tarım sistemi hakimdir. Tarım son yıllarda modern tekniğe yönelmekte olup, ilçe tarımının %95’i traktörle yapılmaktadır. Mibzer kullanımında

devam eden bir artış gözlenmektedir. Son yıllarda ise hasat döneminde biçer-döver kullanımı yaygınlaşmıştır. Bölge genelinde makina sayısı fazla olmasına karşın, eşitsiz bir dağılım görülmektedir. Ekonomik seviyesi iyi olan köylerde makina sayısında bir artış görülmektedir. İktisaden güçsüz olan köylerde azalma vardır. Dolayısıyla bazı

köylerde makinalaşma ihtiyacın üzerinde bulunmakta, bazılarında ise ihtiyacı karşılamamaktadır. Yörede hayvan gücünden pek yararlanılmamaktadır.

Bilindiği gibi tarım kesiminde verimi artıran temel girdilerden biri de, gübre ve gübreleme sorunudur. Yörede gübre kullanımı giderek artmaktadır. Gübrelemede daha çok suni gübre kullanılmakla beraber doğal gübreden de yararlanır. Araştırma sahasında 1992’de 2623,45 ton olan tüketim miktarı, 1996 yılı itibariyle 6089,15 tona yaklaşmıştır (Tablo 69). Buna göre yörede ekili-dikili olan arazi 44991,7 ha. kadar olduğuna göre, şayet gübre tüketiminin bu sahalara eşit olarak bölüştürüldüğü varsayılırsa, tarım sahalarının hektarı başına, 135,3 kg. kadar suni gübre tüketiminin düştüğü anlaşılır. 1990 yılı Türkiye genelinde ise; ortalama 336,7 kg’ı bulmaktadır ve Devrekani verilerine göre gübre tüketiminin çok üzerinde bulunmaktadır. Bölge tarım kesiminde daha çok “azotlu ve fosforlu gübreler” tüketilir.

Tablo 69: Devrekani İlçesi’nde Çeşitlerine Göre Yapay Gübre Tüketimi (1996, ton)								
D.A.P 18-46	Üre 46	Kom. 20	Kom. 15	T.S.P.44	Amonyum Nitrat 26	Amonyum Sülfat 21	Kom.Dığ	Toplam
58,2	478,75	130,8	4,8	3545	1411	82	378,6	6089,15

Kaynak: Tarım Kredi Kooperatifleri, Pancar Kooperatifi ve özel bayilerden elde edilen verilerdir.

Zararlılarla mücadele ve kaliteli tohum seçimi bölge tarımında karşılaşılan sorunlardandır. Zararlılarla yeterince mücadele edilmediği gibi kaliteli tohum seçimine de pek özen gösterilmemektedir. Her ne kadar yörede çiftçiye her konuda örnek olmak ve tohumluk sağlamak maksadıyla tarım işletmeleri kurulmuş ise de, halk ekonomik yetersizlikler nedeniyle fazla yararlanamamaktadır. Çoğu kez çiftçi kalitesiz tohum kullanmak zorunda kalmaktadır. Bu durum ise verim düşüklüğüne neden olmaktadır. İlçede 1996 yılında 7 ton buğday tohumu dağıtılmıştır. Tarımsal ilaç kullanımında son yıllarda devlet yardımı, 1992 yılında meyve mücadelesi olarak yardım yapılmış olup, çiftçiler tarımsal ilaçları bayilerden temin etmişlerdir. Yörede 1996 yılı itibariyle 9920 dekar sahada, 1468 kg. ilaç kullanılmıştır¹⁷¹ (Devrekani İlçe Tarım Müdürlüğü-2000).

Yörede tahıl tarımının önemli bir kısmı ticari maksatla yapılmaktadır. Özellikle bahçe tarımı ise ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Pazarlamada karşılaşılan güçlükler ise yörede tarımın gelişmesini engellemektedir. Pazarlama organizasyonunun kurulmamış olması nedeniyle çiftçi ürününü Devrekani pazarına götürerek pazarlamaktadır. Genelde verim düşüklüğü ve istikrarsızlığı nedeniyle

tarımda sermaye birikimi sağlanamamakta ve dolayısıyla gelişme kaydedilmemektedir. Yöre tarımının geliştirilebilmesi için pazarlama sorununun çözümlenmesi, ayrıca devlet desteği sağlanması ve tabiat şartları azami ölçülerde zorlanmalıdır. Ürünlerin pazarlanmasında karşılaşılan sorunların giderilmesi için yöre genelinde kooperatifleşmeye gidilmelidir.

5.2. Hayvancılık

5.2.1. Giriş

Hayvancılık faaliyetleri ekip-biçme faaliyetleri ile birlikte sürdürülmektedir. Tarımla uğraşan her aile aynı zamanda hayvancılık ta yapmaktadır. Hayvancılıkta sığır yetiştiriciliği ön planda gelmektedir ve yörede iklim şartları ile uyum içerisinde olduğundan daha rahat bir şekilde yapılmaktadır. Büyükbaş hayvancılık daha çok inek yetiştiriciliği şeklinde sürdürülmektedir. Küçükbaş hayvanlardan koyun ikinci sırada bulunmaktadır. Yük ve çeki hayvanları beslenmelerine rağmen sayıları önemli değildir. Tarım alanında makinalaşma, ulaşım sisteminde gelişme ve motorlu kara taşıtlarının kullanımı ile yük ve çeki hayvanlarının sayıları önemli ölçüde azalmış, hatta bazı köylerde tamamen ortadan kalkmıştır.

Kümes hayvancılığı, sahanın her yöresinde yapılmaktadır. Daha çok tavuk-horoz, sonra hindi ve daha az olarak da kaz ve ördek beslenmektedir. Her ailenin 5-100 arasında değişen kümes hayvanı vardır. Bunlar ayrı olarak daha çok kümeslerde beslenebildikleri gibi, ahırlarda veya ağıllarda da beslenebilmektedir. Arıcılık açısından yöre önemli potansiyele sahiptir. Köylerin birçoğunda küçük çaplı olarak arıcılıkla uğraşmaktadır. Ancak, bilgi ve deneyim eksikliği nedeniyle geliştirilememektedir.

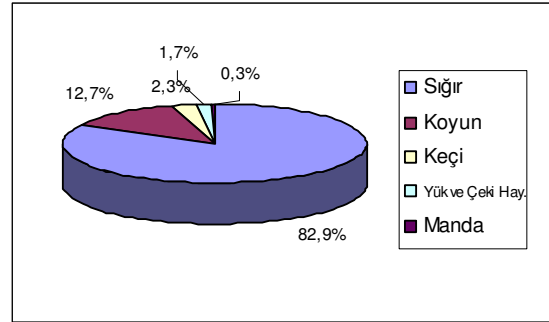
Yöre hayvancılığın esasını mera hayvancılığı oluşturmaktadır. Mera ve çayır alanlarının çok geniş yer kaplaması nedeniyle mera hayvancılığı yapılmaktadır. Hayvanlar yılın önemli bir kısmını barınaklarında kuru ot, yonca, fiğ, arpa,yulaf, çavdar gibi yemlerle geçirmektedir. Yılın diğer kısmında ise mera ve çayır alanlarında otlayarak yem ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Suni tohumlama yoluyla yöre hayvancılığında ırk ıslah çalışmaları yapılmakta ve iyi neticeler alınmaktadır.

5.2.2. Hayvan Türleri ve Coğrafi Dağılışı

Devrekani İlçesinde 2003 yılı itibariyle 22500 baş sığır, 3450 baş koyun, 630 baş keçi, 460 baş yük ve çeki hayvanı, 90 baş manda olmak üzere 27130 baş büyük ve küçük baş hayvan beslenmektedir. Böylece ilçede hayvan varlığının %82,9'unu sığır, %15'ini küçükbaş, %1,7'sini yük ve çeki hayvanlarından oluştuğu anlaşılmaktadır. (Tablo 70, Şekil 63) Yöre genelindeki yerleşmelerde hayvancılığın temeli sığır besiciliğine dayanmaktadır.

Tablo 70: Devrekani İlçesinde Hayvan Varlığının Türlere Göre Dağılımı (2003-DİE)		
Hayvan Türü	Miktarı (baş)	%'si
Sığır	22500	82,9
Koyun	3450	12,7
Keçi	630	2,3
Yük ve Çeki Hay.	460	1,7
Manda	90	0,3
Toplam	27130	100,0

Şekil 63: Devrekani İlçesinde Hayvan Varlığının Türlere Göre Dağılımı

Araştırma sahasında hayvancılık genel olarak mera hayvancılığı şeklinde yapılmakta olup, çayır ve mera alanlarının dağılışı ile paralellik göstermektedir. Sahada besi hayvancılığı da önem kazanmıştır. Hayvancılık hemen bütün köy yerleşmelerinde yapılmaktadır. Hayvancılığın önemi çevre şartlarına göre değişmektedir. Yüksek kesimlerde, çayır ve mera alanları geniş olan köylerde hayvan sayısı artarken, alçak plato alanlarındaki köylerde hayvan sayısı farklılıklar göstermesine rağmen, ziraat faaliyetleri hayvancılığın önünde bulunmaktadır.

5.2.2.1. Büyükbaş Hayvancılık

Devrekani İlçesinde hemen hemen her köyde sığır beslenmektedir. Yörede 2003 yılı verilerine göre toplam 27130 baş hayvan varlığının %82,9'unu (22500 baş) büyükbaş hayvanlar oluşturmaktadır. Yörede büyükbaş hayvanların coğrafi dağılımı çayır alanlarının genişliği ile paralellik arz etmektedir. Özellikle ilçede Belovacık, Akmesit, Habeşli, Kanlıabat, Çorbacı gibi köylerde büyükbaş hayvan yetiştiriciliği

oldukça önem kazanmıştır. Bu belirtilen yerler dışında sahanın diğer yerleşmelerinde de büyükbaş hayvanlar yetiştirilmektedir (Tablo 71).

Tablo 71: Devrekani İlçesinde Bazı Köylerdeki Büyükbaş Hayvan Sayısı	
Yerleşmenin Adı	Hayvan Sayısı (baş)
1. Akdoğan	275
2. Asarcık	526
3. Belovacık	989
4. Bingüldayık	684
5. Çontay	584
6. Çorbacı	698
7. Elmalıtekke	220
8. Habeşli	1300
9. İnciğez	355
10. Kanlıabat	1155
11. Kasaplar	400
12. Kınık	1150
13. Örenbaşı	515
14. Sarıyonca	495
15. Şenlik	385
16. Ulaş	565
17. Yazıbelen	685

Etinden, sütünden, deri ve gübresinden yararlanmak üzere sürdürülen büyükbaş hayvancılıkta inek yetiştiriciliği önemli yer teşkil etmektedir. İlçedeki hayvan sığır mevcudunun %44'ünü dişi sığırlar oluşturmaktadır. Bu mevcudunda %10'u yerli olup, kalan kısmı melez ve kültür ırkına aittir. İlçede ithal damızlık sığırlardan oluşan kültür ırklarına ait faal işletme sayısı 50 adettir. Bu işletmelerde 105 baş hoştain ırkı, 150 baş simental ırkı, 75 baş montofon ırkı inek mevcudu vardır. Büyükbaş hayvanların gücünden yararlanılmamaktadır. Üremeyi sağlamak amacıyla az sayıda boğa yetiştirilmektedir. Sığırların çoğunu yerli, saf ve melez ırkları oluşturmaktadır. İlçedeki sığırların %9,3'ünü kültür, %42,2'sini melez, %48,5'ini yerli cins sığırlar oluşturur (Tablo 72). İlçede et ve süt verimi yüksek kültür ırklarının beslenmesi yaygındır. Suni tohumlama yöntemi ile yerli cinslerin verimini artırma yoluna gidilmektedir. Ayrıca ithal sığır getirilerek kültür ırkı sayısının çoğaltılmasına çalışılmaktadır. Kültür ırklarını Esmer, Simental ve Alaca ırkları teşkil etmektedir.

Yörede sığır yetiştiriciliği temelde besi sığırıcılığı ve süt sığırıcılığına dayanmaktadır. İlçe halkının en önemli geçim kaynağını besi sığırıcılığı oluşturmaktadır. İlçede besi sığırıcılığı aile işletmeciliği ve kurbanlık besiciliği olarak iki şekilde yürütülmektedir. Son yıllarda ticari amaçlı besicilik özel ahırlarda yapılmaktadır. Ayrıca ihtiyaç fazlası mevsimlik kurbanlık hayvan yetiştiriciliği yapılmakta, İstanbul, Ankara gibi büyük illerimizde pazarlanmaktadır.

Tablo 72: Devrekani İlçesinde Sığır Sayısının Cins Bileşimi (Baş olarak-2003-DİE)		
Sığır Cinsi	Sığır Sayısı	%'si
Kültür	2100	9,3
Melez	9500	42,2
Yerli	10900	48,5
Toplam	22500	100

**Foto 38: Devrekani’de mera
hayvancılığı**

İlçede inek mevcudunun yüksek olması ve halkın geçim kaynağının hayvancılığa dayalı olması nedeniyle hayvansal ürünler önem taşımaktadır. Besi sığırıcılığının son yıllarda önemli ölçüde gerilemesi nedeniyle süt sığırıcılığı ön plana çıkmıştır. İlçenin süt potansiyeli ortalama yılda 20000 ton civarındadır. Yaz döneminde günlük 30 ton civarında süt potansiyeli mevcut ancak kışın bu 10 ton civarına düşmektedir. Bu potansiyeli göz önüne alan İlçe Kaymakamlığı 1999 yılında başlattığı çalışma ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı kanalıyla ilçede 10 ton kapasiteli süt soğutma tesisi kurmuştur.

Sığır yetiştiriciliğinin önemli olduğu ilçede, bu hayvanlardan elde edilen süt günlük olarak toplanmakta ve peynir fabrikalarına gönderilmektedir. Sadece süt üretimi için süt inekçiliği yapanlar da mevcuttur. İlçede süt toplama çalışmaları şu an 22 köy ve mahallede yürütülmektedir. Sütlerin toplanmadığı köylerde elde edilen ihtiyaç fazlası süt mamülleri (kesik, yağ, peynir vb.) ilçe pazarında pazarlanmaktadır. İneklerin günlük ortalama süt verimi 4 kg. civarındadır. Sığırların ortalama ağırlıkları ise 250-300 kg. arasındadır.

Büyükbaş hayvanlar yılın yarısını dışarıda çayır alanlarında otlayarak, yarısını da içeride beslenerek geçirmektedirler. Uzun süren kışlar nedeniyle hayvanların içeride beslenme dönemlerinde hayvan yemi olarak daha çok kuru ot, yonca, korunga, fiğ ve saman gibi kaba yem kullanılmaktadır. Ayrıca arpa kırması, kepek ve silaj mısır da tüketilmektedir. Kış şartlarının uzun sürmesi nedeniyle hayvanların içeride beslenme zorluğu ve yem yetersizliği gibi etkenler kışa girerken büyükbaş hayvanların bir kısmının satışını gerektirmektedir. Ve satışlar genellikle Devrekani hayvan pazarında gerçekleştirilmektedir. Devrekani hayvan pazarına, haftada yaklaşık 500 büyükbaş sığır gelmekte, ilçe içi ve dışı alım-satım yapılmakta olup, hayvan hareketlerinin yoğun olduğu bir pazardır.

Foto 39: Devrekani’de her yıl düzenlenen buzağı yarışması

Devrekani’de Tarım İlçe Müdürlüğü’nün organizasyonu ile 2000 yılında 5 kategoride (Simental, Hoiştein, Montofon, Charole, Brangus) yapılan buzağı güzellik teşvik yarışmasında büyük katılım olmuş, ilk defa yapılan bu yarışma ilçe halkından büyük destek görmüştür. Yarışmayı İl Özel İdaresi’de maddi destek sağlamıştır. Kategori 1, 2, 3. lerine aynı ve nakdi hediyeler verilmiş, tüm katılanlara da aynı hediyeler verilmiştir.

Sığırlar grubunda yer tutan ve geniş getiren bir hayvan olan manda; eti, sütü, derisi ve gücü için yetiştirilir. Ancak yörede daha çok sütünden yararlanmak için beslenmektedir. Ama her geçen yıl manda sayısında azalma görülmektedir. İlçede 2000 yılında 300 baş olan manda sayısı, 2001 yılında 240 baş, 2002 yılında 190 baş, 2003 yılında 90 başa kadar gerilemiştir.

Yörede salgın hastalıklarla mücadele kapsamında; yılda iki dönem şap aşılması yapılmakta olup 50000 baş sığıra şap aşısı, bir dönem yanıkara aşısı yapılmakta olup 20000 baş sığıra yanıkara aşısı uygulanmaktadır. Sığırların barınakları olan ahırlar, genellikle evlerin yanında veya altında ahşap, tuğla, taş malzeme ile inşa edilmiş, 5-10 başlık sığır barındıracak alanlardır. Ailelerin ekonomik durumlarına bağlı olarak ebadları büyümekte veya küçülmektedir.

5.2.2.2. Küçükbaş Hayvancılık

Devrekani ilçesinde büyükbaş hayvancılık kadar olmasa da küçükbaş hayvan yetiştiriciliği de yapılmaktadır. Ancak bakım zorluğu ve az karlı olması nedeniyle her geçen gün küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde ve popülasyonunda hızla azalma görülmektedir. İlçede küçükbaş hayvancılığın temeli koyun besiciliğine dayanmaktadır. Bununla önemli nedeni yörede hüküm süren yarı kurak-yarı nemli geçişinde bir iklimin varlığıdır. 2003 yılı verilerine göre yöredeki toplam 27130 baş hayvanın %15’ini

koyunlar ve keçiler oluşturmaktadır. Tek başına koyunların oranı %12,7 ile (3450 baş) en yüksek değere sahip bulunmaktadır.

Yörede Kızacık, Kanlıabat, Habeşli, Başakpınar, Arslanbey gibi köy yerleşmeleri başta olmak üzere birçok köyde koyun yetiştiriciliği yapılırken Bozkoca, Kasaplar, Selahattin, Bozkocatepe, Tekkekızılar, Yazıbelen köylerinde yetiştirilmez. Koyun yetiştiriciliğindeki temel amaç, ailelerin ihtiyaç duyduğu hayvansal ürünleri temin etmektedir. Üretilen süt ürünleri ve yapağı çoğunlukla bölge içerisinde tüketilmekte olup, ihtiyaç fazlası Devrekani pazarında satılmaktadır. Hayvanlar ve süt ürünleri genelde bölge içerisinde alıcı bulmaktadırlar.

Tablo 73: Devrekani İlçesinde Bazı Köylerde Küçükbaş Hayvan Sayısı	
Yerleşmenin adı	Hayvan Sayısı (baş)
1. Akdoğan	160
2. Arslanbey	185
3. Başakpınar	190
4. Bozarmut	150
5. Çatak	80
6. Doğu Örcünler	145
7. Erenler	110
8. Habeşli	275
9. Kanlıabat	195
10. Kızacık	185
11. Laçın	115
12. Pınarözü	125
13. Sarıyonca	168
14. Şeyhbalı	110
15. Ulaş	150
16. Yazıbelen	-
17. Yazıhisar	127

Yörede çoğunlukla yerli koyun cinsleri yetiştirilmektedir. Bu koyunların süt ve yapağı verimleri düşüktür. Et verimi ise orta derecededir. Ağırlıkları 50-55 kg. arasında değişmektedir. Yıllık yapağı verimi ise 1-2 kg. civarındadır.

Araştırma sahasında keçi yetiştiriciliği son derece sınırlı kalmaktadır. Bölgede toplam hayvan varlığının sadece %2,3 (630 baş) kadarını oluşturmaktadır. Yörede yetiştirilen keçinin %87,3'ünü tiftik keçisi (550 baş), %12,7'sini kıl keçisi (80 baş) oluşturur. Keçi yetiştiriciliğinde de, et, süt ve yapağı veriminin düşüklüğü gözlenmektedir. Eti ve sütünün yöre sakinleri tarafından tercih edilmeyişi sebebiyle keçi yetiştiriciliği önem kazanmamıştır. Ayrıca, yapağı kullanım alanı da pek önemli değildir.

Sahada kış döneminin sert ve kar yağışlı geçmesi nedeniyle ancak yılın yarısında hayvanlar otlayabilmekte, geriye kalan yarısını ise içeride geçirmek zorunda kalmaktadırlar. Bu durum ise besicilikte maliyeti artırmaktadır. Yem yetersizliği ve maliyetin yüksek olması gibi nedenlerle kışa girerken çoğu aileler ellerindeki hayvanların bir kısmını elden çıkarmaktadırlar. Satış işlemleri Devrekani hayvan pazarı vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Ancak Mart-Nisan aylarında koyunlar yavrulayarak ilkbaharda sayıları tekrar artmaktadır. Araştırma sahasında yağışlardaki istikrarsızlık

nedeniyle, yağışlı yıllarda otlak alanları bol, yağışın azaldığı yıllarda ise otlak alanları yetersiz kalmaktadır. Böylece mera hayvancılığının yapıldığı bölgelerdeki otlak geçen yıllarda koyun yetiştiriciliği ciddi problemlerle karşılaşmaktadır.

İlçede son yıllarda büyük ölçüde azalan koyun mevcudu artırılarak ilçe ekonomisine katkı sağlanmaya çalışılmakta, koyunculuk ürünleri olan et-süt ve yapağı değerlendirilerek aile bütçelerine önemli ölçüde katkı sağlanmaktadır.

5.2.2.3. Arıcılık

2003 yılı verilerine göre toplam 1860 kovan bulunuyordu. Bu kovanların tamamını çerçevesi fenni kovanlar oluşturmaktadır. Araştırma sahasında arıcılık için gerekli potansiyel vardır. Ancak bu alandaki bilgi yetersizliği ve deneyimsizlik bu potansiyelin değerlendirilememesine neden olmaktadır. Kaliteli bal üretimi için zengin bitki örtüsü mevcuttur. Özellikle ilçenin yüksek kesimlerinde Belovacık, Pınarözü, Kızacık, Bozarmut ve Şenlik bölgesi köylerinde kaliteli çam ve kekik balı elde edilmektedir.

Tablo 74 : Devrekani İlçesinde Bazı Köylerde Kovan Sayısı	
Yerleşmenin Adı	Arı Kovanı
1. Ahlatçık	55
2. Balabanlar	60
3. Belovacık	55
4. Bozarmut	60
5. Bozkocatepe	60
6. Çatak	60
7. Çorbacı	25
8. Fakılar	45
9. Hasırlı	45
10. Kızacık	45
11. Pınarözü	85
12. Sinantekke	65
13. Yazıhisar	58

Foto 40: Devrekani’de arıcılık faaliyetleri

Yörede arıcılık faaliyeti ekonomik olmaktan daha çok ihtiyaca yöneliktir. Bu faaliyet, yöredeki bitki örtüsünün yükseltiye bağlı olarak vejetasyon devresini takip etmeyip yerleşik tarzda yapılmaktadır. Kovanlar genelde evlerin yakınında bir yerde tutulmaktadır. İlçede kovan sayısına göre bal üretimimiz düşüktür. Ortalama kovan başına 8 kg. bal üretimi olup, toplam 14880 kg. bal üretimi vardır. Üretilen bal çoğunlukla yöre içerisinde pazarlanmaktadır. Arıcılık faaliyeti için yörenin sunduğu uygun fiziki coğrafya

şartlarının çevre sakinleri tarafından değerlendirilmesi ve bilinçli bir şekilde yapılması halinde arıcılık önemli bir gelir kaynağı olabilecek durumdadır.

5.2.2.4. Kümes Hayvancılığı

2003 yılı itibariyle toplam 93635 adet kümes hayvanı beslenmiştir. (Tablo 75) Bunların %87,1'ini (81600 adet) tavuklar oluşturmaktadır. Geriye kalan %15,2'si hindilerden, %0,4'ünü ise kaz ve ördeklerden meydana gelmektedir. Böylece kümes hayvancılığında tavuk yetiştiriciliğinin esas olduğu görülmektedir. Yörede kümes hayvancılığı İlçe Tarım Müdürlüğü tarafından desteklenerek geliştirilmeye çalışılmaktadır. Düşük fiyatlı hindi palazı ve tavuk çimleri üreticilere dağıtılmaktadır.

Tablo 75: Devrekani İlçesinde Bazı Köylerde Kümes Hayvanı Sayısı	
Yerleşmenin Adı	Adet
1. Akdoğan	605
2. Balabanlar	985
3. Belovacık	1350
4. Bingüldayık	24000
5. Çorbacı	900
6. Çörekçi	400
7. Fakılar	860
8. Habeşli	1250
9. Hasırlı	1000
10. Kanlıabat	1245
11. Kasaplar	6600
12. Kınık	1475
13. Kuz	400
14. Sinantekke	800
15. Şenlik	950
16. Şeyhbalı	985
17. Yazlıhisar	1075

Foto 41: Devrekani'de kafeste yumurta tavukçuluğu

Ticari amaçlı olarak ilçede iki adet kafeste yumurta tavukçuluğu işletmesi mevcuttur. İşletmelerden bir tanesi 25000, diğeri ise 40000 adet kapasitededir. İlçe sınırları içerisinde faaliyet gösteren Bozkoca Köyü Çakallar Mahallesinde bulunan Hindicilik tesisleri birkaç yıl çalıştıktan sonra zarar gerekçesiyle üretime ara verilmiş olup, çevresinde bulunan tarım arazilerinin bir kısmı İl Tarım Müdürlüğü tarafından zirai faaliyetlerde kullanılmaktadır.

Genellikle aile başına 10-15 tavuk beslenmektedir. Ayrıca zaman zaman salgın hastalıklar nedeniyle toplu ölümlere yol açmaktadır. Böylece hastalıkların görüldüğü yıllarda kümes hayvanlarının sayılarında ve yumurta üretiminde büyük düşüşler yaşanmaktadır.

Tablo 76: Devrekani İlçesinde Kümes Hayvanlarının Cinsi ve Dağılımı (2003-DİE)		
Hayvan Cinsi	Adet	%'si
Yumurta Tavuğu	81600	87,1
Hindi	11700	12,5
Kaz	175	0,2
Ördek	160	0,2
Toplam	93635	100,0

Foto 42: Bozkoca Köyünde deve kuşu çiftliği

Yörede Bozkoca ve Bozkocatepe köyü sınırları içinde özel sektöre ait iki adet devekuşu çiftliği olup, bu çiftliklerde 18 adet devekuşu bulunmaktadır.

5.2.2.5. Yük ve Çeki Hayvanları

Araştırma sahasında 2003 yılı verilerine göre toplam 460 baş yük ve çeki hayvanı beslenmektedir. Bunun 110 başı at, 50 başı katır, 300 başı eşeklerden oluşmaktadır. Bunların yöredeki toplam hayvan varlığı arasındaki yeri ise, %1,7'dir. Bölgede daha çok yük ve binek hayvanı olarak değerlendirilmekte olup sayıları oldukça azdır. Makinaların ve motorlu kara taşıtlarının ziraat ve ulaşım alanına girmesiyle yörede yük ve çeki hayvanlarında hızlı bir azalma meydana gelmiştir. Kısa bir süre sonra sayılarının daha da azalacağı tahmin edilmektedir.

Foto 43: Bozkoca Köyünde at çiftliği

Araştırma sahası içerisinde, ticari amaçlı bir tesis de Bozkoca Köyü sınırları içindeki At Çiftliğidir. Bu tesis özel sektör tarafından yapılmış ve çok kaliteli yarış atları yetiştirilerek Türkiye'nin diğer bölgelerine yarış amacıyla gönderilmektedir.

5.2.2.6. Balıkçılık

Beyler barajı gölünün oluşması ile birlikte yeni bir iş kolu olarak "balıkçılık" ortaya çıkmıştır. Gölde bulunan balığın en iyi şekilde değerlendirilmesi amacıyla Su Ürünleri Kooperatifi kurulmuştur. Bu kooperatif tarafından yılda ortalama 6 ton sazan, tatlı su kefalı, iç pazarlara satılmaktadır.

5.2.3. Hayvancılık Organizasyonu ve Temel Sorunlar

Devrekani ilçesinde fiziki coğrafya şartları gereği, mera hayvancılığı önem kazanmıştır. Yılın yarısını dışarıda otlayarak geçiren hayvanlar diğer yarısında içeride kuru ot, saman, yonca, korunga gibi kaba yemlerle ve kırma arpa ve silaj mısırlarla beslenerek geçirmektedirler. Mera ve çayır alanlarının genişliği ve niteliği hayvancılığın türünü ve şeklini belirlemektedir. Mera ve çayır alanı geniş olan köylerde hayvan sayısı artmakta olup, sığır yetiştiriciliği ön planda bulunmaktadır.

Araştırma sahasındaki otlak alanlarının niteliğini bir taraftan önemli ölçüde iklim şartları belirlerken, diğer taraftan bilinçsizce yapılan müdahaleler sonucunda değiştirilmiştir. Nisan ayı ortalarından itibaren sıcaklık değerlerinin yükselmesiyle beraber vejetasyonda ani bir canlanma gözlenmektedir. Bunu takiben hayvanlar otlak alanlara salınarak, daha bir çok bitki büyümeye fırsat bırakılmadan yok edilmektedir. Bir kısmı ise bahsedilen dönemde zeminin fazla ıslak olması nedeniyle hayvanların tırnakları ile çamura gömülerek zarar görmektedir. Ayrıca mera alanlarının uzun süre otlatmaya açık tutulması nedeniyle verim düşmektedir. Bu nedenle otlak alanlarının korunması ve ıslahı, hayvancılık alanındaki önde gelen problemler arasında gözükmektedir.

Foto 44: Devrekani hayvan pazarından bir görünüş

Yöre sakinleri için bütünüyle hayvancılık faaliyeti en önemli ekonomik etkinliktir. Pazarlama alanında karşılaşılan sorunlar ise, yöre hayvancılığının gelişimini büyük ölçüde engellemektedir. Yörede kurulan

haftalık hayvan pazarında, hayvanlar gerek komşu ilçelerden gerekse yöre halkı tarafından alıcı bulmaktadır. Devrekani pazarı bu yüzden canlı hayvan pazarlanmasında önemli organizasyon rolü üstlenmiş durumdadır. Ancak hayvancılığın gelişimi için daha ileri derecede özellikle kooperatifleşme şeklinde organizasyona ihtiyaç vardır.

Hayvancılık alanında ekstansif metodların kullanılması sebebiyle yetiştirilen hayvan ırklarının et, süt verimleri düşük kalmaktadır. Bölge hayvancılığında yerli ırklar hakim durumdadır. Ancak zaman zaman et ve süt verimi yüksek hayvan ırklarının beslenmesi de denenmiştir. Kültür ırkları ile yerli ırkların birleştirilmesi sonucunda elde edilen melez ırk da, kısa sürede çevre şartlarına uyum sağlamıştır. Dolayısıyla mera hayvancılığına uyum sağlayabilen ırkların seçilmesi ve modern ahırlarda beslenmesi, ayrıca salgın hastalıklara karşı tedbir alınması gerekmektedir.

Yörede şap, yanıkara gibi hastalıklar zaman zaman salgınlaşarak hayvancılığı olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Yaygın hastalıklara karşı mücadele Devrekani İlçe Müdürlüğünce yürütülmektedir. Ancak bu çalışmaların daha da yaygınlaştırılması gerekmektedir.

5.3. Ormancılık

Devrekani orman alanı bakımından zengin sayılır. İlçe arazisinin yaklaşık %21,9'unu ormanlık sahalar oluşturmaktadır. İlçede ormanın sınırları kuzeyde Bozkurt ve Küre ormanları, batıda Ağlı ormanları, doğuda Taşköprü ormanları ve güneyde Kastamonu ormanları ile sınırlıdır.

Foto 45: Devrekani'de koru ormanından bir görünüş

İlçe toprakları içinde Küre Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı Devrekani ve Şenlik olmak üzere iki bölge şefliği bulunmaktadır. İlçe sınırları içindeki 80654 hektar orman alanının; 12520 hektarı koru ormanı,

16071 hektarı çok bozuk orman, 52063 hektarı da ormansız sahalardır. Devrekani İşletme Şefliği'nin genel alanı ise 52138 hektar olup; bunun 5759 hektarı koru ormanı, 8556 hektarı bozuk orman, 37823 hektarı ormansız sahalardır.

Bu ormanlardan yıllık olarak yaklaşık 8000 m³ üretim yapılmakta olup; bu kesimler bozuk ormanların ıslah edilmesi için amaçlı kesimler oluşturmaktadır. Kesim

sonuçlarında pazarlama sıkıntısı yoktur. Bir kısmı orman köylüsünün ihtiyacına verilirken diğer bir kısmı da açık artırma veya tahsis yoluyla piyasaya satılmaktadır.

Tablo 77: Devrekani ve Şenlik Orman İşletme Şefliği Üretim Miktarları (2004)

Ürün	Devrekani Orman İşletmesi	Şenlik Orman İşletmesi
Çam Kağıtlık Odun	544 m ³	248 m ³
Çam Tomruk	364 m ³	-
Çam Maden Direk	155 m ³	-
Gökmar Tomruk	1192 m ³	199 m ³
Gökmar Kağıtlık Odun	543 m ³	788 m ³
Yapraklı Yakacak Odun	1745 ster	26 ster
Yapraklı Lif Yonga Odunu	505 ster	-
İbrelî Lif Yonga Odunu	5738 ster	6168 ster
İbrelî Yakacak Odun	1049 ster	977 ster

İlçede ormanlık sahalarda genelde sert kışlara dayanıklı çam (karaçam, sarıçam), gökmar, meşe, kayın, kavak ve söğüt ağaçları yanında maki tipinde kısa kıraç arazi tipi ağaçlara da rastlamak mümkündür.

Devrekani İşletme Şefliği'nin en büyük yerleşim merkezi şefliğe adını veren Devrekani ilçesidir. Kuzeyden güneye doğru; Sökü, Geriç, Kuzköy, Kırıcık, Akın mahalleleri, Öncüler, Kutucalar, Başakpınar, Ebrek, Kiren sökü, Kulaksızlar, Çorbacı, Contay, Yukarıbel, Ovacık, Karaoğlan köy ve mahalleleridir. Bu bölgelerde halkın geçim kaynağının büyük bir kısmını hayvancılık ve tarım oluşturmaktadır. İşletme Şefliği'nin Yaralığöz bölgesi dışındaki yerlerde ormanların çok az ve üretime elverişli olması, halkın ormancılık çalışmalarına bir katkısı bulunmamaktadır. Yaralığöz ormanlarının nüfusa göre az olması buradaki halkın ormandan yeterli olarak yararlanamamasına neden olmaktadır. Halkın geçim kaynaklarının büyük bir kısmını hayvancılık oluşturmaktadır.

Yaralığöz yöresindeki halk ormancılık çalışmalarından kişisel ihtiyaçlarının karşılanması yanında kesme, taşıma, depolama, bakım, ağaçlandırma, koruma gibi çalışmalara katılma biçiminde yararlanmaktadır. Ayrıca orman yol onarımları ve diğer inşaatlarda bu insanlara yaptırılmıştır. Halk hayvanlarını bu ormanlarda veya bitişğinde otlatmaktadır. Ancak düzensiz ve usulsüz otlatma orman varlığını ve devamlılığını tehdit etmektedir. Diğer yörelerdeki halk ormandan çok kısıtlı bir şekilde yararlanmaktadır.

Üretim ormanının bulunduğu Yaralığöz yöresinde halk; tarla açmak, usulsüz kesim, hayvan otlatmak suretiyle ormanlara zararlı olmaktadır. Çoğalan halkın kısıtlı geçim olanakları, yine kısıtlı orman arazisi ve varlığına karşı daha da azalmaktadır.

Ormandan kazanılan araziler eğimin fazlalığı nedeniyle erozyona uğramakta ve verimsiz alanlar olarak yok olmaktadır. Diğer yörelerde daha önceleri olumsuz yönde yapılan uygulamaları şimdiki ormanların küçük parçalar haline ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıya gelmesi karşısında ormanı koruma zorunluluğu doğmuş, yapılan müdahaleler azalmıştır.

Nüfusun artması, halkın kısıtlı ormancılık çalışmalarından aldığı payı azaltmaktadır. Entansif bir ormancılık bu kaynağı büyültebilir. Fakat halkın diğer iş kollarına da ihtiyacı vardır. Bilhassa modern hayvancılık ve tarım halkın gelir düzeyini yükseltecek; ayrıca ağaca bağlı el sanatları ve atölyeler ile arıcılık civarda büyük bir güç oluşturabilir. Ekonomik olarak güçlenen halkın ormana yapacağı etkinin olumlu olacağı doğaldır.

İlçede Bingıldayık köyünde 5000 m³ kapasiteli bir orman deposu bulunmaktadır. İlçede orman sahalarında planlama dahilinde gençleştirme ve ağaçlandırma çalışmaları yapılmakta olup Başakpınar ve Uludere serilerinde 3500 hektar alan ağaçlandırma sahası imar edilmiştir.

Orman sahalarında yangına hassas mntikalar olmayıp, sık ve büyük çapta yangın olmamıştır. Ancak anız yakma, çoban ateşi ve piknik gibi konular tehlike arz etmektedir. Mevsimlik işçi ve diğer memurlar ile yangın ekibi kurulmuş ve hazır tutulmaktadır. Göynüklü kulesi de yangın ihbarları için devamlı faaliyette tutulmaktadır.

5.4. Ulaşım

Foto 46: Devrekani-Kastamonu karayolu

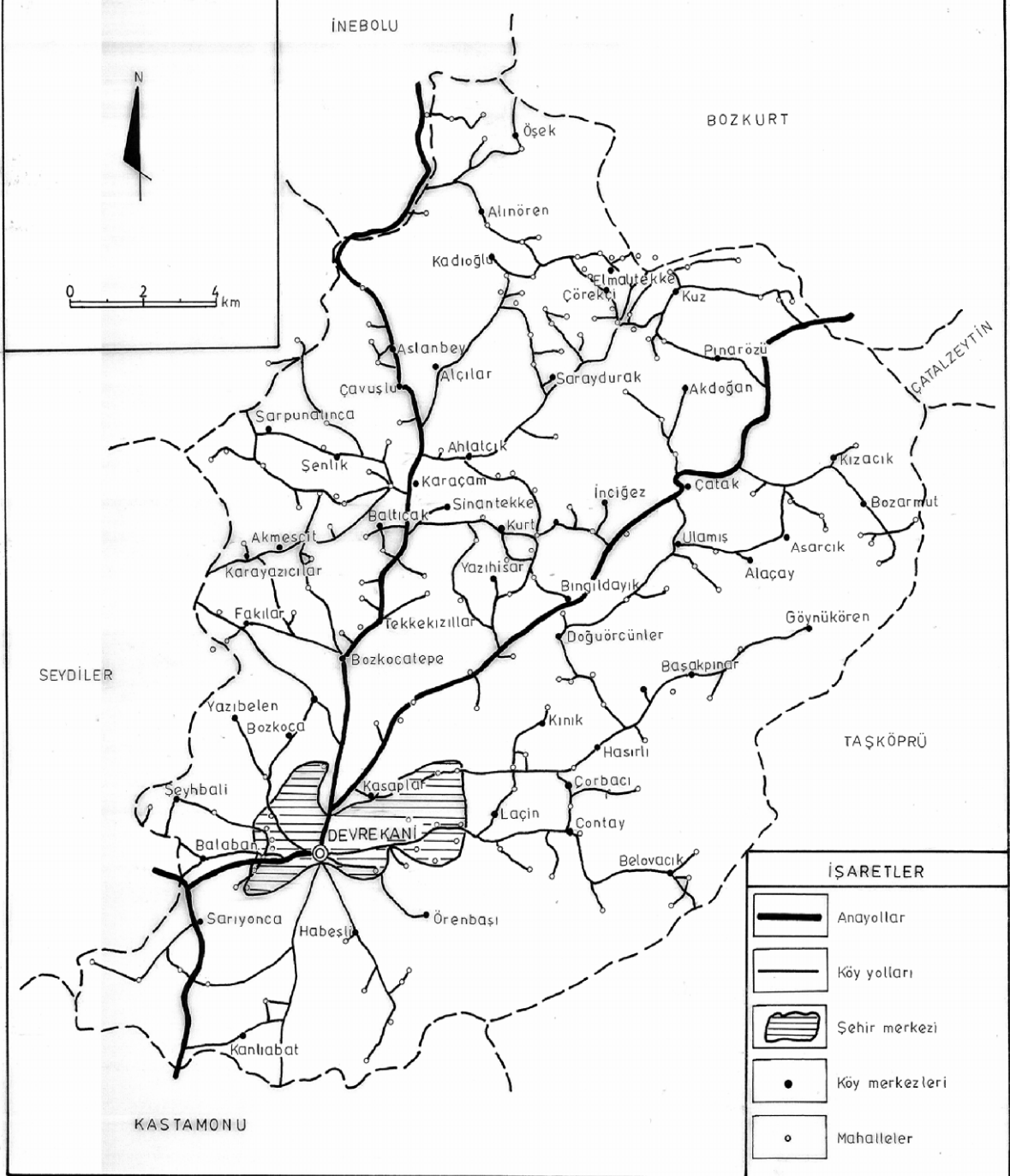
Devrekani’de ulaşım karayolu ile sağlanmaktadır. Bunun dışında başka bir ulaşım biçimi yoktur. Devrekani-Kastamonu arası 30 km. olup, yol güzergahı 1977 yılında değiştirilerek asfaltlanmıştır. Ayrıca Devrekani-Kastamonu yolu üzerinden bir sapma ile 11 km’lik bir mesafe alarak Seydiler ilçesine ulaşmak mümkündür.

Tablo 78: Devrekani İlçesi'nde Karayolu Uzunluğunun Yerleşmelere Göre Durumu (km)					
Yerleşim Adı	İlçeye Uzaklığı	Asfalt Yol	Stabilize Yol	Tesviye Yol	Ham Yol
Ahlataçık	21	14	7	-	-
Akçapınar	7	5	27	-	-
Akdoğan	26	20	-	-	6
Akmescit	24	8	-	-	16
Alaçay	28	11	-	-	12
Alçılar	25	14	11	-	-
Alınören	33	11	12	-	10
Arslanbey	28	14	14	-	-
Asarcık	27	23	14	-	-
Balabanlar	5	4	1	-	-
Baltıcak	16	13	5	-	-
Başakpınar	27	-	27	-	-
Başakpınartepe	23	-	23	-	-
Belovacık	18	18	-	-	-
Bıngıldayık	13	12	1	-	-
Bozarmut	31	25	6	-	-
Bozkoca	8	-	8	-	-
Bozkocatepe	10	8	2	-	-
Çatak	21	20	1	-	-
Çavuşlu	23	14	9	-	-
Çontay	12	12	-	-	-
Çorbacı	12	12	1	-	-
Çörekçi	32	22	-	-	10
Doğuoğruncüler	15	12	3	-	-
Elmalitekke	35	20	15	-	-
Erenler	35	14	21	-	-
Fakılar	18	8	-	10	-
Göynükören	29	-	29	-	-
Habeşli	4	-	4	-	-
Hasırlı	19	-	19	-	-
İnciğez	18	15	3	-	-
Kadioğlu	31	14	17	-	-
Kanlıabat	9	8	1	-	-
Karaçam	19	14	5	-	-
Karayazıcılar	24	6	18	-	-
Kasaplar	6	5	1	-	-
Kınık	11	5	6	-	-
Kızacık	29	25	4	-	-
Kurtköyü	13	11	2	-	-
Kuzköy	34	25	9	-	-
Laçın	10	10	-	-	-
Örenbaşı	8	-	8	-	-
Pınarözü	30	22	8	-	-
Saraydurak	31	14	17	-	-
Sarıyonca	8	8	-	-	-
Sarpunalınca	28	14	14	-	-
Selahattin	16	15	1	-	-
Sinantekke	14	12	2	-	-
Şenlik	16	14	2	-	-
Şeyhbalı	13	14	2	-	-
Tekkekızılılar	9	8	1	-	-
Ulamış	21	11	10	-	-
Yazıbelen	11	-	11	-	-
Yazıhisar	19	15	4	-	-

ŞEKİL 64 : DEVREKANI İLÇESİ VE
KÖYLERİNİN ULAŞIM HARİTASI

İlçe Kastamonu-Devrekani-Abana-Bozkurt-Çatalzeytin ve Ayancık istikametine devam eden karayolu üzerindedir. Kastamonu-İnebolu karayolunun da 5 km. doğusundadır.

Karayollarında bölge içi ulaşımı sağlayan köy yolları önem teşkil etmektedir. Köy yollarının büyük kısmını asfalt ve stabilize yollar oluşturur. Küçük bir kısmı da ham yoldan oluşur (Tablo 78). İlçenin her köyü ile rahatlıkla ulaşım sağlanabilmektedir. Yaz mevsiminde her köye taşıtla gitmek mümkündür. Kışları ise ham yollarda traktörlerle ulaşmak mümkündür. Kış mevsiminin uzun ve sert geçtiği yüksek sahalarda köylerin bir kısmının uzun bir süre Devrekani İlçe merkeziyle bağlantıları kesilebilmektedir. Alçak sahalardaki köylerin yolları ise maksimum bir hafta süreyle kapanmaktadır. Böylece kış mevsiminde köy yollarının bir kısmıyla ulaşım bağlantısı kopmakta ve bu yönlü büyük sıkıntılar yaşanmaktadır.

1999 yılı itibariyle 567 km. asfalt yol, 457 km. stabilize yol, 10 km. tesviye yol, 54 km. ham yol olmak üzere 1088 km. uzunluğunda bir karayolu ulaşım ağı bulunmaktadır. Karayollarının % 52,1'ini asfalt kaplama, %42'sini stabilize, %5'ini de ham yollar oluşturur (Tablo 78, Şekil 64).

Gerek saha içerisindeki ulaştırmada, gerekse saha dışındaki yerleşmelerle bağlantıların sağlanmasında Devrekani ulaşımın odak noktası konumundadır. Devrekani ilçe merkeziyle köyler arasında minibüs seferleri düzenlenmektedir. Bunun dışında zaman zaman otomobil ve traktörlerden de yararlanılmaktadır. Dışarıya bağlantı Devrekani ilçe merkeziyle sağlanmaktadır. Devrekani-Kastamonu arasında ulaşım, her gün düzenli olarak her yarım saatte hareket eden minibüslerle sağlanmaktadır. Ayrıca ilçeden İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlerimize hareket eden otobüs firmalarında ulaşım da önemli yere sahiptir.

İlçenin belli-başlı merkezlere olan uzaklığı aşağıdaki gibidir:

Devrekani-Kastamonu	30 km
Devrekani-İnebolu	70 km
Devrekani-Küre	40 km
Devrekani-Bozkurt	68 km
Devrekani-Taşköprü	75 km

Devrekani-Ankara	287 km
Devrekani-İstanbul	536 km

Türkiye genelinde olduğu gibi araştırma sahasında da 1980’li yıllarda haberleşme alanında önemli gelişmeler sağlanmıştır. İlçe merkezi ve köylerde telefonu bulunmayan köy ve kimse yoktur.

5.5. Sanayi ve Madencilik

Değişik hammaddeler ve yarı işlenmiş malların, fabrikalarda yada atölyelerde işlenerek, yapılmış mallar durumuna getirilmesi, üretim faaliyet ve tekniklerine, sanayi ya da endüstri denir¹⁷² (Doğanay-1995; s.384).

Bir yerleşim biriminde sanayinin gelişmesi, o bölgedeki potansiyele bağlıdır. Devrekani ilçesinde de büyük çaplı sanayi kuruluşları yoktur daha çok tarımsal ham maddelere dayalı sanayi tesisleri yer alır. İlçede bir adet yem fabrikası, dört adet un fabrikası, ayrıca küçük çaplı imalat atölyeleri mevcuttur.

Foto 47: Devrekani Yem Fabrikası A.Ş.

Devrekani A.Ş. Yem Fabrikası; 1985 yılında hizmete giren fabrika, 1993 yılında özelleştirilmiş fakat verimli bir çalışma göstermeyerek kapanma seviyesine getirilmiş ve devlet tarafından el konulan fabrika yapılan ihale ile 13.08.1998 tarihinde Devrekani A.Ş. tarafından satın alındı. 1999 yılı Mayıs ayında üretime başlayan fabrika ilçe halkının yem ihtiyacını karşılamaktadır. Fabrikada bir yönetici, üç memur ve sekiz işçi çalışmakta, aylık 600-800 ton büyük ve küçük baş hayvan yemi üretilmektedir¹⁷³ (Çörekçi-2005; s.99).

İlçenin tarıma dayalı ekonomisi ve tahıl üretiminin fazla olması sebebiyle un sanayisi de gelişmiştir. İlçede kurulu bulunan dört adet un fabrikası hem ilçenin

ihtiyacını, hem de çevre ilçelerin un ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Ayrıca çalıştırdıkları insan gücü ile de ilçe ekonomisine katkıda bulunmaktadır. Bunların haricinde bazı köylerde ve ilçe merkezinde elektrikle çalışan küçük çaplı un ve hayvan yemi üretimi yapan değirmenler mevcuttur.

Foto 48: Devrekani Sanayi Sitesi

Orman ürünlerinin işlendiği üç adet modern şerit atölyeleri, marangoz ve mobilya atölyeleri, demir doğrama, soba imalat, traktör römorku imalatı, tornacı, motorcu, kaportacı, oto elektrik ve tarım alet ve makineleri bakım ve onarım işlerinin yapıldığı küçük sanayi sitesinde 100 adet dükkan yapılarak 1991 yılında hizmete sokulmuştur¹⁷⁴ (Çörekçi-2005; s.100).

Ayrıca bir adet küp şeker imalathanesi, bir adet plastik doğrama atölyesi, yaklaşık 80 adet işyeri mevcuttur¹⁷⁵ (Çörekçi-2005; s.100).

Foto 49: Kanhabat köyü çevresindeki mermer işletmesi

Devrekani yer altı kaynakları bakımından gerçek anlamda bir taramadan geçirilmemiştir. Son yıllarda Kanlıabat köyü ve çevresinde bol miktarda ve kaliteli mermer yatakları bulunmuş ve işletilmeye başlanmıştır. Ayrıca 40 yıl önce Laçın köyü Sıpacı mahallesinde krom madeni bulunmuş, 5 yıl kadar işletildikten sonra çalışmalar durdurulmuştur.

Ahlatçık Köyü yöresinde ve başka yerlerde kömür olmakla birlikte rezerv miktarları hakkında bilgimiz yoktur¹⁷⁶ (Alp-1997; s.50). İlçe topraklarında krom, manganez, amiyant ve simli kurşun cevherleri tespit edilmiştir¹⁷⁷ (Ozanoğlu-1958; s.31).

5.6. Ticaret

Kazanç sağlamak amacıyla mal alıp satma faaliyetine ticaret denir¹⁷⁸ (Doğanay-1995; s.515). Devrekani ilçesinde ticari aktivite yeterli derecede canlılık kazanmamıştır. Sanayileşme ve şehirleşme alanındaki yetersizlikler ve pazarlamada karşılaşılan sorunlar ticari aktiviteyi zayıflatmaktadır. İlçenin ekonomik yapısı tarımsal üretim ve hayvancılığa dayalı olduğu için ticari aktivite bu yöne kaymıştır. Bu nedenle ziraat ürünleri, canlı hayvan alım-satımı, hayvansal gıdalar önemli yer tutar. Son yıllarda yapılan büyükbaş hayvan besiciliği ile de et ve mamulleri ticareti gelişmiş durumdadır. Ayrıca üretimi dışarıda gerçekleştirilen bir çok gıda maddesi ise ticarete konu olmaktadır.

Devrekani ilçesi Kastamonu'nun fonksiyonel etki alanı içerisinde bulunmaktadır. Ayrıca Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük merkezlerle ticari ilişkiler olsada, önemli boyutlarda değildir. Devrekani ilçe merkezi yörede üretilen tarım ve hayvansal ürünlerin bir kısmının tüketildiği, bir kısmınında yöre dışına pazarlandığı merkezdir. İlçenin pazarının Pazar günü olması da ticareti olumlu yönde etkilemektedir. Yerli esnaf için bu durum sıkıcı olmaktadır. Çünkü esnafın dinlenebileceği bir tatili yoktur.

Foto 50: Devrekani'de kesik pazarı

Devrekani pazarında bazı tarımsal ürünler, kesik pazarında köylü halkın yapmış olduğu hayvansal ürünler (tereyağı, yumurta, kesik gibi) ve ilçede yine Pazar günleri kurulan hayvan pazarında canlı hayvanlarda alıcı bulmaktadır.

2005 yılı itibariyle Devrekani'de 230 civarında ticari iş yeri bulunmaktadır. Bunlar arasında temel gıda, kahvehane, giyim gibi iş yerleri çoğunluktadır. Ticari aktivitenin düşüklüğü nedeniyle genellikle birden fazla mal bir arada pazarlanmaktadır. Gıda maddeleri satan iş yerlerinde mutfak eşyası, kırtasiye malzemesi, manifatura

malzemesi, dayanıklı tüketim malları da bulunmaktadır. Ticari iş yerlerinde çeşitli malların bir arada bulunması Devrekani ilçesinin ticari potansiyelinin düşük olduğunu göstermektedir. Ayrıca ilçede tarım alet ve makinaları ile motorlu vasıtaların ticareti de yapılmaktadır.

5.7. Turizm

Devrekani, temiz havası ve bozulmamış tabiatı ile özellikle yaz mevsiminde dinlendirici bir özelliğe sahiptir. Ancak konumu itibarıyla doğal güzellikler, tarihi ve turistik yerlerin azlığı sebebiyle turizm canlılığı çok azdır. Yaz aylarında serinliği ve büyük şehirlerin gürültüsünden kurtulmak isteyen gurbetçilerin köylerine ve evlerine geri dönerek bir süre burada dinlenmektedirler. İlçe pazarının Pazar günü olması nedeniyle çevre il ve ilçelerden gelenlerin çok olması ilçede Pazar günlerinin hareketli geçmesine neden olmaktadır.

Yazılı kaynaklarda ilçenin Osmanlılar zamanında da dinlenme yeri olarak seçildiği görülmektedir. İlçe 5000 yıl öncesinin uygar bir yerleşim yeri olarak tarih hazineleri ile doludur. Özellikle Kınık harabeleri (yer altı şehri) başta olmak üzere höyük ve ören yerleri bakımından zengin bir yapıya sahiptir.

Ayrıca gerek ormanların gerek barınma yerlerinin çok olması sebebiyle ilçe av turizmi bakımından da zengindir. Mevsimine ve kanunlara uyulduğu takdirde balık, karaca, tavşan, tilki, kurt, yaban domuzu, ördek vb. gibi av hayvanları ilçede bol miktarda bulunmaktadır.

İlçede eskiden panayır adı altında bir hafta süre ile yapılan ticari ve sosyal içerikli programlar kaldırılmış olup yerine sadece Pazar günleri yapılan ticari canlılık kalmıştır. Fatih Sultan Mehmet Han'ın İstanbul'un fetih yıldönümlerinde ise annesinin gelin olduğu Çayırıcık mahallesinde bir günlük fetih şöleni düzenlenmektedir.

İlçede turizm için gerekli alt yapı yeterli değildir. Belediyeye ait otel dışında konaklama yeri mevcut değildir. Yörede mesire ve dinlenme yeri olarak da Yaralıgöz dinlenme tesisleri, Alaman Çamlığı ile baraj ve göletler önemli yere sahiptir.

Alaman Dağı; ilçeye 7 km. uzaklıkta bulunan Bozkocatepe-Kurukavak köyü hudutları içinde olup, soğuk suyu, reçine kokan çamları ile ilçenin önemli mesire yerlerindendir. Henüz piknik ve konaklama tesisleri mevcut değildir¹⁷⁹ (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.12).

Yaralıgöz; Devrekani-Bozkurt yol güzergahında, Yaralıgöz dağının eteğinde bulunmaktadır. Doğal güzelliği, ilginç manzarası, temiz havası ve soğuk suyu ile herkesin dikkatini çekebilecek nitelikte önemli uğrak yerlerindendir. Ancak dinlenme tesisi yeterli değildir. Kayak ve teleferik tesislerin kurulması ve turizmin gerektirdiği diğer hizmetlerin getirilmesi halinde iç ve dış turizmin ilgisini çekebilecek yerlerdendir¹⁸⁰ (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.12).

İlçenin yaz turizmi açısından doğal güzellikleri yeterlidir. Yaralıgöze kayak tesislerinin kurulması halinde kış turizmi için cazip bir yer haline getirilebilir.

5.7.1. Tarihi ve Arkeolojik Değerler

Foto 51: Kınık köyü çevresindeki kazılar

Çok eski bir yerleşim alanı olan ilçe, barındırdığı tarihi ve kültürel eserlerle önemli bir yere sahiptir. Prof. Dr. Aykut Çınaroğlu başkanlığında 1994 yılında Kınık'ta başlatılan ve aralıklarla devam eden kazılarda çok sayıda paha biçilmez tarihi eser gün ışığına çıkarılmıştır. Kazılarda Hitit tarihine ait bugüne kadar bilinmeyen bir çok bilgi ve esere ulaşılrken, yer altı ve yerüstü olmak üzere iki de şehir bulunmuştur.

5.7.2. Eski devirlere Ait Tarihi Eserler

5.7.2.1. Tümülüsler

Arkeolog Ahmet Gökoğlu tarafından görülüp işaretlenen Devrekani merkez ve civar köylerinde olmak üzere 20 tümülüs vardır¹⁸¹ (Gökoğlu-1952; s.83). Bunlar ilçenin

güneyinde Mantarlık ve Bayram tepeleri, Laçın köyünde Celi deresinde üç tane tümülüs vardır. Habeşli köyünde Pınaz ve Oyalıkbaşı tepecikleri, Bozkocatepe köyünde Terüzi ve Hamlaca tepeleri, Müteveli köyünde Yığma tepe, Bingıldayık köyünde ve çevresinde ki Ulaş ve Kurt köylerinde de bir çok tümülüs vardır. Bunların birçoğunun kazıldığı ilgililerce görülmüştür¹⁸² (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.9).

5.7.2.2. Höyük ve Harabeler

Devrekani'nin Tekkekızılar köyünde eski devirlere ait bazı eserler çıkarılmıştır. Burasının eski devirlerde önemli bir yerleşim yeri olduğu çıkan eserlerin özelliklerinden anlaşılmaktadır. Köy halkı burada bir lahit ve halen Kastamonu müzesinde olan kabartma at heykeli çıkartılmıştır¹⁸³ (Alp-1997; s.38).

Bu heykel Tekkekızılar Köyünün Tekke Mahallesiindeki Şenlik Dede mezarının yanında bulunmuştur. Tahminen 200 kg. ağırlığında, 1.70 m. eninde derinliği ise 1,80 m. civarındadır. Bu heykel şu anda Kastamonu Müzesinde sergilenmektedir¹⁸⁴ (Yaman-1935; s.66).

Kınık köyünün Bayram Tepesi merkezinde Kızılkise ve Asarcık köyü arasında ve Yazıhisar köyünde de eski eserlerin olduğu ilgililerce tesbit edilmiştir. Ayrıca Yazıbelen (Kırvaç) köyünün Ören mevkiinde tarla içindeki kalede ciddi bir araştırma yapılmamıştır. Kastamonu müzesinde bulunan kabartma at heykeli düz bir mermer üzerinde kabartma olarak nakşedilmiş olup 200 kg. ağırlığındadır. At resminin eni 1.70 m., derinliği ise 1.80 metredir¹⁸⁵ (Alp-1997; s.38).

5.7.2.3. Kaya Mezarları

Foto 52: Çayırıcık Mahallesiinde Aslan Heykeli

Paflagonya çağına ait kaya mezarları genellikle akarsu boylarında bulunmaktadır. Çünkü Paflagonyalı'lar akarsu boylarında yaşıyorlardı¹⁸⁶ (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.12).

Devrekani’de kaya mezarlarından başlıcası İnciğez köyündedir. Mezarlar köyün ortasında bulunan 40 m. boyunda, 8 m. yüksekliğindeki bir kayanın oyulması ile yapılmıştır. Biri altta, ikisi üstte olmak üzere ayrıca Çayırıcık mahallesinde Romalılardan kalma ve yarısı toprağa gömülü bir arslan heykeli de mevcuttur¹⁸⁷ (Alp-1997; s.39).

5.7.3. Anadolu Selçukluları ve Osmanlı Devirleri Eserleri

5.7.3.1. İsmail Bey Cami

Foto 53: İsmail Bey Cami

Devrekani’nin İsmail Bey mahallesinde bulunmaktadır. Cami daha sonraki yapılan tamirlerle orjinallliğini kaybetmiştir. Candaroğulları beyliği devrinde yapılan caminin kitabesi olmadığı için yapılış tarihi kesin olarak bilinmez. Sadece Candaroğullarından İsmail Bey

tarafından yaptırıldığı bilinmektedir. Candaroğulları, uzun müddet Devrekani’yi yerleşme yeri olarak kullandıklarından belki yapı o devre içinde inşa edilmiş olabilir. Bu durumda yapının inşa tarihi 15. yy. ortalarında olması muhtemeldir¹⁸⁸ (Öner- 1996; s.55).

Cami, moloz taşından harçla yapılmıştır. Çatısı ahşap döşeme, tavan ve minberi tahta, mihrabı alçı, minaresi tuğladır. Caminin yanına yakın zamanda yeni minare yapılmıştır. Yapı İsmail Bey tarafından yaptırıldığı için tarihi değeri fazladır, mimari değeri devamlı değişikliğe uğradığı için kalmamıştır¹⁸⁹ (Öner-1996; s.55).

5.7.3.2. Kırvaç (Yazıbelen) Cami

Cami, Devrekani’nin kuzeybatısındaki Kırvaç (Yazıbelen) köyünde bulunmaktadır. 1159 Hicri (1746 Miladi) yılında Reis-ül Kuttap Hacı Mustafa Efendi tarafından Küre emiri İbrahim Ağa’nın ilgilenmesi ile tamir ettirildiği anlaşılmaktadır.

İnşa edeni kesin olarak bilinmemektedir. Fakat halk arasında dolaşan rivayete göre cami 400 sene evvel inşa edilmiştir. Ne zaman inşa edildiğini bildiren kaynak yoktur¹⁹⁰ (Öner-1996; s.57).

Yapının çok basit genel görünüşe sahiptir. Moloz taşından yapılmış, üzeri sıvanmıştır. Ahşap malzeme de kullanılmıştır. Çatısının üzeri kiremit örtülü ve yapı dikdörtgen planlıdır. Caminin kuzey cephesi önüne sonradan ilave edilmiş kısım bulunmaktadır¹⁹¹ (Öner-1996; s.58).

5.7.3.3. Balabanlar Cami

Cami, Devrekani'nin batısında Balabanlar köyünde bulunmaktadır. 1284 Hicri (1867 Miladi) yapıldığı tahmin edilen camiyi kimin yaptırdığı bilinmemektedir¹⁹² (Gökoğlu-1952; s.235).

Cami, 1302 Hicri (1904 Miladi) yılında tamir ettirilmiştir. Duvarları tuğla taştan yapılmış, üzeri sıvanmıştır. Ahşap malzemede kullanılmış, üst örtüsü ise kiremittir. Cami dikdörtgen plan gösterir. Caminin tavanının ortasında süsleme mevcut olup, ahşaptır. Minare çatının üzerinde yükselmektedir. Kürsü kısmı kesme taştan yapılmıştır. Şerefe tuğladan yapılmış, üzeri boyanmıştır¹⁹³ (Öner-1996; s.63,64).

5.7.3.4. İnciğez Cami

Cami, Devrekani'nin kuzeyindeki İnciğez köyünde bulunmaktadır. Bina moloz taşından harçla yapılmıştır. Çatısı ahşaptır. Kapısının üzerinde şu anlamda kitabe vardır. “Bu mübarek mescid 859 Hicri yılı Recep ayının evvelinde yapıldı.” 1454 yılında İsmail Bey'in hükümdarlığı zamanında yapılmıştır.

5.7.3.5. İsmail Bey Hamamı

Hamam ilçe merkezindedir. İsmail Bey Hamamı Çobanoğulları çağına ait olup, İsmail Bey mahallesindedir. İsmail Bey tarafından yaptırılmış ve İsmail Bey camii'ne vakfedilmiştir. Şimdi bir çok kısımları yıkılmış ve harabe halindedir¹⁹⁴ (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.11).

Foto 54: İsmail Bey Hamamı

Tesbitlere göre bina moloz taştan harçla yapılmıştır. 12 * 9 m'lik soyunma yeri ahşaptır. 3,20 m.den büyük olmak üzere üstü kubbeli dört tane halveti vardır. Bunların iki tanesi sağda, iki tanesi de soldadır. Önce soyunma yerinden üzeri kubbeli soğuk

halvete oradan da bir kapı ile sağındaki diğer halvete girilir. Halvetlerin üzeri kubbelidir¹⁹⁵ (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.11).

5.7.3.6. Çayırıcık Hamamı

Çayırıcık mahallesinde moloz taşından harçla yapılmıştır. Hamam Fatih'in annesi Hatice Alime Hüma Hatun'un gelinliği olarak yapılmıştır¹⁹⁶ (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.11).

Foto 55: Çayırıcık Hamamı

9*8 m.den büyük soyunma yeri ahşaptır. Hamamın 2,5 m. olan bir giriş aralığı ile aynı büyüklükte birbiri içinden geçilen ve bir hizada üç tane halveti vardır. Halvetlerin üzeri kubbelidir. Hamam Çayırıcık Mahallesi'nden önce Emirhaliloğlu sülalesi sonrada Ahmet ve Mehmed

Güney'in tasarrufundadır. Yakın zamana kadar faaliyet göstermiş olmasına rağmen şu anda faal değildir¹⁹⁷ (Devrekani Kaymakamlığı-1996; s.11).

6. BÖLÜM: TEMEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

6.1. Fiziki Çevre Şartları İle İlgili Sorunlar

Devrekani ve çevresinde dağlık alanların ve yüksek plato alanlarının bulunduğu kesimler; eğim değerinin yüksek olduğu, akarsularla parçalanmış alanları oluşturur. Bu alanlarda iklim şartlarının da elverişsizleşmesi sebebiyle tarım faaliyetleri büyük ölçüde sınırlandırılmıştır. Bitki örtüsünün tahrip edildiği yerlerde, eğim değerlerinin fazla olması sebebiyle toprak erozyonu önemli ölçülere ulaşmıştır.

Sahada özellikle Kınık çevresindeki kalkerli platoların önemli yer tutması tarım alanlarını sınırlamaktadır. Ayrıca bu bölgeler çayır-mera alanı olarak da fazla önem taşımamaktadır.

Sahada iklim şartları ile ilgili bazı sorunlar vardır. Sahadaki yağış rejimi ve sıcaklık şartları bazı sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. Sahada sulama imkanının kısıtlı olduğu sahalarda tarımsal üretim daha çok tabiat şartlarına bağlılık gösterdiğinden, son derece istikrarsızdır. Sahanın su potansiyelinden azami ölçüde tarım alanında yararlanmak için kanal çalışmaları yapılmalıdır.

Yüksek plato alanlarına ve dağlık sahalara geçildikçe yağış değerlerinde artış olsa da, buralarda düşük sıcaklıklar önemli sorunlar yaratmaktadır. Kış mevsiminin uzun ve sert geçmesi ekonomik faaliyetleri sınırlandırmaktadır. Ayrıca kış mevsiminde yüksek kesimlere önemli ölçüde kar yağmaktadır. Sıcaklıkların düşük olması sonucunda yağın karın uzun süre yerde kalması sonucu ulaşım olumsuz yönde etkilenmektedir. Yüksek kesimlerdeki köylerin kış mevsiminin önemli bölümünde ilçe merkezi ile bağlantıları kesilmektedir. Özellikle ilkbahar ve sonbahar mevsimlerinde görülen donlar, vejetasyonun başlama ve bitiş tarihlerini etkileyerek, vejetasyon süresini kısaltmaktadır. Bu durum doğal bitki örtüsü üzerinde olumsuz etkiler ortaya çıkarttığı gibi, tarımsal ürünlerin ekilişinde ve üretiminde olumsuzluklara neden olmaktadır.

Devrekani ilçesi çevresinde orman örtüsü halk tarafından; tarla açmak, usulsüz kesim, hayvan otlatmak suretiyle tahribe uğramış, tahrip edilen sahalarda kurakçıl olan step elemanlarında artış görülmüştür. Orman tahribini önlemek için bu sahalarda modern hayvancılık ve tarım yapılarak halkın gelir düzeyini yükseltmek gerekmektedir. Ayrıca ağaca bağlı el sanatları ve atölyeler ile arıcılık civarda büyük bir güç

oluşturabilir. Ekonomik olarak güçlenen halkın ormana yapacağı etkinin olumlu olacağı doğaldır.

Sahada zeminin geçirimli oluşu, tahrip edilen sahalarda eğim fazlalığı dolayısıyla toprağın taşınması kolaylaşmıştır. Bu sahalarda toprak erozyonunu önlemek için , bitki örtüsünün korunması ve ağaçlandırma yapılması gerekmektedir. Ayrıca tarımsal alanlarda erozyonu önleyeci sürüm şeklinin uygulanması gerekmektedir.

Devrekani havzasında bazı yerlerde alüvyal tabanda drenaj problemi yaşanmakta ve yer yer bataklıklara neden olmaktadır. Drenaj bozukluğu olan bu topraklar kısa sürede drene edilerek, tarıma kazandırılmalıdır.

6.2. Beşeri Özelliklerle İlgili Sorunlar

Araştırma sahasındaki en önemli sorunlardan bir tanesi göç olayıdır. İlçede 1965 yılına kadar artan nüfus, 1965 yılından itibaren azalmaya başlamıştır. Bu azalmanın en önemli nedeni sanayi merkezlerine ve komşu illere verilen göçlerdir. 1997 yılı Nüfus Sayımına göre ilçe nüfusu 13995 olarak gerçekleşmişse de Nüfus Kayıtlarından alınan bilgilere göre de ilçe nüfusu 56896 olarak gözükmektedir. Aradaki 42901 kişi İstanbul, Ankara, Kastamonu olmak üzere çeşitli illere göç etmiştir. Göçler sonucunda köylerin bir kısmı boşalma durumuna gelmiştir. Özellikle kadın nüfus miktarının, erkek nüfustan fazla olması göçlere daha çok erkek nüfusun katıldığını ve göçlerin iş bulma amaçlı olduğunu göstermektedir. Sahadaki aşırı göç akımını durdurmak için acil olarak ekonomik tedbirlere ihtiyaç vardır. Ekonomisi hayvancılık ve tarıma dayalı olan yörede bu ekonomik faaliyetleri geliştirecek teşvik tedbirlerine başvurulmalıdır. Özellikle Devrekani İlçe merkezinde ve sahanın çeşitli yerlerine dengeli biçimde ev ve atölye tipi sanayi faaliyetleri yaygınlaştırılmalıdır. Bu küçük sanayi kuruluşlarının ham maddeleri yöreden sağlanmasına özen gösterilmelidir. Böylece nüfusun büyük kısmı istihdam edilerek göçler önlenmiş olacaktır.

Sahada eğitim-öğretim alanında da problemler vardır. Öğrenci nüfusu ilköğretim kademesinde yoğunluk gösterirken lise kademesinde önemli ölçüde azalma göstermektedir. Bu durumun da nedeni okul çağındaki nüfusun üretim faaliyetlerine katılması ve kız çocuklarının genelde ilköğretimden sonra eğitim faaliyetlerine

katılmamalarıdır. Ayrıca hemen her köyde ilkokul olmasına karşın, birçok köyde aşırı göç nedeniyle öğrenci yetersizliği yüzünden okullar kapalı bulunmaktadır. Bu durumda olan köylerin öğrencileri Devrekani İlçe merkezindeki Celal Budak İlköğretim Okulu ve Şenlik Yatılı İlköğretim Bölge Okulunda taşınalı sistemle okumaktadırlar. Araştırma sahasında eğitim-öğretim alanında yaşanan diğer önemli bir problem de öğretmen, dersane, araç-gereç yetersizlikleridir. Eğitim-öğretim alanında yaşanan sıkıntıların giderilmesi için, okullar daha çok yatılı ilköğretim okulu şeklinde inşa edilmelidir. Böylece ulaşım imkanı iyi olmayan, kış mevsiminde ulaşımında aksamalar görülen köylerin çocuklarına daha rahat eğitim-öğretim imkanı sağlanmış olacaktır. Öğretimde kaliteyi artırmak için öğretmen, dersane, araç-gereç gibi eksiklerin giderilmesi gerekmektedir. Bazı köylerde öğrenci sayısının az olması nedeniyle okulları kapalı olan öğrencilerin taşınalı sistemle belli okullara götürülmeleri uygun tedbirler arasındadır. İlköğretim sonrasında öğretim basamaklarına kız çocuklarının katılımını artırmak amacıyla; anne ve babaların bu konuda eğitilerek, bilgilendirilmeleri gerekmektedir.

Sağlık alanında en önemli sorun ise, sağlık kuruluşları, doktor, personel ve donanım eksikliğidir. Özellikle yapılan 11 köy sağlık evi personel ataması yapılamadığından atıl durumdadır. Diğer bir sorun ise mevcut sağlık kuruluşlarının saha geneline eşitsiz bir şekilde dağılmış bulunmasıdır. Bu sorunların önlenmesi için sahaya yeni sağlık ocak ve evlerinin kurulması, yapımı devam eden Çörekçi Sağlık Ocağı inşaatının bir an önce tamamlanarak hizmete açılması gerekmektedir. Ayrıca İlçe Devlet Hastanesine genel cerrahi ve dahiliye uzmanı başta olmak üzere doktor ve yardımcı personel ataması, 11 köy sağlık evine personel ataması yapılması gerekmektedir. Böylece Kastamonu Devlet Hastanesindeki yığılmaların önüne büyük ölçüde geçilebilecektir.

Dağınık yerleşme tipinin fazla görüldüğü sahada aşırı göç nedeniyle köylerde nüfus oldukça azalmıştır. Bu durum ise birçok sosyal hizmetlerin kır yerleşmelerine götürülmesini engellemektedir.

İlçede içme suyu yeterli düzeyde olup kanalizasyon şebekesi yetersizdir. Özellikle Teke Deresine açıktan akıtılan atık sular kapalı kanal içerisine alınarak şehir

dışına çıkarılmalı ve dinlenme havuzlarından geçirilerek Devrekani Çayına akıtılmalıdır.

6.3. Ekonomik Özelliklerle İlgili Sorunlar

Araştırma sahasında hayvancılık ve tarım olmak üzere iki temel faaliyete bağlı bulunmaktadır. Tarım ve hayvancılık alanında birçok problemler vardır. Tarım alanındaki problemlerin en önemlisi tabiat şartlarına bağlılıktan kaynaklanan üretim ve verim istikrarsızlığıdır. Tarım alanlarının küçük bir kısmında sulamalı tarım yapılabilmektedir. Yörede daha çok üretim yağış şartlarına bağlıdır. Alüvyal sahalarda drenaj bozukluğu görülmektedir. Tarımsal üretimi artırabilmek için su kaynaklarından ve yer altı sularından azami ölçüde yararlanmak gerekir. 1998 yılından bu yana inşaatı devam eden Kulaksızlar barajının bir an önce bitirilerek faaliyete geçirilmesi sağlanmalıdır. Beyler Barajı sulama kanallarının tamamının faaliyete geçirilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca drenaj bozukluğu olan topraklar drene edilerek tarıma kazandırılmalıdır.

Tarım da diğer bir sorun da toprak mülkiyetine dayanmaktadır. Tarım alanları miras yoluyla parçalanarak, işlenemeyecek ölçüde küçülmektedir. Tarımda uygulanan metotlar ise geleneksel tarzda sürdürülmektedir. Zirai mücadeleye gerektiği ölçüde önem verilmemektedir. Ayrıca tarımsal alanda önemli bir sıkıntı da yeterli pazarlama organizasyonunun olmayışıdır. Her aile ürününü kendisi pazarlamak zorunda kalmaktadır. Tüccar ve aracılardan pazarlamada yer alması da çiftçinin gelirini azaltmaktadır.

Bu sorunların önüne geçebilmek için; tarım alanlarının miras yoluyla parçalanmasının önüne geçilmelidir. Parçalanmış alanlar birleştirilmelidir. Üretim ve verimin artırılması için geleneksel metotlardan vazgeçilmelidir. Kaliteli tohum, uygun gübre kullanımı ve zirai mücadele için çiftçiler yeterince bilgilendirilmelidirler. Bu görev İlçe Ziraat Müdürlüğüne ve Tarım İşletmelerine düşmektedir. Kooperatifler kurulmalı, çiftçi ürününden kar etmelidir. Ayrıca çiftçilere düşük faizli krediler sağlanmalıdır.

Sahada önemli bir ekonomik faaliyet olan hayvancılık ise, daha çok büyükbaş hayvancılık ve mera hayvancılığı şeklindedir. Kış şartlarının uzun sürmesi nedeniyle

hayvanların içeride beslenme zorluğu ve yem yetersizliği gibi etkenler kışa girerken büyükbaş hayvanların bir kısmının satışını gerektirmektedir. İlkel metotlarla yürütülen hayvancılıkta hastalıklarla da yeterince mücadele edilememektedir. Hayvan yetiştiriciliğinde yerli ırk hakim olduğundan , et ve süt verimi düşük kalmaktadır.

Hayvancılık alanında, öncelikle meralar ıslah edilerek korunmalıdır. Et ve süt verimini artırmak için ırk ıslah çalışmalarına önem verilmelidir. Hayvan hastalıkları ile mücadelede çiftçinin bilgilendirilmesi gerekir. Tohumlukların sağlanmasında Tarım İşletmelerine ve İlçe Ziraat Müdürlüklerine önemli görevler düşmektedir.

Sahada sanayi faaliyetleri gelişme imkanı bulamamıştır. İlçede bütün köyler arasında ulaşım bağlantısı sağlanmış olmasına rağmen , köy yollarının kalitesi iyi değildir ve kış döneminde birçok köyün bir süre ulaşım bağlantıları kesilmektedir.

Yörede özellikle atölye tipi sanayinin eşit bir biçimde yaygınlaştırılması ve böylece istihdam alanları oluşturulması gerekmektedir. Bunula birlikte yöre ticaretine canlılık kazandırmak için ilçede kurulan pazarın daha geniş kapsamlı olmasına önem verilmelidir. Ayrıca ulaşım alanında sorunların ortadan kaldırılması için, kırsal alandaki yolların daha kaliteli hale getirilmesi ve kış döneminde kar temizleme çalışmalarının yapılması gerekir.

Orman, yayla ve konakları ile iç turizmde önemli yere sahip ilçede önemli sorunlardan bir tanesi de konaklama sıkıntısıdır. Bu sıkıntı aşılsa özellikle Kınık köyünün gelecekte çok turist çekeceği düşünülmektedir.

Sonuç

Araştırma sahasını oluşturan Devrekani, Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz bölümünde yer almaktadır. İlçe idari bakımdan Kastamonu iline bağlı olup, il merkezine uzaklığı 30 km. kadardır.

Araştırma sahası yaklaşık 804 km²'dir. Araştırma sahası Daday-Devrekani masifi Avrasya'nın Alpin yaşlı aktif kıta kenarını temsil etmektedir. Stratigrafi ve metamorfizma açısından bağımsız tektonik dilimlerden oluşur. Bu dilimler ofiyolit ve örtüsü ile imbrike durumunda olup, Üst Kretase flişi ile ortak olarak örtülmekte, kıvrılmakta ve yeniden dilimlenmektedir.

Devrekani ilçesi, jeomorfolojik açıdan Devrekani Havzası ve bu havzayı kuşatan dağ kütlelerinden oluşur. İlçenin kuzeyinde İsfendiyar dağlarının yüksek kısımlarının oluşturduğu dağlık sahalara ve yüksek plato sahaları bulunur. Buralarda yükselti 1250-1581 m. arasında değişir. İlçenin batısı Devrekani çayı vadisinin batıya doğru devam ettiği geniş düzlüklerden oluşur. Buraları önemli tarım alanlarıdır. İlçe deniz seviyesinden 1050 m. yükseklikte yüksek bir ova özelliği taşır. Bu ovayı çevreleyen alanlar oldukça engebelidir. Devrekani çayının getirdiği alüvyonlardan oluşan ova Şeyhbalı eşğine kadar olan kısımda görülür. İlçenin en önemli yükseltisini Küre dağlarının kıyı sırasının yüksek kesimini oluşturan 1985 m. yüksekliğindeki Yaralıgöz dağıdır.

Araştırma sahasının iklim özellikleri, kuzeydeki kıyıya paralel olarak uzanan Küre dağlarının ılımanlaştırıcı etkisini iç kesimlere ulaştırmamaktadır. Bunun için Devrekani'nin iklimi karasal bir özellik taşır. Devrekani'nin yüksekliği, topoğrafik özellikler, bitki örtüsü ve diğer sebeplerden dolayı İç Anadolu karasal ikliminden daha soğuktur. Kışlar uzun ve soğuk, kar yağışlı, yazlar kısa geçer. Kış aylarının soğuk ve kar yağışlı olması sebebi ile don olayları çok fazladır.

Devrekani ilçe sınırları içerisinde yer alan akarsu şebekesi Devrekani Çayı ve kolları, Karadere, Yahyaköy deresi ve Erenler çayından oluşur. Devrekani Çayı yağmur etkisinde bir akarsu rejimine sahiptir. En yüksek seviyeye ilkbahar aylarında ulaşır.

Devrekani ilçesinin asli bitki örtüsü, ormandır.Bu ormanların esasını sarıçam, karaçam, göknar gibi ağaç türleri yaygındır. Bunların arasına yer yer kayınlar karışır. Ormanlık alanlar daha çok ilçenin kuzey taraflarıdır.

1960 Nüfus Sayımında ilçe merkezinin nüfusu 1641 iken, son olarak 2000 yılındaki Nüfus Sayımında Devrekani ilçe merkezinin nüfusu 6174 olmuştur. 2000 yılı Nüfus Sayımına göre Devrekani'ye bağlı olan 54 köyün toplam nüfusu 9681'dir. İlçe merkezi ve köylerin toplam nüfusu 15855'tir. Nüfusun %38,9'u ilçe merkezinde, %61,1'i ise köylerde yaşamaktadır. İlçede 1997-2004 yılları arasındaki devrede doğal nüfus artış hızı %0,3,6 oranında gerilemiştir.

Devrekani'deki kır yerleşmeleri dağınık dokulu olup, toplu köylerin sayısı azdır. Köyler genellikle toplu mahallelerden oluşur. Mahalle sayısı 2-6 arasında değişmektedir. Yerleşmelerin yer seçiminde fiziki coğrafya faktörleri (topoğrafya, iklim, bitki örtüsü, hidroğrafya vb.) son derece belirleyicidir.

İnceleme sahasımızda ilçe statüsünde tek yerleşme Devrekani'dir. Devrekani ilçesinde sanayi, ticaret gibi fonksiyonlar istenilen düzeyde gelişme göstermemiştir. Yönetim olarak Devrekani ilçe merkezi'ne bağlı köylerin büyük çoğunluğu ticari, sosyal, sağlık ve eğitim gibi ihtiyaç ve ilişkilerini Devrekani ilçe merkezi ile sürdürmektedirler.

Kırsal kesimde meskenlerin büyük çoğunluğu ahşaptır. Meskenler daha çok "hımış" tarzı yapı özelliği taşır. Bu yapı tarzında kereste malzemeler ile, yerine göre kerpiç, tuğla veya taş malzemenin birlikte kullanıldığı iskeletli bir yapı şeklindedir. Meskenler sıkışık olup 2 katlıdır. Alt katta ahır ve ambar bir avlu içerisindedir. Devrekani ilçe merkezinde evlerin büyük çoğunluğu ahşap, taş ve kerpiçten inşa edilmiştir. Son yıllarda Devrekani'nin tümünde tuğla, çimento gibi malzemelerle modern evler yapılmaktadır.

Devrekani ilçesinin ekonomisi tarım ve hayvancılık faaliyetlerine dayanmaktadır. Devrekani ilçe topraklarının 449917 dekarını ekili-dikili alanlar, 187248 dekarını orman, 103505 dekarını çayır ve mera, 114662 dekarını tarım dışı alanlar oluşturur. İlçe toplam arazisinin %52,6'sı tarım arazisidir. Tarım alanlarının ¾'ünden

fazlası tahıl ürünlerine ayrılmıştır. İlçe Kastamonu'nun tahıl ambarı durumundadır. İklim özellikleri ile hububat yetiştiriciliği yapılmaktadır. Ayrıca şekerpancarı, patates, yem bitkileri tarımı da önemli ölçüde yapılmaktadır.

İlçenin yüksek oluşu, geniş otlak ve çayırların oluşu hayvancılığı özendirilmektedir. Devrekani'de hayvancılık tarım ile beraber yapılmaktadır. Tarımla uğraşan her aile aynı zamanda hayvancılıkla uğraşır. İlçede büyükbaş hayvancılık önemli yer tutar. Son zamanlarda ticari amaçlı besicilik özel ahırlarda yapılmaktadır. İhtiyaç fazlası hayvanlar mevsimlik olarak kurbanlık hayvan olarak değerlendirilir. İlçede inek mevcudunun fazla olması nedeniyle son yıllarda süt sığırcılığı da ön plana çıkmıştır. İlçede küçükbaş hayvancılığın bakımının zor ve karlılık oranının düşük olması nedeniyle sayı günden güne azalmaktadır.

Devrekani ilçesinde sanayi gelişmemiştir. İlçede büyük çaplı sanayi kuruluşu yoktur. Daha çok tarımsal ham maddelere dayalı sanayi tesisleri yer alır. Tahıl üretiminin fazla olması sebebiyle un sanayi gelişmiştir. İlçede dört adet un fabrikası, bir adet yem fabrikası ve küçük çaplı imalat atölyeleri mevcuttur.

İlçede ulaşım karayolu ile sağlanmaktadır. Bunun dışında başka bir ulaşım biçimi yoktur. Devrekani-Kastamonu arası 30 km.'dir. İlçe Kastamonu-Devrekani-Abana-Bozkurt-Çatalzeytin ve Ayancık istikametine devam eden karayolu üzerindedir. Kastamonu-İnebolu karayolunun da 5 km. doğusundadır. Devrekani-Kastamonu arasında ulaşım, her gün düzenli olarak her yarım saatte hareket eden minibüslerle sağlanmaktadır. Ayrıca büyük şehirlerde gününbirlik otobüs seferleri düzenlenmektedir.

Devrekani orman alanı bakımından zengin sayılır. İlçe arazisinin yaklaşık %21,9'unu ormanlık sahalar oluşturmaktadır. İlçede ormanın sınırları kuzeyde Bozkurt ve Küre ormanları, batıda Ağlı ormanları, doğuda Taşköprü ormanları ve güneyde Kastamonu ormanları ile sınırlıdır.

Devrekani ilçesinde ticari aktivite yeterli derecede canlılık kazanmamıştır. İlçenin ekonomik yapısı tarımsal üretim ve hayvancılığa dayalı olduğu için ticari aktivite bu yöne kaymıştır. Bu nedenle ziraat ürünleri, canlı hayvan alım-satımı, hayvansal gıdalar önemli yer tutar.

KAYNAKÇA:

A) Kitap ve Makaleler

- AKSAN, M., **Devrekani Monografyası**, İstanbul: İst.Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Enstitüsü (Yayınlanmamış Mezuniyet Tezi), s.10-33, 1955
- AKYOL, İ. H., **Türkiye’de Basınç, Rüzgarlar ve Yağış Rejimi**, Türk Coğrafya Dergisi, Yıl:2, Sayı: V-VI, s.30, 1944
- ALAGÖZ, A.C., **Türk Yer Adları Üzerine Bazı Düşünceler**, Ankara: Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayın No: 60, s.11, 1984
- ALP, E., **Devrekani**, Kastamonu, s. 4-50, 1997
- ARDEL, A., **Batı Karadeniz Bölgesinde Morfolojik Müşahedeler**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi, Sayı 14, İstanbul, 1964
- ATALAY, İ., **Türkiye Coğrafyası**, 5. Baskı, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, s. 276-279, 1997
- BİRAND, H., **Batı Karadeniz Kıyılarında Bir Botanik Gezisi**, İstanbul: Türk Coğrafya Dergisi, Yıl: III, Sayı: 7-8, s.144, 1945
- BOZTUĞ, D., **Daday-Devrekani Masifi Güneybatı Kesiminin Mineralojik-Petrografik ve Jeokimyasal İncelenmesi**, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Jeoloji Mühendisliği, s.46-126, 1998
- ÇINAROĞLU, A., “**Alaca Höyük ve Kastamonu İli sınırlarında Bulunan Kırıkkazısı Üzerine Söyleşi**”, Argos Gemicileri 2, s.33-36, 1997
- ÇÖREKÇİ, M., **Kastamonu Devrekani Her Yönüyle**, İstanbul, s.14-106, 2005
- DARKOT, B., **Türkiye İktisadi Coğrafyası**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, No: 51, s.60, 1972
- DOĞANAY, H., **Türkiye Beşeri Coğrafyası**, İstanbul: MEB Yayınları, No: 2982, s.160-337, 1997
- DOĞANAY, H., **Türkiye Ekonomik Coğrafyası**, İstanbul: Öz Eğitim Yayınları, s.384-515, 1995
- DÖNMEZ, Y., **Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü, Yayın No: 102, s.139, 1979
- ERİNÇ, S., **Klimatoloji ve Metodları**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, No: 35, s.336, 1962
- EROL, O., **Genel Klimatoloji**, Ankara: Gazi Büro Kitabevi, 4. Baskı, s.64-66, 1993

- ESKİ, M., **Atatürk'ün Kastamonu Gezisi**, Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih YüksekKurumu, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, s.42-43, 2002
- GARİPAĞAOĞLU, N., **Ulaş Havzasının Coğrafi Etüdü**, İstanbul: Arya Matbacılık Yayıncılık Baskısı, s. 65-71, 1996
- GÖKOĞLU, A., **Paphlagonia, Kastamonu: Gayri Menkul Eski Eserleri ve Arkeolojisi**, s.26-235, 1952
- GÖNEY, S., **Büyük Menderes Bölgesi**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, No: 79, s.263, 1975
- GÜNDÜZ, M., **Kastamonu'dan İstanbul'a Gelen Ailelerin Aile Yapıları, Şehir-Köy İlişkileri, Memleketteki Durumları Konusunda Araştırma** (Yayınlanmamış Mezuniyet Tezi), İstanbul: İstanbul Üniv.Edebiyat Fak., Sosyal Antropoloji ve Etnoloji Bölümü, No:9170, s.16-17, 1973
- GÜNER, İ., **İlimiz Iğdır**, s.191, 1993
- İZBIRAK, R., **Coğrafya Terimleri Sözlüğü**, 2. Baskı, İstanbul: MEB Basımevi, 1992
- İZBIRAK, R., **Türkiye I-II**, 1.Baskı, İstanbul: MEB yayınları, Öğretmen Kitapları Dizisi:196, s. 305, 593-594, 1996
- KARA, İ., **Kastamonu: Her Yönüyle Tarihten Günümüze**, İstanbul: Bilge
- KARABORAN, H., **Türkiye'de Mevki Adları Üzerine Bir Araştırma**, Ankara: Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, s.97, 1984
- KOCADELİOĞLU, O., **Devrekani: Dinazorların, Devlerin, Medeniyetlerin, Tarihin, Kültürün ve Turizmin Diyarı**, Devrekani: Devrekani Belediyesi Yayınları, 2002
- KOÇMAN, A., **Türkiye İklimi**, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No:72, s.9-62, 1993
- KURTER, A., **Kastamonu ve Çevresinin İklimi**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları No:1627 Coğrafya Enstitüsü Yayınları No:62, s. 28-102, 1971
- KURTER, A., **Kastamonu ve Çevresinin Doğal Görünümü**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No:2930, s.81-293, 1982
- KÜÇÜK, M., **Yeşilhisar(Develi) Ovası ve Çevresinin İklimi** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı, s.64-65, 2000

- MATER, B., **Toprak Oluşumu, Erozyon ve Korunma**, 3. Baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayını No: 3465, s.54, 1986
- OZANOĞLU, İ., **Turistik Kastamonu**, Kastamonu: Kastamonu Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü Yayınları, s.31, 1958
- ÖNER, J., **Kastamonu, Tosya, Devrekani, Araç ve Küredeki Camiler**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü, No: 9901, s.55-64, 1996
- SARAÇOĞLU, H., **Bitki Örtüsü, Akarsular ve Göller**, 2. Baskı, İstanbul: MEB Yayınları, Öğretmen Kitapları Dizisi: 177, s.130, 1990
- SERGÜN, Ü., **Kocaeli Yarımadasında Kırsal Yerleşme**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 3370, s.53, 1986
- STRABON, **Coğrafya (Geographika)**, Kitap: XII, Bölüm 1,2,3, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, s.60, 1969
- TUNOĞLU, C., **Devrekani Kuzey Yöresinin(Kastamonu) Jeolojik İncelemesi**, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Jeoloji Mühendisliği Ana Bilim Dalı (Doktora Tezi), s.12-16, 1991
- TÜMERTEKİN, E., **Beşeri Coğrafyaya Giriş**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, No:3819, s.142-204, 1994
- TÜMERTEKİN, E., **Türkiye’de Şehirleşme ve Şehirsel Fonksiyonları**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, No: 1840, 1972
- UMAR, B., **Paphlagonia**, İstanbul: Akbank Kültür Hizmeti Ak Yayınları, s.18-19, 1988
- TÜMERTEKİN, E., **Ekonomik Coğrafya**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No: 2926, 1994

B. Bültenler-Raporlar ve Haritalar

- BORAHAN, S.-BALTAN, O., **Kastamonu-Daday-Taşköprü-Devrekani Ovalarının Yer altı Suyu Rezerv Raporu**, Ankara: D.S.İ. Genel V.Bölge Müdürlüğü, 1966
- Devrekani İlçesi Tarım İlçe Müdürlüğü, 2002 Yılı Çalışmaları Brifing Dosyası
- Devrekani Kaymakamlığı, İlçe Turizmi Koordinasyon Heyetinin İnceleme ve Araştırması, s.1-12, 1996
- D.İ.E., **Kastamonu İli Su Kaynakları Envanteri**, Köy İşleri ve Kooperatif Bakanlığı, Topraksu Genel Müdürlüğü, Topraksu Araştırma Enst.Müd.Yayınları,1979

D.M.İ.G.M. Yıllık Meteoroloji Bülteni (1984-2004), Ankara

Kastamonu Gazetesi Yayınları, s.50, 1997

Kastamonu İl Yıllığı, s.46, 1973

KOÇ, T., Batı Karadeniz Bölümü'nde Atasözleri ve İklim Özellikleri, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı:1, s.190, 1996-1997

M.T.A., Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, 1/100.000 Ölçekli Açın-sama Nitelikli Türkiye Jeoloji Haritaları Serisi, Kastamonu-B 17 Paftası, No: 32, Ankara, s.3-15, 1990

SCHREİBER, S., Kastamonu Havzası: Kastamonu Merkez, Daday, Taşköprü, Devrekani, Kurşunlu, Ilgaz ve Tosya Ovalarını İçine Alan Hidrojeolojik Raporu, Ankara: D.S.İ., s.19-20, 1964

T.C. Başbakanlık, D.İ.E., 1945 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, Ankara

T.C. Başbakanlık, D.İ.E., 1950 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, Ankara

T.C. Başbakanlık, D.İ.E., 1955 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, Ankara

T.C. Başbakanlık, D.İ.E., 1960 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, Ankara

T.C. Başbakanlık, D.İ.E., 1965 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, Ankara

T.C. Başbakanlık, D.İ.E., 1970 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, Ankara

T.C. Başbakanlık, D.İ.E., 1975 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, Ankara

T.C. Başbakanlık, D.İ.E., 1980 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, Ankara

T.C. Başbakanlık, D.İ.E., 1985 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, Ankara

T.C. Başbakanlık, D.İ.E., 1990 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, Ankara

T.C. Başbakanlık, D.İ.E., 1997 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, Ankara

T.C. Başbakanlık, D.İ.E., 2000 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, Ankara

T.C. Başbakanlık, D.İ.E., 1997 Köy Envanteri-Kastamonu, Ankara

T.C. Kastamonu Valiliği, DSİ 23. Bölge Müdürlüğü Raporu, 2004

TOPRAKSU, Kastamonu İli Verimlilik Envanteri ve Gübre İhtiyaç Raporu, Ankara: Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı, Topraksu Genel Müdürlüğü, No: 765, s.4-5, 1984

VATAN Gazetesi, 15 Ağustos 2005

YAMAN, T. M., Kastamonu: Kastamonu Tarihi 1.-15. Asrın Sonlarına Kadar, s.66, 1935